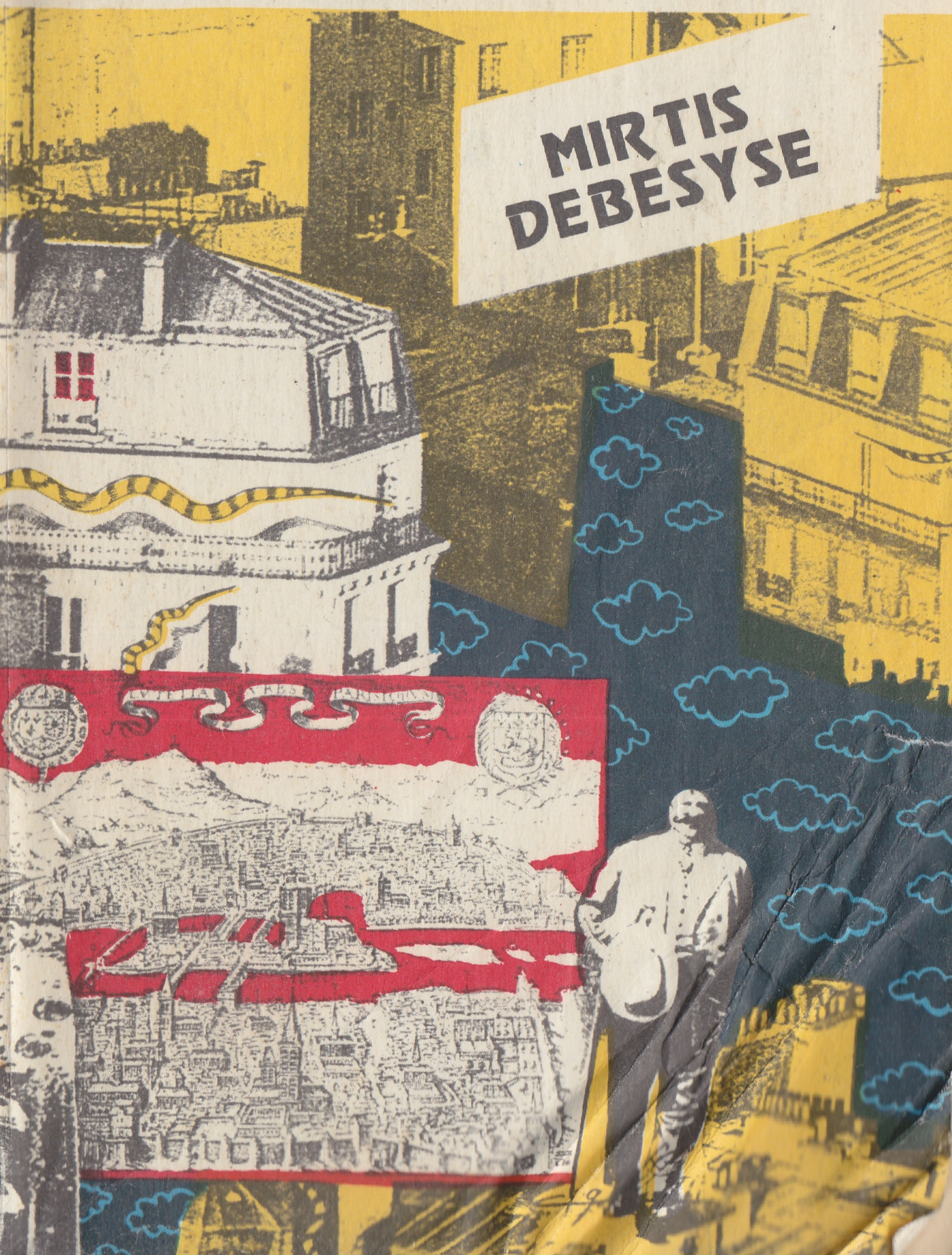
AGATA KRISTI

AGATA KRISTI

MIRTIS DEBESYSE

Romanas

Vertė Kazys PEČIULIS

Kaunas EUROPA 1992

UDK 820-31
Kr 267

PIRMAS SKYRIUS

"Prometėjas" išskrenda iš Paryžiaus

Rugsėjo saulė negailestingai svilino Le Buržė aerodromą. Keleiviai, visai suglebę nuo kaitros, tingiai sliūkino skraidymo lauku ir siūbuojančiu trapu lipo į reisinį "Prometėjo" lėktuvą, kuris po kelių minučių turėjo išskristi iš Paryžiaus į Londono Kraidono aerouostą.

Džeinė Grei į lėktuvą įlipo kone paskutinė ir, lengvai radusi savo vietą, atsisėdo į krėslą Nr. 16. Dauguma keleivių jau buvo patogiai įsitaisę. Šalimais, už praėjimo tako, liežuviais gyvai plakė dvi damos. Vienos balsas buvo toks spigus ir ausį rėžiantis, kad Džeinė net truputį paniuro.

- O, Dieve... Juk sunku patikėti... Nė supratimo neturiu... Kur?.. Ką jūs sakote! Žuanas Le Pinas? O, taip!.. Le Pinė Žinoma, beveik tas pats. Taip, taip, suprantama, sėskimės kartu. Argi negalima?.. Kas?.. A-a...

Tuo tarpu pasigirdo malonus vyriškio balsas, tiesa, su šiokiu tokiu užsienietišku akcentu:

- Kodėl gi ne, prašom, aš su didžiausiu malonumu, madam!..

Džeinė paslapčia žvilgtelėjo į kalbantįjį. Tai buvo pusamžis, kresnas, vešliais ilgais ūsais, kiaušinio formos galva žmogus. Jis paslaugiai užleido damai savo vietą ir persėdo į krėslą kitoje praėjimo tako pusėje.

Džeinė, kiek pasukusi galvą, stebėjo tas dvi netikėtai susitikusias moteris, kurioms užsienietis parodė visą savo džentelmeniškumą. Užuomina apie Le Pinė sudomino Džeinę: juk ir ji tenai buvo! Mergina ūmai prisiminė,

kur jau matė tą spiegiančiu balsu kalbančią moterį - prie bakaros* stalo. Tada ta moteris iš jaudulio vis gniaužė pirštus, o smulkus jos veidelis, primenantis Drezdeno porceliano gražniekį, tai balo, tai apsipildavo raudoniu. Jeigu truputėlį įtempčiau atmintį, pamanė Džeinė, prisiminčiau ir šios damos vardą. Džeinės draugužė Meizė apie ją sakė:

- Tai lordo žmona, bet ne visai tikra ledi, kadangi anksčiau dainavo chore ar kažkur kitur...

Draugės balse skambėjo atvira panieka. O juk tai sakė Meizė - ji turi gerą darbą - Meizė masažistė, puikiai mokanti mažinti klienčių svorį.

"O štai antroji, - pamanė Džeinė, - aiškiai regėti - tikra ledi. Tipiška kokios nors grafų šeimos atžala, težinanti tik žirgų lenktynes ir panašias pramogas".

Bet netrukus Džeinė pamiršo tas dvi moteris ir, prigludusi prie iliuminatoriaus, smalsiai ėmė žvalgytis po Le Buržė aerodromą. Visai šalimais stovėjo įvairiausi lėktuvai, o vienas buvo nuostabiai panašus į milžinišką metalinį šimtakojį...

Krėsle priešais Džeinę sėdėjo jaunuolis skaisčiai mėlynu puloveriu. Ji nutarė žiūrėti tik į puloverį, nes jeigu pakeltų akis truputėlį aukščiau, susidurtų su jo akimis, o šito Džeinė nenorėjo!

Mechanikai, susišaukinėję prancūziškai, atitraukė trapą. Stipriau sukaukė motorai, ir lėktuvas pagaliau ėmė riedėti pakilimo taku.

Džeinei užgniaužė kvapą: savo gyvenime ji skrido tik antrą kartą ir todėl labai jaudinosi... Jai atrodė, kad lėktuvas tuoj tuoj įsirėš į aerodromo tvorą... Bet ne, švelniai atitrūkęs nuo žemės, kilo vis aukščiau ir aukščiau. Le Buržė liko toli apačioje, ir šit visai išnyko iš akių.

Tai buvo įprastas dieninis "Prometėjo" reisas iš Paryžiaus į Londoną. Skrido ne taip jau daug žmonių - dvidešimt vienas keleivis: dešimt priekiniame salone ir vienuolika - antrajame, užpakaliniame; dar du pilotai ir du stiuardai. Nors motorai ūžė gana tyliai - net ausų nereikėjo vata užsikimšti! - tačiau vis dėlto šnekučiuotis buvo sunkoka.

Pasukęs Lamanšo įlankos pusėn, "Prometėjas" gaudė virš Prancūzijos, ir keleiviai paskendo kiekvienas savo mintyse.

Džeinė Grei tvirtai apsisprendė: "Kad ir kas būtų, aš į jį nepažvelgsiu. Nepažvelgsiu! Taip bus geriau. Žiūrėsiu pro iliuminatorių... Arba galvosiu apie ką nors kitą. Taip bus geriau!"

Galutinai nutarusi elgtis tik taip, ji prisiminė, kaip viskas prasidėjo. Pirko totalizatoriaus bilietą. Tai, žinoma, buvo beprotybė, tuščias pinigų švaistymas, bet vis dėlto kaip jaudinančiai miela rizikuoti!

*Kortų lošimas *(vert. past.)*

O kiek kirpykloje buvo juoko ir gyvo čiauškėjimo! Džeinė dirba drauge su penkiomis tokiomis pat, kaip ji, jaunutėmis merginomis.

- Ką tu veiktum, jeigu išloštum, brangioji? - smalsavo viena.

- Aš tai jau žinau!..

Planai, svajonės, nepabaigiami juokavimai...

"Didžiojo prizo" Džeinė nepešė, užtat laimėjo šimtą svarų sterlingų! Šimtą svarų!

- Pusę išleisk, o kitą pusę pataupyk juodai dienai. Negali žinoti, kas gali atsitikti, - mokė viena draugė.

- Tavo vietoje, Džeine, aš įsitaisyčiau kailinius! Pačius madingiausius!

- O ar ne geriau paiškylauti jūra?! Laivu?..

Vien pagalvojus apie tai, kad ji gali iškylauti, plaukti laivu, Džeinės širdis kone iššoko iš krūtinės. Galiausiai ji tvirtai apsisprendė: savaitę praleis Le Pinė. Dauguma jos šukuojamų ir puošiamų klienčių tik ir tekalbėjo apie Le Pinė - jos rengėsi ten vykti arba jau sugrįžo...

Džeinė savo jautriais sumaniais pirštais vikriai kedeno sruogas, šukavo plaukus, raitė garbanas ir, užduodama klientėms įprastus klausimus: "Kaip seniai šukavotės, madam?", "Kodėl jūsų plaukai nevienodos spalvos, madam?", "Kokia nuostabi buvo vasara, ar ne, madam?" - galvojo: "O kodėl gi ir man, velniai griebtų, nenukakti į Le Pinė?" Laimėjusi šimtą svarų, ji galėjo sau suteikti tokį malonumą.

Dėl drabužių nekilo jokių problemų. Džeinė, kaip ir dauguma dirbančių Londono merginų, mokėjo žavėti akį ir pigiomis suknelėmis, pirktomis išpardavinėjimuose, rengdavosi madingai ir puošniai, išleisdama visai nedaug pinigų. O nagai, papuošalėliai ir šukuosena visuomet buvo nepriekaištingi.

Dabar, prisimindama tą dešimtį dienų, praleistų Le Pinė, Džeinės atminty ryškiausiai iškilo vienas vakaras, o tiksliau sakant - įvykis, atsitikęs prie žaidimo stalo. Ketvirtą kartą atėjusi į kazino, ji ryžosi pažaisti rulete. Tą vakarą tai buvo paskutinis statymas. Ant kurio statyti? Laisvi tebuvo likę tik du numeriai - penktas ir šeštas. Kuris numeris atneštų laimę? Kažkodėl patrauklesnis atrodė penktas. Rutulys jau skriejo ratu. Džeinė ištiesė ranką vienu metu su priešais sėdinčiu jaunuoliu. Jie tarsi varžėsi - kuris greičiau? Džeinė nebedelsė ir statė. Ant šeštojo, nes penktąjį užstatė akimirką anksčiau.

- Rien ne va plus*, - tarė krupjė.

Rutulys patarškė ir sustojo.

- Numero cinq, rouge, impair, manque!**

Džeinė beveik suriko iš apmaudo. Krupjė sugrėbstė žetonus ir ėmė

---

*Visos sumos pastatytos *(pranc.)*

**Laimėjo numeris penktas, raudonas, neporinis *(pranc.)*

išmokėti laimėjimus. Priešais sėdėjęs žaidėjas paklausė:

- Kodėl jūs neimate savo laimikio?

- Savo?

- Taip.

- Bet aš juk stačiau ant šešto numerio!

- Taigi ne! Tai aš stačiau ant šešto, o jūs - ant penkto.

Jis žavingai šypsojosi. Balti dantys įdegusiame veide, mėlynos akys, trumpi garbiniuoti plaukai...

Džeinė, dar pati netikėdama sėkme, vis dėlto išlošį paėmė. O gal čia kažkas ne taip? Ji buvo sutrikusi: gal beskubėdama iš tikrųjų žetoną pastatė ant penkiukės? Vis dar abejodama, pažvelgė į nepažįstamąjį. Šis nieko nesakė, tik vėl nusišypsojo.

- Ko dvejojate? - matydamas ją sumišusią, pagaliau žvaliai paklausė. - Pinigai priklauso jums, o jeigu nepaimsite, pasiglemš kas nors kitas. Pažįstu šituos sirgalius!

Netrukus, mandagiai linktelėjęs, jis atsisveikino ir išėjo. Tai Džeinei patiko. Dar būtų pamaniusi, kad jaunuolis atidavė išlošį norėdamas užmegzti pažintį. Jis pasirodė iš tikrųjų esąs šaunus ir mandagus žmogus... Ir štai jis sėdi kaip tik priešais ją!

Ką gi, dabar jau viskas praeity, pinigai išleisti, kaip akimirka pralėkė dvi dienos Paryžiuje (ak, kaip gaila, kad jos buvo paskutinės!), ir jau - namo...

O kas laukia ateity?

"Ar verta spėlioti? - Džeinė sudraudė save. - Ko aš be reikalo jaudinuos?"

Šalia sėdėjusios damos gerai patarškė ir nutilo. "Drezdeno porcelianinė", išgąstingai šūktelėjusi, ėmė apžiūrinėti nulaužtą nagą. Tada nuspaudė skambučio mygtuką, ir priešais ją bemat išdygo stiuardas baltu švarku.

- Pakvieskite mano kambarinę. Ji antrajame salone, - paprašė moteris.

- Klausau, miledi.

Stiuardas, pabrėžtinai paklusnus, vikrus ir išmanantis savo darbą, nėrė į kitą lėktuvo galą. Netrukus tamsiaplaukė prancūzaitė, vilkinti griežto kirpimo juodą suknelę, atnešė nedidelę dėžutę su brangenybėmis. Ledi Sesilija Horberi prancūziškai pasakė:

- Madlena, man reikalinga raudonoji tymo skrynelė.

Tarnaitė nuėjo į lėktuvo galą, kur buvo sudėti keleivių daiktai ir bagažas, ir netrukus grįžo su nedideliu raudonu neseseru. Sesilija Horberi paėmė dėžutę ir tarė:

- Ačiū, Madlena, palikite ir eikite.

Tarnaitė nutipeno. Ledi Horberi atkėlė skynutės dangtelį ir išėmė nagų dildę. Paskui apvaliame veidrodėlyje ilgai ir kruopščiai apžiūrinėjo

savo veidą, papudravo nosį, pasidažė lūpas...

Džeinė paniekinančiai šyptelėjo ir ėmė smailakiuoti kitus keleivius.

Už tų dviejų damų sėdėjo nedidukas užsienietis, mielai užleidęs vietą aukštuomenės ledi. Apsimutojęs šiltu šaliku, jis, rodos, snaudė. Atidus Džeinės žvilgsnis, matyt, jį suneramino. Žmogelis prasimerkė, žvilgtelėjo į Džeinę ir vėl užsimerkė.

Šalia jo sėdėjo gana impozantiškas, valingo veido žilas vyras. Ant jo kelių gulėjo atidarytas dėklas su fleita. Zomšo skudurėliu vyriškis meiliai šluostė instrumentą. "Keista, - pamanė Džeinė, - jis visai nepanašus į muzikantą. Sakyčiau, advokatas ar daktaras".

Tolėliau buvo įsitaisę du prancūzai: solidaus amžiaus barzdyla ir gerokai jaunesnis, turbūt jo sūnus. Jie leido laiką apie kažką gyvai kalbėdamiesi ir energingai gestikuliuodami rankomis.

O visus kitus keleivius, sėdinčius Džeinės pusėje, užstojo žmogus mėlynu puloveriu, į kurį ji buvo nutarusi nežiūrėti.

"Ko aš čia, kvailė, jaudinuos, juk nebe septyniolikametė!" - gana piktai ujo save Džeinė.

O merginai ramybės neduodantis Normanas Heilis - žmogus mėlynu puloveriu - svarstė: "Ji pašėlusiai graži! Iš tikrųjų, labai graži! Ir, rodos, mane atsimena. Tada ji atrodė tokia susikrimtusi - juk vienu ypu viską pralošė! O kaip džiaugėsi laimikiu! Vis dėlto aš gerai pasielgiau!.. Ji tokia patraukli, ypač kai šypsosi... ir dantys lygūs, sveiki... O, velniai rautų, ko aš čia dabar įsijaudrinau! Nurimk, berniuk!"

Tuo tarpu stiuardas atnešė meniu.

- Aš norėčiau... gal turite šalto liežuvio? - paklausė Normanas Heilis.

Grafienė Horberi svarstė: "Dieve mano, ką daryti? Vieni nemalonumai, viskas eina po velnių! Aš nematau išeities. Kad tik užtektų jėgų! Ar galėsiu tai padaryti? Ar išliksiu rami? Nervai visai išklero. Tai vis nuo kokaino. O, koks baisus mano veidas! Tiesiog siaubas!.. Ir dar ta katė, ta Venecija Ker! Žiūri į mane tarsi į kokią apskretėlę. O pati tik ir tesvajoja pasigrobti Stefaną. Tai jau ne, šitas numeris neišdegs. Kaip mane erzina jos arkliškas snukis! Neapkenčiu aukštuomenės damų! Dieve, ką man daryti? Reikia kažkam ryžtis! Ta senoji ragana įvykdys savo grasinimą..."

Sesilija Horberi pasiraušė rankinuke, išėmė cigaretę ir įkišo į ilgą kandiklį. Jos rankos truputį virpėjo.

O Venecija Ker tuo metu mąstė:" Prakeikta dygliuotoji, štai kas ji! Gal ir dorybinga, bet man atrodo - furija! Vargšas Stefanas... Jeigu tik jis galėtų ja atsikratyti!.."

Ji irgi ėmė ieškoti cigaretės. Sesilija Horberi pakišo degantį žiebtuvėlį.

Stiuardas sudraudė:

- Atleiskite, ledi, bet čia negalima rūkyti!

- Velniop! - už ją atrėžė ledi Horberi.

Mesjė Erkiulis Puaro galvojo: "O juk ji nuostabi, antai toji mažylė. Kaip išdidžiai sėdi smakrą užlaužusi. Bet ko ji taip sunerimo? Ir kodėl atkakliai nenori pažiūrėti į tą simpatingąjį priešais sėdintį jaunuolį? Juk jie, rodos, pažįstami..."

Lėktuvas ėmė gerokai supti.

"O, mon estomac!"* - sustenėjo Erkiulis Puaro ir stipriai užsimerkė.

Greta jo sėdintis daktaras Braiantas, jautriais pirštais glamonėdamas fleitą, nerimo apimtas mąstė: "Niekaip negaliu ryžtis. Aš tiesiog neturiu jėgų išdrįsti. Tai toks atsakingas žingsnis mano gyvenime..."

Jis atsargiai ištraukė iš dėklo fleitą ir meiliai ją apžiūrinėjo. Muzika... Skambant muzikai, jis pamiršta visas negandas ir rūpesčius. Šypsodamasis pakėlė fleitą prie lūpų ir vėl tučtuojau įkišo dėklan. Šalia šnarkščiojo mažasis ūsuotas žmogelis. "Kaip jis pažaliavo, kai papurtė lėktuvas", - daktaras Braiantas pasidžiaugė nesergąs nei jūros, nei oro liga.

Mesjė Diuponas-tėvas nervingai sukrutėjo krėsle ir šūktelėjo mesjė Diuponui-sūnui:

- Dėl to negali būti jokių abejonių! Visi jie apsirinka - ir vokiečiai, ir anglai, ir amerikiečiai! Jie neteisingai nurodo keramikos dirbinių amžių! Štai, pavyzdžiui, kad ir Samaros salos egzemplioriai...

Žanas Diuponas, augalotas, šviesiaplaukis, šiek tiek dramblotas vaikinas, kukliai prieštaravo:

- Jūs tai turite visapusiškai motyvuoti! Juk yra Tolio Halafo ir Sakjė Hjuzo liudijimai...

Jie ėmė dar karščiau ginčytis.

Mesjė Armanas Diuponas skubiai atsegė savo aptrintą kelionės krepšį.

- Štai žvilgtelkite į šitas kurdų pypkes. Jos pagamintos mūsų laikais, o dekoruotos visiškai taip, kaip prieš penkis tūkstančius metų iki mūsų eros...

Senis stipriai mostelėjo ir kone išmušė stiuardui iš rankų lėkštę, kurią jisai taikėsi pastatyti ant Diuponų staliuko.

Misteris Klensis, rašytojas, daugybės detektyvinių romanų autorius, sėdėjęs už Normano Heilio, pakilo iš krėslo ir, atsargiai žengdamas, nuėjo lėktuvo galan, ištraukė iš savo apsiausto kišenės Europos traukinių žinyną ir, grįžęs į savo vietą, ėmė atidžiai jį nagrinėti.

Misteris Raideras, sėdėjęs už misterio Klensio, galvojo: "Aš turiu vieną kartą padėti tašką, nors tai ir nelengva padaryti. Galva neišneša, kaip

*Oi, mano pilvas (*pranc.*)

gauti pinigų... Jeigu praleisiu terminą... Ak, velniai rautų!"

Normanas Heilis atsistojo ir pasuko į tualetą. Kai tik už jo nugaros užsivėrė durys, Džeinė tuoj iš rankinuko išsitraukė veidrodį ir, kritiškai nužvelgusi save, papudravo nosį ir pomada paryškino lūpų kontūrus.

Stiuardas atnešė kavą. Džeinė žvilgtelėjo pro iliuminatorių. Apačioje saulės nutviekstas žvilgėjo Lamanšas.

Virš misterio Klensio galvos įkyriai suzirzė vapsva, bet jis nekreipė į ją dėmesio, kadangi tuo metu niekaip nesugalvojo, kas 19.55 Caribrodo mieste galėjo nutikti jo naujojo romano personažams. Paskui Klensis atsainiai nubaidė vapsvą, ir ji, kiek paskridusi, nusileido ant Diuponų staliuko.

Tiksliu smūgiu ryžtingasis Žanas Diuponas ją pribaigė.

Lėktuve vėl įsiviešpatavo tyla. Keleivių mintys po senovei skriejo savo keliais.

Salono gilumoje, krėsle Nr. 2, kiek pasilenkusi sėdėjo madam Žizel. Iš šono žiūrint galėjo atrodyti, kad ji užsisvajojo arba snaudė.

Bet madam nei miegojo, nei svajojo.

Madam Žizel jau buvo mirusi...

ANTRAS SKYRIUS

"Jūsų sąskaita, madam..."

Henris Mitčelas, vyresnysis stiuardas, vikriai ėjo nuo krėslo prie krėslo, pateikdamas keleiviams iš anksto išrašytas sąskaitas. Po pusvalandžio lėktuvas turėjo leistis Kroidone. Henris ėmė banknotus ir sidabrą, linkčiojo ir neužsičiaupdamas kartojo įprastus žodžius: "Ačiū, sere. Dėkoju, madam". Prie staliuko, kur sėdėjo prancūzai, jam teko kiek užgaišti - vyrai labai jau karštai kalbėjosi ir taip išraiškingai gestikuliavo, kad... "Iš tokių arbatpinigių tai jau nelauk", - niūriai pamanė Henris.

Du keleiviai miegojo: mažasis ūsočius ir pagyvenusi dama pačiame salono gale. Dama visuomet dosniai atsilygindavo. Henris ją prisiminė: šituo reisu moteris jau skrido ne vieną kartą.

Mažasis ūsočius, vos tik Henris priėjo, tuoj atsibudo ir užmokėjo už sodos vandenį bei "kapitoniškuosius" sausainius - tik tiek jis tebuvo užsisakęs.

Žadinti keleivę Mitčelas nesiskubino. Tik kai iki Kroidono liko skristi penkiolika minučių, ryžosi pabudinti.

- Atleiskite, štai jūsų sąskaita, madam...

Stiurdas švelniai ranka palietė moters petį. Ji neatsibudo. Tada Mitčelas spūstelėjo kiek stipriau ir papurtė. Ledi kūnas suglebo ir lyg maišas nuslydo nuo kėdės. Stiuardas, perbalęs iš išgąsčio, pasilenkė prie damos, paskui atsitiesė...

- Negali būti! Argi tu manai, kad ji?.. - išgirdęs naujieną, nepatikliai sušuko Albertas Devis, antrasis stiuardas.

- Sakau, negyva! - Mitčelas visas drebėjo.

- Ar tikrai, Henri?

- O gal tik nualpo? - ėmė abejoti ir Mitčelas.

- Po kelių minučių Kroidonas!

- Jeigu jai tik bloga pasidarė...

Keletą akimirkų jie mindžikavo, neišmanydami, ko griebtis, o tada ėmė veikti. Devis nuėjo pasakyti pilotams, o Mitčelas grįžo salonan pas keleivius. Ėjo nuo krėslo prie krėslo ir tyliai šnibždėjo:

- Atleiskite, sere, ar jūs kartais ne gydytojas?

Normanas Heilis atsakė:

- Aš dantistas. Bet gal galiu padėti?.. - ir jau kilo iš savo vietos.

- Aš esu gydytojas, - tarė daktaras Braiantas. - O kas?

- Ten, salono gale, viena ledi... Jai kažkas pasidarė...

Daktaras Braiantas atsistojo ir nusekė paskui stiuardą. Mažasis ūsočius žmogutis, supratęs, kad kažkas nutiko, irgi pakilo ir nuėjo jiems iš paskos.

Daktaras Braiantas palinko prie bejausmio kūno. Tai buvo toli gražu jau nebejauna, gana apkūni moteris tamsiais rūbais.

- Ji mirusi, - tarė daktaras.

Mitčelas paklausė:

- Kaip jums atrodo, gal ji mirė nuo širdies smūgio?

- Kruopščiai neištyręs, šito negaliu tvirtinti. Kada paskutinį kartą ją matėte - aš turiu galvoje, gyvą?

Mitčelas stengėsi prisiminti.

- Kai padaviau kavą, ji buvo visiškai sveika.

- Ar seniai?

- Maždaug prieš keturiasdešimt minučių. O vėliau, kai atnešiau sąskaitą, pamaniau, kad ji snaudžia...

- Ji mirė prieš kokį pusvalandį, - tarė Braiantas.

Nugirdę pokalbį, keleiviai tiesė kaklus, gręžėsi į jų pusę.

- O gal tai vis dėlto stiprus nuoalpis? - viltingai paklausė Mitčelas. Jis troško, kad viskas gerai baigtųsi. Tai, kas atsitiko, jis bandė pagrįsti savo teorinėm prielaidom. - Mano žmonos sesuo, - aiškino Mitčelas, - dažnai apalpsta. - Asmeniškai jis manąs, kad alpulys -įprastas dalykas...

Daktaras Braiantas net nebandė spėlioti. Susirūpinęs tik lingavo galvą.

Nelauktai pasigirdo šaliku apsisupusio mažylio ūsočiaus balsas:

- Ponai, prašau pažiūrėti į jos kaklą. Kažkokia dėmelė... - Jis kalbėjo atsiprašančiu balsu, rodydamas pagarbą žmogui, daugiau už jį išmanančiam tokiuose reikaluose.

- Tikrai, - atsakė Braiantas. Moters galva buvo nusvirusi į šoną. Kakle prie gerklės aiškiai buvo matyti raudona dūrio žymė.

- Pardon*, - į pokalbį įsiterpė Žanas Diuponas. - Jūs sakėte, kad moteris negyva, ar ne? O kakle - dūrio žymė?

Žanas Diuponas kalbėjo lėtai, tarsi balsu svarstydamas.

- Ar galiu pasakyti savo nuomonę? Neseniai čia skraidžiojo vapsva. Aš ją priplojau.

Jis parodė negyvą vapsvą kavos puodelyje.

- Gal nelaimingoji dama mirė nuo vapsvos įgėlimo? Esu girdėjęs apie tokius atsitikimus...

- Galima... tokia prielaida... - sutiko Braiantas. - Medicinoje žinomi panašūs atsitikimai. Taip, tai visai galimas dalykas, ypač jei silpna žmogaus širdis.

- O gal dar galima ką nors padaryti? - paklausė stiurdas Mitčelas. - Po kelių minučių mes būsime Kroidone.

- Pasirūpinkite tik ramybe! - tarė daktaras Braiantas ir paėjo truputį į šoną. - Nieko nereikia daryti. Geriausia dabar visiems sėsti į savo vietas. Jokiu būdu kūno negalima nei liesti, nei kelti. - Daktaras Braiantas apsigrįžo ir piktai pažiūrėjo į mažąjį, šaliku apsimuturiavusį užsienietį, kuris stypsojo lyg sustingęs.

- Brangusis sere, - tarė daktaras Braiantas, - geriausia, ką jūs galite šiuo tarpu padaryti, tai vėl atsisėsti į savo vietą. Tuoj mes būsime Kroidone.

- Iš tikrųjų, sere, - stiuardas pakėlė balsą: - Ponai, prašom užimti savo vietas!

- Pardon, - tarė mažasis žmogus, - bet čia, kaip regiu, yra dar kai kas...

- Kai kas?

- Mais oui**, kai kas, ko jūs nepastebėjote!..

*Atleiskite (pranc.)
**Na, taip (pranc.)

Lakuoto bato galu jis parodė kažką ant grindų. Stiuardas ir daktaras Braiantas pamatė žybsint nedidelį geltonai juodą daiktelį, pridengtą juodo sijono kraštu.

- Dar viena vapsva? - nustebo daktaras.

Erkiulis Puaro, iš švarko kišenės išsitraukęs mažytį metalinį pincetą, labai atsargiai paėmė tą paslaptingąjį "kažką" ir pamažu atsistojo.

- Taip, tiesą sakote, tai labai panašu į vapsvą. Bet vis dėlto - ne vapsva!

Jis sukiojo daiktą ir šiaip, ir taip, norėdamas, kad daktaras su stiuardu jo radinį matytų iš visų pusių. Tai buvo nedidelis kaspinėliu perrištas šilko gumulėlis, pritvirtintas prie ilgo, keistos formos aštragalio dyglio.

- Dieve mano! Dieve mano! - sušuko misteris Klensis, besistengiantis nors šį tą pamatyti pro plačius stiuardo Mitčelo pečius. - Stulbinantis dalykas! Didžiausias stebuklas! Niekad nė už ką nebūčiau patikėjęs, garbės žodis!

- Gal galėtumėte suprantamiau paaiškinti, sere? - paklausė stiuardas. - Jūs žinote, kas čia per daiktas? Jūs žinote, kas šita keistenybė?

- Ar aš žinau? Suprantama, žinau! - didžiuodamasis pūtėsi misteris Klensis. - Tas daiktas, džentelmenai, tai ne kas kita, kaip augalo dyglys, kurį kai kurių čiabuvių gentys naudoja vietoj kulkų. E... negalėsiu dabar gerai prisiminti, kokios tai gentys ir kur jos gyvena: Pietų Amerikoje, Borneo saloje ar dar kur, bet aišku viena: tai mirtinas ginklas. Dyglius iššauna pro vamzdelį suspausto oro pagalba. Aš įtariu, kad jo smaigalys...

- Buvo išteptas garsiaisiais Pietų Amerikos indėnų strėlių nuodais, - už jį baigė Erkiulis Puaro. Ir pridūrė: - Mais entfin! Est-ce que c'est possible?*

- Tai iš tikrųjų labai keista! - toliau kalbėjo misteris Klensis, vis dar didžiuodamasis savimi ir švytėdamas iš džiaugsmo, kad atspėjo paslaptį. - Juk sakiau, džentelmenai, tai nuostabiausia, ką man teko matyti. Aš esu rašytojas, kuriu detektyvinius romanus, bet kad šitaip, gyvenime, netikėtai patirtum šitokį atsitikimą...

Misteriui Klensiui tiesiog trūko žodžių, kuriais būtų galėjęs išreikšti užgriuvusius jausmus.

Lėktuvas kryptelėjo šonan, ir keleiviai, kurie vis dar grūstėsi praėjime tarp kėdžių, sugriuvo į vieną. "Prometėjas", apsukęs virš aerodromo ratą, ėmė leistis. Apačioje driekėsi Kroidonas.

*Galų gale, ar tai įmanoma? *(pranc.)*

TREČIAS SKYRIUS

Kroidonas

Niekas nesuprato, kaip tai atsitiko, bet stiuardas Mitčelas ir daktaras Braiantas jau nebebuvo įvykusios tragedijos centre - situaciją užvaldė neišvaizdusis vyriokas, šilta šerpe apsimuturiavęs kaklą. Tvarkėsi jis kaip valdžią turintis žmogus, ir taip užtikrintai, kad niekas nedrįso prieštarauti.

Jis kažką pašnibždėjo Mitčelui, tas linktelėjo ir, prasispraudęs pro keleivius, atsistojo prie durų už tualetų.

Lėktuvas riedėjo nusileidimo taku. Kai nutilo motorai, Mitčelas garsiai tarė:

- Ledi ir džentelmenai, prašau pasilikti savo vietose, kol atvyks valdžios atstovai. Manau, ilgai neteks mums laukti.

Šitam protingam įsakymui pritarė dauguma keleivių. Ryžtingai pasipriešino tik ledi Horberi.

- Kokia kvailystė! - piktai sušuko ji. - Argi nežinote, kas aš? Reikalauju tuoj pat mane išleisti!

- Apgailestauju, ledi, bet netgi ir jums negaliu daryti išimties.

- Tai juk visiškas absurdas! - Sesilija Horberi piktai treptelėjo koja. - Apie jūsų savivalę aš pranešiu aviakompanijos direkcijai. Tiesiog bjauru uždaryti mus su tuo lavonu!

- Iš tikrųjų, brangioji, - gerai išlavintu balsu tarė Venecija Ker. -Tai velnioniškai nemalonu! Bet aš manau, vis dėlto reikia truputį pakentėti. - Ji atsisėdo ir iš rankinuko išsitraukė portsigarą. -Stiuarde, ar dabar galiu ramiai parūkyti?

Mitčelas sutrikęs atsakė:

- Aš manau, mis, dabar tai neturi reikšmės.

Jis žvilgtelėjo per petį. Jo porininkas Devis, per atsarginį išėjimą išleidęs antrojo salono keleivius, jau žingsniavo į aerouostą pranešti apie įvykį.

Laukti teko neilgai, tačiau keleiviams pasirodė, kad laikas slinko nepaprastai lėtai. Pagaliau visi išvydo prie lėktuvo atskubančius du žmones - civiliai apsirengusį, bet kariškos eigasties vyrą ir jį lydintį policininką. Vos jie pakilo trapu, Mitčelas paslaugiai atidarė lėktuvo duris.

- Na, kas čia atsitiko? - lediniu oficialiu tonu paklausė civiliai vilkintis

žmogus.

Išklausęs Mitčelą ir daktarą Braiantą, pasilenkęs žvilgtelėjo į mirusiąją. Kažką pašnibždėjęs policininkui, garsiai paskelbė:

- Ledi ir džentelmenai, gal būtumėte tokie malonūs ir paėjėtumėte su manimi?

Jis palaukė, kol visi išlips iš lėktuvo ir nusivedė keleivius ne į erdvų muitinės pastatą, kaip paprastai, o į mažą izoliuotą policijos kambarėlį.

- Ledi ir džentelmenai, aš jūsų ilgai neužlaikysiu, tik tiek, kiek prireiks formalumams sutvarkyti.

- Klausykite, inspektoriau, aš neturiu nė minutės laiko, - tarė Džeimsas Raideris, - Londone turiu labai skubių reikalų!

- Apgailestauju, sere, bet...

- Aš esu ledi Horberi. Niekaip negaliu suprasti, kaip jūs išdrįsote mane sulaikyti!

- Nuoširdžiai jus užjaučiu, ledi Horberi, bet, matote, atsitikimas labai nemalonus. Tikriausiai, čia žmogžudystė...

- Ir panaudoti strėlių nuodai, kuriuos gamina Pietų Amerikos indėnai... - spinduliuodamas laiminga šypsenėle, pridūrė misteris Klensis.

Inspektorius įtartinai pažiūrėjo į jį. Įjaudintas archeologas kažką gyvai ėmė pasakoti prancūziškai. Inspektorius ramiai klausėsi; paskui, atsargiai rinkdamas žodžius, atsakė ta pačia kalba.

Venecija Ker tarė:

- Visa tai labai nemalonu ir liūdna, bet, aš manau, jūs pasistengsite kuo greičiau atlikti savo pareigą, pone inspektoriau.

O garbusis inspektorius galantiškai ir maloniai atsakė:

- Ačiū, madam. - O tada jau tarė oficialiu tonu: - Prašau jūsų, ledi ir džentelmenai, pabūti čia, kol aš pasikalbėsiu su daktaru... e... daktaru...

- Mano pavardė Braiantas.

- Ačiū, daktare Braiantai. Prašyčiau, daktare, eiti su manim, štai čia...

- O ar aš galiu dalyvauti jūsų pokalbyje?

Inspektorius staiga atsisuko, jau ketindamas piktai atšauti, bet ūmai jo veido išraiška pasikeitė:

- O! Atleiskite, misteri Puaro! Jūs taip apsitūlojęs, kad aš, tiesą sakant, neatpažinau. Prašom užeiti.

Inspektorius atidarė duris, įleisdamas daktarą Braiantą ir mesjė Puaro. Nepatenkinti keleiviai palydėjo juos įtartinais žvilgsniais.

- O kažin kodėl jau tas ūsočius gali išeiti, o mes turime čia tupėti? - pasipiktinusi šūktelėjo ledi Sesilija Horberi.

Venecija Ker paklusniai atsisėdo ant suoliuko.

- Matyt, tai kažkoks tipas iš prancūzų policijos, - tarė ji ir užsirūkė. - O greičiausia - muitinės tarnautojas.

Normanas Heilis nedrąsiai kreipėsi į Džeinę:

- Man rodosi, aš jus mačiau Le Pinė... - Ir kiek virpančiu balsu pridūrė: - Puiki vietelė. Man labai patinka pušys.

- Taip, jos nuostabiai kvepia, - atsakė Džeinė.

Jie kiek patylėjo, neišmanydami, apie ką kalbėti. Pagaliau Heilis tarė:

- O aš... aš jus iš karto atpažinau... dar lėktuve.

Džeinė vaizdavo nustebusią.

- Nejaugi?

Heilis paklausė:

- Kaip jums atrodo, ar tą moterį iš tikrųjų nužudė?

- Manau, taip, - atsakė Džeinė. - Kaip baisu! - Džeinė suvirpėjo, ir Normanas Heilis pasislinko arčiau, tarsi žadėdamas apginti nuo netikėtos nelaimės.

Diuponai vėl smagiai kalbėjosi prancūziškai. Misteris Raideras paskubom kažką skaičiavo užrašų knygelėje ir vis žvilgčiojo į laikrodį. Sesilija Horberi, nekantriai stuksendama koja į grindis, virpančiais pirštais degėsi cigaretę.

Patogiai prisišliejęs prie durų staktos, stovėjo aukštas, nepaprastai ramus policininkas dailia mėlyna uniforma.

O kitame kambaryje inspektorius Džepas kalbėjosi su daktaru Braiantu ir Erkiuliu Puaro.

- Ir kaip jūs išsimiklinote, mesjė Puaro, atsirasti ten, kur esate labiausia reikalingas?

- Argi Kroidono aerouostas ne truputėlį nuošaliau nuo jūsų veiklos sferos, mano drauge? - bičiuliškai klausimu į klausimą atsakė Puaro.

- Matote, aš einu vieno stambaus kontrabandininko pėdomis. Čia atsidūriau visai atsitiktinai ir džiaugiuosi. Jaučiu, tai, ko gero, bus painiausia byla, kokia tik man yra pakliuvusi. Tai pradėkime. Pirmiausia, daktare, malonėkite pasakyti savo vardą ir adresą.

- Rodžeris Džeimsas Braiantas. Ausų, gerklės ir nosies ligų gydytojas. Mano adresas - Harlio gatvė, 329.

Prie stalo sėdintis romios išvaizdos policininkas visa tai užrašė.

- Mūsų chirurgas, žinoma, apžiūrės kūną, - tarė Džepas. - Bet mes norėtume žinoti ir jūsų nuomonę, daktare.

- Taip, taip, suprantama.

- Ar negalėtumėte nors apytikriai pasakyti mirties laiką?

- Moteris mirė maždaug pusvalandį prieš tai, kai mane pakvietė

stiuardas. Tada jau buvome netoli Kroidono. Tiksliau pasakyti nesiryžtu. Iš stiuardo žodžių supratau, kad jis kalbėjosi su velione maždaug prieš valandą.

- Tai jau šis tas, daktare. Dėkoju. Ir dar: gal tai kiek ir netaktiška, bet turiu paklausti: ar skrydžio metu nepastebėjote ko nors įtartino?

Daktaras papurtė galvą.

- O aš miegojau... - susikrimtęs pridūrė Puaro. - Lėktuve jaučiuosi lygiai taip blogai, kaip jūroje. Visuomet stengiuosi gerai apsikamšyti ir užmigti.

- Kaip manote, kokia galėjo būti mirties priežastis, daktare?

- Kol kas nenorėčiau spėlioti. Viskas paaiškės po skrodimo ir analizių.

Džepas pritardamas linktelėjo.

- Ką gi, daktare, gerai, - tarė jis. - Mes jūsų neužlaikysime, bet jums vis dėlto, matyt, teks atlikti kai kuriuos formalumus, kaip ir visiems keleiviams. Niekam negalime daryti išimčių.

Daktaras Braiantas nusišypsojo.

- Aš net būčiau laimingas, jeigu jūs asmeniškai įsitikintumėte, kad aš neslėpiu jokių... e-e... šaudymo vamzdelių ar kokio kito mirtį nešančio ginklo, - rimtai tarė jis.

- Rodžersas apžiūrės, - Džepas pakvietė savo padėjėją. - Tarp kita ko, daktare, gal pasakytumėte savo nuomonę apie šitą daiktelį?

Jis parodė mažą dėžutę su bespalviu dygliu.

- Sunku pasakyti, nepadarius analizių. Man rodosi, čiabuviai dažniausia naudoja kurarės nuodus.

- Ar jie efektingi?

- Kurarė - greitai veikiantys nuodai.

- Bet jų turbūt nelengva gauti?

- Nelengva eiliniam mirtingajam...

- Jeigu taip, tai mums teks ypač kruopščiai jus iškrėsti, daktare! - tarė Džepas ir nusišypsojo, patenkintas savo pajuokavimu.

Daktaras ir konsteblis išėjo.

Džepas atsilošė į kėdės atkaltę ir žvilgtelėjo į Puaro.

- Hm... Keistas atsitikimas, - tarė. - Labai jau sensacingas, kad būtų panašus į tiesą. Šaudymo vamzdeliai ir užnuodyti dygliai lėktuve! Sugalvota ne kvailio!

- Labai protinga pastaba! - pritarė Puaro.

- Mano žmonės dabar apžiūri lėktuvą, - pranešė inspektorius Džepas. - Laimei, ne per toliausiai buvo mūsų ekspertai, ir sugebėjome tuoj prisišaukti fotografą bei daktilografą. Galimas daiktas, kai ką pavyks atsekti iš pėdsakų... Taip... O dabar, manau, reikia pasikalbėti su stiuardais.

Jis pravėrė duris ir paliepė pašaukti stiuardus. Įėjo Mitčelas ir Devis: nuo pergyvenimų Mitčelas buvo perbalęs, o jaunesnysis, nors ir kiek atsigavęs, bet vis dar susijaudinęs.

- Viskas bus gerai, vaikinai, - tarė inspektorius Džepas. - Sėskitės. Pasus atsinešėt? Gerai - Jis probrėkšmais peržvelgė keleivių pasus. - Aha, štai: Mari Moriso, Prancūzijos pilietė. Ar apie ją ką nors žinote?

- Mačiau ją keletą kartų. Gana dažnai skrisdavo per Lamanšą iš Anglijos ir atgal, - tarė Mitčelas.

- A-a, tikriausiai su reikalais. O ar nežinote, kokie buvo tie jos reikalai?

Mitčelas papurtė galvą. Jaunesnysis stiuardas tarė:

- Aš irgi ją prisimenu. Kartais matydavau aštuntos valandos lėktuve, skrendančią iš Paryžiaus.

- Kas iš judviejų paskutinis matė ją gyvą?

- Jis, - jaunesnysis stiuardas parodė savo porininką.

- Iš tikrųjų, - linktelėjo Mitčelas, - kai atnešiau kavą.

- Kaip tuo metu ji atrodė?

- Aš nekreipiau dėmesio, padaviau cukrų ir pasiūliau pieno, bet ji atsisakė.

- Kelintą valandą tai buvo?

- Tiksliai negaliu pasakyti. Tuo metu mes skridome virš Lamanšo. Vadinasi, apie antrą.

- Taip, maždaug tuo laiku, - patvirtino Albertas Devis, jaunesnysis stiuardas.

- O vėliau?

- Kai dalijau sąskaitas.

- Tiksliau?

- Maždaug po penkiolikos minučių. Man pasirodė, kad ji miega... Dieve mano! Vadinasi, ji jau tada... buvo mirusi!.. - siaubingu balsu sušuko Mitčelas.

- Ir jūs nepastebėjote jokių štai šito daiktelio pėdsakų? - Džepas parodė juodai geltoną, vapsvą primenantį gumulėlį.

- Ne, sere.

- O jūs, Devi, ką pasakysite?

- Paskutinį kartą madam regėjau atnešęs sausainius ir sūrį. Tada ji atrodė visiškai sveika.

- Kokios laikotės keleivių aptarnavimo tvarkos? - pasidomėjo Puaro. - Kiekvienas turite savo saloną?

- Ne, sere, mes dirbame kartu. Taip patogiau ir greičiau. Išnešiojame sriubą, po to mėsą su daržovėmis, salotas, tada saldumynus ir taip toliau.

Paprastai pirma aptarnaujame galinį saloną, o paskui ta pačia tvarka priekinį.
Puaro linktelėjo.
- O šita madam Moriso, ar ji su kuo nors kalbėjosi? Gal skrido jos pažįstami? - paklausė Džepas.
- Nepastebėjau, sere.
- O jūs, Devi?
- Ne, sere.
- Ar skrydžio metu ji buvo pakilusi iš savo vietos?
- Nemanau, sere. Ne.
- Vadinasi, judu negalite pasakyti nieko, kas bent kiek paaiškintų tą įvykį?
Abu stiuardai kiek pagalvojo ir vieningai papurtė galvas.
- Gerai, kol kas viskas. Aš dar norėsiu su jumis pasikalbėti.
- Tai baisu. Ir atsitik man tokiai nelaimei! Juk buvau vyresnysis, ir man reikės atsakyti! - sudejavo Henris Mitčelas.
- Bet jūsų niekas nekaltina, - nuramino jį inspektorius Džepas. - Tačiau pritariu jūsų nuomonei - tai, kas atsitiko, tikrai baisu!
Jis gestu leido stiuardams eiti, bet čia pašoko Puaro:
- Ar galiu užduoti dar vieną menką klausimėlį?
- Prašom, mesjė Puaro!
- Gal pastebėjote po lėktuvą skraidančią vapsvą?
- Man rodosi, nebuvo jokios vapsvos, - Mitčelas patraukė pečiais.
- Ten *buvo* vapsva, - tarė Puaro. - Mes ją radome užmuštą vieno keleivio kavos puoduke.
- Bet aš, sere, jos nemačiau, - tarė Mitčelas.
- Aš irgi, - dievagojosi Devis.
- Na, gerai. Tiek to. Ačiū.
Kai stiuardai išėjo, Džepas, pirštu rodydamas į pasų krūvelę, tarė:
- Pasirodo, tuo reisu skrido ir grafienė! Apklauskime ją pirmiausia, o dar, ko gero, netekusi kantrybės, apkaltins policiją grubumu.
- Aš tikiuosi, jūs kruopščiai patikrinsite bagažą: ir tai, ką keleiviai turėjo prie savęs, ir tai, kas buvo padėta bagažo skyriuje?
Džepas linksmai mirktelėjo.
- Štai ką jūs turite galvoje, mesjė Puaro! Reikia surasti tą vamzdelį, jeigu jis apskritai egzistuoja ir jeigu mums visa tai nesisapnuoja! Tikrai sakau, man tai atrodo kaip keistas sapnas. O gal tas mažis, tas detektyvų rašeiva, ūmai kvaikštelėjo ir sumanė pribaigti vieną savo heroję gyvenime, o ne romano puslapiuose?! Tos užnuodytos strėlės ir taip toliau... Tokie viską gali!..

Mesjė Puaro abejodamas papurtė galvą.

- Taip, - įsismaginęs kalbėjo Džepas. - Nėra abejonių, turime visus apieškoti, priešinsis kas ar ne. Ir dar reikia sužinoti, kas ir kada ėjo prie savo daiktų.

- Geriausia sudaryti keleivių sąrašą ir surašyti, kas kam priklauso, - pasiūlė Puaro.

Džepas, kiek nustebęs, vėl pažiūrėjo į jį.

- Ką gi, padarysime, jeigu jūs, mesjė Puaro, manote, kad šito reikia. Tik kol kas nesuprantu, kur jūs kreipiate. Mes juk žinome, ko ieškome.

- Jūs - gal ir žinote, mon ami*, o aš... Aš taip pat ieškau, bet man visiškai neaišku, ką būtent turiu ir galiu rasti.

- Ak, jūs ir vėl, mesjė Puaro! Oi, jau labai mėgstate viską komplikuoti! Iš tikrųjų, čia viskas paprasta, tikėkit mano žodžiais! O dabar pasikvieskime jos malonybę grafienę, kol dar ji neišdraskė man akių!..

Ledi Horberi jau buvo aprimusi. Ji paklusniai atsisėdo ir, ilgai nesvarstydama, atsakinėjo į inspektoriaus Džepo klausimus. Taip, ji -ledi Sesilija Horberi, grafo Horberio žmona, gyvena Horberio Čeize, Susekse. Koks Londono adresas? Prašom: Grosvenoro aikštė, 315. Ji grįžtanti į Londoną iš Le Pinė ir Paryžiaus. Mirusiosios nepažinojusi. Skrydžio metu nepastebėjusi nieko įtartino. Ji neturėjo absoliučiai jokios galimybės regėti, kas dėjosi užnugary, nes sėdėjusi veidu į kitą pusę. Ne, skrydžio metu ji nebuvo pakilusi iš savo krėslo. Kiek prisimenanti, iš priekinio salono niekas nebuvo atėjęs, išskyrus visą laiką šmirinėjusius stiuardus. Ji tiksliai neprisimenanti, bet jai atrodą - kažkuris vyras ėjęs į tualetą. Ji nepastebėjusi, kad kas nors būtų turėjęs į vamzdelį panašų daiktą.

- Ne, - atsakė ji į mesjė Puaro klausimą. - Aš nepastebėjau lėktuve jokios vapsvos.

Mis Ker parodymai daug kuo buvo panašūs į jos bičiulės liudijimą. Ji, Venecija En Ker, gyvenanti Mažajame Pakose, Horberio grafystėje, Susekse. Grįžtanti namo iš Prancūzijos pietų. Ne, jeigu neapgauna atmintis, mirusiosios niekada nemačiusi. Kelionės metu nieko įtartino nepastebėjusi. Taip, atkreipusi dėmesį į tai, kaip vienas keleivis, sėdėjęs gana toli nuo jos, baidęs vapsvą. Spėjanti, kad tai jis ją priplojęs. Taip, tai buvę jau po pusryčių.

Mis Ker išdidžiai išėjo.

- Jūs, rodos, labai jau domitės ta vapsva, mesjė Puaro?

- Pati vapsva ne tokia jau įdomi, bet ji gali padėti šį tą atsiminti.

- Jeigu norite žinoti mano nuomonę, - inspektorius Džepas pakeitė pokalbio temą, - tai labiausiai įtariu tuos du prancūzus. Sėdėjo kaip tik šalia

*Mano drauge *(pranc.)*

madam Moriso, kitoje praėjimo tako pusėje. Ir atrodo jie, tiesiai sakysiu, nekaip. O pažiūrėkite į jų aptrintą lagaminą, prikimštą kažkokių užjūrinių daikčiukų. Esu įsitikinęs, kad visą tą šlamštą jie rado ne Paryžiuje. Nenustebsiu sužinojęs, kad jie buvojo Borneo, Pietų Amerikoje ar dar kur. Tiesa, kol kas mes neturime duomenų ir negalime įrodyti jų ryšį su šita byla. Reikia viską gerai motyvuoti. Bet vis dėlto manau, kad šios prielaidos gali padėti...

Puaro tankiau sumirkčiojo.

- Tai, ką jūs sakote, inspektoriau, žinoma, gali būti ir tiesa, bet vis dėlto manau, kad klystate, mano drauge. Tie du vyrai - ne banditai ir ne galvažudžiai, kaip jums pasirodė. Atvirkščiai, jie abudu - ir tėvas, ir sūnus - mokslo pasaulyje plačiai žinomi archeologai.

- Kalbėkite toliau, mesjė Puaro, kalbėkite, jūs jau norite man susukti galvą!

- Ne, ne! Aš juos pažįstu tik iš matymo. Tai mesjė Armanas Diuponas ir jo sūnus mesjė Žanas Diuponas. Jie neseniai grįžo iš Persijos - kasinėjo senuosius Suzus.

- Kalbėkite... - Džepas pasklaidė pasus, paskubom žvilgtelėjo į Diuponų dokumentus. - Tiesą sakote, mesjė Puaro. Bet vis dėlto turite pripažinti, kad tų ponų išvaizda nelabai patraukli, ar ne?

- Gana dažnai garsios asmenybės keistai atrodo. Štai mane - moi qui vous parle*, mane patį neseniai palaikė barzdaskučiu ir...

- Negali būti! - šypsodamasis sušuko inspektorius Džepas. - Na, gerai, arčiau susipažinkime su tais garsiaisiais archeologais.

Mesjė Diuponas-tėvas pareiškė, kad mirusiosios visai nepažinojęs. Skrydžio metu nepastebėjęs nieko įtartino, nes su sūnumi buvo įsitraukęs į nepaprastai įdomią diskusiją. Ne, iš savo vietos jis nebuvo pakilęs. Taip, baigiantis lenčui, prie jų atskridusi vapsva. Sūnus ją užmušęs.

Mesjė Žanas Diuponas patvirtino tėvo žodžius. Jis buvęs taip įsitraukęs į kalbą, kad paprasčiausiai nepastebėjęs nieko, kas dėjęsi aplinkui. Vapsva jį erzinusi, ir jis ją priplojęs. Kokia buvusi jų ginčo tema? Artimųjų Rytų ikiistorinė keramika, jos degimo ir apdailos būdai.

Misteris Klensis, pakviestas po archeologų, paliko gana keistą įspūdį. Jis kėlė įtarimą jau vien todėl, kad pernelyg daug žinojo apie šaudančius vamzdelius ir užnuodytas streles.

- Ar jūs pats kada turėjote tokį vamzdelį?

- Mm-m, apskritai, taip, turėjau.

- Iš tikrųjų?! - tai išgirdęs, inspektorius Džepas vos išsilaikė nepašokęs.

Mažasis misteris Klensis, detektyvinių romanų autorius, susijaudinęs

*Tas, kuris su jumis kalba *(pranc.)*

ėmė kalbėti aukštu spiegiančiu balsu:

- Jūs, mesjė, ne taip mane supratote!.. Nužudyti tą moterį aš neturėjau jokių priežasčių. Galiu viską paaiškinti...

- Taip, sere, *jūs*, galimas daiktas, ir paaiškinsite.

- Matote, aš kažkada parašiau detektyvą... žmogų nužudė kaip tik tokiu būdu...

- Žinoma...

Vėl ta grasinanti inspektoriaus balso intonacija! Misteris Klensis skubėdamas ėmė pasakoti:

- Ten, tame detektyve, rašau apie pirštų atspaudus, daktiloginius atspaudus, tikiuosi, jūs mane suprantate? Reikėjo pailiustruoti... Aš turiu galvoje... Pirštų atspaudus... jų padėtį... jų padėtį ant pūtimo vamzdelio, iš kurio šovė, suprantate? Ir štai kartą šaudymo vamzdelį išvydau Čeringo Krosroudo krautuvėje... prieš dvejus metus.... ir pirkau tą vamzdelį... O mano draugas dailininkas jį nupiešė su mano pirštų atspaudais. Paskaitykite mano knygą - "Purpurinio žiedlapio paslaptis", taip ji vadinasi. Ir pasiklauskite mano draugo dailininko.

- Ar tebeturite tą vamzdelį?

- Apskritai, aš manau... aš turiu galvoje... taip... saugojau...

- Tai kur jis dabar?

- Rodos, kažkur...

- Ką jūs turite galvoje, sakydamas "kažkur", misteri Klensi?

- Aš manau... kažkur... negaliu tiksliai pasakyti, kur jis. Aš... aš nelabai tvarkingas žmogus...

- Šiaip ar taip, vamzdelio su savim neturite?

- O, suprantama, ne! Žinoma, ne! Aš turėjau jį gal prieš pusmetį...

Inspektorius Džepas įtartinai pažiūrėjo į jį ir toliau klausinėjo:

- Ar lėktuve buvote pakilęs iš savo vietos?

- Ne... apskritai, taip, reisui einant į pabaigą, aš buvau išėjęs.

- Aha! Kur gi buvote išėjęs, jeigu ne paslaptis?

- Aš išėjau atsinešti traukinių tvarkaraščio. Jis buvo mano apsiausto kišenėje. O apsiaustas su visais daiktais ir lagaminais - lėktuvo gale, prie pat durų.

- Tikriausia, jūs praėjote pro krėslą Nr. 2?

- Ne... Nors, ko gero, taip, rodos, praėjau. Bet tai buvo gerokai prieš tą nelaimingą įvykį. Prisimenu, aš išėjau suvalgęs sriubą.

Į visus kitus klausimus inspektorius išgirdo neigiamus atsakymus. Misteris Klensis nepastebėjęs nieko [illegible]mo. Jis sukęs galvą, kaip įrodyti savo personažo, keliavusio po visą Europą, alibi: mat dabar rašąs naują

romaną.

- Alibi, taip? - paniuro inspektorius.

Įsikišo Puaro - paklausė apie vapsvą.

Iš tiesų, misteris Klensis vapsvą matęs. Ji bandžiusi net nutūpti. Apskritai, jis bijąs vapsvų. Kada tai buvę? Kaip tik po to, kai stiuardas atnešęs kavą. Misteris Klensis užsimojęs ir... vapsva nuskridusi.

Užrašę adresą ir pilną vardą bei pavardę, leido išeiti. Misteris Klensis, nieko nelaukdamas, nėrė pro duris.

- Įtartinas tipas, - apibendrino inspektorius Džepas. - Jis tikrai *turi* vamzdelį! O kaip laikosi, velnio rašeiva!..

- Visa tai - jūsų šiurkštaus ir oficialaus elgesio rezultatas, mano mielasis Džepai!

- Žmogui nėra ko bijoti, jeigu jis sako teisybę, - griežtai atrėžė Skotlend Jardo tarnautojas.

Puaro apgailestaudamas pažvelgė į jį:

- Aš regiu, jūs nuoširdžiai tikite savo versija.

- Žinoma tikiu. Tai tiesa. O dabar pakvieskime Normaną Heilį.

Normanas Heilis pasakė savo adresą: Šeferdo prospektas 14, Maksvelo Kalvos rajonas. Dantistas. Grįžta iš atostogų, kurias praleido Le Pinė. Vieną dieną užgaišo Paryžiuje, domėjosi naujaisiais dantų taisymo instrumentais.

Anksčiau niekad velionės nesutikęs ir skrydžio metu nepastebėjęs nieko įtartino. Be to, sėdėjęs veidu į kitą pusę - lėktuvo priešgalį. Taip, vieną kartą buvo pakilęs iš savo vietos - ėjo į tualetą. Salono galan, prie krėslo Nr. 2, nebuvo priėjęs.

Po jo pakvietė Džeimsą Raiderą, nekantrų ir gerą storžievį. Jis grįžtąs iš Paryžiaus - sprendęs svarbius reikalus. Neturįs supratimo, kas ta mirusioji. Taip, sėdėjęs toje pat eilėje, kaip ir ji, bet norėdamas ją pamatyti, būtų turėjęs pasikelti ir pažvelgti atgal per savo krėslo atkaltę. Ne, nieko negirdėjęs: nei dejonės, nei šūksnių. Į aną lėktuvo galą niekas nėjęs, išskyrus stiuardus. Taip, du prancūzai sėdėję šalia nelaimingosios, už praėjimo. Baigiant pusryčiauti, jaunesnysis kaip tik ir užmušęs vapsvą. Anksčiau jis vapsvos nematęs. Neturįs supratimo, kaip atrodo šaudymo vamzdelis, nieko panašaus nesąs regėjęs ir todėl negalįs pasakyti, ar matęs ką nors turint tokį daiktelį, ar ne...

Į duris pasibeldė. Įėjo konsteblis, kažką iškilmingai nešdamas ištiestoje rankoje.

- Seržantas tik ką rado šitą daiktelį, sere, - tarė jis. - Mes pamanėme, kad jums bus įdomu žvilgtelėti.

Konsteblis, atsargiai išvyniojęs iš nosinės, trofėjų padėjo ant stalo.

- Atspaudų nėra, bent jau seržantas jų nepastebėjo, tačiau įsakė

atsargiai apsieiti.

Nebuvo abejonių - tai čiabuvių šaudymo vamzdelis!

Inspektorius Džepas garsiai atsiduso:

- Dieve! Negi tai tiesa?! Garbės žodis, negaliu patikėti savo akimis!

Misteris Raideras susidomėjęs įsistebeilijo į vamzdelį.

- Štai koks tas daiktelis, kuriuo šaudo Pietų Amerikos indėnai! Skaičiau, bet savo akim iki šiol nebuvau matęs. Na, dabar galiu atsakyti į jūsų klausimą: lėktuve aš nemačiau tokio daikto!

- Kur radote? - griežtai paklausė Džepas.

- Užkištą už vienos sėdynės apmušalo.

- Už kurio krėslo?

- Numeris devyni.

- Tai smagu! - lėtai tarė Erkiulis Puaro.

Džepas staiga atsisuko į jį:

- Ką jūs čia smagaus regite?

- Devintoji kėdė buvo mano!

- Taip, tai iš tikrųjų, turiu jums pasakyti, truputį... keista, - gana išraiškingai suburbėjo misteris Raideras.

Džepas suraukė antakius:

- Dėkoju, misteri Raiderai, galite eiti.

Kai Raideras išėjo, Džepas šypsodamasis atsigrįžo į Puaro:

- Ak tu, mokytas žvirbli! Vadinasi, tai tavo darbas?

- Mon ami, - išdidžiai atsakė Puaro, - kai aš imsiuos žmogžudystės, nesigriebsiu Pietų Amerikos indėnų metodų.

- Taip, jums tai būtų per menka, - sušuko inspektorius Džepas. - Bet suveikta šauniai! Jau vien pagalvojus apie tai, mane ima siutas.

- Kad ir kas tai būtų padaręs, jis išnaudojo visus šansus ir tikslą pasiekė! - tarė Puaro.

- Taip, prisiekiu Jupiteriu! Dieve, tas tipas turėjo būti absoliutus... beprotis! Na, kas ten dar liko? Tik viena mergina? Pasikalbėkim ir baikim. Džeinė Grei - skamba kaip įdomaus romano pavadinimas!

- Ji graži mergina, - tarė Puaro.

- Nejaugi, senasis padūkėli? Vadinasi, ne visą laiką saldžiai miegojai, a?

- Ji graži, bet kažkodėl visą kelią nervinosi, - tarė Puaro.

- Sakai, nervinosi? - inspektoriaus Džepo galvoje bematant gimė nauja mintis.

- Mano brangusis drauge, kai tokia miela mergina jaudinasi, tai paprastai byloja apie jos kelyje pasirodžiusį kažkokį jaunuolį, o visai neliudija apie

nusikaltimą.

Džeinė sklandžiai atsakė į klausimus. Ji, Džeinė Grei, dirbanti Braitono gatvės kirpykloje, pas mesjė Antuaną. Namų adresas: Horegeito gatvė 10, Naujasis Uelsas, 5. Ji grįžtanti į Angliją iš Le Pinė.

- Le Pinė?.. Hm!..

Džeinei teko papasakoti istoriją apie išloštą bilietą.

- Kokia keista aistra! - suburbėjo Džepas. - Būtų mano valia, uždrausčiau visas tas lošimo įstaigas.

- Juk tai nuostabu! - prieštyniavo Džeinė. - O ar *jūs pats* niekada nestatėte kad ir pusę kronos už patikusį žirgą?

Džepas ūmai paniuro ir išraudo.

Džeinei parodė pučiamąjį vamzdelį. Ne, lėktuve tokio nemačiusi, mirusiosios nepažinojusi, bet Le Buržė aerouoste atkreipusi į ją dėmesį.

- Kodėl?

- Ji buvo taip neskoningai apsirengusi! - nuoširdžiai pareiškė Džeinė.

Daugiau nieko vertinga tardytojams ji negalėjo pasakyti.

Džepas vėl ėmė apžiūrinėti vamzdelį.

- Nesuprantu, - tarė jis, - sunkiai įtikinamas detektyvas vidur baltos dienos! Ko dabar turime ieškoti? Žmogaus, kuris buvo pasaulio krašte, kur gamina tokius daiktelius? O kur juos gamina? Be eksperto čia neišsiversim. Tai gali būti ir Malazija, ir Pietų Amerika, ir Afrika.

- Taip, jeigu turėsime galvoje originalius daiktus, - tarė Puaro. - Bet jeigu atidžiau pažiūrėsite, tai pastebėsite štai čia prie vamzdelio prikibusį mikroskopinį popieriaus gabalėlį, tikriausią etiketės su kaina likutį. Rodos, šitas egzempliorius nukeliavo ilgą kelią iš laukinių gyvenamųjų vietovių į antikvaro krautuvėlę. O tai jau gerokai palengvins mūsų paieškas. Bet leiskite iš pradžių užduoti jums vieną menką klausimėlį.

- Klauskite.

- Ar vis dėlto sudarysite sąrašą? Aš turiu galvoje, keleiviams priklausiusių daiktų aprašą.

- Dabar tai, ko gero, jau nebe taip svarbu. Jūs vis dėlto šito reikalaujate, mesjė Puaro?

- Mais oui. Aš esu sutrikęs ir pasimetęs. O jeigu už ko nors galėčiau užsikabinti...

Bet inspektorius Džepas jau nebesiklausė. Jis tyrinėjo prie vamzdelio prikibusios etiketės likučius.

- Klensis prasitarė pirkęs vamzdelį. Ak, tie detektyvų rašytojai!.. Savo romanuose policininkus jie visuomet vaizduoja kvailiais. Jeigu aš kalbėčiausi su savo viršininkais taip, kaip kalba tų rašeivų išgalvoti inspektoriai, mane

tuoj pat čiuptų už pakarpos ir išmestų iš policijos. Velniop tuos nemokšas popiergraužas! - Džepas giliai atsiduso ir savo tiradą baigė tokiais žodžiais: - O vis dėlto ta nelemta žmogžudystė išrodo kaip tik taip, tarsi tas rašeiva viską būtų sugalvojęs ir jo idiotiški personažai visa tai būtų įvykdę!..

KETVIRTAS SKYRIUS

Liudytojų apklausa

Po keturių dienų prasidėjo liudytojų apklausa. Sensacinga Mari Moriso mirtis patraukė visuomenės dėmesį, ir salė buvo perpildyta.

Pirmiausia apklausė liudytoją advokatą Aleksandrą Tibo. Tai buvo aukštas pusamžis vyras. Žilė jau spalvino jo juodą barzdą. Angliškai kalbėjo lėtai, su šiokiu tokiu akcentu, bet gana gerai.

Po įžanginių formalumų teisėjas paklausė:

- Jūs regėjote mirusiąją? Ar atpažinote, metre Tibo?

- Taip. Tai buvusi mano klientė, Mari Anželika Moriso.

- Taip parašyta jos pase. Ar ji neturėjo dar ir kito vardo?

- Turėjo. Ji dar vadinosi madam Žizel.

Sale nusirito jaudulio banga. Reporterių pieštukai sustingo ore ir laukė. Teisėjas paklausė:

- Ar negalėtumėte papasakoti, kas buvo ta madam Mari Moriso, arba madam Žizel?

- Madam Žizel - tai vardas, kuriuo ji garsėjo kaip verslininkė. Ji buvo viena žinomiausių Paryžiaus palūkininkių.

- O kur buvo jos kontora?

- Žolieto gatvės trečiajame name.

- Mes žinome, kad ji gana dažnai važinėdavo į Angliją. Ar jos veikla siejosi su šita šalimi?

- Taip. Dauguma jos klientų - anglai. Ją gerai pažinojo tam tikri Anglijos visuomenės sluoksniai.

- Ką jūs turite galvoje, sakydamas "tam tikri sluoksniai"?

- Jos klientai daugiausia buvo privilegijuotos visuomenės nariai - valdininkai, advokatai, mokytojai. Tokie žmonės labiausia vertina atsargumą...

- Ji buvo santūrus žmogus?
- Taip, ji buvo nepaprastai santūri.
- Aš norėjau paklausti, gal žinote smulkiau apie kai kurias jos operacijas?
- Ne. Madam Žizel buvo savarankiškas žmogus, savo reikalus sugebėjo tvarkyti viena, ir gana kompetentingai. Ji pati kontroliuodavo visus sandėrius. Tačiau ji, jeigu galima taip išsireikšti, buvo gana originalaus charakterio moteris. Ir be to, plačiai žinoma.
- Ar ji buvo turtinga?
- Labai turtinga.
- Ar turėjo priešų?
- Šito nežinau.

Po metro Tibo pakvietė Henrį Mitčelą.

Teisėjas paklausė:

- Jūsų vardas - Henris Čarlzas Mitčelas, gyvenate Šubleko Linijoje, 11, Vendevorte?
- Taip, sere.
- Jūs dirbate "Universal Airline" aviakompanijoje?
- Taip, sere.
- Praėjusį antradienį, šio mėnesio aštuonioliktą dieną, "Prometėjo" lėktuve, skridusiame dvyliktos valandos reisu iš Paryžiaus į Kroidoną, jūs buvote vyresnysis stiuardas. Mirusioji skrido kaip tik tuo reisu. Ar anksčiau kada nors ją matėte?
- Taip, sere. Prieš kokius šešis mėnesius aš skridau 8.45 reisu ir ją įsidėmėjau. Vieną ar du kartus ji skrido kaip tik tuo reisu.
- Ar žinote jos pavardę?
- Ji įrašyta keleivių sąraše, sere, bet specialiai jos neįsiminiau.
- Ar ką nors girdėjote apie madam Žizel?
- Ne, sere.
- Prašyčiau papasakoti apie praėjusio anradienio įvykius.
- Aš pateikiau keleiviams pusryčius, sere, o paskui dalijau sąskaitas. Man pasirodė, kad madam miega. Nutariau ją žadinti likus kokiai penkiolikai minučių iki Kroidono. O priėjęs pamačiau, kad madam mirusi, arba labai sunegalavusi. Tarp keleivių radau daktarą. Jis pasakė...
- Daktaras Braiantas pats duos parodymus. Žvilgtelkite štai į šitą daikčiuką.

Mitčelui parodė vamzdelį.

- Gal jį turėjo kuris keleivis?
- Ne, sere, nemačiau.
- Galit eiti, Mitčelai. Kviečiame Albertą Devį!

Jaunesnysis siuardas užėmė liudytojo vietą.

- Jūs Albertas Devis, gyvenate Berkamo gatvėje, 23, Kroidone, tarnaujate "Universal Airline" kompanijoje?

- Taip, sere.

- Praėjusį antradienį "Prometėjo" lėktuve ėjote antrojo stiuardo pareigas?

- Taip, sere.

- Kas jums pasakė apie tragediją?

- Misteris Mitčelas, sere, man pasakė, kad vienai keleivei atsitikę kažkas negera.

Deviui parodė vamzdelį.

- Gal matėte šitą daiktelį kurio keleivio rankoje?

- Ne, sere.

- Ar galėtumėte papasakoti ką nors ypatingesnio, kas atsitiko kelionėje ir kas, jūsų manymu, padėtų tyrimui?

- Ne, sere.

- Gerai, ilgiau jūsų nebegaišinsiu.

Devis linktelėjo ir virpančiomis kojomis nulipo nuo paaukštinimo, užleisdamas vietą kitam liudytojui.

- Daktaras Rodžeris Braiantas!

Daktaras Braiantas prisistatė, pasakė savo adresą ir specialybę - ausų, gerklės ir nosies ligų gydytojas.

- Daktare Braiantai, būkite malonus ir papasakokite, kas vis dėlto įvyko praėjusį antradienį.

- Kaip tik prieš leidžiantis Kroidone, prie manęs priėjo vyresnysis sriuardas ir paklausė, ar aš ne daktaras. Sužinojęs, kad esu gydytojas, pasakė, jog susirgusi viena keleivė. Aš pakilau ir nusekiau paskui jį. Moteris gulėjo ant grindų prie krėslo. Ji buvo mirusi.

- O kada, jūsų manymu, tai atsitiko, daktare Braiantai?

- Mažiausia prieš pusvalandį.

- Ką galite pasakyti apie mirties priežastį?

- Nieko. Be skrodimo sunku spėlioti.

- Bet pastebėjote nedidelę žaizdelę velionės kakle?

- Taip.

- Ačiū... Daktaras Džeimsas Vistleris!

Daktaras Vistleris buvo nedidukas, nepaprastai liesas žmogus.

- Jūs esate šios apygardos policijos nuovados chirurgas ekspertas?

- Taip.

- Papasakokite, ką žinote šioje byloje.

- Praėjusį antradienį, šio mėnesio aštuonioliktą dieną, apie trečią valandą mane iškvietė į Kroidono aerouostą. Ten man parodė vidutinio amžiaus moters lavoną, gulintį palei krėslą reisiniame "Prometėjo" lėktuve. Spėju, kad moteris buvo mirusi maždaug prieš valandą. Aš pastebėjau nedidelę apskritą žaizdelę jos kakle - kaip tik prie jungo venos. Tokia dėmelė galėjo likti nuo vapsvos įgėlimo arba nuo smaigo, kurį vėliau man parodė, dūrio. Morge aš padariau skrodimą.

- Kokia išvada?

- Išvada tokia: kad mirtis ištiko, kraujo apytakon patekus stipriai veikiančiam toksinui. Paralyžavo širdį, ir ji mirė akimirksniu.

- Ar negalite pasakyti, kas tai per toksinas?

- Su tokiu toksinu savo praktikoje dar nebuvau susidūręs.

Reporteriai atidžiai klausėsi. Užsirašė: "Nežinomi nuodai".

- Dėkoju... Dabar prašau pakviesti misterį Henrį Vinterspuną.

Misteris Vinterspunas buvo svajingo šypsančio veido milžinas. Jis atrodė labai geras ir tuo pačiu... kvailas.

Salėje sėdintieji tiesiog nustebo išgirdę, kad misteris Vinterspunas - vyriausias vyriausybės ekspertas, pripažintas rečiausių nuodų žinovas. Teisėjas paėmė nuo stalo lemtingąjį dyglį ir paklausė, ar misteris Vinterspunas žino, kas tai per daiktas.

- Žinau. Man jį buvo atsiuntę ekspertizei.

- Prašytume pranešti analizių rezultatus!

- Aš pasakyčiau, kad tą dyglį pirmiausia pamirkė kurarės tirpale - iečių nuoduose, kurį naudoja kai kurios čiabuvių gentys.

Reporteriai skubėdami brūžavo automatiniais plunksnakočiais.

- Vadinasi, jūs manote, kad mirties priežastis - kurarės nuodai?

- O, ne! - užginčijo misteris Vinterspunas. - Aš užtikau labai silpną kurarės tirpalo pėdsaką. Remdamasis analizėmis, galiu tvirtinti, kad šita strėlikė dar buvo pamirkyta Dispholidus typus nuoduose, daugiau žinomuose kaip bumelengo, arba medgyvatės nuodai.

- Bumelengo? O kas tai?

- Pietų Afrikos gyvatė - viena nuodingiausių žemėje. Jos nuodų poveikis žmogui dar gerai neištirtas, bet apie jų virulentiškumą galite spręsti iš tokio pavyzdžio: nedidelį nuodų kiekį suleidus hienai, gyvulys žuvo anksčiau, negu spėjo ištraukti adatą. Nuodai sukelia stiprų vidinį kraujoplūdį, akimirksniu paraližuoja širdį.

Reporteriai rašėsi: "Nepaprastas atsitikimas. Gyvatės nuodai ir tragedija debesyse! Gyvatė, baisesnė už kobrą!!!"

- Ar teko girdėti, kad šie nuodai būtų naudojami smurtiniam nunuo-

dijimui?

- Niekada! Tai šioje byloje kaip tik ir įdomiausia!

- Ačiū, misteri Vinterspunai.

Detektyvas seržantas Vilsonas paliudijo, kad vamzdelį radęs "Prometėjo" lėktuve po krėslo sėdyne. Ant vamzdelio pirštų atspaudų neaptikę. Su strėle ir vamzdeliu atlikę būtinus eksperimentus. Vamzdelio "šaudymo nuotolis" - apie dešimt jardų.

- Misteris Erkiulis Puaro!

Visi labai susidomėję laukė mesjė Puaro parodymų. Bet jis kalbėjo labai trumpai. Kelionėje nieko nepastebėjęs. Miegojęs. Taip, tai jis ant grindų pastebėjęs mažą strėlytę. Kilęs įtarimas, ar tik ji neiškritusi iš mirusiosios kaklo. Štai, ko gero, ir viskas, ką mesjė Puaro galįs pasakyti.

- Grafienė Horberi!

Reporteriai rašėsi: "Lordo žmona duoda parodymus paslatingoje Mirties debesyse byloje". Kai kurie nepamiršo pridurti: "... byloje apie Gyvatės Nuodų paslaptį". Moterų laikraščių reporteriai pabrėžė: "Ledi Horberi buvo su lapenos pelerina ir naujos mados skrybėlaite", arba: "Ledi Horberi, viena elegantiškiausių moterų, vilkėjo juodą suknelę ir jai labai tiko naujoji skrybėlaitė , arba: "Ledi Horberi, pagal vyrą mis Sesilija Brand, vilkėjo dailią juodą suknelę..." ir taip toliau. Visi atvirai gėrėjosi gražia, puošniai apsirengusia ledi, nors jos parodymai buvo kukliausi. Ne, ji nieko nepastebėjusi, mirusiosios niekad nemačiusi. Ne, gaila, ponui teisėjui nieko daugiau negalinti pasakyti.

Venecija Ker davė parodymus po grafienės, bet žiūrovai ja menkiau domėjosi. Tik nepailstantys naujienų moterų spaudai tiekėjai rašė: "Lordo Kotesmoro dukters paltas buvo supermadingo kirpimo, nepriekaištingai pasiūtas, o suknelė - plačios talijos". Kai kurie pasitenkino tik kuklia fraze: "Parodymus davė aukštosios visuomenės damos".

- Džeimsas Belas Raideras. Gyvenate Bleinberio prospekte, 17?

- Taip.

- Jūsų veikla arba profesija?

- "Ellis Wale Cement company" direktorius tvarkytojas.

- Malonėkite apžiūrėti štai šitą vamzdelį. Gal jį matėte "Prometėjuje"?

- Ne, nemačiau.

- Sėdėjote kėdėje Nr. 4, kaip tik priešais mirusiąją?

- Na ir kas?

- Paprašyčiau jūsų nekalbėti su manimi tokiu tonu! Jūs sėdėjote krėsle Nr. 4. Iš tos vietos puikiai galėjote regėti visus salono keleivius.

- Ne, negalėjau. Aš nemačiau nei vieno, sėdėjusio mano pusėje, kadangi

labai aukštos krėslų atkaltės.

- Bet jeigu kas nors būtų išėjęs į praėjimo taką ir taikęsis į moterį, jūs jį būtumėte pamatęs?

- Žinoma!

- Ar kas nors buvo pakilęs iš vietos?

- Vyras, sėdėjęs per dvi eiles priešais mane, buvo išėjęs į tualetą.

- Į kitą pusę nuo jūsų ir mirusiosios?

- Taip.

- Jis praėjo pro jus?

- Ne, jis grįžo į savo vietą.

- Ar jis turėjo ką nors rankoje?

- Nieko.

- Kas dar buvo pakilęs iš savo vietos?

- Žmogus, sėdintis prieš mane. Jis ėjo į priešingą pusę, į lėktuvo uodegą.

- Aš protestuoju! - suspigo misteris Klensis ir pašoko. - Tai buvo anksčiau, kur kas anksčiau - apie pirmą valandą!

- Prašom sėstis, - griežtai tarė teisėjas. - Jūs turėsite progos viską mums papasakoti! Kalbėkite toliau, misteri Raiderai. Ar tas džentelmenas ką nors turėjo rankoje?

- Man atrodo, automatinį kotelį. O grįžo su oranžine knygele.

- Ar tai buvo vienintelis žmogus, ėjęs į lėktuvo užpakalinę dalį? O ar jūs pats kur nors ėjote?

- Taip, aš ėjau į tualetą, bet, žinoma, rankoje vamzdelio neturėjau!

- Jūs leidžiate sau kalbėti nepadoriu tonu! Galite eiti.

Misteris Normanas Heilis, dantistas, į visus klausimus atsakė neigiamai. Jis nieko nematęs, nieko nežinąs!

Tada liudytojo vietą užėmė susidarkęs ir įniršęs detektyvinių romanų autorius misteris Klensis. Misteriu Klensiu salė domėjosi ne mažiau, kaip lordo žmona.

"Detektyvinių romanų autorius - liudininkas!", "Žinomas rašytojas prisipažįsta pirkęs mirtį nešantį ginklą", "Sensacija teismo salėje!"

Bet reporterių užuominos apie sensaciją buvo skubotos.

- Taip, sere, - garsiai suriko misteris Klensis. - Aš iš tikrųjų pirkau vamzdelį. Dar daugiau, aš štai jį atsinešiau! Kategoriškai protestuoju prieš bet kokį ketinimą tvirtinti, kad mano vamzdelis buvo panaudotas nusikalstamiems veiksmams. Štai jis! - ir Klensis triumfuodamas vamzdelį padavė teisėjams.

Reporteriai vos spėjo rašytis: "Stulbinantis įvykis!", "Teisme atsirado

dar vienas vamzdelis!"

Teisėjas griežtai priminė misteriui Klensiui: jį čia pakvietę, kad padėtų teisingumui, o ne tam, kad jisai paneigtų tariamus kaltinimus prieš patį save. Tada teisėjas paprašė papasakoti apie tai, kas įvyko "Prometėjuje", bet nieko naujo neišpešė. Misteris Klensis ilgai aiškino, kad jis nagrinėjęs Europos geležinkelių taisykles, kurios esančios be galo painios, ir todėl nepastebėjęs, kas dėjęsi aplinkui. Jeigu ir visas lėktuvas būtų pyškinęsis apnuodytomis strėlėmis, jam būtų buvę vienas ir tas pats. Kitu laiku misteris Klensis, žinoma, būtų tai pastebėjęs, bet tada... kai reikėjo spręsti savo herojų likimą...

Mis Džeinė Grei, kirpėjo asistentė, reporteriams nesuteikė jokio peno. Paprasčiausiai, ji niekam nebuvo įdomi...

Po jos parodymus davė du prancūzai. Mesjė Armanas Diuponas pranešė iš Paryžiaus skridęs į Londoną skaityti paskaitos Azijos tyrimo karališkoje draugijoje. Visą kelią su sūnumi aptarinėjęs kai kurias ginčytinas problemas. Juos mažai dominę, kas vykę aplinkui. Jis apskritai nepastebėjęs tos moters, kol ji buvo gyva.

- Ar anksčiau buvote girdėjęs apie madam Moriso, arba madam Žizel?

- Ne, mesjė, niekada.

- Bet Paryžiuje ji buvo labai garsus žmogus, ar ne taip?

Mesjė Diuponas-tėvas truktelėjo pečiais.

- Galimas daiktas, bet aš jos nepažinau. Apskritai, aš mažai būnu Paryžiuje...

- Kiek mums žinoma, jūs visai neseniai grįžote iš Rytų.

- Taip, mesjė. Aš buvau Persijoje.

- Jūs su sūnumi aplankėte daugelį nuošaliausių pasaulio vietų?

- Pardon?

- Jūs daug keliavote laukinių gyvenamomis vietoviemis. Ar neaptikote genties, kuri strėles mirkytų gyvačių nuoduose?

Tą klausimą mesjė Diuponui teko išversti į prancūzų kalbą, ir kai mesjė Diuponas suprato, ko klausiama, jis energingai papurtė galvą:

- Ne, ne, nieko panašaus man neteko aptikti.

Tada liudijo jo sūnus.

Diuponas-jaunesnysis beveik pažodžiui pakartojo tai, ką sakė mesjė Armanas Diuponas. Lėktuve jis nieko ypatinga nepastebėjęs. Mirusiąją, tikriausiai, įgėlė vapsva, nes ji zirzusi ir apie jį, ir galiausia jis ją pribaigęs.

Diuponai buvo paskutiniai liudytojai. Teisėjas kostelėjo ir kreipėsi į prisiekusiuosius.

Ši byla, pasakė jis, be abejonių - pati keisčiausia, kurią tik kada nors jam

teko spręsti. Moteris aiškiai buvo nužudyta. Teismas ryžtingai atmeta visokius prasimanymus apie savižudybę arba nelaimingą atsitikimą. Nusikaltimas įvykdytas skrydžio metu, labai mažoje apibrėžtoje erdvėje. Lėktuve nebuvo pašalinių. Todėl žmogžudys, jis arba ji, yra tarp liudytojų, kurie tik ką davė parodymus. Šito fakto nenuneigsi, nors jis skaudus ir baisus. Kažkuris iš čia esančių žmonių, nepaisydamas priesaikos, begėdiškai melavo.

Žmogžudystė įvykdyta neregėtai akiplėšiškai. Dešimties, netgi dvylikos žmonių, jeigu skaitysime stiuardus, akivaizdoje žmogžudys pakėlė prie lūpų vamzdelį ir, nusitaikęs į auką, pasiuntė lemtingąją strėlę. Be galo sunku patikėti, kad ta strėlė lėkė niekieno nepastebėta. Bet teismas turi nepaneigiamų įrodymų, patvirtinančių, kad nusikaltimas, kad ir koks neįtikimas atrodytų, vis dėlto įvykdytas: apie tai byloja vamzdelis, dyglys, pagaliau žaizdelė mirusiosios kakle ir medicinos išvada.

Kadangi trūksta papildomų įrodymų, kuriais remdamasis teismas galėtų apkaltinti kurį nors keleivį, jis, teisėjas, galįs tik prašyt prisiekusiųjų paskelbti verdiktą apie neakivaizdinį vieno arba kelių, kol kas nežinomų, žudikų pasmerkimą. Visi liudytojai neigė pažinę mirusiąją. Dabar policijos uždavinys - nustatyti su kuo ir kokius ryšius palaikė žuvusioji. Kadangi nežinomi nužudymo motyvai, teisėjas prašąs prisiekusiųjų priimti tik tokį verdiktą. O dabar tegu savo nuosprendį paskelbiąs prisiekusiųjų teismas.

Vienas prisiekusysis, iš pažiūros apyžioplis kvadratinio veido, nepatiklių akių žmogus, palinko į priekį ir, sunkiai dūsaudamas, paklausė:

- Ar galiu užduoti klausimą?

- Žinoma!

- Aš supratau, kad strėlė buvo rasta lėktuve po sėdyne. Leiskite paklausti, kas sėdėjo toje vietoje?

Teisėjas ėmė vartyti savo užrašus. Prie jo priėjo seržantas Vilsonas ir kažką pašnibždėjo į ausį.

- Ak, taip. Tai buvo vieta Nr. 9. Tenai sėdėjo mesjė Erkiulis Puaro. Turiu pasakyti, mesjė Puaro - plačiai žinomas ir didžiai gerbiamas privatus detektyvas... hm... jau ne vieną kartą padėjęs Skolend Jardui narplioti painias bylas.

Kvadratinio veido žmogus įsmeigė akis į ilgus mažojo belgo ūsus. "Užsienietis? - rodės, kalbėjo jo akys. - Užsieniečiais negalima pasitikėti, nors jie ir ranka rankon dirbtų su mūsų policija!" Tačiau garsiai paklausė:

- Tai jis - tas pats misteris Puaro, kuris rado ant grindų strėlę?

- Taip.

Prisiekusieji išėjo pasitarti. Po penkių minučių jie grįžo, ir vyresnysis įteikė teisėjui popieriaus lapą. Tas akimis peržvelgė kreivas šleivas eilutes.

- Kas čia dabar? - nusistebėjo teisėjas. - Niekai! Su tokiu sprendimu aš negaliu sutikti! Juk tai niekai, - pakartojo jis. - Reikia bent ištaisyti klaidas ir dailiai perrašyti...

Netrukus jam grąžino pataisytą nuosprendžio tekstą.

- Na, dabar jau geriau, - tarė teisėjas ir perskaitė: "Mes esame tos nuomonės, kad madam Moriso, arba Žizel, buvo nunuodyta, bet kadangi trūksta įkalčių, negalime paskelbti, kas yra žmogžudys".

PENKTAS SKYRIUS

Po liudytojų apklausos

Po verdikto paskelbimo Džeinė išėjo iš teismo rūmų, šalia jos netikėtai atsirado Normanas Heilis.

- Įdomu, kas buvo parašyta tame popieriuje, kurį teisėjas atsisakė perskaityti? - paklausė jis.

Džeinė sulėtino žingsnį ir pažvelgė į jaunuolį.

- Rodos, aš galiu atsakyti į jūsų klausimą, - už nugaros išgirdo kažkieno balsą. Atsigręžę išvydo mesjė Erkiulį Puaro.

- Verdiktas skelbė, kad tai aš sąmoningai nužudęs žmogų!

- O, negali būti! - pasibaisėjo Džeinė.

Mesjė Puaro patenkintas nusišypsojo.

- Mais oui. Išeidamas iš salės, nugirdau vieno prisiekusiojo žodžius: "Atsiminkite, ką sakau, tai to neūžaugos užsieniečio darbas!" Esu tikras, ir kiti taip mano.

Džeinė sutriko ir nebeišmanė, ką daryti: užjausti Puaro ar tik nusijuokti? Pagaliau nutarė nusijuokti. Puaro irgi nebeišlaikė: jis kvatojo drauge su mergina.

- Tai va, matote, - tarė jis, - dabar aš būtinai turiu imtis šios bylos ir save reabilituoti.

Vis dar šypsodamasis, Puaro linktelėjo ir nuėjo. Džeinė ir Normanas akimis palydėjo tolstančią figūrėlę.

- Kažkoks keistas ir įtartinas tipas, - tarė Heilis. - Vadina save detektyvu. Koks jis detektyvas? Nusikaltėlis per mylią tokį atpažintų. Neįsivaizduoju, kaip jis galėtų užsimaskuoti.

- Turbūt labai jau pasenęs mūsų požiūris į detektyvus, - tarė Džeinė. - Visos tos prikabinamos barzdos ir kiti niekai seniai nebemadingi. Mūsų laikais detektyvai paprasčiausia sėdi ir sprendžia bylas, taip sakant, psichologinio mąstymo būdu.

- Šitaip kur kas mažiau vargo.

- Fizine prasme - turbūt, bet reikia turėti šviesų ir guvų protą.

- Žinoma. Neišmanėlis ir bukagalvis nieko neištupės.

Dabar jau jiedu abu nusijuokė.

- Klausykite, - netikėtai tarė Heilis. Jo skruostus išpylė vos pastebimas raudonis ir jis ėmė kalbėti labai skubėdamas:

- Ar jūs neprieštarautumėte... aš turiu galvoje... aš būčiau labai laimingas... Tiesa, jau vėlu... bet gal sutiktumėte išgerti su manimi arbatos? Aš jaučiu, mes tapome nelaimės draugais, ir tai... - jis užsikirto. O mintyse koneveikė save: "Kas čia tau atsitiko, kvaily prakeiktas! Nejaugi negali pakviesti merginos neraudonuodamas, nemikčiodamas ir nepasirodydamas idiotu? Ką ji apie tave pamanys?!"

Šalia sumišusio Heilio Džeinė atrodė šaltakraujiška ir rami.

- Nuoširdžiai dėkoju, - paprastai atsakė ji. - Puodelį arbatos aš mielai išgerčiau.

Jie susirado kuklią arbatinę. Rūsčios išvaizdos puikybės kupina padavėja priėmė užsakymą. Jos mina tarsi bylojo: "Kaltinkite save, jeigu nusivilsite. Jūs norite pasigardžiuoti arbata, bet aš nesu tikra, ar tai, ką jūs gersite, tikrai bus arbata!"

Prieblandoje skendinti arbatinė buvo beveik tuščia, ir savaime nuteikė intymiam bendravimui. Džeinė nusimovė pirštines ir pažiūrėjo į priešais sėdintį savo pašnekovą: mėlynos akys, meili šypsena. Taip, jis iš tikrųjų buvo patrauklus ir be galo mielas!

- Ta žmogžudystė panaši į kažkokį košmarų filmą, - tarė Heilis, norėdamas greičiau pradėti pokalbį. Jis vis dar buvo sutrikęs ir jautėsi nei šiaip, nei taip.

- Taip, tiesa, - pritarė Džeinė. - Mane tai labai jaudina. Juk dirbu geroje vietoje, mesjė Antuano kirpykloje. Net neįsivaizduoju, kaip jis reaguos...

- Hm-taip. O aš apie tai net nepagalvojau.

- Mesjė Antuanui vargu ar patiks, kad pas jį dirbanti mergina buvo iškviesta į teismą ir davė parodymus žmogžudystės byloje.

- Žmonės apskritai labai keisti sutvėrimai, - susimąstęs tarė Normanas

Heilis. - Gyvenimas toks neteisingas. Štai kad ir šitas atsitikimas... Jūs nekalta nė per nago juodymą... - Jis paniuro. - Kaip visa tai šlykštu!

- Kol kas dar nieko blogo man neatsitiko, - raminosi Džeinė. - Kam iš anksto pergyventi? O apskritai visoje šioje byloje yra vienas "bet"... Juk ir aš galiu būti apkaltinta! Ir damos, mano klientės, jausis nelabai smagiai, kai jų plaukus kedens žmogus, kuris...

- Tereikia tik į jus žvilgtelėti, ir tuoj supranti: ne jūsų jėgoms padaryti nusikaltimą, - rimtai tarė Normanas.

- O, jūs esate apie mane labai geros nuomonės, - priešgyniavo Džeinė. - Kartais apima toks pašėlęs noras imti ir pribaigti kurią nors savo klientę! Jeigu tik būčiau tikra, kad liksiu nenubausta! Ateina pas mane šukuotis viena ledi, kurios tiesiog neapkenčiu: balsas kaip griežlės, visą laiką zurgia, viskuo nepatenkinta. Kartais net pamanau, kad pribaigusi tokią raganą, atlikčiau gerą darbą, o ne nusikaltimą. Štai matote, kokios mintys sukasi mano galvoje!

- Taip, bet to nusikaltimo lėktuve jūs nepadarėte! - karštai tarė Heilis. - Dėl šito galiu prisiekti.

- O aš galiu prisiekti, kad ir jūs nekaltas, - tokiu pat tonu atsakė Džeinė. - Bet tai menka paguoda, jeigu jūsų pacientai manys kitaip...

- A, mano pacientai... - Heilis paniuro. - Ko gero, jūs teisi. Aš apie tai nepagalvojau... Dantistas - maniakas žudikas... Ne, tai bloga reklama!

Ir staiga impulsyviai paklausė:

- Sakykite, o jūsų nešokiruoja, kad aš - dantų gydytojas?

Iš nuostabos Džeinės antakiai pašoko į viršų.

- Manęs? Ar nešokiruoja?

- Juk apie dantų gydytojus tauškia ir būta, ir nebūta. Šiaip ar taip, tai toli gražu ne romantiška profesija.

- Nesikrimskite! - nuramino jį Džeinė. - Mūsų visuomenė dantistą vertina labiau negu kirpėją.

Jie nusijuokė, ir Heilis tarė:

- Aš jaučiu - mes tapsime draugais. Ar ne?

- Ir man taip atrodo.

- Gal sutiktumėte kartu papietauti? Nueiti į teatrą ar kiną?

- Ačiū.

Jie kiek patylėjo.

- O kaip jums patiko Le Pinė?

- O, nuostabi vietelė!

- Ar anksčiau teko tenai būti?

- Ne. Matote...

Džeinė patikliai papasakojo visą istoriją kaip laimėjo pinigus. Abudu buvo tos pačios nuomonės: totalizatoriai turi pragarišką traukos jėgą, tik gaila, kad Anglijos vyriausybė nenori jų pripažinti.

Pokalbį pertraukė kažkoks jaunuolis rudu kostiumu, jau keletą minučių neryžtingai sukinėjęsis apie jų staliuką. Jis kilstelėjo skrybėlę ir guviai kreipėsi į Džeinę:

- Jūs - mis Džeinė Grei?

- Taip.

- Aš esu iš žurnalo "Weekly Hole", mis Grei. Norėčiau pasiūlyti: gal parašytumėte nedidelį straipsnelį apie tą žmogžudystę lėktuve? Išdėstytumėte savo - keleivės - požiūrį.

- Ne, ačiū, aš šito nenoriu.

- O, neskubėkite iš karto atsisakyti, mis Grei. Mes gerai užmokėsime.

- Kiek? - pasmalsavo Džeinė.

- Penkiasdešimt svarų. O gal... gal ir daugiau. Sakysim, šešiasdešimt.

- Ne, - atrėžė Džeinė. - Aš nenoriu. Net nenutuokiu, apie ką galėčiau parašyti.

- O, dėl to nesikrimskite, - švelniai paprieštaravo jaunuolis. - Jums pačiai nereikės rašyti. Mes užduosime keletą klausimų, jūs atsakysite, o visa kita jau mūsų rūpestis.

- Vis dėlto aš šito nesiimsiu, - tvirtai tarė Džeinė.

- O jeigu pasiūlyčiau šimtą svarų! Ir jūs dar padovanosite savo fotografiją.

- Ne, tarė Džeinė. - Šita užmačia man nepatinka.

- Taigi jūs galite keliauti savo keliais, - jau piktai įsiterpė Normanas Heilis. - Mis Grei nepageidauja su jumis šnekėtis.

Jaunuolis, neprarasdamas vilties, jau kreipėsi į jį:

- Jūs - misteris Heilis? - paklausė. - Klausykite, misteri Heili, jeigu mis Grei nenori, tai kodėl jums nepabandžius?

Viso labo - penki šimtai žodžių. Už penkiasdešimt svarų. Sutikite, tai nemažai, nors mis Grei siūliau šimtą - mat laikraščiai labai vertina moters pasakojimą apie nužudymą. Sutikite, aš jums siūlau neblogą biznį.

- Ne, aš nenoriu ir nerašysiu nė žodžio!

- Bet pagalvokite! Juk tai ne tik pinigai, bet ir puiki reklama. Apie jus sužinos pacientai.

- Štai šito labiau už viską ir bijau, - nusijuokė Normanas Heilis.

- Kaip gi taip? Mūsų laikais be reklamos neišsiversit. Viešumas - tai...

- Galbūt, bet viską lemia, kokia ta reklama. Tikiuosi, kai kurie mano pacientai vis dėlto neskaito laikraščių, o jeigu ir skaito, tai neatkreips dėmesio į faktą, kad aš įveltas į nužudymo bylą. Dabar jūs išgirdote mūsų

abiejų atsakymą. Ar išeisite geruoju, ar norite, kad išmesčiau už pakarpos?

- Ko taip karščiuotis? - atsakė jaunuolis, nė kiek neišsigandęs. - Linkiu linksmai praleisti vakarą. O jeigu apsigalvosite, paskambinkite į redakciją. Štai mano kortelė.

Ir jis švytinčiu veidu pasuko durų link. "Neblogai, - džiaugėsi reporteris. - Galiu sukurpti visai gerą interviu".

Ir iš tikrųjų, kitame "Weekly Hole" numeryje pasirodė straipsnelis, kuriame buvo pateikta dviejų keleivių, Paslaptingosios Mirties Debesyse, liudininkų nuomonė. Mis Džeinė Grei sakiusi, kad tebeesanti per daug sutrikusi ir negalinti pasakoti apie tai, kas įvykę. Žmogžudystė ją sukrėtusi ir ji bijanti apie ją net pagalvoti. Misteris Normanas Heilis gana ilgai samprotavęs, kaip jo, dantisto, profesionalo, karjerą galįs paveikti tas faktas, kad prieš savo valią esąs įpainiotas į paslaptingąjį nužudymą. Misteris Heilis juokaudamas sakęs, kad turįs vilties, jog tie jo pacientai, kurie skaito tik madų skyrelius, liksią jam ištikimi, ir po senovei, atsisėdę į dantisto kėdę, atsiduos Dievo valiai...

Kai atkaklusis jaunuolis pagaliau išėjo, Džeinė paklausė:

- O kodėl jis neima interviu iš aukštuomenės keleivių?

- Matyt, paliko juos savo bosams, - niūriai tarė Heilis. - O gal jau bandė laimę ir taip pat nudegė nagus.

Kurį laiką jie sėdėjo paniurę.

- Džeine! Aš noriu jus vadinti paprastai - Džeine, ar neprieštarausite? Džeine, kaip jūs manote, kas vis dėlto nužudė tą Žizel?

- Neturiu supratimo!

- Bet jūs apie tai galvojote? Juk iš tikrųjų galvojote?

- Ne, rodos, negalvojau. Aš tik truputį nerimavau dėl savęs. Net nesusimąsčiau, kas iš keleivių tai padarė. Iki šios dienos tiesiog negalėjau įsivaizduoti, kad tarp mūsų buvo žudikas.

- Taip, teisėjas tai tiesiai pasakė. Bet žinau, kad šito nepadariau nei aš, nei jūs, nes... e-e... todėl, kad beveik visą laiką nenuleidau nuo jūsų akių.

- Taip, - tarė Džeinė. - Dėl tos pačios priežasties ir aš žinau, kad tai ne jūs padarėte. Ir, suprantama, žinau, kad ir aš šito nepadariau. Vadinasi, nužudė kažkas kitas. Bet kas? Negaliu nė įsivaizduoti. O jūs?

- Aš irgi ne.

Normanas Heilis atrodė pavargęs ir susimąstęs. Rodės, jį kankino kažkokios neramios mintys. O Džeinė kalbėjo toliau:

- Taip, aš net neįsivaizduoju, ką būtų galima įtarti. O jūs?

- Ir aš nežinau.

- Reikėtų tik stebėtis, jeigu mes būtume matę, ką veikia kiti... Juk jūs

sėdėjote beveik visiems atsukęs nugarą. Tiesa, aš turėjau matyti, bet... Aš turiu galvoje...

Džeinė išraudo ir prikando liežuvį. Juk ji visą laiką tūnojo įsmeigusi akis į šviesiai mėlyną puloverį, o jos mintys buvo toli nuo viso to, kas dėjosi lėktuve, - jos galvoje tebuvo persona šviesiai mėlynu puloveriu...

Normanas Heilis pamanė: "Kažin kodėl ji taip iškaito?.. Ji - žavi... Aš būtinai ją vesiu. Taip, vesiu... Bet per anksti kurti tokius tolimus planus. Reikia sugalvoti gerą priežastį su ja susitikinėti. Ta žmogžudystė paranki... dažnai naudingos visai netikėtos aplinkybės. Bet reikia dar ką nors sugalvoti..."

O garsiai tarė:

- Pasvarstykim, kas galėjo ją nužudyti? Aptarkim kiekvieną bendrakeleivį. Gal stiuardai?

- Ne, - atsakė Džeinė.

- Sutinku. O priešais sėdėjusios moterys?

- Negaliu įsivaizduoti, kad tokie žmonės, kaip ledi Horberi, galėtų daryti kitam pikta. O antroji dama, mis Ker, irgi garsi paukštytė. Ko jai kišti rankas prie senos prancūzės?

- Vadinasi, lieka tik eiliniai mirtingieji? Tai, ko gero, arti tiesos, Džeine. O atsimenate ūsočių? Bet jis, matyt, pati netinkamiausia figūra žmogžudžio vaidmeniui, girdėjote, ką apie jį sakė teisėjas. Vadinasi, ir jį teks išbraukti iš įtariamųjų būrelio. Daktaras? Irgi sunku patikėti.

- Jeigu daktaras būtų panorėjęs ją nužudyti, manau, būtų sugalvojęs ką nors tokio, kad neliktų nė menkiausio pėdsako ir niekas niekada nesužinotų.

- Gal ir taip, - kiek abejodamas, pritarė Normanas. - Visi tie beskoniai, bekvapiai, nė menkiausio pėdsako nepaliekantys nuodai - labai patogūs, bet aš vis dėlto abejoju, ar apskritai jie egzistuoja. O ką manote apie tą žmogelį, prisipažinusį turint vamzdelį?

- Labai įtartinas tipas. Bet vargu ar tai jis. Jeigu pats nebūtų prasitaręs, tai niekas nė nežinotų, kad jis turi vamzdelį.

- Dar liko Džeimsonas... Ne... kaip jis ten? Raideras!

- Taip, tai greičiausiai jis!

- O prancūzai? Ir abu prancūzai įtartini. Juk jie pabuvojo tokiuose paslaptinguose kraštuose. Ir, žinoma, galėjo turėti kokių nors sąskaitų su madam Žizel, kurių mes nė neįtariame. Man pasirodė, kad tas jaunesnysis buvo gerokai sutrikęs.

- O kaip gi kitaip! Argi gali likti ramus, nužudęs žmogų! - rūsčiai tarė Normanas Heilis.

- O vis dėlto jis toks simpatingas, - pridūrė Džeinė. - Ir jo tėvas mielas.

Tikiuosi, kad tai ne jie.

- Atrodo, kad mūsų tyrimas nejuda į priekį, - nusijuokė Normanas.

- Kaip judės, jeigu beveik nieko nežinome apie nužudytąją: ar ji turėjo priešų, kas gaus palikimą ir daug ko kito... - patraukė pečiais Džeinė.

- Žmogžudystė, - tarė Heilis, - paveikia ne tik auką ir nusikaltėlį. Ji taip pat paliečia ir nekaltus. Aš ir jūs esame nekalti, bet tos žmogžudystės šešėlis gula ir ant mūsų. Ir niekas nežino, kaip ateityje pakryps mūsų gyvenimas.

Džeinė buvo šaltakraujiškas ir blaiviai mąstantis žmogus, bet ta frazė privertė ją krūptelėti.

- Nekalbėkite taip, nes man darosi baisu.

- Tiesą sakant, aš ir pats truputį bijau, - prisipažino Heilis.

ŠEŠTAS SKYRIUS

Metras Tibo praneša kai ką nauja

Erkiulis Puaro užsuko pas savo bičiulį Džepą. Inspektorius jį pasitiko šypsodamasis.

- Sveikas, seni! - sušuko jis. - O juk mažai trūko, ir būtų jus įkišę už grotų!

- Bijau, kad tokie atsitiktinumai gali pakenkti mano karjerai! - rimtai tarė Puaro.

- O ką! - Džepas vis dar šypsojosi. - Kartais ir detektyvai tampa nusikaltėliais, tiesa, detektyviniuose romanuose.

Įėjo aukštas, liesas, šiek tiek melancholiško, bet protingo veido žmogus. Džepas supažindino:

- Tai mesjė Furnjė iš prancūzų sekimo policijos. Atvažiavo padirbėti kartu su mumis.

- Rodos, prieš keletą metų aš jau turėjau progos su jumis susitikti, mesjė Puaro, - linkčiodamas ir spausdamas ranką, tarė Furnjė. - Mesjė Žiro man daug apie jus pripasakojo.

Vos pastebima šypsena sušvito jo lūpose. Ir Puaro, puikiai įsivaizdavęs,

apie ką Žiro galėjo pasakoti, irgi kukliai nusišypsojo.

- Džentelmenai, kviečiu pas mane pietų, - tarė Puaro. - Žinoma, jeigu leisite man dalyvauti tiriant bylą. Aš jau pakviečiau madam Moriso advokatą metrą Tibo.

- Puiku, bičiuli! - sušuko Džepas, draugiškai pliaukštelėjęs per petį. - Juk jūs dabar, galima sakyti, svarbiausias asmuo!

- Pakviesdamas pietų, jūs mus labai pamaloninote, - meilikaudamas pridūrė prancūzas.

- Reikalas tas, - tarė Puaro, - kad dabar esu susirūpinęs, kaip save reabilituoti. Apie tai jau prasitariau vienai žavingai damai.

- Tiems prisiekusiesiems jūs aiškiai nepatikote, - tarė Džepas ir vėl nusišypsojo. - Juokai, kokių jau seniai nebebuvau girdėjęs!

Per šaunius pietus, kuriuos surengė mažasis belgas ir kuriuose dalyvavo tik vyrai, niekas nė vienu žodžiu neužsiminė apie nusikaltimą.

- Pasirodo ir Anglijoje galima maloniai pavakarieniauti, - patenkintas tarė Furnjė, po gausių valgių ėmęs rūpestingai krapštytis dantis.

- Puiki vakarienė, mesjė Puaro! - neliko skolingas ir Tibo.

- Šiek tiek primena prancūzišką virtuvę, bet velniškai gardu! - pritarė Džepas.

- Maistas turi būti sveikas estomac* - tarė Puaro. - Sunkus maistas paraližuoja mintis.

- Negalėčiau skųstis, kad pilvas keltų man rūpesčių, - tarė Džepas. -Bet su jumis nesiginčiju. O dabar galime imtis darbo. Girdėjau, mesjė Tibo šį vakarą turi svarbų susitikimą, todėl siūlau pirmiausia pasitarti su juo visais mus dominančiais klausimais.

- Aš jūsų paslaugoms, džentelmenai. Savaime suprantama, čia galiu būti atviresnis negu teismo salėje. Prieš apklausą aš trumpai pasikalbėjau su inspektoriumi Džepu, ir jis man patarė, kaip turiu elgtis - iškloti tik pačius svarbiausius faktus.

- Teisingai, - patvirtino Džepas. - Negalime prieš laiką atskleisti kortų. O dabar paklausysime, ką jūs žinote apie madam Žizel.

- Atvirai šnekant, žinau labai mažai. Ko gero, tik tai, ką ir visi. O apie jos asmeninį gyvenimą beveik nieko. Matyt, mesjė Furnjė gali papasakoti daugiau už mane. Štai ką jums tegaliu pasakyti: madam Žizel buvo toks žmogus, kuriuos pas jus, Anglijoje, vadina stipraus charakterio asmenybėmis. Šia prasme ji buvo unikali. Apie jos praeitį irgi beveik nieko nežinau. Spėju, jaunystėje ji buvo graži, bet sirgo raupais ir po to jos veidas pasidarė bjaurus. Susidariau įspūdį, kad ta moteris mėgo jėgą. Ji ir pati mėgo valdyti, buvo

*Skrandžiui *(pranc.)*

energinga, valinga, sumani vertelga. Ji priklausė tam bejausmių šaltakraujų prancūzų tipui, kurie niekad neleidžia jausmui nugalėti protą. Bet ji turėjo skrupulingai dorai reikalus tvarkančio žmogaus reputaciją.

Jis žvilgtelėjo į Furnjė, tarsi norėdamas patirti, ar tas pritaria jo žodžiams. Furnjė melancholiškai linktelėjo:

- Taip, ji ir pati buvo įsitikinusi, kad yra doras žmogus. Bet vis dėlto ją buvo galima patraukti atsakomybėn.

- Ką jūs norite tuo pasakyti? Kad ji...

- Šantažuodavo.

- Šantažuodavo? - tarsi aidas pakartojo Džepas.

- Taip, kaip tik šantažuodavo, bet gana keistu būdu. Madam Žizel skolindavo pinigus, imdama palūkanas, kaip čia jūs sakote - "note of hand alone" - pagal pakvitavimą. Ji gerai pasvarstydavo, kokią sumą ir kokiomis sąlygomis skolinti. O jeigu paskolos laiku negrąžindavo, griebdavosi savo ypatingų metodų.

Puaro labai susidomėjęs klausėsi Furnjė kalbos.

- Kaip čia jau sakė metras Tibo, madam Žizel klientai buvo aukštosios visuomenės ir tik tam tikrų profesijų žmonės: gydytojai, advokatai, mokytojai. Tiems žmonėms be galo svarbi visuomenės nuomonė, o madam Žizel slaptais, tik jai žinomais keliais apie jų gyvenimą sukaupdavo įvairiausias žinias. Kaip taisyklė, prieš duodama paskolą, apie savo klientą ji žinodavo viską. Savaime suprantama, kalbu apie tuos, kuriems paskolindavo stambias sumas. Ir galiu patikinti - madam Žizel informacijos rinkimo sistema buvo nuostabi! Pakartosiu mūsų gerbiamo bičiulio tik ką pasakytus žodžius: pačiai madam Žizel atrodė, kad ji yra skrupulingai dora. Bet ji pasitikėjo tik tais, kas pasitikėjo ja. Aš esu įsitikinęs, kad ji niekada nepasinaudojo žmogaus garbę žeminančiais faktais, niekad neskelbė paslapčių, kol tikėdavo atgausianti savo pinigus.

- Norite pasakyti, kad tos paslaptys buvo tarsi kokios garantijos? - paklausė Puaro.

- Kaip tik taip! O jeigu jau ji ryždavosi paslaptis skelbti, tai pasidarydavo negailestinga ir kurčia kitų žmonių jausmams. Turiu pasakyti, džentelmenai, ši jos sistema puikiausiai pasiteisino! Retai, be galo retai ji patirdavo nuostolį. Vyrai ir moterys, visuomenėje žinomi žmonės, sutikdavo su bet kokiomis sąlygomis, trokšdami tik vieno - išvengti viešo skandalo. Mes jau nemažai žinome apie jos veiksmus. Bet jeigu kelsime klausimą taip: ar šitaip elgtis ji turėjo teisę ir ar tai atitiko juridines normas... - jis patraukė pečiais. - Čia, žinoma, vienareikšmiškai jau neatsakysi. Žmogaus natūra - paslaptingas dalykas.

- O kas būdavo, jeigu jai, sakysim, vis dėlto paskolą tekdavo nurašyti į nuostolius? - paklausė Puaro.

- Tuo atveju, - lėtai atsakė Furnjė, - ji viešai paskelbdavo kai kurias žinias, arba jas perduodavo suinteresuotam žmogui.

Kurį laiką visi tylėjo.

- O ar finansiniu atžvilgiu jai tai buvo naudinga? - paklausė Puaro.

- Ne, - atsakė Furnjė. - Tiesiogine prasme - ne.

- O netiesiogine?

- O netiesiogine - savo spėlionę garsiai pasakė Džepas, - priversdavo klientus laiku grąžinti skolą, ar ne taip?

- Visiškai teisingai, - patvirtino Furnjė. - Tai buvo vadinamasis "moralinis efektas", ir jai suteikdavo moralinį pasitenkinimą.

- Aš tai pavadinčiau amoraliu efektu, - patikslino Džepas. - Na, ką gi, - jis pasitrynė nosį. - Visa tai mums atveria plačias galimybes ieškoti nužudymo motyvų. Dabar reikia išsiaiškinti dar vieną klausimą: kam turi atitekti jos palikimas? Gal jūs ką nors žinote? - kreipėsi į Tibo.

- Ji turi dukterį, - atsakė advokatas. - Bet duktė niekada negyveno su motina. Man net atrodo, madam Žizel savo dukters nematė nuo vaikystės. Bet prieš daugelį metų ji surašė testamentą ir visą turtą, be nedidelės tarnaitei paliktos dalies, paskyrė dukrai, Anai Moriso. Kiek žinau, kito testamento madam nepaliko.

- Ar ji valdė didelį turtą? - paklausė Puaro.

Advokatas trūktelėjo pečiais:

- Spėju, jo vertė - maždaug aštuoni, o gal ir devyni milijonai frankų.

Puaro net švilptelėjo. Džepas sušuko:

- O juk nepamanytum, kad buvo tokia turtinga! Kiek tai, paskaičiavus mūsų valiuta?.. Oho! Apie šimtas tūkstančių svarų! Tai bent!

- Madmuazelė Ana Moriso taps labai turtingu žmogumi, - tarė Puaro.

- Gerai, kad jos nebuvo tame lėktuve, - niūriai pastebėjo Džepas. - O tai galėtume įtarti, kad ji čia įsivėlusi. Kiek jai metų?

- Tiksliai negaliu pasakyti. Dvidešimt ketveri, gal dvidešimt penkeri.

- Vargu ar ji turi ką nors bendra su tuo nusikaltimu. Ko gero, dabar reikia rinkti duomenis apie viską, kas kvepia šantažu, arba, jeigu norite, prievartavimu. Nė vienas keleivis neprisipažino pažinęs madam Žizel. Kažkas iš jų akiplėšiškai meluoja. Reikia išsiaiškinti, kas. Mums labai praverstų madam Žizel reikaliniai raštai. Kaip manote, Furnjė?

- Mano drauge, - skubiai atsakė prancūzas, - kai tik sužinojau apie madam Žizel mirtį, aš, telefonu pasikalbėjęs su Skotlend Jardu, nuvykau į jos namus ir apžiūrėjau seifą, kuriame ji saugodavo dokumentus. Seifas

buvo tuščias! Visus dokumentus sudegino!

- Sudegino?! Kas tai galėjo padaryti? Kada? Kodėl?

- Madam Žizel labai pasitikėjo savo kambarine Eliza. Jai įsakė: jeigu man atsitiktų nelaimė, tu privalai atidaryti seifą - spynos paslaptį ji žinojo - ir sudeginti visus popierius.

- O Dieve! Bet juk tai įstabu! - sušuko Džepas.

- Reikalas tas, - tarė Furnjė, - kad madam Žizel laikėsi savojo garbės įstatymo. Ji pasitikėjo tais, kas pasitikėjo ja. Ji pažadėdavo savo klientams žaisti dorą žaidimą. Ir nors kartais būdavo negailestinga, bet laikydavosi duoto žodžio.

Džepas, netekęs žado, tik lingavo galvą. Visi keturi tylėjo, mąstydami apie žuvusios moters keistą charakterį.

Metras Tibo pakilo.

- Aš išeinu, ponai. Turiu svarbų pasimatymą ir negaliu jo atidėti. Jeigu prireiktų mano pagalbos, aš jūsų paslaugoms bet kuriuo metu. Žinote, kur mane rasti.

SEPTINTAS SKYRIUS

Tikimybė ir galimybė

Išėjus metrui Tibo, likusieji savo kėdes pasitraukė arčiau stalo.

- Ką gi, imkimės darbo, - tarė Džepas, atsukdamas automatinį plunksnakotį. - Taigi, lėktuve buvo vienuolika keleivių, teisingiau sakant, ne lėktuve, o jo galiniame salone. Tie, kurie skrido kitame salone, mums nerūpi. Taigi vienuolika keleivių ir du stiuardai - iš viso trylika žmonių, tarp jų ir mesjė Puaro. Vienas iš dvylikos nužudė moterį. Tarp keleivių - anglai ir prancūzai. Prancūzus aš perduodu mesjė Furnjė. Anglus imu pats. Be to, reikės surengti tyrimą ir Paryžiuje -tai irgi jūsų darbas, Furnjė.

- Ne tik Paryžiuje, - įsiterpė Furnjė. - Vasarą madam Žizel daugybę reikalų turėjo ir kurortuose: Dovile, Le Pinė, Vimrė. Ji važinėjo ir į pietus - į Antibą, Nicą ir kitas vietas.

- Tiesa, kažkas iš "Prometėjo" keleivių užsiminė apie Pinė, tai neišleiskime iš galvos. O dabar panagrinėkime pačią žmogžudystę. Kurie keleiviai turėjo geriausias sąlygas šauti iš vamzdelio?

Džepas pastūmė indus ir vidury stalo išskleidė lėktuvo planą.

- Taigi, štai jau ir pasirengėme paruošiamajam darbui. Pirmiausia aptarkime kiekvieną keleivį ir pasvarstykime, kas gi čia nurodyta ir, svarbiausia, - ar turėjo galimybę tai padaryti. Iš sąrašo išskirkime mesjė Puaro. Įtariamųjų lieka vienuolika.

Puaro liūdnai palingavo galvą.

- Esate labai patiklus, mano drauge. Jūsų vietoje, niekuo nepatikėčiau. Niekuo!

- Ką gi, jeigu taip primygtinai reikalaujate, ir jus paliksime sąraše, - geraširdiškai sutiko Džepas. - Pradėkime nuo stiuardų. Man atrodo, jų negalime įtarti. Sunku patikėti, kad būtų skolinęsi didelius pinigus. Ir vieną, ir kitą apibūdina kaip dorus ir protingus vaikinus. Tačiau vis dėlto turėdami galvoje nusikaltimo galimybę, negalime jų išleisti iš akių. Jie visą laiką zujo po lėktuvą ir, progai pasitaikius, puikiausiai galėjo nusitaikyti į velionę ir iššauti. Nors aš niekaip negaliu patikėti, kad stiuardas būtų šovęs užnuodyta strėle pilname žmonių lėktuve, ir dar taip, kad niekas šito nepastebėtų. Iš patyrimo žinau: dauguma žmonių akli kaip šikšnosparniai dieną, tam tikra prasme tai pasakytina ir apie keleivius, juk tik beprotis gali griebtis tokio nužudymo būdo! Likti nesučiuptam nusikaltimo vietoje - vienas šansas iš šimto! Ir tam, kas tai padarė, velniškai pasisekė.

Puaro, sėdėjęs pusiau užmerktom akim ir ramiai rūkęs, ūmai paklausė:

- Vadinasi, jūs manote, kad nusikaltimas įvykdytas kvailiausiu būdu?

- Žinoma. Juk tai tikra beprotybė!

- Nepaisant to, žudikas savo tikslą pasiekė. Štai mes, trys visko matę žmonės, sėdime, aptariame įvykį ir neturime nė mažiausio supratimo, kaip vis dėlto buvo įvykdytas nusikaltimas ir kas tai padarė. O tai - žudiko laimėjimas!

- Paprasčiausia sėkmė, - tarė Džepas. - Žudiką šimtą kartų galėjo nutverti už rankos.

Puaro papurtė galvą, visa savo išvaizda bylodamas, kad nesutinka su tokiu paaiškinimu. Furnjė smalsiai žiūrėjo į jį.

- Jūs kitaip manote, mesjė Puaro?

- Mano drauge, - tarė Puaro, - aš esu tokios nuomonės: apie bylą reikia spręsti iš jos rezultatų. Čia gi - rezultatai nuostabūs. Štai ką aš noriu pasakyti.

- Taip, - susimąstęs tarė prancūzas, - čia beveik stebuklas.

- Stebuklas tai ar ne - sunku pasakyti, bet nusikaltimas padarytas, -tarė Džepas. - Mes turime ekspertizės duomenis, mūsų rankose žmogžudystės įrankiai. Bet jeigu prieš savaitę būtų kas pasakęs, kad man teks tirti bylą, kurioje moteris nužudyta strėle, ir dar užnuodyta kažkokiais gyvatės nuodais...

Hm... aš būčiau į akis nusijuokęs tam pranašui! Tokia žmogžudystė - tiesiog įžeidimas, taip, įžeidimas!

Ir jis sušnirpštė lyg nuskriaustas vaikas. Puaro nusišypsojo.

- Taip, matyt, žmogžudys - žmogus be humoro jausmo, - susimąstė Furnjė. - Nusikaltimą tiriant, svarbiausia ištirti nusikaltimo psichologiją.

Užsiminus apie psichologiją, Džepas išsiviepė - jis nemėgo tokių dalykų ir jais nepasitikėjo.

- Tai kaip tik ta sritis, kurią labai mėgsta mesjė Puaro, - tarė jis.

- Taip, man labai įdomus jūsų pašnekesys, - atsiliepė Puaro.

- Tikiuosi, šį kartą nekyla abejonių dėl to, kaip buvo įvykdyta žmogžudystė? - nepatikliai paklausė Džepas. - Aš juk žinau - jūs visuomet turite savo nuomonę.

- Ne, ne, mano drauge, šiuo atveju man nekyla jokių abejonių. Mirties priežastis kaip tik yra tas apnuodytas dyglys, kurį radau ant grindų. Dėl šito tai jau viskas aišku. Bet šioje byloje vis dėlto yra kažkas tokio...

Truputį sumišęs, jis nutilo. Džepas pasinaudojo stojusia tyla:

- Gerai, grįžkime prie mūsų pokalbio. Taigi mes negalime visiškai atmesti stiuardų, nors man ir atrodo mažiausiai įtikinama, kad jie būtų įvelti į šią žmogžudystę. Ar pritariate tokiai išvadai, mesjė Puaro?

- Juk jūs žinote mano nuomonę! Aš nė vieno neatmetu pirmame etape. O, ką aš čia kalbu, mon Dieu!*

- Na, kaip norite. Dabar pakalbėkime apie keleivius. Pradėkime nuo sėdėjusiųjų salono gale, prie bufeto ir tualetų. Štai vieta Nr. 16, - Džepas bakstelėjo į planą. - Čia sėdėjo kirpėja Džeinė Grei. Laimėjo totalizatoriuje pinigų ir leido laiką Le Pinė. Vadinasi, ta mergina linkusi į azartinius žaidimus. Ji galėjo pakliūti į sunkią padėtį, skolintis pinigų iš senosios damos, nors mažai įtikinama, kad iš madam Žizel ji būtų gavusi stambią sumą arba kad Žizel galėjo už kažką ją "prignybti". Ta mergina man atrodo pati menkiausia žuvelė iš visų, čia esančių. O ir kur kirpėjo asistentė gautų gyvatės nuodų? Juk plaukų dažymui ar veido masažui gyvatės nuodai nenaudojami.

- Ko gero, tai buvo žudiko klaida: pasinaudoti gyvatės nuodais. Gerokai mažėja įtariamųjų būrys. Iš šimto žmonių tik du ar trys ką nors išmano apie nuodus ir sugeba juos panaudoti, - įsiterpė Furnjė.

- Iš to seka mažiausiai viena išvada, - tarė Puaro.

Furnjė įsmeigė į jį klausiamą žvilgsnį. O Džepas dėstė savo versiją:

- Žmogžudys priklauso vienai iš dviejų kategorijų: arba tai keliauninkas, gerai pasibastęs po pasaulį ir pažinęs čiabuvių gentis, gyvačių nuodus

*Mano Dieve! *(pranc.)*

naudojančias kovoje su priešais...

- Arba?

- Arba - tai mokslo žmogus. Tik aukščiausios klasės laboratorijose atliekami eksperimentai su gyvatės nuodais. Aš kalbėjausi su Vinterspunu. Pasirodo, gyvačių nuodai, o teisingiau sakant - kobros nuodai, kartais naudojami ir medicinoje. Jais sėkmingai gydoma epilepsija. Be to, dabar mokslininkai plačiai tiria gyvačių įkandimą žmogui...

- Tai įdomu ir kelia naujų minčių, - tarė Furnjė.

- Taip. Bet svarstykim toliau. Ta mergina, Grei, netinka nei vienai mano minėtai kategorijai. Vadinasi, nužudymo motyvų ji neturėjo, šansų gauti nuodų - jokių. Galimybės panaudoti vamzdelį - labai abejotinos ir net neįmanomos. Štai žvilgtelkite.

Visi trys palinko prie salono plano.

- Čia šešioliktoji vieta, - rodė Džepas, - o štai krėslas Nr. 2, kuriame sėdėjo Žizel. Tarp jų kelios krėslų eilės ir daug žmonių. Jeigu mergina nebuvo pakilusi iš savo vietos, o keleiviai tvirtina, kad visą kelionę ji sėdėjusi, vadinasi, Grei neturėjo galimybių prisitaikyti ir iššauti strėlę į savo auką taip, kad ji kliūtų kaklan kaip tik iš šitos pusės. Aš manau, galime padaryti išvadą, kad mis Grei nekalta.

Dabar dvyliktoji vieta, kaip tik priešais mis Grei, už trijų eilių nuo nužudytosios krėslo. Čia sėdėjo dantų gydytojas Normanas Heilis. Beveik viskas, kas sakyta, tinka ir jam. Jis taip pat menkas kilbukas, nors turėjo didesnių šansų gauti gyvatės nuodų.

- Gyvačių nuodai naudojami injekcijoms, dantistai jų nenaudoja, - tyliai prabilo Puaro. - Antraip jų pacientai mirtų.

- Taip, dantistai ilgai turi vargti su savo pacientais, - šypsodamasis tarė Džepas. - Ir vis dėlto aš manau, jam buvo lengva rasti žmonių, prieinančių prie retų vaistų ir preparatų. Bet jeigu kalbėsime apie galimybes įvykdyti nusikaltimą, tai galimybių jis neturėjo. Tiesa, Heilis ėjo į tualetą, bet ne į tą pusę, kur sėdėjo žuvusioji, o į priešingą. Grįždamas atgal, jis galėjo atsidurti tik štai šioje vietoje. O iš čia jokiu būdu nepataikysi į madam Žizel. Todėl aš jį irgi atmesčiau.

- Pritariu, - tarė Furnjė. - Kalbėkite toliau.

- Dabar žvilgtelkime į krėslą Nr. 17.

- Iš pradžių tai buvo mano vieta, - tarė Puaro. - Bet paskui aš ją užleidau vienai damai, kuri labai norėjo sėdėti šalia draugės.

- A, tai buvo gerbiamoji Venecija Ker. Ką galima pasakyti apie ją? Garsi, turtinga ir galėjo skolintis pinigų iš Žizel. Tiesa, kol kas mes neturime jokių duomenų apie jos nedorybes, bet ką žinosi, gal ji kokiame žaidime,

kaip sakoma, statė ne už tą žirgą... Vis dėlto turėsime ja pasidomėti. Ker padėtis buvo patogi. Tereikėjo tik Žizel bent kiek pasukti galvą ir žvilgtelti pro iliuminatorių, ir gerbiamoji Venecija lengvai galėjo pataikyti į jos kaklą. Nors tai būtų buvęs tik laimingas atsitiktinumas. Norėdama iššauti, ji turėjo atsistoti. Ker iš tų moterų, kurios mėgsta rudenį paklaidžioti po mišką su šautuvu, bet nesu tikras, ar, šaudydamas iš medžioklinio šautuvo, išmoktum taikliai paleisti strėlę iš čiabuvio vamzdelio. Turbūt tam reikalingos kitos savybės: taikli akis ir praktika. Tikriausiai Venecija turi bičiulių vyrų, klajojančių po neįžengiamus žemės rutulio kampelius. Gal iš jų nugirdo apie čiabuvius, jų papročius ir gavo tuos daiktelius... Ir vis dėlto tai kažkokios nesąmonės!

- Taip, iš tiesų, sunku šituo patikėti, - pritarė Furnjė. - Madmuazelę Ker šiandien mačiau teismo salėje... - jis palingavo galvą. - Kažkodėl negaliu įsivaizduoti, kad būtų žudikė.

- Krėslas numeris trylika, - tarė Džepas. - Ledi Horberi iš tikrųjų tamsi asmenybė! Šį tą apie ją žinau ir nenustebčiau išgirdęs, kad ant jos sąžinės gula ne viena nuodėmė. Galiu apie ją papasakoti.

- Man pavyko sužinoti, - tarė Furnjė, - kad šitoji ledi Le Pinė pralošinėjusi stambias sumas.

- Šito iš jos galima tikėtis. Taip, ji iš tų, kurios galėjo turėti reikalų su madam Žizel.

- Visiškai jums pritariu.

- Ką gi, puiku. Bet klausimas štai koks: kaip ji tai padarė? Atsimenate, iš savo vietos ji nebuvo pakilusi. Norėdama iššauti, turėjo atsiklaupti ant krėslo ir persisverti per atkaltę, matant dešimčiai porų akių! Velniai griebtų, varom toliau!

- Devinta ir dešimta vietos, - Furnjė braukė pirštais per planą.

- Ten sėdėjo mesjė Erkiulis Puaro ir daktaras Braiantas, - tarė Džepas. - Ką mums galite pasakyti apie save, mesjė Puaro?

Puaro niūriai papurtė galvą.

- Mon estomac, - patetiškai tarė jis. - Aš jaučiausi nekaip. Manęs vos neužsupo.

- Aš irgi ore jaučiuosi prastai, - užjausdamas tarė Furnjė. Jis užmerkė akis ir išraiškingai prispaudė prie pilvo rankas.

- Dabar apie daktarą Braiantą. Ką galima apie jį pasakyti? Priiminėja pacientus Harlio gatvėje, turi gerą vardą. Vargu ar buvo prancūzės palūkininkas, bet ką žinosi! Sakysim, jeigu daktarą ištinka koks nemalonumas ir tai išlenda į dienos šviesą, - karjerai galas! O gydytojas mėgsta prabangų gyvenimą. Štai šiuo atveju tinka prielaida apie mokslininkų nusikaltėlių

kategoriją. Toks žmogus, kaip Braiantas, besisukinėjantis aukštuomenės viršūnėse, bendraujantis su visais medicinos šulais, lengvai galėjo iš kokios laboratorijos pasigvelbti mėgintuvėlį su gyvatės nuodais.

- Tai jau ne, mano drauge, tokie preparatai gerai saugomi, - užprotestavo Puaro.

- Miklus žmogus visuomet ras, kaip pakišti pakaitalą ir likti nekaltu avinėliu, - Džepas laikėsi savo.

- Jūsų žodžiuose, suprantama, yra tiesos, - sutiko Furnjė.

- Jeigu taip, tai nesuprantu, kodėl jis pats atkreipė dėmesį į užnuodytą dyglį. Kodėl jis paprastai nepasakė, kad moteris mirusi, tarkim, nuo širdies smūgio?

Puaro kostelėjo. Visi suglumę žvilgtelėjo į jį.

- Aš nesu tikras, - tarė jis, - kad daktaras pirmas pasakė, kaip čia išsireiškus... mirties priežastį. Apskritai, viskas atrodo taip, lyg madam Žizel iš tikrųjų būtų mirusi natūralia mirtimi arba nuo vapsvos įgėlimo. Atsimenate? Juk lėktuve dar buvo ir vapsva!

- Kur jau pamirši tą vapsvą! - šūktelėjo Džepas. - Jūs visą laiką apie ją ir tekalbate!

- Ir vis dėlto, - Puaro tarsi neišgirdo Džepo priekaišto, - juk aš pamačiau ir nuo grindų pakėliau tą prakeiktą dyglį. Ir tik tada visi prašneko apie žmogžudystę.

- Dyglį mes vis tiek būtume radę, - tarė Džepas.

- Bet juk jį nepastebimai galėjo pakelti ir žmogžudys.

- Pats Braiantas?

- Braiantas ar kas kitas...

- Hm... Gana rizikinga.

Furnjė prieštaravo:

- Lengva taip kalbėti dabar, kai jau žinome apie nusikaltimą. Bet įsivaizduokite: ledi staiga miršta tarsi nuo širdies smūgio, o kažkam "netyčia" iš rankų iškrenta nosinė ir žmogus ją pakelia kartu su dygliu. Kam pasirodytų įtartina tokia smulkmena?

- Taip, tiesą sakote, - sutiko Džepas. - Vadinasi, Braiantas lieka įtariamųjų sąraše. Jis galėjo pasisukęs per krėslo atkaltę iššauti strėlę. Bet kodėl ir vėl niekas šito nepastebėjo? Tačiau aš nenoriu pradėti viską iš pradžių. Šiaip ar taip, niekas nematė, kas padarė nusikaltimą.

- Turbūt buvo kažkokia priežastis, - tarė Furnjė, - kurią, sprendžiant iš to, ką girdėjau, gali paaiškinti tik mesjė Puaro, - jis nusišypsojo. - Noriu pasakyti, mes vėl susiduriame su psichologiniu momentu.

- Kalbėkite toliau, mielas drauge, - tarė Puaro. - Mane labai sudomino

jūsų prielaida.

- Sakysim, - suskato pasakoti Furnjė, - jūs važiuojate traukiniu. Pakely liepsnoja namas. Visų akys įsmeigtos į langą. Tuo metu nusikaltėlis ramiai išsitraukia durklą, nužudo žmogų ir niekas nepastebi, kada ir kas tai padarė.

- Teisybė, - tarė Puaro. - Aš prisimenu vieną nunuodijimo bylą. Joje taip pat viską lėmė, kaip jūs sakote, psichologinis momentas. Jeigu "Prometėjo" skrydžio metu įvyko kažkas panašaus, tai...

- Tai mes sužinosime, apklausę stiuardus ir keleivius, - tarė Džepas.

- Bet jeigu kažkoks psichologinis momentas iš tikrųjų buvo, tai, logiškai mąstant, seka išvada: jį tyčia sukūrė pats nusikaltėlis! Jis turėjo padaryti kažką efektinga.

- Visiškai teisingai, - tarė prancūzas.

- Gerai, šitai užsirašysim ir pasidomėsim, - tarė Džepas. - O dabar pažiūrėkime, kas sėdėjo aštuntame krėsle. Tai - Danielis Mišelis Klensis.

Džepas su pasitenkinimu ištarė tą vardą.

- Man atrodo, tas tipas labiausiai įtartinas. Nesunku įsivaizduoti, kad detektyvinių istorijų autorius, susidomėjęs gyvačių nuodais, įkalba kokį nieko neįtariantį mokslininką ir tas parūpina trokštamų vaistų. Nepamirškite, Klensis - vienintelis keleivis, praėjęs pro Žizel krėslą.

- Patikinu jus, mano drauge, - tarė Puaro, - aš šito nepamiršau.

- Jis galėjo iššauti iš labai arti, - toliau kalbėjo Džepas, - ir jam nė motais buvo psichologiniai momentai, apie kuriuos jūs kalbate. Jis turėjo gana gerų šansų išeiti sausas iš vandens. Prisiminkite, Klensis pats pasisakė puikiausiai nusimanąs apie tuos vamzdelius.

- Ir, tai išgirdę, matyt, visi sutriko.

- Čia - paprasčiausias triukas, - tarė Džepas. - Kas gali patvirtinti, kad vamzdelį, kurį Klensis šiandien rodė per apklausą, jis pirkęs prieš dvejus metus? Visa tai man kelia įtarimą. Manau, žmogaus psichikai labai pragaištinga dieną naktį mąstyti tik apie nusikaltimus ir detektyvines istorijas. Pats gali sukvailioti.

- Vis dėlto rašytojas turi mąstyti apie tai, ką rašo, - tarė Puaro.

Džepas, nekreipdamas dėmesio į repliką, vėl palinko prie salono plano.

- Ketvirtąją vietą užėmė Raideras. Jo krėslas kaip tik prieš nužudytosios krėslą. Aš nelinkęs ypatingai Raiderą įtarti, bet vis dėlto negalime jo išbraukti iš tariamų žudikų sąrašo. Jis ėjo į tualetą ir, grįždamas pro Žizel, galėjo iš arti iššauti. Bet tokiu atveju jis turėjo stovėti kaip tik priešais archeologus, o juk prancūzai nieko nepastebėjo.

Puaro abejodamas palingavo galvą.

- Jūs, matyt, prastai pažįstate tuos archeologus. Jeigu jie iš tikrųjų buvo įsitraukę į įdomų pašnekesį, eh bien*, tai jie, mano drauge, buvo akli ir kurti aplinkiniam pasauliui. Tuo metu jie gyveno penktajame šimtmetyje prieš mūsų erą! Tūkstantis devyni šimtai trisdešimt penktieji mūsų eros metai jiems paprasčiausiai neegzistavo.

Džepas gana skeptiškai vertino tokius samprotavimus.

- Ką mums galite papasakoti apie tuos Diuponus, mesjė Furnjė?

- Mesjė Armanas Diuponas - vienas žymiausių Prancūzijos archeologų.

- Tai nieko nepaaiškina. Mano manymu, jų vieta lėktuve buvo labai patogi - sėdėjo paskutinėje eilėje, už praėjimo tako, truputį prieš Žizel. Be to, Diuponai daug klajojo po pasaulį, kasinėjo pačiose atkampiausiose vietose. Jie lengvai galėjo gauti iš čiabuvių gyvačių nuodų.

- Taip, galimas daiktas, - tarė Puaro.

- Bet jūs tarsi netikite?

Furnjė dvejodamas gūžtelėjo pečiais.

- Mesjė Diuponas kūnu ir dvasia atsidavęs savo profesijai. Jis darbo fanatikas ir entuziastas. Kažkada buvo antikvaras. Bet metė tą gana pelningą darbą ir pasišventė archeologijai. Ir jis, ir jo sūnus visa širdimi atsidavę mokslui. Sunku patikėti, kad jie būtų susiję su šituo nusikaltimu. Ne, aš nesakau, kad tai "neįmanoma" - po plačiai nuskambėjusios Stavinskių bylos aš apskritai niekuo nebetikiu.

- Gerai, - tarė Džepas. Jis paėmė pastabom primargintą popieriaus lapą, atsikrenkštė ir ėmė skaityti: - Tokiu būdu, galime susumuoti pradinius rezultatus. Džeinė Grei - nusikaltimo įvykdymo tikimybė labai maža, galimybių - jokių. Heilis - tikimybė maža, galimybių - irgi neturėjo. Mis Ker - tikimybių pakankamai, galimybių jokių. Mesjė Puaro turbūt ir yra tikrasis nusikaltėlis, nes tai vienintelis keleivis, mokąs sukurti psichologinius efektus.

Džepas pažiūrėjo į Puaro ir linksmai nusijuokė. Puaro tik nusišypsojo. Furnjė pakėlė atlaidžias akis ir po senovei kažką kedeno pirštais. O Džepas kalbėjo toliau:

- Braiantas - ir tikimybė, ir galimybė vienodai realūs. Literatas Klensis - motyvai abejotini, bet ir tikimybė, ir galimybė - realūs. Raideras - tikimybė abejotina, galimybė - puikiausia. Diuponai - turint galvoj nužudymo motyvus, tikimybė menka, bet jie galėjo nesunkiai gauti nuodų ir turėjo gerą galimybę įvykdyti nusikaltimą. Ką gi, bičiuliai, manau, kad jau turime šiokių tokių rezultatų. Žinoma, mums dar teks atlikti didelį darbą, ieškant naujų duomenų. Aš imuosi Klensio ir Braianto. Pirmiausia išsiaiškinsiu, ką daktaras veikė anksčiau, ar jam nebuvo striuka su pinigais, ar pastaruoju metu neturėjo

* Ką gi (*pranc.*)

kokių nemalonumų, sužinosiu, kur važinėjo ir visa kita. Lygiai taip pat pasidomėsiu Raideru. Nepamiršiu ir kitų. Man padės Vilsonas. Mesjė Furnjė pasiinteresuos Diuponais.

Prancūzų policininkas linktelėjo:

- Nesirūpinkite, padarysiu viską, ką liepsite. Į Paryžių grįžtu šį vakarą. Dabar, kai apie bylą jau šiek tiek daugiau žinome, pabandysiu dar šį tą išpešti iš Elizos, Žizel kambarinės. Be to, kruopščiai patikrinsiu, kur Žizel buvo vasarą. Kiek žinau, vieną ar du kartus ji skrido į Le Pinė. Pasistengsiu sužinoti apie jos ryšius su čia minėtais anglais. Trumpai šnekant, darbų begalė!

Džepas ir Furnjė pažvelgė į susimąsčiusį Puaro.

- Ar jūs dalyvausite tyrime, Puaro? - paklausė Džepas.

Puaro atsistojo.

- Taip. Man rodosi, turiu kartu su mesjė Furnjė važiuoti į Paryžių.

- Puiku! - sušuko prancūzas. - Aš džiaugiuosi!

- Norėčiau žinoti, ką jūs sumanėte? - Džepas sužiuro į Puaro. - Kažkodėl šiandien viskam buvote labai abejingas. Turbūt jūsų blaivioje galvoje vėl gimė kokios prielaidos, a?

- Taip, viena ar dvi. Bet visa tai gana miglota.

- Pasakykite mums!

- Mane neramina viena aplinkybė, - lėtai tarė Puaro. - O būtent: vieta, kur buvo rastas vamzdelis.

- Iš tiesų! Už tai jūs beveik pakliuvote už grotų. Cha, cha!

Puaro papurtė galvą.

- Aš ne tai turėjau omenyje. Mane jaudina ne tai, kad vamzdelis buvo rastas už mano kėdės atkaltės, o tai, kad jį apskritai rado.

- Nematau čia nieko ypatinga, - stebėjosi Džepas. - Juk šovusysis turėjo kur nors jį paslėpti. Jis negalėjo rizikuoti ir įsikišti kišenėn.

- Evidemment! Žinoma! Bet jūs, mano drauge, turbūt apžiūrėdamas lėktuvą pastebėjote, kad nors langai ir neatsidaro, bet kiekviename įtaisytas ventiliatorius - nedidelę apvalią angą galima lengvai atidaryti ir uždaryti, pasukus specialią stiklo sąvarą. Angos pakankamai didelės, ir įkišti vamzdelį - vieni juokai. O kas gali būti papraščiau, kaip tokiu būdu atsikratyti nebereikalingu daiktu! Vamzdelis nukristų žemėn, ir gaudyk vėją laukuose.

- Norėčiau paprieštarauti. Žudikas pabijojo, kad keleiviai gali pastebėti krapštantis prie ventiliatoriaus.

- Še tau! - nustebo Puaro. - Jis nepabijojo atkreipti keleivių dėmesį, keldamas vamzdelį prie lūpų ir šaudamas, nepabijojo paslėpti už sėdynės ir staiga išsigando, kad pamatys išmetant pro langą!

- Skamba absurdiškai, sutinku, - tarė Džepas, - bet faktas lieka faktu: vamzdelį jis pakišo po krėslo užvalkalu. Ir šito nepaneigsime.

Puaro nieko nebeatsakė.

- Gal turite kokią naują versiją? - susidomėjo Furnjė.

- Tik vieną prielaidą... - atsakė detektyvas.

Jis mašinaliai pasukiojo Džepo automatinį plunksnakotį, nerūpestingai numestą ant stalo, ir paklausė:

- A propos*, o ar sudarėte smulkų keleivių daiktų sąrašą?

AŠTUNTAS SKYRIUS

Sąrašas

- Aš žodžio laikausi, - atsakė Džepas.

Jis nusišypsojo, kyštelėjo ranką kišenėn ir ištraukė keletą mašinėle prirašytų lapų.

- Štai, prašom! Čia surašyta viskas, iki smulkmenos. Ir turiu jums pasakyti, vienas daiktelis yra gana keistas. Apie tai mes pasikalbėsime, kai perskaitysite sąrašą.

Puaro išskleidė lapus ant stalo ir ėmė skaityti. Furnjė priėjo arčiau ir skaitė, žiūrėdamas per jo petį.

"Džeimsas Raideras.

Kišenėse: drobinė nosinė su monograma "Dž.". Kiaulės odos piniginė, joje septyni svarai banknotais, trys biznierių vizitinės kortelės. Laiškas iš Džordžo Ebermano firmos partnerio, kuriame reiškiama viltis, kad "derybos dėl paskolos sąlygų sekėsi gerai... antraip mes atsidursime keblioje padėtyje". Laiškas, pasirašytas Modės, kviečiantis pasimatyti kitą vakarą "Trokadero" restorane (pigus popierius, keverziškas braižas). Sidabrinis portsigaras. Degtukų dėžutė. Automatinis plunksnakotis. Raktų ryšulėlis. Atskirai - cilindro formos amerikietiškos durų spynos raktas. Kelios smulkios prancūzų ir anglų monetos.

Portfelyje: pluoštas dokumentų cemento prekybos klausimais. Anglijoje draudžiamo "Bloodless Cup" žurnalo egzempliorius. Dėžutė "Immediate Cold Cure" - greitai veikiančios tabletės nuo gripo.

*Tarp kita ko *(pranc.)*

Daktaras Braiantas.

Kišenėse: dvi drobinės nosinės. Piniginė su 40 svarų sterlingų ir 500 frankų, smulkios anglų ir prancūzų monetos, užrašų knygutė, portsigaras, žiebtuvėlis, automatinis plunksnakotis, raktų ryšulėlis.

Sakvojaže: fleita futliare. Benvenuto Čelinio "Atsiminimai" ir "Ausų ligos" prancūzų kalba.

Normanas Heilis.

Kišenėse: šilkinė nosinė, piniginė su vienu svaru sterlingų ir šešiais šimtais frankų. Smulkios monetos. Dviejų prancūzų firmų, gaminančių dantų gydymo instrumentus, vizitinės kortelės. Tuščia degtukų dėžutė. Sidabrinis žiebtuvėlis. Iš erikos šaknies pagaminta pypkė. Impregnuotas kapšas su tabaku. Durų raktas.

Sakvojaže: baltas lininis švarkas. Du maži dantų gydytojo veidrodėliai, vata. Knygos "La vie Parisienne", "Automobilis" ir "Kurorto žurnalas".

Armanas Diuponas.

Kišenėse: piniginė su 10 svarų ir 1000 frankų. Akiniai futliare. Smulkios prancūziškos monetos. Drobinė nosinė. Cigarečių pakelis, degtukai. Kortos dėžutėje. Dantų šepetukas.

Sakvojaže: pranešimo, numatyto skaityti Azijos studijų karališkojoje draugijoje, rankraštis. Dvi vokiškos knygos apie archeologiją. Du lapai eskizų - kažkokio senovės indo piešinių kopijos. Kiauravidurės ornamentais puoštos pypkės (sakė, kad tai kurdų rūkymo priemonės), nedidelis pintas padėklas. Devynios keramikos dirbinių nuotraukos.

Žanas Diuponas.

Kišenėse: piniginė su 5 svarais ir 300 frankų. Portsigaras. Dramblio kaulo kandiklis. Žiebtuvėlis. Automatinis plunksnakotis. Du pieštukai. Nedidelė prirašinėta užrašų knygelė. L. Marinero laiškas anglų kalba - kvietimas pietų į restoraną Totenhemo plento dvare. Leidimas pasikeisti prancūziškus pinigus.

Danielis Klensis.

Kišenėse: nosinė (ištepta rašalu). Automatinis plunksnakotis (leidžia rašalą). Piniginė su 4 svarais ir 100 frankų. Trys laikraščių iškarpos, kuriose aprašomi neseni nusikaltimai (viena apie nunuodijimą arseniku, dvi - apie išeikvojimus). Du namų pardavimo agento laiškai - smulkiai aprašomos užmiesčio namų valdos. Užrašų knygutė. Keturi pieštukai. Lenktinis peilis. Trys apmokėtos ir keturios neapmokėtos sąskaitos. "Minotauro" garlaivio savininko Gordono laiškas. Pusiau išspręstas kryžiažodis iš "Taimso". Bloknotas su keliais siužetų apmatais. Leidimas pasikeisti itališkus, prancūziškus, šveicariškus ir angliškus pinigus. Apmokėta Neapolio viešbučio sąskaita.

Didelis raktų ryšulys.

Apsiausto kišenėse: apsakymo "Žmogžudystė Vezuvijaus viršūnėje" rankraštis. Europos geležinkelių žinynas "Bredsou". Golfo rutulys. Pora kojinių. Dantų šepetukas. Apmokėta Paryžiaus viešbučio sąskaita.

Mis Ker.

Kelioniniame rankinuke: lūpų dažai, du kandikliai (vienas - dramblio kaulo, kitas - nefrito). Pudrinė. Portsigaras. Degtukų dėžutė. Nosinė. Du svarai sterlingų. Smulkios monetos. Raktai. Viena akredityvo pusė.

Šagrenės odos nesesere: flakonai, šepečiai, siūlai ir kita. Manikiūro reikmenys. Tualeto reikmenų rankinė, kurioje buvo: dantų šepetukas, dantų milteliai, muilas, kempinė. Didelės ir mažos žirklės. Penki laiškai - iš namų ir Anglijos draugų. Dvi spanielių veislės šunų nuotraukos. Madų žurnalas. Knyga "Namų ūkis".

Mis Grei.

Rankinuke: lūpų dažai, veido raudalai, plokščia pudrinė. Durų ir lagamino raktai. Pieštukas. Portsigaras. Kandiklis. Degtukai. Dvi nosinės. Apmokėta Le Pinė viešbučio sąskaita. Nedidelė knygelė su dažniau vartojamais prancūziškais žodžiais ir išsireiškimais. Piniginė su šimtu frankų ir dešimt šilingų. Leidimas keisti angliškus ir prancūziškus pinigus. Penkių frankų vertės kazino žetonas.

Kelioninio palto kišenėje: šešios atvirutės su Paryžiaus vaizdais, dvi nosinės, šilkinis šalikėlis. Laiškas su parašu "Gledis". Aspirino tablečių pakelis.

Ledi Horberi.

Rankinuke: dvi lūpų dažų tūtelės, veido raudalai, pudrinė. Nosinė. Trys banknotai po 1000 frankų, 6 svarai sterlingų. Leidimas pasikeisti prancūziškus pinigus. Brilijanto žiedas. Penki prancūziški pašto ženklai. Du portsigarai. Žiebtuvėlis futliare.

Nesesere: kosmetikos rinkinys. Meniškai pagamintas manikiūro rinkinys (auksinis). Nedidelis flakonas (etiketėje rašalu užrašyta "Boro rūgštis").

Kai Puaro baigė skaityti, Džepas pirštu dūrė į paskutinę eilutę.

- Ir vis dėlto sumanūs mūsų vaikinai - seržantas iš karto suvokė, kad tas flakonas nelabai jau dera prie visų kitų daiktų. Patikrino, ir ką jūs manote? Tai visai ne boro rūgštis, o balti kokaino milteliai!

Puaro akys išsiplėtė iš nuostabos. Jis nieko nepasakė, tik linktelėjo galvą.

- Matyt, tai su byla nesusiję, - tarė Džepas. - Nemanau, kad turiu jums įrodinėti, kad moteris, įjunkusi į kokainą, nebegali susivaldyti, o garbingas titulas jai labai praverčia - gauna, ko trokšta. Tačiau nors ji fiziškai išrodo

gana menka ir bejėgė, iškilus reikalui mokėtų apsiginti. Ir vis dėlto abejoju, kad jai būtų užtekę jėgų panašiam nusikaltimui padaryti. Be to, ji neturėjo galimybių. O apskritai visa tai - painus galvosūkis!

Puaro surinko išsklaidytus lapus ir dar kartą perskaitė sąrašą nuo pradžios iki galo ir, padėjęs ant stalo, giliai atsiduso.

- Tai, kas čia parašyta, - tarė jis, - labai aiškiai nurodo vieną žmogų, kuris galėjo nužudyti madam Žizel. Bet kol kas negaliu pasakyti, kodėl ir kokiu būdu buvo įvykdytas nusikaltimas.

Džepas įsmeigė į jį akis.

- Jūs norite pasakyti, kad, perskaitęs tą sąrašą, supratote, *kas* yra žudikas?

- Taip, manau, galiu padaryti tokią išvadą.

Džepas plėšte išplėšė popierius iš jo rankų ir atidžiai skaitė, o perskaitęs lapus atiduodavo Furnjė. Švystelėjęs paskutinį lapą, sudirgęs pasakė:

- Nelaikykite manęs kvailiu, Puaro!

- Ne, ne. Quelle idée!*

Prancūzas suklusęs tylėjo.

- O ką jūs pasakysite, Furnjė?

- Galbūt aš ir kvailas, - gūžtelėjęs pečiais, tarė jis. - Bet nesuprantu, kokia nauda iš to sąrašo?

- Pats savaime, žinoma, sąrašas mums nieko nepadės, - tarė Puaro. - O jeigu jį susiesime su kai kuriomis bylos smulkmenomis?.. Nors, galimas daiktas, aš ir klystu...

- Tai dėstykite savo versiją, - paragino Džepas. - Jeigu ir niekus paistysite, aš atidžiai klausysiuos.

Puaro papurtė galvą.

- Ne. Jūs teisingai pastebėjote - kol kas tai tik versija, nuoga versija. Aš tikėjausi sąraše aptikti vieną nenuginčijamą daiktą. Ir radau. Jis įtrauktas į sąrašą, bet tyrimą kreipia į šoną. Tai įkaltis, bet nukreiptas prieš visai kitą žmogų. Vadinasi, mūsų laukia sunkus darbas. Prisipažinsiu, aš čia užtikau daug daiktų, kurių paskirtis kol kas man neaiški. Dar negaliu tarpusavyje susieti daugybės faktų. O jūs? Matau, irgi nagalite. Bet aš jau žinau, ką daryti. Kol kas turiu tik faktus. Reikia juos susisteminti, išrikiuoti tam tikra tvarka. Dar nesu tikras, kad viskas taip, kaip manau. Tik spėlioju...

- Man rodosi, jūs paprasčiausiai giriatės, - tarė Džepas ir atsistojo.

- Tiek to, šiai dienai gana. Aš imuosi darbo Londone. Jūs, Furnjė, grįžtate į Paryžių. O kokie jūsų planai, mesjė Puaro?

- Aš vis dėlto norėčiau važiuoti su Furnjė. Dabar šito trokštu labiau

*Nė nemanykite! *(pranc.)*

negu pirma.

- Labiau negu pirma? Hm... įdomu būtų sužinoti, kokia nauja užgaida jums užėjo?

- Užgaida? Visai ne užgaida.

Furnjė atsistojo ir ceremonialiai nusilenkė.

- Linkiu ramios nakties. Ir dėkoju už svetingumą. Vadinasi, susitiksime rytoj rytą aerouoste, mesjė Puaro?

- Taip. A demain! Iki rytojaus!

- Tikėsimės, kad kelionėje mūsų niekas nepribaigs, - pajuokavo Furnjė.

Džepas ir Furnjė išėjo.

Puaro kurį laiką sėdėjo lyg apsvaigęs. Paskui atsistojo, neskubėdamas nurinko nuo stalo indus, išpylė iš peleninės nuorūkas, į vietas sustatė kėdes. Tada, priėjęs prie žurnalinio staliuko, paėmė "Sketck" komplektą ir vartė, kol užtiko tai, ko ieškojo.

Tai buvo fotografija. "Saulės garbintojai" - skelbė parašas. O žemėliau dar buvo pridurta: "Grafienė Holberi ir misteris Raimondas Baraklou Le Pinė".

Puaro ilgai žiūrėjo į ryškios saulės nušviestus besijuokiančius veidus, puošnius maudymosi kostiumus, tvirtai sunertas rankas.

- Keista, - pamanė Puaro. - Gal pabandyti iš šitos pusės?.. Taip, reikia pabandyti.

DEVINTAS SKYRIUS

Eliza Grandjė

Kitą dieną oras buvo toks palankus, kad net Erkiulis Puaro lėktuve jautėsi puikiai.

Iš Londono jie išskrido 8.45. Be Puaro ir Furnjė, lėktuve buvo dar septyni ar aštuoni ankstyvi keleiviai, ir Furnjė nusprendė padaryti keletą eksperimentų. Prispaudęs prie lūpų nedidelį bambuko vamzdelį, jis tris kartus "terorizavo" keleivius: pirmą kartą, persisvėręs per krėslo atkaltę, taikėsi kažkur į salono galą, antrą kartą "šaudė" tik šiek tiek pasukęs galvą ir pagaliau trečią kartą "pyškino" grįždamas iš tualeto. Bematant į jį įsmigdavo nustebusių ir net išsigandusių keleivių žvilgsniai, o paskutinį kartą Furnjė

pasirodė, kad jį seka visi, kas tik buvo lėktuve.

Suglumęs Furnjė atsisėdo į savo krėslą.

- Jūs stebitės, mano drauge? Bet turbūt pritarsite, kad eksperimentai kai kada naudingi.

- Žinoma! - atsakė Puaro. - Tiesą sakant, man labai patiko jūsų išradingumas. Įtikinamiausias - vaizdinis įrodymas. Jūs puikiai suvaidinote žudiko vaidmenį. Rezultatas akivaizdus: jus regėjo visi keleiviai.

- Ne, ne visi.

- Gal kas nors ir neatkreipė dėmesio, bet norint sėkmingai nužudyti žmogų, šito maža: reikia būti visiškai tikram, kad niekas nepastebės!

- Įprastomis aplinkybėmis tai neįmanoma, - tarė Furnjė. - Todėl aš laikausi savo nuomonės: ano skrydžio metu sąlygos buvo kažkuo ypatingos -*buvo* sukurtas psichologinis efektas! Nesunku iš anksto tiksliai apskaičiuoti, kur keleiviai sukoncentruos dėmesį.

- Jūsų draugas inspektorius Džepas pasišovęs apie tai surinkti kuo tikslesnių duomenų.

- O kokia jūsų nuomonė, mesjė Puaro?

Puaro kiek patylėjo.

- Aš sutinku, kad buvo kažkokia psichologinė priežastis, kadangi tuo metu niekas nepastebėjo žudiko. Bet samprotauju truputį kitaip nei jūs. Man atrodo, šiuo atveju nepakanka paprastų, nuoga akimi matomų faktų, jie gali būti net apgaulingi. Užsimerkite, mano drauge, ir pažvelkite į nusikaltimą sielos akimis. Priverskite smarkiau padirbėti pilkąsias smegenų ląsteles. Duokite joms užduotį atkurti paveikslą, *kas iš tikrųjų* tada įvyko.

Furnjė nustebęs žiūrėjo į jį.

- Nelabai suprantu apie ką jūs kalbate, mesjė Puaro.

- Natūralu, kad jūs remiatės tik tuo, ką regėjote. Bet niekas taip neatitraukia nuo tikrovės, kaip paprastas stebėjimas.

Furnjė tik papurtė galvą ir skėstelėjo rankomis:

- Pasiduodu. Aš vis dėlto nesuprantu!

- Mūsų draugas Žiro jus įtikinės nekreipti dėmesio į mano keistenybes. "Reikia veikti, - paprastai sako jis. - O sėdėti krėsle ir mąstyti - tai senių, jau nebepastovinčių ant kojų, užsiėmimas". O aš žinau, kad jaunas skalikas kartais pameta pėdsakus tik todėl, jog kažkas tyčia jį nuvilioja į šoną. Tik tiek ir tenorėjau pasakyti.

Atsidrėbęs krėsle, Puaro užsimerkė. Galėjai pamanyti, kad jis apie kažką mąsto. O Puaro paprasčiausiai miegojo.

Atskridę į Paryžių, jie tuoj pat pasuko į Žolieto gatvę pietiniame Senos krante.

Namas Nr. 3 niekuo neišsiskyrė nuo kitų. Pusamžis portjė atidarė duris ir gana piktai pasveikino Furnjė:

- Še tau, ir vėl policija! Per jus mūsų namas pelnys ne kokią šlovę!

Burbėdamas jis nuėjo į savo kambariūkštį.

- Eime į Žizel kontorą, - tarė Furnjė, - ji antrajame aukšte.

Jis paaiškino, kad, laukdama žinių iš Anglijos kolegų, prancūzų policija ėmėsi atsargumo priemonių - užantspaudavo duris.

- Turbūt nieko įdomaus čia jau neberasime, - tarė Furnjė. Jis nuplėšė antspaudą, atrakino duris, ir jiedu įėjo vidun.

Madam Žizel kontora pasirodė esąs nedidelis pridusęs kambarėlis. Kampe styrojo kažkokia senamadiška dėžė, matyt, seifas. Iš baldų tebuvo rašomasis stalas ir kelios gerokai nutrintos kėdės. Vienintelis dulkėmis apneštas langas vargu ar apskritai buvo darinėjamas.

Furnjė apsižvalgė ir trūktelėjo pečiais.

- Matote? - paklausė. - Nieko. Visiškai nieko.

Puaro apėjo rašomąjį stalą, atsisėdo ant kėdės ir pažvelgė į Furnjė. Tada atsargiai perbraukė stalo paviršių, pagraibė po apačia.

- Štai skambutis, - tarė jis.

- Taip, durininkui paskambinti.

- O, tai protingas atsargumas, - tarė Puaro. - Juk kai kurie madam Žizel klientai galėjo ir nesusivaldyti...

Puaro ištraukė stalo stalčius. Juose buvo kalendorių, pieštukų ir plunksnakočių, bet - jokių dokumentų.

Puaro tik probrėkšmais žvilgtelėjo į visą tą turtą ir vėl uždarė stalčius.

- Nenorėjau jūsų įžeisti, iš naujo darydamas kratą, mano drauge. Jeigu čia kas nors svarbaus būtų buvę, tai jūs, be abejonių, būtumėte radęs. - Jis žvilgtelėjo į seifą. - O konstrukcija gana primityvi!

- Taip, senoviškas seifas, - pritarė Furnjė.

- Jis buvo tuščias?

- Taigi. Ta uolioji tarnaitė viską sunaikino.

- Ak, taip!.. Tarnaitė, kuria ji pasitikėjo. Reikia su ja pasikalbėti. Šitame kambaryje, kaip jūs ir spėjote, mes nieko neberasime. O juk tai labai būdinga, ar ne?

- Ką jūs norite pasakyti, mesjė Puaro?

- Kad čia nėra jokių asmeninių daiktų. Labai įdomu.

- Vargu ar ji buvo sentimentali, - niūriai tarė Furnjė.

Puaro atsistojo.

- Eime, - tarė jis, - pasišnekėsime su tarnaite, kuria ji taip pasitikėjo.

Eliza Grandjė buvo neaukšta, tukli, vidutinio amžiaus moteris, vėjo nupūstu raudonu veidu. Mažos judrios akutės bėginėjo nuo Furnjė prie Puaro.

- Sėskitės, madmuazele Grandjė, - tarė Furnjė.

- Ačiū, mesjė.

Ji ramiai atsisėdo ant kėdės.

- Mesjė Puaro ir aš šiandien grįžome iš Londono. Vakar vyko kvota, tai yra liudytojų apklausa dėl madam Žizel mirties. Nekyla jokių abejonių: madam Žizel nunuodijo.

Prancūzė dar labiau nuliūdo.

- Tai taip baisu, mesjė. Vadinasi, madam nunuodijo? Ir kam pakilo ranka!

- Gal jūs padėsite mums šitą išsiaiškinti, madmuazele?

- Žinoma, mesjė, kiek galėdama aš pagelbėsiu policijai. Bet... aš nieko nežinau, absoliučiai nieko.

- Ar girdėjote, kad madam būtų turėjusi priešų? - griežtai paklausė Furnjė.

- Tai netiesa. Kažin jau kodėl madam turėjo įsigyti priešų?

- Be reikalo apsimetinėjate, madmuazele Grandjė, - piktai tarė Furnjė. -Palūkininkės profesija visuomet siejasi su tam tikrais nemalonumais.

- Tiesa, kai kurie klientai kartais elgdavosi gana paikai, - sutiko Eliza.

- Keldavo skandalus, ar ne? Grasindavo?

Tarnaitė papurtė galvą.

- Ne, ne! Kur jau jiems grasinti! Jie meilikaudavo, verkdavo, maldaudavo atidėti skolos grąžinimo terminus.

Jos balse aiškiai buvo girdėti paniekinamos gaidelės.

- Matyt, madmuazele, jie kartais iš tikrųjų neturėdavo iš ko grąžinti, - tarė Puaro.

Eliza Grandjė trūktelėjo pečiais.

- Galimas daiktas, bet tai jau jų nelaimė. Galų gale jie vis tiek grąžindavo, - patenkinta pridūrė.

- Madam Žizel buvo negailestinga moteris, - pasakė Furnjė.

- Madam buvo teisinga.

- O jūs neužjaučiate jos aukų?

- “Aukų... aukų” - sudirgusi pakartojo Eliza. - Kaip jūs šito nesuprantate? Argi būtinai reikia lįsti į skolą, gyventi ne pagal kišenę, bėgti čionai, skolintis pinigų? Tik naivuoliai gali manyti, kad skolos pamirštamos! Madam visuomet buvo teisinga ir dora. Ji skolindavo pinigus ir kantriai laukdavo grąžinant. Ji pati niekada neturėjo skolų. Ji už viską užmokėdavo iki

paskutinio franko. Pas ją nė su žiburiu nebūtum radęs neapmokėtos sąskaitos. O jeigu manote, kad madam buvo nagailestinga, tai labai klystate. Madam buvo gera moteris, aukodavo vargšėms sesėms vienuolėms, duodavo pinigų labdarai. O kai susirgo Džoržo, mūsų durininko, žmona, tai madam apmokėjo net už ligoninę.

Eliza nutilo, jos veidas dar labiau išraudo, pasidarė piktas, net rūstus.

- Jūs... jūs šito nesuprasite. Jūs nepažinote madam.

Furnjė palaukė, kol tarnaitė kiek aprims, o tada tarė:

- Štai jūs sakėte, kad madam klientai galų gale vis tiek skolas grąžindavo. O ar negalite pasakyti, kokiu būdu ji priversdavo atsiskaityti?

Eliza patraukė pečiais.

- Aš nieko nežinau apie madam Žizel reikalus, visiškai nieko.

- Jūs žinote pakankamai daug, nes sudeginote madam dokumentus!

- Aš paprasčiausiai įvykdžiau jos valią. Jeigu kada nors, sakė ji, man atsitiks nelaimė, arba jeigu aš numirsiu toli nuo namų, tu turi sunaikinti visus reikalinius raštus.

- Tuos dokumentus, kurie buvo seife? - paklausė Puaro.

- Taip. Visus reikalinius raštus.

- O ar jie buvo laikomi kontoros seife?

Nuo atkaklių Puaro klausimų Eliza vėl paraudo.

- Aš vykdžiau madam prisakymą, - pakartojo ji.

- Šitą žinau, - tarė Puaro ir nusišypsojo. - Bet juk dokumentai buvo saugomi ne seife! Ar ne? Tas seifas labai jau primityvus, panorėjęs bet kas atidarytų. Dokumentai buvo saugomi kitoje vietoje. Gal madam miegamajame?

Eliza kurį laiką tylėjo.

- Taip, mesjė, miegamajame. Madam visuomet vaizdavo klientų dokumentus saugojanti seife, o iš tikrųjų tas seifas tebuvo reikalingas tik akims apgauti. Madam viską saugojo miegamajame.

- Gal malonėtumėte parodyti tą vietą?

Eliza atsistojo. Vyrai nusekė jai iš paskos. Miegamasis buvo gana didelis kambarys, kimšte prikimštas brangių gremėzdiškų baldų. Kampe pūpsojo didelė senoviška skrynia. Eliza pakėlė dangtį ir ištraukė seno fasono vilnonį paltą šilkiniu pamušalu, kurio vidaus pusėje buvo prisiūta milžiniška kišenė.

- Visi dokumentai buvo saugomi čia, mesjė, užantspauduotame dideliame voke, - tarė Eliza.

- Prieš tris dienas apie tai man nieko nesakėte, - neslėpdamas apmaudo, sušuko Furnjė.

- Prašau atleisti, mesjė, bet juk jūs klausėte, kur dokumentai. Aš atsakiau, kad juos sudeginau. Ir tai buvo tiesa. O kur tie popieriai buvo saugomi, jūs neklausėte.

- Teisingai, - prisipažino Furnjė. - Bet ar suprantate, madmuazele Grandjė, kad jums nederėjo tų dokumentų deginti?

- Aš vykdžiau madam valią, - rūsčiai atsakė Eliza.

- Suprantu, jūs norėjote viską padaryti kuo geriau, - aprimęs kalbėjo Furnjė. - O dabar atidžiai paklausykite, madmuazele. Madam buvo nužudyta. Ją galėjo nužudyti žmogus, apie kurį madam buvo surinkusi kompromituojančių žinių. Noriu jums užduoti vieną klausimą, madmuazele, bet prašau atsakyti gerai pagalvojusi. Galbūt prieš sunaikindama jūs žvilgtelėjote į dokumentus? Mano manymu, čia nieko smerktino nėra. Jeigu jūs taip pasielgėte, už tai niekas neišdrįs smerkti. Atvirkščiai, bet kurie duomenys, kuriuos galėtumėte pasakyti, padėtų mums rasti nusikaltėlį ir patraukti jį atsakomybėn. Todėl, madmuazele, nebijokite ir pasakykite visą teisybę: ar prieš sunaikindama jūs perskaitėte dokumentus?

Eliza sunkiai alsavo. Ji palinko į priekį ir tarė, pabrėždama kiekvieną žodį:

- Ne, mesjė. Aš į juos nė nežvilgtelėjau. Aš jų neskaičiau. Sudeginau voką nė neatplėšusi.

DEŠIMTAS SKYRIUS

Juodoji užrašų knygelė

Furnjė paniuręs ilgai žiūrėjo į Elizą, o patikėjęs, kad ji pasakė teisybę, nusisuko ir mostelėjo ranka.

- Labai gaila, madmuazele.Jūs elgėtės dorai. Bet vis tiek labai gaila.

- Negaliu jums padėti, mesjė. Atleiskite.

Furnjė atsisėdo ir išsitraukė bloknotą.

- Praėjusį kartą, madmuazele, jūs man pareiškėte nežinanti madam Žizel klientų pavardžių. O dabar prasitarėte, kad kai kurie prašydavo

pasigailėjimo, maldaudavo. Vadinasi, vis dėlto kai ką apie tuos žmones žinote?

- Aš tuoj viską paaiškinsiu, mesjė. Madam niekada nė vieno nevadindavo vardu ar pavarde. Ji niekada su niekuo neaptarinėdavo savo reikalų. Bet vis dėlto žmogus lieka žmogum, ar ne? Kartais tiesiog netyčia išsprūsdavo kokia pastaba, arba ji pasakydavo savo nuomonę. Kartais, tiesa, tai būdavo labai retai, madam kalbėdavosi su manim tarsi pati su savimi.

Puaro sukluso.

- Štai jeigu jūs pasakytumėte kokį pavyzdį, madmuazele.

- Palaukite... Ak, taip! Na štai, kad ir toks. Ateina laiškas. Madam jį atplėšia, abejingai susijuokia ir sako: "Verkšlenate, maldaujate, mano brangioji ledi. Nieko, vis tiek jums teks atsiskaityti." Arba, kreipdamasi į mane, ji sako: "Tik pamanykite! Kokie idiotai, ne, jie tikri kvailiai! Informuotumas - štai mano garantija, Eliza! Informuotumas - tai valdžia!" Maždaug taip ji sakydavo.

- O ar teko regėti tuos, kurie čia ateidavo?

- Ne, mesjė, beveik niekad. Suprantate, jie lipdavo tiesiai į antrąjį aukštą. Dažniausiai atvažiuodavo vakare, kai jau būdavo tamsu.

- Ar prieš kelionę į Angliją, madam Žizel gyveno Paryžiuje?

- Į Paryžių ji grįžo tik išvakarėse, vidudienį.

- O kur ji buvo?

- Porą savaičių praleido Dovile, Le Pinė, Vimrė. Tai įprastas jos rugsėjo turnė.

- O dabar, madmuazele, pagalvokite ir prisiminkite: gal ji sakė ką nors, kas būtų svarbu tyrimui?

Eliza, kiek pamąsčiusi, papurtė galvą:

- Ne, mesjė. Nieko ypatingo negaliu prisiminti. Mačiau, madam buvo gerai nusiteikusi. Jos reikalai klostėsi puikiai, kelionė buvo naudinga. Paskui madam paliepė man paskambinti į "Universal Airline company" ir užsakyti jai bilietą kitai dienai į Angliją. Rytiniam reisui bilietų nebebuvo, ir ji gavo bilietą į dvyliktos valandos lėktuvą.

- Ar ji sakė, ko skrendanti į Angliją? Gal turėjo kokių skubių reikalų?

- O ne, mesjė. Madam gana dažnai buvodavo Anglijoje. Paprastai apie kelionę man pasakydavo išvakarėse.

- O ar tą vakarą pas madam buvo kas nors atėjęs?

- Rodos, lankėsi vienas žmogus, mesjė. Bet negaliu garantuoti. Gal Žoržas geriau žino. Madam man nieko nesakė.

Furnjė ištraukė iš kišenės keletą fotografijų. Daugiausia tai buvo momentinės nuotraukos, padarytos teismo salėje per liudytojų apklausą.

- Ar atpažįstate kurį nors iš šitų žmonių, madmuazele?

Eliza paėmė fotografijas, atidžiai jas peržiūrėjo ir papurtė galvą:

- Ne, mesjė.

- Reikia pasiklausti Žoržo.

- Taip, mesjė. Bet, gaila, Žoržas labai prastai mato. Mums be galo jo gaila.

Furnjė atsistojo.

- Ką gi, madmuazele, mes išeiname. Aš dar kartą klausiu: ar tikrai nieko nepamiršote mums pasakyti?

- Aš? Na... na ką gi dar galėčiau atsiminti? - susirūpino Eliza.

- Tiek to, viskas aišku. Eime, mesjė Puaro. Atleiskite, jūs kažko ieškote?

Puaro vaikščiojo po kambarį ir žvalgėsi į visas puses.

- Taip, - tarė jis, - aš ieškau ir niekur nerandu...

- Ko?

- Fotografijų. Madam Žizel giminių, jos šeimos narių nuotraukų.

Eliza atsiduso:

- Madam neturėjo šeimos. Ji buvo visiškai viena.

- Ji turėjo dukterį, - tarė Puaro.

- Taip, teisybė. Ji turėjo dukterį, - Eliza liūdnai atsiduso.

- Bet aš niekur nematau dukters nuotraukos, - nenurimo Puaro.

- O, mesjė, jūs šito nesuprasite. Madam turėjo dukterį, bet, matote, tai buvo labai seniai. Nuo pat vaikystės madam jos neberegėjo.

- Kaip gi šitaip? - susidomėjo Furnjė.

- Aš nežinau, - Eliza skėstelėjo rankomis. - Visa tai atsitiko, kai madam dar buvo jaunutė. Girdėjau, ji buvusi labai graži. Graži ir neturtinga. Gal buvo ištekėjusi, o gal šiaip... Aš manau, ji nebuvo ištekėjusi. Bet dukrelę pagimdė. O paskui madam susirgo raupais. Liga buvo labai sunki ir mažai trūko, kad madam būtų mirusi. O kai pasveiko, jos grožio nebeliko nė pėdsako. Madam atsisakė asmeninio gyvenimo ir ėmėsi verslo.

- Bet juk ji visą turtą užrašė dukrai?

- Kas tiesa, tai tiesa, - tarė Eliza. - Kam kitam paliksi turtą, jei ne savo vieninteliam vaikeliui? Bičiulių madam neturėjo, visuomet būdavo viena ir viena. Jos aistra tapo pinigai, ji norėjo jų turėti vis daugiau ir daugiau. O išleisdavo mažai. Ir prabangos nemėgo.

- Ar žinote, kad ji ir jums šį tą paliko?

- Taip, man jau pranešė. Madam buvo dosni ir kilniaširdė. Visuomet dar kiek pridėdavo prie algos. Aš taip jai dėkinga...

- Na, ką gi, - tarė Furnjė. - Mes išeiname. Pakeliui užsuksime pas Žoržą.

- Leiskite man dar čia trumpam pasilikti, mano drauge, - paprašė Puaro.

- Kaip norite... - Furnjė išėjo.

Puaro dar kartą perėjo kambarį, tada atsisėdo ant kėdės ir įsmeigė akis į Elizą. Nuo jo tiriamo žvilgsnio prancūzė pasijuto nejaukiai.

- Mesjė nori dar paklausti?

- Madmuazele Grandjė, ar žinote, kas nužudė jūsų šeimininkę?

- Ne, mesjė. Prisiekiu prieš Dievą!

Ji kalbėjo nuoširdžiai. Puaro vėl atidžiai į ją pažiūrėjo ir nuleido galvą.

- Bien, - tarė. - Sakysim, jūs nemeluojate. Bet žinoti - tai viena, o įtarti - visai kas kita. Ar nenumanote, kas tai galėjo padaryti?

- Neturiu supratimo. Aš jau sakiau policijos inspektoriui.

- Jūs galėjote jam pasakyti viena, o man - kita.

- Kodėl taip kalbate, mesjė? Kodėl turėčiau šitaip veidmainiauti?

- Todėl, kad duoti parodymus policijai - ne tas pats, kas privačiam asmeniui.

- Tai jau taip, - sutiko Eliza, - jūs teisus.

Jos akyse sušvito abejonių kibirkštėlės. Atrodė, ji kažko sunerimo. Puaro palinko arčiau ir draugiškai prabilo:

- Štai ką jums pasakysiu, madmuazele Grandjė. Mano pareiga - netikėti jokiais pasakojimais, kurie neįrodyti. Aš niekada neįtariu vieno žmogaus. Aš įtariu *visus*. Į visus, vienaip ar kitaip susijusius su nusikaltimu, aš žvelgiu kaip į nusikaltėlius iki tol, kol tas ar kitas žmogus įrodo savo nekaltumą.

Eliza Grandjė metė į jį piktą žvilgsnį.

- Ar nenorite pasakyti, kad ir mane įtariate? *Mane?* Nužudžius madam? Tai jau per daug! Taip manyti tiesiog absurdiška!

Ji kėlėsi nuo kėdės ir vėl bejėgiškai susmuko.

- Ne, Eliza, - tarė Puaro. - Aš jūsų neįtariu nužudžius madam, žmogžudys buvo lėktuvo keleivis. Vadinasi, tai buvo padaryta ne jūsų rankomis. Bet jūs, valingai ir nevalingai, galėjote tapti *žudiko bendrininke*. Galėjote iš anksto kažkam pranešti apie madam kelionę į Angliją.

- Bet šito aš nepadariau, prisiekiu!

Puaro kurį laiką tylėdamas žiūrėjo į ją, o paskui linktelėjo galvą.

- Tikiu, - tarė. - O vis dėlto jūs kažką slepiate. Taip, taip! Atidžiai paklausykite, ką pasakysiu. Kiekvienoje kriminalinėje byloje apklausiant liudytojus susiduriame su vienu ir tuo pačiu reiškiniu: kiekvienas kažką stengiasi nuslėpti, nors labai dažnai būna, kad tas "kažkas" - neturi nieko bendra su byla. Štai ir jūs elgiatės lygiai taip. O, nesiginkite! Aš - Erkiulis Puaro, aš jau šitą *žinau*. Kai mano draugas mesjė Furnjė paklausė, ar

nepamiršote mums ką nors pasakyti, jūs sutrikote. Ir pasistengėte išvengti tiesaus atsakymo. O dabar, kai pasiūliau pasakyti tai, ko nepasakėte policininkui, jūs ir vėl sųklusote. Vadinasi, kažką žinote. Ir aš noriu tai išgirsti!

- Bet čia gryni niekai, - išsprūdo Elizai.

- Galimas daiktas. Tačiau kodėl jums nepapasakojus? Atsimenate, - toliau kalbėjo Puaro, matydamas ją abejojant, - aš ne iš policijos.

- Taip, tai taip, - Eliza Grandjė vis dar nesiryžo. - Mesjė, aš atsidūriau sunkioje būklėje. Neišmanau nė kaip pasielgti.

- Sakoma: "Viena galva - gerai, o dvi - geriau". Jūs nenorite su manimi pasitarti? Imkime ir kartu panagrinėkime tą klausimą.

Eliza dvejojo.

- Jūs - atsidavęs žmogus, Eliza, - šypsodamasis tarė Puaro. - Suprantu, norite likti ištikima savo šeimininkei!

- Taip, taip, mesjė. Madam labai manimi pasitikėjo. Nuo pat pirmos tarnystės dienos aš pildžiau visus jos paliepimus.

- Be to, jūs dar buvote jai labai dėkinga už didelę paslaugą, ar ne?

- Mesjė labai nuovokus. Taip, tai tiesa, ir aš šito neneigiu. Mane apgavo, mesjė, nušvilpė visas santaupas. O aš turėjau kūdikį. Madam buvo tokia gera - ji pasirūpino ir įtaisė mano vaikelį fermoje pas dorus žmones. Ferma buvo nuostabi, o žmonės - labai geri. Kaip tik tada ji man ir pasisakė irgi esanti motina.

- Gal ji papasakojo kokias smulkmenas, na, sakysim, kiek dukrai metų, kur ji gyvena ir panašiai?

- Ne, mesjė. Ji kalbėjo taip, tarsi tai būtų atsitikę labai seniai ir jau beveik pamiršta. Taip geriausią, sakė ji, mažoji puikiai įtaisyta, aprūpinta, ją išaugins, išmokys. O madam po mirties jai paliksianti visą turtą.

- Ar vėliau ji niekad nebepasakojo apie savo vaiką arba jo tėvą?

- Ne, mesjė, niekada. Nors aš spėju...

- Kalbėkite, madmuazele Eliza.

- Bet tai tik mano spėlionės, suprantate?

- Taip, suprantu.

- Man atrodė, vaiko tėvas - anglas.

- O kodėl taip manote?

- Sakau, man tik taip atrodo. Kai madam imdavo kalbėti apie anglus, jos balse visuomet jausdavau kartėlį. Ir dar - ji labai džiaugdavosi, jeigu išpuldavo proga parodyti savo galią prieš anglą. Bet tai tik mano įspūdžiai...

- Taip, bet jie gali būti labai vertingi. Jie duoda mums galimybę... O jūsų vaikas, madmuazele Eliza? Berniukas ar mergaitė?

- Mergaitė, mesjė. Ji mirė. Prieš penkerius metus.

- O, priimkite mano užuojautą.

Stojo tyla.

- O dabar, madmuazele Eliza, - tarė Puaro, - papasakokite man apie tai, ką jūs visą laiką taip atkakliai stengėtės nutylėti.

Eliza pakilo ir išėjo iš kambario, bet netrukus grįžo su juoda aptrinta užrašų knygele.

- Tai madam knygelė. Ji visuomet ją turėdavo prie savęs. Bet prieš išvykdama Anglijon, kažkur užkišo ir niekaip negalėjo rasti. Madam išvykus, aš ją užtikau už lovos. Knygelę paslėpiau, ketindama grąžinti šeimininkei. Sužinojusi apie madam mirtį, sudeginau visus dokumentus, o knygelę pasilikau. Juk madam nebuvo sakiusi, ką su ja daryti.

- O kada sužinojote apie madam mirtį?

Eliza pagalvojo.

- Pirmieji apie tai pasakė policininkai, ar ne? - paklausė Puaro. - Atėję jie ėmė reikalauti madam dokumentų. Seifas buvo tuščias, ir jūs pasakėte viską sudeginusi, nors iš tikrųjų dokumentus sudeginote gerokai vėliau, juk taip?

- Visa tai, ką sakote, teisybė, - prisipažino Eliza. - Jie apžiūrėjo seifą. Aš pasakiau, kad dokumentus sudeginau. Ir tai buvo beveik tiesa. Pirmai progai pasitaikius, aš juos ištraukiau iš skrynios ir sudeginau. Juk turėjau įvykdyti ponios valią. Dabar suprantate, kodėl taip dvejojau ir baiminausi pasakyti, mesjė? Tik, susimildami, nepasitarkite policijai. Tai man kliūtų!

- Aš tikiu, madmuazele Eliza, kad viską darėte kilnaus tikslo skatinama. Bet suprantate... labai gaila, kad tų dokumentų nebėra. Tačiau kas padaryta, padaryta. Aš nematau reikalo pasakoti mūsų gerbiamam Furnjė apie tai, kada jūs sunaikinote dokumentus. O dabar žvilgtelkim, gal šioje knygelėje yra kas nors įdomaus?

- Nemanau, mesjė, - linguodama galvą, tarė Eliza. - Tai asmeniniai madam užrašai, beveik vien skaičiai, ir juos tegalėjo suprasti tik ji pati.

Eliza nenoriai padavė knygelę. Puaro ėmė sklaidyti. Paskubom pieštuku rašytos pastabos... skaičiai, numeriai, sakinių nuotrupos...

"CH 265. Pulkininko žmona. Tarnavo Sirijoje. Pulko kasa".

"CF 342. Prancūzų deputatas. Stavinskio pažįstamas".

Ir taip toliau. Apie dvidešimt panašių įrašų. Paskutiniame puslapyje, taip pat pieštuku, buvo įrašyta:

"Le Pinė, pirmadienis. Kazino, 10.30. "Savojos" viešbutis, 5 val. A. V. S., Flito gatvė, 11 val."

Rodės, tai tik paskubom madam Žizel sau pačiai brūkštelėtos pastabos ar detalės.

Eliza sunerimusi stebėjo Puaro.

- Tie užrašai neturi jokios prasmės, mesjė, bent jau man taip atrodo. Pašaliniam neįkandami...

Puaro užvertė knygelę ir įsikišo kišenėn.

- Ką žinosi, gal mums ir pravers, madmuazele. Gerai padarėte, kad man parodėte. Jūsų sąžinė gali būti rami. Juk madam neprašė knygelės sudeginti?

- Ne, neprašė, - atsakė Eliza, ir jos veidas kiek nušvito.

- O jeigu taip, tai jūsų pareiga ir buvo atiduoti knygelę policijai. Aš pasirūpinsiu, kad jums niekas nepriekaištautų už tai, kad šito anksčiau nepadarėte.

- Mesjė toks geras.

Puaro pasuko prie durų.

- Dabar turiu eiti pas savo kolegą. Tik noriu užduoti dar vieną, paskutinį, klausimą: ar, užsakydama madam Žizel lėktuvo bilietą, jūs skambinote į Buržė aerouostą, ar į aviakompanijos kontorą?

- Aš skambinau į aviakompanijos "Universal Airline" kontorą, mesjė.

- Man rodosi, ji įsikūrusi Kapucinų bulvare?

- Taip, mesjė, Kapucinų bulvare, 254 name.

Puaro užsirašė adresą ir, draugiškai atsisveikinęs su tarnaite, išėjo.

VIENUOLIKTAS SKYRIUS

Amerikietis

Tuo tarpu Furnjė buvo įsitraukęs į kalbą su seniu Žoržu. Detektyvas išrodė susijaudinęs ir sudirgęs.

- Ak, jau ta policija! - bambėjo senis žemu gergždančiu balsu. - Tūkstantį kartų užduoda vieną ir tą patį klausimą! Kažin ko jau tikisi? Mano, anksčiau ar vėliau žmogui nusibos sakyti teisybę ir tada pradės paistyti nesąmones? Ir tas melas bus malonus ces messieurs*, nes jie to tik ir laukia!

- Aš nenoriu, kad jūs meluotumėt, aš noriu sužinoti teisybę.

- Labai gerai. Jau visą teisybę pasakiau. Taip, vakare, kaip tik madam išvykimo į Angliją išvakarėse, pas ją atėjo moteris. Jūs rodėte man fotografijas

*Šitiems ponams (*pranc.*)

ir klausėte, ar neatpažįstu tos moters? O aš kartoju jau kelintą kartą: mano akys prastos, tada jau temo, ir aš gerai nemačiau. Negaliu atpažinti tos ledi, ir viskas! Netgi jeigu su ja kaktomis susidurčiau, ir tai vargu ar atpažinčiau. Štai taip! Šitą jau girdėjote keturis ar penkis kartus, tai ko dar norite?

- Ir jūs net neprisimenate, kokia ji buvo: aukšta ar maža, blondinė ar brunetė, jauna ar sena? Sunku patikėti! - sudirgęs sarkastiškai kalbėjo Furnjė.

- Na, ir netikėkite! Kas man? Didelis čia malonumas, kai tave tampo policija! Aš jau apšmeižtas! Jeigu madam nebūtų žuvusi aukštai debesyse, tai, ko gero, dar prie manęs prikibtumėte, kad aš, Žoržas, ją nunuodijęs. Iš policijos visko galima tikėtis.

Puaro, regėdamas įniršusį Furnjė, švelniai paėmė jį už rankos:

- Eime, mon vieux*, - tarė. - Pilvas jau urzgia. Paprasto, bet sotaus maisto, štai ko jam reikia! Jeigu taip paimtume omelette aux chamgignons, solé la Normande**, sūrio ir raudono vyno? O kokį vyną jūs labiau mėgstate?

Furnjė žvilgtelėjo į laikrodį.

- Teisingai, - tarė jis. - Jau pirma valanda! Kol kalbėjausi su šituo laukiniu...

Jis piktai žvilgtelėjo į durininką.

- Viskas aišku, - Puaro pažiūrėjo į senį ir nusišypsojo. - Ta bevardė ledi buvo nei aukšta, nei žema, nei blondinė, nei brunetė, nei stora, nei plona. Bet juk galite mums pasakyti, ar ji buvo žavi?

- Žavi? - nustebęs perklausė Žoržas.

- Aš atsakysiu, - tarė Puaro. - Ji buvo žavi moteris. Ir aš manau, mano drauge, ta ledi puikiai turėtų atrodyti su maudymosi kostiumėliu.

- Su maudymosi kostiumėliu? - visai sutriko Žoržas. O kuo čia dėtas maudymosi kostiumėlis?

- Taip man atrodo. Žavi moteris būna dar žavesnė su maudymosi kostiumėliu. Jūs abejojate? Tai žvilgtelėkite.

Ir jis pakišo durininkui "Sketch" žurnalo lapą. Kokią minutę senis tylėjo. Paskui sunkiai atsiduso.

- Tai jūs man pritariate ar ne? - paklausė Puaro.

- O jie gana gerai atrodo, šitie abudu, - atsakė senis, grąžindamas Puaro nuotrauką. - Jeigu būtų ir visai nuogi, ir tai gražiai atrodytų.

- A, - tarė Puaro. - Mat jie puikiai įrudę saulėje. O mokslas įrodė, kad saulės spinduliai gerai veikia žmogaus odą.

Žoržas tik prunkštelėjo ir nėrė į savo kambariuką. Puaro ir Furnjė

*Seni *(pranc.)*
**Omletas su šampinjonais, žuvis normandiškai *(pranc.)*

išėjo į saulės nutviekstą gatvę.

Jie užsuko į artimiausią bistro, užsisakė pusryčius, ir mažasis belgas ištraukė iš kišenės savo laimikį - juodąją knygelę. Furnjė apsidžiaugė, nors tebeniršo ant Elizos.

- Nesmerkite jos, - tarė Puaro. - Visa tai natūralu, visai natūralu. Policija! Jau vien tas žodis gąsdina tokius, kaip Eliza, žmones. Jie nevalingai policininką sieja su nemalonumais. Ir taip yra visur, visose šalyse - policija kelia baimę, atbaido, jos bijosi ir vengia...

- Štai čia jūs esate pranašesni, - tarė Furnjė. - Privačiai tiriant, iš liudininko galima kur kas daugiau išpešti negu oficialiai. Bet yra ir kita medalio pusė. Mūsų rankose visa milžiniškos organizacijos mašina, o vis dėlto dažnai esame bejėgiai...

- Tai dirbkime ranka rankon, - taikingai šypsodamasis, pasiūlė Puaro. -O, omletas nuostabus!

Suvalgęs omletą ir laukdamas, kol atneš žuvį, Furnjė, išnaudodamas progą, sklaidė juodąją knygelę ir kai ką persirašė į savo bloknotą. Žvilgtelėjęs į Puaro, paklausė:

- Turbūt jau perskaitėte?

- Ne, tik paskubom užmečiau akį. Ar galiu dar kartą žvilgtelti?

Atnešė sūrį. Puaro padėjo knygelę ant stalo. Detektyvų akys susitiko.

- Tenai yra įdomių įrašų, - pradėjo Furnjė.

- Penki, - tarė Puaro.

- Taip, penki.

Furnjė ėmė skaityti iš savo bloknoto:

“CL 52. Anglų ledi. Vyras.

RT 362. Daktaras. Harlio gatvė.

MR 24. Antikvariniai padirbiniai.

XVB 724. Anglas. Svetimo turto pasisavinimas.

GF 45. Bandymas nužudyti. Anglas”.

- Puiku, mano drauge, - tarė Puaro. - Kaip tik tie penki įrašai, man rodosi, yra susiję su lėktuvo keleiviais. Imkime ir kiekvieną apsvarstykime.

- “Anglų ledi. Vyras”, - pradėjo Furnjė. - Tai gali sietis su ledi Horberi. Kiek žinau, ji azartiška žaidėja. Gal skolinosi iš Žizel pinigų? Žodis “Vyras” gali turėti dvi reikšmes: arba Žizel tikėjosi, kad žmonos skolą padengs vyras, arba Žizel sužinojo kokią ledi Horberi paslaptį ir grasino pasakysianti vyrui, jeigu ledi ją apgaus.

- Visiškai teisingai, - tarė Puaro, - Gali tikti ir vienas, ir kitas variantas. Labiau panašus į tiesą antrasis, ir aš pasirengęs susilažinti, kad moteris, kuri lankėsi pas Žizel jos išvykimo į Angliją išvakarėse, buvo ledi Horberi.

- Jūs manote, kad tai buvo ji?

- Taip. Rodos, ir jūs taip manote. Tas durininkas truputį panašus į riterį. Jis spyriodamasis atkakliai tvirtino nieko neprisimenąs apie ateivę ir vien tai jau kelia įtarimą. Ledi Horberi nepaprastai graži. Ar atkreipėte dėmesį, kaip senis virptelėjo, kai aš jam parodžiau "Sketch" su tos ledi, apsivilkusios maudymosi kostiumėliu, nuotrauką? Taip, tą vakarą pas Žizel buvo ledi Horberi!

- Ji juk atidūmė į Paryžių iš Le Pinė, Žizel iš paskos, - lėtai tarė Furnjė.

- Matyt, ledi buvo beviltiškoj padėty.

- Taip, taip. Visai galimas daiktas.

Furnjė susirūpinęs pažiūrėjo į Puaro.

- Bet juk tai prieštarauja jūsų versijai, ar ne?

- Mano drauge, aš jau ne kartą susidūriau su tokiu reiškiniu, kai, rodos, turi tikrą įkaltį, o jis, pasirodo, klaidingas, ir imi įtarti visai kitą žmogų. Įkaltis negali klaidinti, o vis dėlto...

- O ar nenorite pasidalyti savo spėlionėmis, mesjė Puaro?

- Ne, Furnjė. Aš juk galiu apsirikti, galiu padaryti neteisingą išvadą. O tuo pačiu ir jus nukreipčiau iš kelio. Ne, geriau jau vadovaukimės kiekvienas savo nuojauta. Tačiau paanalizuokime kitus įrašus.

- "RT 362. Daktaras. Harlio gatvė", - perskaitė Furnjė.

- Tai gali turėti ryšį su daktaru Braiantu. Nieko daugiau kol kas pasakyti negalim, bet, matyt, šį faktą turime prisiminti.

- Braiantu, žinoma, pasirūpins inspektorius Džepas, - tarė Furnjė.

- Aš irgi, - tarė Puaro. - Juk tai ir mano darbo dalis.

- "MR 24. Antikvariniai padirbiniai". Netiesiogiai, bet, galimas daiktas, turi kažkokį ryšį su Diuponais. Nors aš tuo netikiu. Mesjė Diuponas - pasaulinio garso archeologas. Puikiausios reputacijos.

- O, tai gali būti gera priedanga, - tarė Puaro. - Prisiminkite, mano brangusis drauge Furnjė, kokios puikios reputacijos, kokie prakilnūs buvo dauguma sukčių, kol jų neišvilko į dienos šviesą!

- Tai teisybė, šventa teisybė, - giliai atsidusdamas, pritarė Furnjė.

- Norint sėkmingai nuslėpti nusikaltimą, svarbiausia - nepriekaištinga reputacija. Tai gana įdomi, bet toli gražu nebe nauja mintis. Tačiau grįžkime prie įrašų.

- "XVB 724. Anglas. Svetimo turto pasisavinimas". Kažkas labai dviprasmiška.

- Taip, nieko nesuprasi, - sutiko Puaro. - Kas pasisavino? Firmos agentas? Banko klerkas? Šiaip ar taip, tai žmogus, vaidinąs kažkokį vaidmenį komercijoje. Vargu ar galėtų būti rašytojas arba gydytojas. Misteris Džeimsas

Raideras - vienintelis komercijos atstovas. Jis galėjo išeikvoti pinigus, galėjo jų skolintis iš Žizel, norėdamas padengti išeikvojimą ir išvengti bausmės. O štai paskutinis įrašas "GF 45. Bandymas nužudyti. Anglas" - suteikia daug peno apmąstymams. Rašytojas, dantų gydytojas, daktaras, biznierius, stiuardas, kirpėjo asistentė, aukštuomenės dama - bet kuris gali būti tas "GF 45". Tiktai Diuponai iškrenta iš to būrelio, nes jie - prancūzai.

Puaro gestu pakvietė padavėją ir paprašė sąskaitos.

- Kur dabar, mano drauge? - paklausė Puaro.

- Važiuosiu į policiją. Gal bus kokių naujienų.

- Gerai. Ir aš drauge. Noriu gauti kai kurių žinių. Tikiuosi, man padėsite.

Sekimo policijoje Puaro prisistatė kriminalinės paieškos skyriaus šefui, su kuriuo jau buvo susipažinęs prieš keletą metų, tirdamas vieną painią bylą. Mesjė Žilis buvo mandagus ir draugiškas.

- Labai nudžiugau išgirdęs, kad jūs susidomėjote šia byla, mesjė Puaro.

- O ką daryti, mesjė Žili, jeigu viskas atsitiko mano panosėj? Suprantate, tai tiesiog įžeidimas! Įsivaizduojate: Erkiulis Puaro pilna to žodžio prasme - pramiegojo žmogžudystę!

Mesjė Žilis palingavo galvą.

- Ak, jau ta aviacija! Esant prastam orui, lėktuvai visai nepatikimi, taip, nepatikimi. Aš pats kelis kartus buvau ant bedugnės krašto.

- Tokiais atvejais sakoma - rodos, skrandis apsivers, - prisipažino Puaro. - Įdomu, kaip visa tai veikia smegenis? Kai mane suima mal de mer*, tai aš lieku be pilkųjų ląstelių, be jokios sistemos, jokio metodo, aš, Erkiulis Puaro, tampu eiliniu žmogeliu. Tai mane gniuždo. O jei mes jau ėmėme apie tai kalbėti, norėčiau paklausti, kaip laikosi mano bičiulis žavusis Žiro?

Didžiadvasiškai praleidęs negirdom frazę "jeigu jau mes kalbame apie tai", mesjė Žilis atsakė, kad Žiro vis tebekyląs tarnybos laiptais. Jis esąs be galo uolus darbininkas, o Žiro energija - neišsenkanti.

- Taip, toks jis buvo ir pirma, - tarė Puaro. - Kaip degantis lėkdavo pirmyn atgal, ropodavo keturiom, suspėdavo vienu metu būti ir čia, ir ten, ir neturėdavo nė minutės laiko pamąstymui.

- Ak, mesjė Puaro, mąstyti - tai juk jūsų mažytė silpnybė. Jus labiau imponuoja Furnjė tipo tarnautojai. Furnjė pas mus naujos psichologinės mokyklos šalininkas. Tai jums turėtų patikti.

- Taip, žinoma.

- Furnjė puikiai kalba angliškai, todėl mes jį ir pasiuntėme į Kroidoną. O ir byla, šiaip ar taip, įdomi. Madam Žizel buvo viena garsiausių žmonių

*Jūros liga *(pranc.)*

Paryžiuje. O jos mirties aplinkybės tiesiog stebinančios! Nužudyta užnuodyta strėle per vamzdelį! Ir kur? Lėktuve! Sunku įsivaizduoti, kad tai įmanoma.

- Tai va, pasirodo, įmanoma! - sušuko Puaro. - O štai ir mūsų mielasis Furnjė. Matau, turite naujienų?

Visuomet melancholiškas Furnjė veidas buvo susijaudinęs.

- Taip, iš tikrųjų. Senienų perpardavinėtojas graikas Zeropulosas papasakojo, kad prieš tris dienas pardavęs vamzdelį ir strėles. Aš norėčiau, mesjė Žili, - jis pagarbiai linktelėjo šefui, - tuoj pat pasikalbėti su tuo žmogumi.

- Žinoma, aš neprieštarauju, - atsakė Žilis. - Mesjė Puaro, ar jūs eisite drauge su Furnjė?

- Jeigu leisite, - atsakė Puaro - Tai įdomu. Sakyčiau, labai įdomu.

Garsaus antikvaro Zeropuloso krautuvė buvo Sent Onorė gatvėje. Jo parduotuvėje, labiau primenančioje muziejų, buvo daug sicilietiškų rakandų iš Ragūzų, persų keramikos dirbinių, Luristanos bronzos gaminių ir daugybė menkos kokybės indusų brangenybių. O lentynose tarp šilko rietimų, puošnių siuvinių - gausybė nieko vertų egiptietiškų niekučių. Čia galėjai pakloti milijoną frankų už daiktą, kainuojantį perpus pigiau, arba sumokėti dešimt frankų už dešimtsantiminį niekelį. Daugiausia Zeropuloso lankydavo Amerikos turistai arba žmonės, iš tikrųjų išmanantys senienų vertę.

Mesjė Zeropulosas, neaukštas, tvirtai sudėtas žmogus žvitriomis juodomis akimis, panašiomis į karolėlius, kalbėjo noriai ir ilgai. Vadinasi, ponai iš policijos? O, jis sužavėtas! Gal svečiai malonėtų užeiti į kabinetą? Taip, jis pardavė vamzdelį ir strėles - tai buvę reti Pietų Amerikos daikčiukai...

- Jūs gi suprantate, mesjė, aš parduodu viską. Bet turiu ir savo aistrą: Persiją. Mesjė Diuponas, žmogus, kurį labai vertinu ir gerbiu, gali už mane laiduoti. Jis pats dažnai čia užsuka pažiūrėti mano naujų pirkinių ir pasakyti savo nuomonę apie kai kurių daiktelių tikrumą. Koks žmogus! Koks žinovas! Turi gerą akį! Jis tiesiog jaučia daikto kainą! Bet aš nukrypau nuo pokalbio temos. Turiu gana brangią kolekciją, žinomą visiems šios srities prancūzų specialistams. Ir dar aš turiu - kaip čia jums pasakius, mesjė? - šlamštą. Visokį užsienietišką šlamštą, visko po truputį. Turiu daiktelių iš Indijos, Japonijos, Borneo salos, pietų kraštų. Paprastai tokių daiktų kainos iš anksto nenustatau. Jeigu kas susidomi, kainą pasakau tik apytikriai. Žinoma, kai ima derėtis, nuleidžiu ir dažnai tegaunu tik pusę to, ką užsiprašiau. Bet ir tokiais atvejais nuostolio nepatiriu. Visus tuos daiktus dažniausiai perku iš jūrininkų pusvelčiui.

Mesjė Zeropulosas atsikvėpė ir vėl malė, labai patenkintas jo personai rodomu dėmesiu ir kad gali taip laisvai kalbėtis su tokiais aukštais ponais.

- Tas vamzdelis su strėlėmis pas mane gulėjo ilgai, turbūt porą metų. Antai ten, ant to padėklo, kartu su smulkių kriauklelių karolių vėriniu ir raudonu indų tiurbanu. Šalia jo - mediniai dievukai, nefrito smulkmenos. Niekas tų daiktų nepastebėdavo. Bet štai užėjo tas amerikietis ir tuoj susidomėjo.

- Amerikietis? - paklausė Furnjė.

- Be abejo, amerikietis. Toks tipelis, nieko apie nieką neišmanantis, bet norįs parsivežti egzotišką daiktą. Aš kaip mat šitą supratau. Papasakojau apie kai kurių genčių papročius, apie mirtinus nuodus. Dar pridūriau, kad tokie štai daikteliai į parduotuvės lentyną pakliūva ne taip jau dažnai ir ne visuomet jų pasiseks užtikti. Jis paklausė kainą, ir aš pasakiau gerokai užkėlęs. Maniau, imş derėtis, bet jis be žodžių paklojo užprašytą sumą. Aš nustebau. Ir apmaudžiausia: juk galėjau paimti dar daugiau! Suvyniojau vamzdelį su strėlėmis ir atidaviau. Štai ir viskas. Bet paskui, kai laikraščiai parašė apie tą keistą nužudymą, aš pašiurpau. Ilgai mąstęs, nutariau pranešti policijai. Tai buvo mano pareiga, mesjė!

- Mes labai jums dėkingi, mesjė Zeropulosai, - mandagiai tarė Furnjė. - Jūs turbūt atpažintumėte tą vamzdelį ir strėlę? Šiuo metu jie Londone, bet mes sudarysime jums galimybę pamatyti ir tarti savo žodį.

- Vamzdelis buvo štai maždaug tokio ilgio, - parodė Zeropulosas, - ir štai tokio storio, kaip mano pieštukas. Kartu pardaviau keturias strėles, primenančias aštrius dyglius. Prie jų buvo pririšti maži raudono šilko gumulėliai.

- Raudono šilko? - energingai paklausė Puaro.

- Taip, mesjė. Vyšninės spalvos, nors kiek ir nublukusios.

- Keista, - tarė Furnjė. - Ar esate tikras, kad tarp jų nebuvo nė vienos strėlės, papuoštos juodu ar geltonu kuokšteliu?

- Juodu ar geltonu? Ne, mesjė. - Antikvaras papurtė galvą.

Furnjė pažvelgė į Puaro ir nustebo, išvydęs besišypsantį jo veidą. Seklys atrodė be galo patenkintas. Furnjė niekaip negalėjo suprasti tos paslaptingos šypsenos paslapties.

- Galimas daiktas, - tarė Furnjė, - tas vamzdelis ir strėlės neturi nieko bendra su nužudymu. Bet kad ir kaip būtų, aš norėčiau paprašyti kuo tiksliau apibūdinti tą amerikietį.

Zeropulosas skėstelėjo rankomis:

- Paprasčiausias amerikietis. Kalbėjo sniaukrodamas. Prancūziškai nemokėjo nė žodžio. Kramtė gumą. Nešiojo akinius vėžlenos rėmeliais. Aukšto ūgio ir, rodos, ne labai senas.

- Blondinas ar brunetas?

- Štai šito pasakyti negaliu. Jis buvo su skrybėle.

- Ar atpažintumėte?

Zeropulosas kiek pamąstė.

- Nežinau. Čia užsuka labai daug amerikiečių. O tasai nelabai kuo skyrėsi.

Furnjė parodė antikvarui keletą fotografijų, bet nė vieno "Prometėjo" keleivio jis neatpažino.

- Ar jums neatrodo, kad tai - vėjo gaudymas tyruose? - paklausė Furnjė, kai jiedu išėjo iš parduotuvės.

- Galimas daiktas, - nesiginčijo Puaro. - Bet... Ar pastebėjote: prie visų daiktų buvo etiketės su kainomis. Visos etiketės vienodos... Ir dar: klausydamasis mesjė Zeropuloso pasakojimo, aš pastebėjau du gana įdomius momentus... O dabar, mano drauge, jeigu jau gaudote tą patį vėją, eikite kartu su manim.

- Kur?

- Į Kapucinų bulvarą.

- Palaukite, bet juk ten...

- "Universal Airline" kontora.

- Žinoma, bet ten jau buvo mūsų vaikinai. Jie nieko įdomaus nesužinojo.

Puaro geraširdiškai paplojo Furnjė per petį.

- Matote, Furnjė, aš esu tos nuomonės, kad atsakymas priklauso nuo klausimo. Gal jie ne to klausė?

- O ko klausite jūs?

- Aš noriu šį tą patikslinti.

Tuo pokalbis ir baigėsi.

Netrukus jie buvo Kapucinų bulvare, "Universal Airline" gana kuklioje kontoroje. Tamsiaplaukis simpatingas žmogus sėdėjo už poliruoto medinio užtvaro, o šalia įsitaisęs kokių penkiolikos metų paauglys spausdino rašomąja mašinėle.

Furnjė parodė pažymėjimą. Tarnautojas pasisakė esąs Žiulis Pero. Jis pasirengęs padėti policijai. Puaro paprašius, berniukas nuėjo į kambario gilumą, toliau nuo stalo.

- Tai, apie ką kalbėsime, labai konfidencialu, - paaiškino Puaro. Žiulis Pero, atrodė, kiek sunerimo.

- Supratau, mesjė. Aš jūsų klausau.

- Mes madam Žizel nužudymo reikalu, - pradėjo Puaro.

- Ak, taip, atsimenu, man rodos, aš jau atsakinėjau į klausimus...

- Iš tikrųjų. Bet mums reikalingi absoliučiai tikslūs faktai. Taigi kada madam Žizel užsisakė sau vietą lėktuve?

- Man rodosi, policija viską išsiaiškino. Madam telefonu užsakė bilietą septynioliktą dieną.

- Kitai dienai dvyliktos valandos reisui?

- Taip, mesjė.

- Bet tarnaitė tvirtina, kad madam norėjusi skristi 8.45.

- Iš tikrųjų, tarnaitė prašė bilieto 8.45, bet visi bilietai tam reisui buvo parduoti, ir mes pasiūlėme skristi dvyliktą valandą.

- Ak štai kaip! Aišku.

- Taip, tikrai taip, mesjė.

- Bet vis dėlto labai keista. Taip, labai keista.

Tarnautojas įsmeigė į jį klausiamą žvilgsnį.

- Keista todėl, kad vienas mano draugas, sumanęs skristi į Angliją 8.45 reisu, bet iš anksto neužsisakęs vietos, be jokio vargo nusipirko bilietą tą patį rytą. Ir skrido pustuščiame lėktuve.

Mesjė Žiulis Pero pasklaidė kažkokius popierius ir išsišnirpštė nosį.

- Turbūt jūsų draugas apsiriko. Jis, tikriausiai, skrido dieną anksčiau arba vėliau.

- Ne. Tai kaip tik žmogžudystės dieną. Jis dar džiaugėsi spėjęs išskristi rytiniu reisu, nes beveik pavėlavęs, o tada jau būtų tekę skristi "Prometėjum".

- Iš tikrųjų, labai keista. Žinoma, atsitinka ir taip, kad kai kurie keleiviai pavėluoja ir, savaime suprantama, tada lieka laisvų vietų. Pasitaiko ir klaidų. Aš turiu susižinoti su Le Buržė aerouostu. Ne visuomet jie būna kruopštūs...

Ramus ir įdėmus Puaro žvilgsnis, matyt, trikdė Žiulį Pero. Jis staiga nutilo ir nuleido akis. Kaktą išpylė smulkūs prakaito lašeliai.

- Taip, jūs išdėstėte dvi visai galimas versijas, - tarė Puaro. - Bet šiuo atveju jos abi neteisingos. Ar jums neatrodo, kad būtų geriau atvirai prisipažinus?

- Atvirai prisipažinus? Aš nesuprantu, mesjė, apie ką kalbate?

- Nesuprantate? Jūs labai gerai suprantate! Kalbu apie žmogžudystę. Žmogžudystę, mesjė Pero. Prašau to nepamiršti. Žinių nuslėpimas gali jums brangiai kainuoti. Taip, labai brangiai. Policijai teks imtis kai kurių priemonių, nes jūs trukdote tyrimui.

Žiulis Pero išsigando ir prasižiojęs žiūrėjo į Puaro. Jo rankos drebėjo.

- Tai va, - griežtai tarė Puaro. - Mums reikalinga tiksli informacija. Kiek jums užmokėjo? Ir kas?

- Aš nieko blogo nenorėjau. Aš net nepagalvojau...

- Kiek ir kas?

- P-penkis tūkstančius frankų. Aš nė akyse nebuvau regėjęs to žmogaus.

Aš... O, man galas!

- Jums blogai baigsis, jeigu nieko nepapasakosite. Taigi, kalbėkite. Svarbiausia mes jau žinome. Sakykite, kaip viskas buvo.

Dabar Žiulio Pero veidu prakaitas jau žliaugte žliaugė. Jis ėmė pasakoti trumpomis kapotomis frazėmis:

- Aš nenorėjau nieko bloga... Garbės žodis, nenorėjau... Atėjo kažkoks žmogus, pasakė, kad kitą dieną skrendąs į Angliją ir norėtų lėktuve sėdėti šalia madam Žizel. Su ja turįs svarbių finansinių reikalų. Ir jis norįs netikėtai su ja susitikti. Tada turėsiąs didesnių šansų sėkmingai sutvarkyti savo reikalus. Sakėsi žinąs, kad madam skrendanti į Angliją kitą dieną. Ir reikalavo iš manęs tik vieno: pasakyti, kad į rytinį reisą visi bilietai parduoti ir pasiūlyti jai vietą Nr. 2 "Prometėjuje". Prisiekiu, aš nieko bloga čia neįžvelgiau. Pamaniau: koks skirtumas? Amerikiečiai visi tokie - stengiasi daryti biznį bet kokiom sąlygom.

- Amerikiečiai? - griežtai paklausė Furnjė.

- Taip, mesjė, tai buvo amerikietis.

- Apibūdinkite jį.

- Aukštas, gunktelėjęs, žilais smilkiniais, maža ožio barzdele, su raginiais akiniais.

- O sau jis irgi užsisakė bilietą?

- Taip, mesjė. Vietą Nr. 1. Kaip tik šalia... šalia tos vietos, kurią aš turėjau palikti madam Žizel.

- Kokiu vardu jis užsisakė?

- Prisistatė kaip Sailas Harperis.

Puaro papurtė galvą:

- Tokio lėktuve nebuvo! Vieta Nr. 1 liko laisva.

- Taip, aš žinau iš laikraščių, kad Sailas Harperis neskrido. Todėl ir nutariau apie jį nieko nesakyti. Jeigu jau nesėdo lėktuvan...

Furnjė šaltai pažvelgė į kontoros tarnautoją.

- Jūs nuslėpėte nuo policijos ypač svarbius duomenis. Tai sunkus nusikaltimas.

Puaro su Furnjė išėjo, o Žiulis Pero, sustingęs lyg stulpas, ilgai dar žiūrėjo jiems įkandin.

Gatvėje Furnjė nusiėmė skrybėlę ir ceremonialiai nusilenkė Puaro.

- Sveikinu, mano drauge. Ir kaip jums šovė į galvą tokia puiki mintis?

- Aš atsitiktinai nugirdau dvi frazes. Vieną šį rytą lėktuve. Kažkoks žmogus pasakė, kad jis atskridęs į Angliją žmogžudystės dieną beveik tuščiame lėktuve. O antrą frazę ištarė Eliza. Ji sakė skambinusi į "Universal Airlaine company", bet bilietų rytiniam reisui nebuvę. Tie du pasakymai

prieštaravo vienas kitam. Be to, prisiminiau "Prometėjo" stiuardo pasakymą, kad madam Žizel jisai matydavęs skrendančią rytiniais reisais. Vadinasi, reisas 8.45 jai buvo įprastas. Bet kažkam prireikė, kad ji skristų dvyliktą valandą. Tai kodėl tada klerkas pareiškė, kad visi bilietai rytiniam reisui parduoti? Kas tai - klaida ar aiškus melas? Man kilo įtarimas, kad tai ne atsitiktinumas. Ir, kaip regite, buvau teisus.

- Kuo toliau, tuo labiau byla darosi painesnė, - sušuko Furnjė. - Iš pradžių atrodė, kad užtikome moters pėdsakus. Dabar tas amerikietis...

Jis stabtelėjo ir sutrikęs pažvelgė į Puaro.

- Taip, mano drauge. Čia, Paryžiuje, taip lengva pasidaryti amerikiečiu. Gomurinis balsas, kramtomoji guma, ožio barzdelė, akiniai rago rėmeliuose - štai ir visas rekvizitas, reikalingas amerikiečiui suvaidinti.

Jis išsitraukė iš kišenės "Sketch" lapą.

- Į ką ten taip akis įspitrinote? - paklausė Furnjė.

- Į grafienę maudymosi kostiumėliu.

- Vadinasi, jūs vis dar manote?.. Ne, negali būti! Ji tokia graži, trapi, moteriška. Ne jai aukšto, gunktelėjusio amerikiečio vaidmuo. Nors ji ir buvusi aktorė, bet tokio vaidmens nesuvaidintų! Mano drauge, ši versija niekam tikusi.

- O aš ir netvirtinu, kad ji tikusi, - šypsodamasis atsakė Erkiulis Puaro, vis dar atidžiai tebežiūrėdamas į nuotrauką.

DVYLIKTAS SKYRIUS

Horberio dvare

Dvidešimt septynerių metų lordas Horberis sutrikęs stovėjo prie baro ir kažką gurkšnojo iš plono stiklo (tokiais atvejais jis sakydavo "vaišinąs inkstus").

Stefanas Horberis buvo geraširdis, kiek pedantiškas, savimi pasitikintis ir gana tiesmukiškas žmogus. Pažvelgęs į siaurą kaktą, atsikišusį smakrą ir akis, negalėjai pasakyti, kad jis didelio proto. Lordas labiau mėgo sporto žaidimus gryname ore ir medžioklę negu sukti galvą.

Lordas Horberis paėmė sumuštinių lėkštę, atsisėdo prie stalo ir užkandžiavo. Paskui išskleidė laikraštį, bet tuoj pat susiraukęs padėjo į šalį. Taip ir nebaigęs pusryčiauti, pastūmė lėkštę, dar gurkštelėjo kavos ir atsistojo.

Kurį laiką dvejojo, paskui, tarsi patvirtindamas savo sprendimą, linktelėjo galvą, pamažu išėjo iš valgomojo, kirto erdvų holą ir palipo į antrąjį aukštą. Pabeldęs į duris, išgirdo aukštą skardų balsą:

- Prašom!

Lordas Horberis atidarė erdvaus ir šviesaus miegamojo su langais į pietų pusę duris. Apsivilkusi rožinės spalvos šifono peniuaru, paleidusi auksinius plaukus Sesilija Horberi ilsėjosi didelėje, karalienės Elizavetos epochos stiliaus raižyto ąžuolo lovoje. Ji atrodė be galo graži. Padėklas su pusryčių likučiais - apelsinų sultim ir kava -stovėjo ant stalelio palei lovą. Sesilija skaitė ką tik gautą laišką. Po kambarį tyliai šiureno tarnaitė.

Retas kas atsilaikytų prieš tokią žavingą moterį. Bet žmonos grožis lordui Horberiui nedarė jokio įspūdžio. Kažkada, prieš trejus metus, galvą svaiginantis Sesilijos grožis jaunuolį varė iš proto. Jis aistringai ją mylėjo. Bet viskas praėjo. Dabar jai buvo visiškai abejingas.

- Kas atsitiko, Stefanai? - nustebusi paklausė ledi Horberi.

- Aš norėčiau pasikalbėti su jumis akis į akį, - užsikirsdamas tarė jis.

- Madlena, paskui viską sutvarkysite. Dabar eikite, - ledi Horberi paliepė kambarinei.

- Très bien*, miledi, - tyliai atsakė tarnaitė ir, smalsiai žvilgtelėjusi į lordą Horberį, išėjo.

Lordas Horberis palaukė, kol užsidarys durys, ir tarė:

- Aš norėčiau žinoti, Sesilija,kodėl jūs taip netikėtai grįžote?

Ledi Horberi trūktelėjo siaurus žavingus petukus.

- O, tiesą sakant, kodėl aš negalėjau grįžti?

- Kodėl? Man rodosi, yra pakankamai priežasčių.

- Ak, priežasčių... - tyliai aiktelėjo moteris.

- Taip, priežasčių. Atsimenate, juk mes susitarėme, kad, susiklosčius aplinkybėms, geriausia būtų baigti šią komediją ir nebegyventi po vienu stogu. Jūs pageidavote gauti namą ir išlaikymą - taip. Labai gerą išlaikymą, ir visa tai gavote. Tai ir gyvenkit, kaip išmanot. Kodėl vėl grįžot?

Sesilija gūžtelėjo pečiais.

- Aš maniau, taip bus geriau.

- Spėju, jūs turite galvoj pinigus.

- O Dieve! Kaip aš jūsų nekenčiu! Jūs pats šykščiausias visame pasaulyje!

- Šykščiausias? Jūs sakote - šykščiausias, nors tik per jūsų beprotišką elgesį Horberio dvaras jau užstatytas!

- Horberio dvaras, Horberio dvaras! Tik tai jus ir tejaudina. Arkliai, medžioklės, šaudymai, derlius ir nuobodūs seni fermeriai. Dieve, kurią

*Labai gerai *(pranc.)*

moterį gali patenkinti toks gyvenimas!

- Kai kurios moterys mėgaujasi tokiu gyvenimu.

- Taip, tokios, kaip Venecija Ker, kuri pati pusė kumelės. Tai tokią galėjote ir vesti.

Lordas Horberis priėjo prie lango.

- Dabar vėlu apie tai kalbėti. Aš vedžiau jus.

- Ir nebėgalite nusimesti grandinių, - sarkastiškai tarė Sesilija ir triumfuodama piktai nusijuokė. - Jūs norėtumėte manimi nusikratyti, bet nežinote kaip!

- Kam šitaip kalbat? - paklausė jis.

- Juk esate labai dievotas ir senamadiškas žmogus, ar ne tiesa? Mano draugai tiesiog miršta iš juoko, kai perpasakoju jūsų originalius išsireiškimus.

- Jie tik tą ir sugeba. Bet gal vis dėlto grįšime prie mūsų pokalbio pradžios! Ko atvažiavote?

Tačiau žmona į šį klausimą neatsakė.

- Jūs paskelbėte laikraščiuose, - tarė ji, - kad neatsakote už mano skolas. Ar taip elgiasi džentelmenas?

- Dėl šito labai gailiuosi. Bet prisiminkite - aš jus perspėjau. Viskam yra ribos. Jūsų pragaištinga aistra azartiniams žaidimams... Nors kam apie tai bekalbėti! Aš noriu žinoti, kas būtent jus parginė čionai, į Horberio dvarą. Juk visą laiką nekentėte šitų namų, čia jums buvo mirtinai nuobodu.

- Aš maniau, taip bus geriau. Štai ir viskas, - tarė Sesilija Horberi ir paniuro.

- Geriau ir viskas? - susimąstęs pakartojo lordas, ir staiga paklausė: - Sesilija, jūs skolinotės pinigų iš tos senos prancūzės lupikautojos?

- Iš ko? Nesuprantu, apie ką jūs kalbate?

- Labai gerai suprantate. Kalbu apie lėktuve nužudytą moterį. Tame pačiame lėktuve, kuriuo jūs nūnai grįžote. Ar iš jos skolinotės pinigų?

- Ne, žinoma, ne. Nekalbėkite niekų!

- Sesilija, nemeluokite! Jeigu ta moteris davė jums pinigų, tai geriau atvirai pasakykite. Turėkite omenyje, byla dar nebaigta. Piktadariškai nužudytas žmogus. Dviejų šalių policija tiria nusikaltimą. Negalima atmesti, kad pas tą moterį liko dokumentai, iš kurių lengva sužinoti su kuo ji turėjo reikalų. Jie išaiškins visą teisybę, tai tik laiko klausimas. Ir jeigu jūs iš tikrųjų buvote su ja susijusi, kol ne vėlu, imkitės priemonių, pasitarkite su advokatais.

"Advokatai, advokatai, - svarstė Sesilija, - tie advokatai Vilbrahamai rūpinasi Horberio dvaro reikalais ir Horberių šeimos turtu turbūt jau antrą šimtmetį..."

- Argi nežinote, kokius parodymus daviau tam prakeiktam prisiekusiųjų

teismui? Juk prisiekiau, kad tos moters nė akyse neregėjau!

- Tai dar nieko nereiškia, - ramiai atsakė vyras. - Jeigu turėjote reikalų su Žizel, tai neabejokite - policija sužinos.

Sesilija paniurusi atsisėdo lovoje.

- Gal dar pasakysite, kad aš ją nužudžiau? Atsistojau ir išpūčiau strėlę per tą vamzdelį? Iš proto išsikraustėte!

- Tikrai, visa tai beprotybė! - pamąstęs pritarė Stefanas. - Bet aš norėčiau, kad jūs suprastumėte, į kokią rimtą padėtį pakliuvote.

- Į kokią padėtį? Jūs netikite nė vienu mano žodžiu! Tai žema ir bjauru! Ir kažin ko jau taip staiga ėmėte manimi rūpintis? Koks jūsų reikalas? Jūs manęs nemylite. Jūs manęs nekenčiate. Jūs džiaugtumėtės, jeigu aš rytoj numirčiau. Tai kam apsimetinėjat?

- Ar jums neatrodo, kad viską šiek tiek perdedate? Šiaip ar taip, nors jūs mane ir vadinate senamadišku žmogumi, aš vis dėlto rūpinuosi gera savo šeimos reputacija. Aišku, tai senamadiška, ir jūs tai niekinate.

Jis staiga apsisuko ir išėjo iš miegamojo. Smilkiniai tvinksėjo. Mintys šuoliais vijo viena kitą.

"Nemyliu? Neapkenčiu? Taip, ko gero, tai teisybė. Ar aš džiaugčiaus, jeigu ji rytoj numirtų? O, Dieve, ji teisi! Aš pasijusčiau žmogumi, iš kalėjimo išėjusiu į laisvę. Koks vis dėlto baisus ir klastingas gyvenimas! Kai aš pirmą kartą ją išvydau "Do it now"*, koks naivus, koks nuostabus vaikelis ji buvo! Tokia miela, tokia graži... Netekau galvos, buvau ne savy... Ji man atrodė tiesiog dieviškas sutvėrimas. O dabar jos grožis manęs visai nebežavi".

Jis švilptelėjo. Pribėgo šuo ir paklusniomis akimis sužiuro į šeimininką.

- Geroji mano senutė Betsi, - tarė glostydamas ilgas švelnias ausis.

Užsimaukšlinęs sumankytą skrybėlę, išėjo į kiemą.

Be jokio tikslo klaidžiojo po dvarą ir juto, kaip pamažu atsileidžia įtempti nervai. Paplekšnojo per sprandą mylimą žirgą, pasikalbėjo su arklininku, paskui užsuko į fermą, paplepėjo su fermerio žmona ir nužingsniavo siauru takeliu. Betsi bėgo šalia. Staiga jis išvydo Veneciją Ker: ji jojo ant bėros kumelės. Venecija atrodė žavingai. Lordas Horberis, tarsi užburtas, aistringai žiūrėjo į ją.

- Sveika, Venecija, - tarė jis.

- Sveikas, Stefanai.

- Kur jūs buvote? Turbūt už devynių žemių?

- Taip. Matėte, kaip mano kumelaitė šuoliuoja?

- Puiki kumelaitė. O ar matėte mano bėrąjį, kurį pirkau Četslio aukcione?

---

*Kabareto pavadinimas - pažodžiui "Išgerk vienu ypu" *(angl.)*

Jie ėmė kalbėti apie arklius.

- Tiesa, Sesilija grįžo, - staiga tarė jis.

- Ar ji dvare? - Venecija nebuvo pratusi rodyti savo jausmų, bet šį kart neištvėrė.

- Taip. Grįžo vakar vakare.

Jie kiek patylėjo.

- Venecija, jūs buvote prisiekusiųjų teisme? Kaip ten viskas... klostėsi?

Ji neskubėjo atsakyti.

- Žinote, niekas nieko aiškaus nepasakė. Jūs gi suprantate, ką aš turiu galvoje.

- Policija neatskleidė savo kortų?

- Ne.

- Turbūt nelabai kaip ten jautėtės?

- Nepasakyčiau, kad tai būtų malonu. Tačiau reikėjo kentėti. Teisėjas buvo korektiškas ir pakankamai mandagus.

Stefanas sutrikęs pešiojo gyvatvorės lapus.

- Klausykite, Venecija, o jūs pati... kaip manote, kas tai galėjo padaryti?

Venecija Ker papurtė galvą:

- Nežinau, - ji kiek patylėjo, matyt, svarstydama, kaip taikliau atsakyti, ir sugalvojusi nusišypsojo. - Šiaip ar taip, tai padarė ne Sesilija ir ne aš. Antraip ji būtų turėjusi malonumą nutverti mane nusikaltimo vietoje, o aš - ją.

Stefanas nusijuokė.

- Jeigu taip, tai viskas gerai!

Venecija matė - jam iš karto palengvėjo. Vadinasi, jis manė, kad... Ji stengėsi atsikratyti tos minties.

- Venecija, - tarė Stefanas. - Mudu pažįstami jau labai seniai, ar ne?

- Hm, taip. O ar prisimenat tas baisias šokių pamokas, kurias lankėme vaikystėje?

- Argi tai galima pamiršti? Aš, tikiuosi, galiu atvirai su jumis pasikalbėti...

- Žinoma, galite, - ji kiek dvejojo, bet paskui vis dėlto ramiai paklausė: - Turbūt apie Sesiliją?

- Taip. Sakykite, Venecija, ar Sesilija turėjo kokių nors reikalų su ta Žizel?

- Aš nežinau, - lėtai atsakė Venecija. - Juk buvau Prancūzijos pietuose. Le Pinė apkalbos manęs kol kas nepasiekė.

- O kaip manote?

- Tiesą sakant, nenustebčiau sužinojusi, kad ji iš tikrųjų beldėsi į Žizel duris.

Stefanas sutrikęs linktelėjo galvą.

- Bet ko jums dėl to taip pergyventi? - tyliai paklausė ji. - Juk jau gyvenate atskirai. Tai ne jūsų, o jos asmeninis reikalas.

- Kol ji mano žmona, tai liečia ir mane.

- O judu niekaip... negalite susitarti dėl skyrybų?

- Norite pasakyti - reikia griebtis paskutinės priemonės? Abejoju, ar ji sutiktų.

- Bet jeigu tik būtų galimybė, jūs skirtumėtės?

- Taip, žinoma, kad turėčiau motyvų... - rūsčiai tarė jis.

- Man rodosi, Sesilija tai žino.

- Taip.

Jie vėl nutilo.

"Tos Sesilijos charakteris - kaip katės, - viena sau galvojo Venecija. - Aš juk ją gerai pažįstu - gudri, nežengs žingsnio, visko gerai neapsvarsčiusi".

- Tai, vadinasi, nėra išeities? - paklausė ji.

Jis papurtė galvą, paskui paklausė:

- Venecija, o jeigu aš būčiau laisvas, ar tekėtumėt už manęs?

Žiūrėdama kažkur pro žirgo ausis, stengdamasi neparodyti jokių emocijų, Venecija tarė:

- Manau, taip.

Stefanas! Juk ji visada mylėjo Stefaną, dar nuo tų laikų, kai jiedu kartu lankė šokių pamokas, medžiojo lapes, ieškojo paukščių lizdų. Stefanui ji irgi patiko, bet ne taip stipriai, ir jų draugystė iširo, nes Stefaną suviliojo apdairi ir gudri choro katytė Sesilija, ir jis apsvaigo nuo beprotiškos meilės...

- Ir mudu nuostabiai gražiai gyventume, - tarė Stefanas.

Prieš jo akis jau bėgo viliojantys paveikslai: medžioklės arbata su sviestinukais, drėgme alsuojąs rudens miškas, vaikai... Sesilija niekad nemokėjo dalytis su juo tais paprastais džiaugsmais. Stefano akis aptraukė rūkas. Jis išgirdo iš tolo atsklindantį ramų Venecijos balsą:

- Stefanai, jeigu norite... Kaip jums patiktų tokia idėja? Imkime ir išvažiuokime kur nors drauge, ir Sesilija norom nenorom turės sutikti skirtis...

Jis skubėdamas pertraukė:

- Dieve mano, nejaugi manote, kad aš galiu jus statyti į tokią padėtį?

- O man vis tiek!

- Bet man ne vis tiek, - tvirtai tarė jis, leisdamas suprasti, kad pokalbis baigtas.

"Štai ir viskas, - pamanė Venecija, - o gaila... Jis nepataisomas ir laikosi pasaulio prietarų, bet vis dėlto labai šaunus ir mielas. Nenorėčiau, kad jis

būtų kitoks".

- Ką gi, Stefanai, aš joju, - tarė Venecija ir timptelėjo pavadį.

Kai ji atsigrįžo, ketindama pamojuoti ranka, jų akys susitiko. Jų žvilgsniuose atsispindėjo neparodyti jausmai.

Pasukus iš kelelio, iš Venecijos rankos netyčia išslydo vytinė. Kažkoks pro šalį ėjęs žmogus ją pakėlė ir, galantiškai nusilenkęs, padavė jojikei.

"Užsienietis, - pamanė Venecija, dėkodama už paslaugą. - Tarsi kažkur jį mačiau".

Tačiau jos mintys sukosi apie Stefaną, apie Prancūzijoje praleistas atostogas. Ir tik tada, kai parjojo namo, tarsi žaibas nutvieskė atmintį: "Juk tai tas mažasis žmogelis, kuris lėktuve užleido man vietą! Per apklausą girdėjau - jis detektyvas". Ir tuoj prisiminimus nustelbė kita mintis: "O ko jam prireikė Horberio dvare? Ko jam čia reikia?"

TRYLIKTAS SKYRIUS

Pas mesjė Antuaną

Kitą dieną po liudytojų apklausos Džeinė Grei į darbą ėjo apmirusia širdimi. Kirpyklos savininkas, kurį visi vadino Antuanu (iš tikrųjų tai buvo Aikas Endrius Ličas) ir kurio užsienietišką kilmę liudijo tik tai, kad Antuano motina kažkada gyvenusi Prancūzijoje, Džeinę pasitiko akmeniniu veidu. Antuanas kalbėjo laužyta anglų kalba, Brutono gatvės žargonu, ir visuomet vanodavo Džeinę kaip "complete* imbécile**". Ir kas jai šovė galvon - skristi lėktuvu? Koks idiotizmas! Jos elgesys gali atnešti nuostolių jo salonui ir taip toliau.

Džeinė klausėsi, nuleidusi galvą, bet jautė, kad Antuanas iš darbo nesiruošia jos išmesti. Džeinės draugė Gledis drąsindama mirktelėjo.

- Nesijaudink, brangioji, - tarė ji, kai tik mesjė Antuanas išėjo. - Tas senas žvirblis tupi ant tvoros ir žiūri, į kurią pusę šoks katė. O katė šoka visai ne ten, kur jis mano. Taip, taip, brangioji! Ak, kaip apmaudu! Štai atslenka mano senoji ragana, kad ją velniai pasigavę nuneštų! Žinoma, ji kaip visuomet bus prastai nusiteikusi. Duok Dieve, kad bent to nusususio šunpalaikio vidun nesitemptų.

*Absoliutus, visiškas *(angl.)*
**Kvailas *(pranc.)*

O netrukus jau skambėjo laimingas, pastovią klientę sveikinantis balselis:

- Labas rytas, madam! Kodėl gi neatsivedėte to mielojo mažojo mopsiuko? Gal šiandien, madam, pabandykime štai šitą šampūną?

Džeinė nuėjo už pertvaros. Chna dažytais plaukais klientė, atidžiai apžiūrinėdama save veidrodyje, skundėsi bičiulei:

- Mieloji, šiandien tiesiog baisus mano veidas! Taip, taip, baisus.

Bičiulė, neturėdama ką veikti, sklaidė trijų savaičių senumo "Sketch" ir abejingai paklausė:

- Kodėl taip manai, mieloji? Man rodosi, tavo veidas toks, kaip visada.

Išvydusi Džeinę, numetė jau pabodusį "Sketch" ir įsmeigė akis į merginą, tarsi matydama kokį stebuklą.

- Labas rytas, madam, - linksmai tarė Džeinė - taip kalbėti ji jau buvo išmokusi ir tuos žodžius tardavo mašinaliai, be jokių pastangų. - Jau taip seniai pas mus nebebuvote. Turbūt keliavote po užsienius?

- Taip, ilsėjausi Antilų salose, - atsakė dama dažytais plaukais, irgi iš visų pusių apžiūrinėdama Džeinę.

- O, kaip įdomu! - apsimestinai džiaugėsi Džeinė. Tai ką šiandien darysime? Plausime galvą ir šukuosime plaukus? O gal norite juos perdažyti?

Iki soties paspoksojusi į Džeinę, moteris chna dažytais plaukais vėl sužiuro veidrodin.

- Turbūt dar kokią savaitę galiu palaukti. O Dieve! Kaip baisiai aš šiandien atrodau!

- Brangioji, ko tu taip pergyveni? Juk dar ankstyvas rytas! - ramino bičiulė.

- Ak, - įsiterpė Džeinė, - nesikrimskite, jūs savęs neatpažinsite, kai prisilies mesjė Žoržo rankos. Jis tuoj ateis.

- Sakykite, - dažytoji dama vėl įsmeigė akis į Džeinę, - jūs ir esate ta pati mergina, kuri vakar liudijo prisiekusiųjų teisme? Ta pati, kuri skrido tuo lėktuvu?

- Taip, madam.

- Kaip tai baisu ir įdomu! Papasakokite mums viską, kaip ten buvo!

Norėdama įsiteikti, Džeinė ėmė pasakoti.

- Taip, madam, iš tikrųjų buvo baisu...

Klausytojos pylė vieną klausimą po kito: kaip atrodžiusi prancūzė, ar tiesa, kad skridę du prancūzų detektyvai ir kad Žizel nužudymas turįs tiesioginį ryšį su skandalu Prancūzijos vyriausybėje? O ar ledi Horberi irgi skridusi tuo lėktuvu? Ar iš tikrųjų ji tokia graži, kaip apie ją kalbama? O ką mananti pati Džeinė - kas galėjęs būti tas žudikas? Ar tiesa, kad bylą norį

numarinti dėl "vyriausybinių priežasčių"? Ir taip be galo.

Tai buvo pirmas sunkus Džeinės išbandymas - paskui jų buvo tiek ir tiek. Klientės norėjo, kad jas būtinai šukuotų "mergina, skridusi tuo lėktuvu". Visos troško papasakoti savo bičiulėms: "O, mano mieloji, tu nepatikėsi! Kirpėja, kuri mane šukuoja, ta pati mergina... Žinai, mieloji, tavo vietoje, aš irgi eičiau pas ją ir pasidaryčiau gražią šukuoseną. Jos vardas Džeinė. Toks mielas sutvėrimas didelėmis akimis. Ji jums viską kuo smulkiausiai papasakos, tik maloniai paprašykite..."

Baigiantis savaitei Džeinė pajuto, kad nervai nebeišlaikys. Kartais atrodydavo - jeigu dar bent viena paprašys papasakoti apie žmogžudystę, džiovintuvu taukštels per galvą.

Tačiau gerai pasukusi galvą, Džeinė sumanė, kaip pasinaudoti tokia padėtimi: ji drąsiai paprašė mesjė Antuano pakelti atlyginimą.

- Ką? Jau visai sujžūlėjote! - suriko mesjė Antuanas. - Juk aš jus laikau tik iš geros širdies. Esate įpainiota į žmogžudystę. Kitas mano vietoj tokią jau seniai būtų išmetęs gatvėn!

- Nesąmonės! - nė kiek neišsigandusi atrėžė Džeinė. - Jūsų kirpyklai aš padariau gerą reklamą. Dabar esu lyg prievilas, ir jūs tai puikiai žinote. Jeigu norite, kad išeičiau, prašom, galiu išeiti. Pas mesjė Anri arba "Ričet Meisono" salone, lengvai gausiu tiek, kiek prašau.

- O kas žinos, kad jūs ten dirbate? Pamanykit, kokia svarbi persona!

- Bet koks reporteris mielai apie mane parašys į laikraštį.

Mesjė Antuanas dar kiek pabambėjo, bet buvo priverstas nusileisti. Gledis nuoširdžiai pasveikino savo draugę.

- Šaunuolė, tu moki už save pakovoti.

- Tai jau nesileisiu skriaudžiama, - atsakė Džeinė ir išdidžiai kilstelėjo smakrelį.

- Bet su Aiku Endrium neverta pyktis, - patarė draugė.

Kasdieninis Džeinės pasakojimas apie įvykį lėktuve tapo tarsi vaidmeniu, kurį be perstojo turėjo kartoti ir kartoti.

Nepamiršo ir Normanui Heiliui duoto pažado. Jiedu kartu pietavo, buvo teatre. Nejučia dar labiau suartėjo. Atrodė tiesiog keista, kad taip gali sutapti dviejų žmonių pažiūros ir skoniai. Jie abu mylėjo šunis ir nekentė kačių. Abu nemėgo austrių ir dievino keptą lašišą. Jiems abiem patiko Greta Garbo ir nejautė jokios simpatijos Ketrinai Hepbiorn. Jie šaipėsi iš tuklių moterų ir dievino natūralius juodus kaip smala plaukus. Jie nemėgo labai ryškaus nagų lako, spigių balsų, triukšmingų restoranų ir negrų. Lėtai judantys autobusai jiems patiko labiau gu metro tvankuma ir grūstis.

Kartą kirpykloje Džeinei iš rankinuko netyčia iškrito Normano laiškas.

Mergina išraudo ir stengėsi niekam nepastebint jį paimti. Bet kur pasislėpsi nuo Gledis!

- Iš draugužio gavai, ar ne?

- Nesuprantu apie ką kalbi, - dar labiau išrausdama, gynėsi Džeinė.

- Na, na, nesugalvok sekti pasakėlės, kad dėdulė iš kaimo parašė! Aš ne pirštu penima. Kas jis, Džeine?

- Na, tai... mes susipažinome Le Pinė. Tai - dantistas...

- A, dantistas, - nusivylė Gledis. - Turbūt nepaprastai baltais dantimis, ir šypsosi visa burna?

Džeinė turėjo pripažinti, kad ji atspėjusi.

- Jo veidas toks įdegęs... o akys tai mėlynos mėlynos... - pridūrė.

- Kiekvieno veidas gali būti įdegęs, - ryžtingai tarė Gledis. - Ir nuo saulės, ir nuo raudalų - buteliuką už du šilingus ir vienuolika pensų gali gauti bet kurioj vaistinėj. Tačiau žinok - gražūs tik tie vyrai, kurie vos vos būna įdegę. O mėlynos akys - tai gerai. Bet - dantistas! Fi! Taip ir lauk, kad pasakys: "Plačiau išsižiokite!"

- Liaukis, Gledis!

- Nesurauk taip greit nosytės, mieloji. Matau, nepatinka, ką sakau. Girdžiu, girdžiu, misteri Antuanai, aš jau einu... Velniai jį rautų, tą Antuaną! Vaizduoja visagalintį Dievą! Daugiau nieko ir nežino, tik mums iš paskos sekioti!

O Normanas Heilis pakvietė Džeinę šeštadienį drauge papietauti.

Šeštadienio rytą, gavusi priedą prie atlyginimo, Džeinė pasijuto esanti devintame danguje.

"Baisu ir prisiminti, kaip aš tada jaudinausi! Žmogžudystė, teismas... O viskas gerai baigėsi... Ką ir sakyti, gyvenimas velniškai puikus!"

Gerai nusiteikusi, Džeinė nutarė pasidaryti sau nedidelę šventę: nuvažiuoti į "Korner hauzą" ir papusryčiauti. Jai labai patiko tas restoranas. Ten visą laiką grojo muzika.

Džeinė atsisėdo prie staliuko, kur jau pusryčiavo pagyvenusi dama ir jaunas vyriškis. Moteris skubėdama baigė valgyti, pasišaukė padavėją, apsimokėjo ir, surinkusi savo ryšulėlius ir paketėlius, išėjo.

Kaip buvo pratusi, Džeinė valgydama skaitė knygą. Skleisdama lapą, pakėlė akis ir pastebėjo, kad į ją atidžiai žiūri priešais sėdįs jaunuolis. Jo veidas pasirodė lyg ir matytas. Sugavęs Džeinės žvilgsnį, jaunuolis linktelėjo.

- Atleiskite, madmuazele, jūs manęs neatpažįstate?

Džeinė atidžiai pažiūrėjo į jį. Malonus berniokiškas veidas buvo ne tiek gražus, kiek guvus.

- Tiesa, mes nesusipažinome, - toliau kalbėjo jaunuolis, - jeigu neva-

dinsime pažintimi to fakto, kad abudu buvome žmogžudystės liudininkai ir davėme parodymus prisiekusiųjų teisme.

- Ak, taip! - tarė Džeinė. - Man iš karto dingtelėjo, kad kažkur matėmės. Jūs juk..?

- Žanas Diuponas, - prisistatė jaunuolis ir kažkaip juokingai linktelėjo.

Džeinė tuoj prisiminė pranašingus Gledis žodžius: "Jeigu tave, meilute, ima merginti vienas, žinok, kaip mat atsiras ir kitas. Toks jau gamtos dėsnis. O būna net taip, kad vienu metu sekioja trys ar net keturi kavalieriai".

Džeinė visuomet gyveno kukliai. Apie ją buvo galima pasakyti taip, kaip paprastai rašoma skandalingose kronikose: "Ji buvo išmani ir linksma mergina, su vyrais nesibičiuliavo". Ir taip toliau. O dabar staiga atsirado bičiuliai ir suko apie ją sparną. Dėl šito jau nekilo abejonių: kai Žanas Diuponas, užgulęs stalą, įsispoksojo į Džeinę, jo veidas bylojo šį tą daugiau nei paprastą smalsumą. Jam buvo be galo malonu sėdėti šalia Džeinės. Dar daugiau, jam tai aiškiai suteikė didelį džiaugsmą.

O Džeinė baukščiai pamanė: "Juk jis prancūzas! O visi kalba - jeigu susidėjai su prancūzu, žiūrėk išplėtusi abi akis!"

- Jūs vis dar Anglijoje? - paklausė Džeinė ir išvainojo save už tokį kvailą klausimą.

- Taip. Tėvas Edinburge skaito paskaitas, ir mes užtrukome pas draugus. Bet dabar, tai yra rytoj, grįžtame į Prancūziją.

- Štai kaip.

- O ar policija dar nieko neareštavo? - pasmalsavo Žanas Diuponas.

- Ne. Pastarosiomis dienomis laikraščiuose apskritai nieko nebebuvo apie tą bylą. Gal policija tiesiog nusivylė ir numojo ranka.

Žanas Diuponas papurtė galvą.

- Ne, ne, policija tos bylos taip nepaliks. Paprasčiausiai tyliai dirba savo darbą, nenorėdama nusikaltėlio pabaidyti.

- Nekalbėkite taip, - truputį sunerimusiu balsu tarė Džeinė. - Vos prisimenu tą dieną, tuoj nugara ima skruzdės bėgioti.

- Ką ir sakyti, menkas malonumas, kai taip... nužudomas žmogus. O aš juk sėdėjau beveik greta.

- O kas, jūsų manymu, ją nužudė? - paklausė Džeinė. - Ta mintis man visą laiką neduoda ramybės...

Žanas Diuponas truktelėjo pečiais.

- Tik ne aš! Jau labai atgrasi ji buvo.

- O, - kiek koketuodama, tarė Džeinė, - aš manau, lengviau pribaigti atgrasią senę negu gražią moterį.

- Tai jau ne. Jeigu moteris graži ir patinka, bet kankina ir tyčiojasi,

netenkate proto iš pavydo. "Gerai, - sakote, - aš ją pribaigsiu. Ir tai suteiks man malonumą".

- Malonumą?

- Nežinau, madmuazele, nežinau. Niekad nebandžiau, - jis nusijuokė.
- Bet tokią baidyklę, kaip Žizel... Ką ji gali sujaudinti?

- Tai vienašališkas požiūris, - tarė Džeinė ir paniuro. - Juk ir ji kažkada buvo jauna ir graži.

- Suprantu, ką norite pasakyti, - atsakė jis ir taip pat paniuro. -Viena gyvenimo tragedijų yra ta, kad moterys, deja, sensta.

- Tiesiog baisu, kaip daug jūs kalbate apie moteris ir jų išvaizdą, -tarė Džeinė.

- Ko čia stebėtis? Juk tai pati įdomiausia apmąstymų tema! O jums atrodo keista tik todėl, kad esate anglė. Anglai pirmiausia galvoja apie savo darbą, paskui apie sportą, o jau tik tada apie žmoną. Taip, taip, iš tikrųjų juk taip! Papasakosiu tokią istoriją. Sirijoje, mažame viešbutyje, mes susipažinome su vienu žmogumi. Tai buvo anglas. Sunkiai susirgo jo žmona. O jisai tą dieną turėjo būti Irake. Eh bien* įsivaizduokite, jis paliko žmoną ir išvažiavo. Ir jis, ir žmona manė, kad taip ir turi būti. Ji net tikino, kad vyras garbingai pasielgęs. Bet daktaras, ne anglas, pasakė, kad tai barbarizmas. Žmona, mylima, brangi būtybė, turi būti pirmoje vietoje, o darbas - tai jau antraeilis reikalas.

- Nežinau, - lėtai tarė Džeinė. - Man irgi atrodo, kad svarbiau vis dėlto darbas.

- Bet kodėl? Štai, matot, ir jūs esate kitokios nuomonės, nei aš. Kai žmogus dirba, jis uždirba pinigus. O kam reikalingi pinigai? Kad, juos išleisdamas, padarytum malonumą sau ir moteriai. Man atrodo, tai ir kilnu, ir idealu.

Džeinė nusijuokė.

- Aš irgi trokštu būti išlaidūne ir tenkinti visus savo įgeidžius. Bet nenorėčiau būti moterimi, kuriai vyras turi uždirbti pinigus.

- Atleiskite, aš čia visai ne apie jus kalbėjau. - Džeinė išraudo, išgirdusi tuos žodžius, o Žanas Diuponas dar pridūrė: - Anglijoje aš tik antrą kartą. Ir man buvo labai įdomu dalyvauti... kaip jūs sakote? -prisiekusiųjų teisme ir išvysti iš karto tris žavias moteris, taip nepanašias viena į kitą.

- Na, ir ką jau apie mus pamanėte? - linksmai paklausė Džeinė.

- Ta ledi Horberi... O, aš gerai pažįstu tokio tipo moteris. Labai egzotiškos ir labai brangiai atsieinančios. Tokias dažnai gali pamatyti už bakaro stalo: švelnus mielas veidelis, o akys spindi iš įtampos... Lengvai

*Tad štai *(pranc.)*

galima įsivaizduoti į ką ji taps panaši, sakysim, po penkiolikos metų. Tokios gyvena vardan sensacijos. Jos gražios, prašmatniai apsirengusios, galbūt naudoja narkotikus... Au fond*, Horberi įdomi moteris.

- O mis Ker?

- O, ji anglė iki kaulų smegenų. Ji iš tų, kurioms kiekvienas Rivjeros krautuvininkas nesvarstydamas duos kreditą. O juk mūsų krautuvininkai žmones kiaurai regi. Ji rengiasi puikiai, šiek tiek vyriškus drabužius primenančiais rūbais. Ji ne savimyla, ne, ji -anglė. Kaip mat supranta iš kokio departamento kilęs žmogus ir ko vertas. Taip, iš tikrųjų. Kartą Egipte girdėjau tokią damutę svarstant: "Ką? Kokia nesąmonė! Iš Jorkšyro?.. Ne?.. Ji turbūt iš Šropšyro".

Jis meistriškai pamėgdžiojo, nutęsdamas kai kuriuos garsus.

- O ką pasakysite apie mane? - paklausė Džeinė.

- Gerai, jeigu norite, pasakysiu ir apie jus. Aš tariau sau: "Kaip būtų gerai, kaip būtų nuostabu, jeigu kada nors galėčiau su ja dar kartą susitikti". Ir štai sėdžiu šalia jūsų. Kartais dievai būna labai geri.

- Jūs - archeologas? - paklausė Džeinė. - Atkasate nežinomus senovės miestus...

Labai susidomėjusi ji klausėsi Žano Diupono pasakojimo apie savo darbą. Paskui atsiduso.

- Buvote daugelyje šalių... Tiek daug matėte, kaip įdomu! O aš turbūt jau niekur nebeišvažiuosiu ir nieko nebepamatysiu.

- Norėtumėte keliauti, pabūti atkampiausiuose žemės kampeliuose? Bet žinokite - tenai jūs negalėtumėte susigarbiniuoti savo plaukų!

- O jie patys savaime garbiniuojasi, - nusijuokė Džeinė.

Susigriebusi žvilgtelėjo į laikrodį ir paprašė padavėją sąskaitos.

Žanas Diuponas kiek sutrikęs tarė:

- Madmuazele, nežinau ar galiu aš... Sakiau, rytoj išvažiuojam į Prancūziją. Gal sutiktumėte šį vakarą drauge pavakarieniauti?

- Apgailestauju, bet negaliu. Mane jau pakvietė, ir aš sutikau.

- Ak, kaip apmaudu! O ar nesiruošiate atvažiuoti į Paryžių?

- Nežinau. Gal - niekada.

- O aš irgi nežinau, kada vėl būsiu Londone. Liūdna. - Jis kiek palaikė savojoje Džeinės ranką. - Vis dėlto tikiuosi, kad kada nors mes dar susitiksime.

---

*Apskritai *(pranc.)*

KETURIOLIKTAS SKYRIUS

Masvelo kalvoje

Vakarėjant, kai Džeinė jau baigė savo darbą Antuano kirpykloje, Normanas Heilis tebevargo su paciente.

- Dar truputį kantrybės... Jeigu skaudės, sakykite. - Patyrusia ranka jis meistriškai valdė ploną elektrinės bormašinos adatą. - Štai ir viskas... Mis Rauz! - pašaukė asistentę.

Ta tuoj pribuvo ir lazdele ant stiklo plokštelės ėmė maišyti "Astrauto" miltelius.

- Dabar pasitarkime, kada jūs vėl ateisite, madam, - baigęs plombuoti dantį, paklausė Normanas Heilis. - Gal antradienį? Sutvarkysime kitus dantis.

Pacientė, išskalavusi burną, ėmė aiškinti: antradienį negalinti, mirtinai turinti išvažiuoti, o kai tik grįšianti, savaime suprantama, tuojau paskambinsianti, ir taip toliau.

- Pagaliau! - atsiduso Heilis, išėjus pacientei. - Šiai dienai, rodos, viskas.

- Skambino ledi Higinson, - pranešė mis Rouz. - Prašė pasakyti, kad kitą savaitę ji negalėsianti ateiti. Ne, ji nesakė, kada galės. Ir dar skambino pulkininkas Blantas. Jis irgi kitą savaitę turįs daug darbų.

Normanas Heilis paniuro. Pacientai vis atšaukia vizitus: išvažiuoją su reikalais, vykstą į užsienį, persišaldę... Kokių tik priežasčių nesugalvoja!

O tikrąją priežastį Normanas Heilis perskaitė savo paskutinės pacientės akyse, kai paėmė į rankas bormašiną. "O Dieve, - tarsi buvo parašyta tos moters veide, - juk jis skrido lėktuvu, kuriame taip žvėriškai nužudė moterį. Tik ir tegirdi, kaip žmonės išsikrausto iš proto ir daro pačius klaikiausius nusikaltimus. O kas žino, ar šitą dantų gydytoją neapsėdo žudymo manija? Pažiūrėjus jie visi atrodo nekalti avinėliai. O vis dėlto jo akys visuomet kažkaip keistai blizga..."

- Ką gi, - tarė Heilis, - turėsime labai ramią savaitę, mis Rouz.

- Taip, pacientų bus nedaug. Galėsite bent kiek atsikvėpti, juk be atodūsio dirbote visą vasarą.

- Atrodo, ne tik kitą savaitę, bet ir visą rudenį mūsų nepervargins. Kaip manote?

Mis Rouz nieko neatsakė, nes suskambo telefonas ir ji išėjo iš kabineto. Normanas padėjo instrumentus į sterilizatorių ir susimąstė.

Reikia susivokti, kas čia dedasi. Ko save mulkinti? Aišku, ta žmogžudystės byla jį pribaigs. Keista, Džeinei labai gerai sekasi. Damos eina kirpyklon specialiai į ją pasižiūrėti. O kodėl Normanui viskas atvirkščiai? Žmonės turėtų ir juo susidomėti, bet ne! Mat dantisto kėdėj visi pasijunta bejėgiai. O jeigu staiga paaiškėtų, kad dantų gydytojas yra žudikas?..

Vis dėlto koks keistas dalykas - žmogžudystė! Rodos, viskas labai paprasta. Nieko panašaus! Per ją atsitinka tokie dalykai, apie kuriuos nė nepamanysi. Heilis suskato analizuoti faktus. Kaip dantų gydytojas, jis netoli bankroto. Kažin kas būtų, jeigu policija areštuotų tą ledi Horberi? Ar pacientai vėl jį užplūstų? Vargu. Na, ir tegu, ko čia liūdėti? Jam tas pats! Ne, ne tas pats, nes yra Džeinė. O Džeinė nuostabus sutvėrimas. Kaip jis norėtų visada būti su ja, bet kol kas tai neįmanoma... Prakeikimas!

Normanas nusišypsojo.

"Aš jaučiu, viskas baigsis gerai. Aš jai irgi patinku. Ji lauks... Velniop tą Angliją! Važiuoju į Kanadą! Taip, ten užkalsiu pinigų!"

Į kabinetą vėl įėjo mis Rouz.

- Skambino misis Lori. Ji labai apgailestauja, bet...

- Bet ji, matyt, išvažiuoja į Timbuktą, - baigė už ją Normanas. Vive les rats!* Gelbėkitės kas galit! Jums geriau pasieškoti kitos vietos, mis Rouz. Mūsų laivas, rodos, jau skęsta...

- O, misteri Heili, aš taip nenorėčiau su jumis skirtis.

- Šaunuolė! Bent jau jūs nenorite būti panaši į žiurkę, bėgančią iš skęstančio laivo. Tačiau vis dėlto patariu pasieškoti darbo kitur. Jeigu neįvyks stebuklas, aš žuvęs.

- Bet *kažkas* turi įvykti! - sušuko mis Rouz. - Toj policijoj dirba vieni tinginiai. Jie nieko nedaro!

Normanas nusišypsojo.

- Manau, jūs klystate. Policija labai stengiasi.

- Stengiasi, kur gi ne! Niekas rimtai tuo reikalu neužsiima!

- Visiškai jums pritariu. Kartais net pamanau - o gal man pačiam ko griebtis, tik neišmanau - ko?

- O, misteri Heili, pabandykite. Jūs esate toks protingas žmogus!

"Tai mergaitei aš atrodau didvyris, - pamanė Normanas Heilis, - ir ji mielai darytų, ką tik liepčiau. Bet aš turiu galvoje ne ją, o kitą..."

Tą vakarą jis vakarieniavo su Džeine. Stengėsi vaizduoti linksmą ir nerūpestingą, bet Džeinę ne taip jau lengva apgauti. Ji matė: kartais Normanas

*Tegyvuoja žiurkės! *(pranc.)*

pasidarydavo neatidus, sėdėdavo tvirtai sučiaupęs lūpas, o raukšlės išvagodavo jo kaktą.

- Normanai, ar kas atsitiko?

Jis žvilgtelėjo į ją ir nusisuko.

- Ne, nieko... Nieko ypatinga. Tiesiog nepalankus metų laikas.

- Nemėgink manęs apgaudinėti, - griežtai tarė Džeinė. - Manai, aš nematau, kaip tu kremtiesi?

- Aš nė kiek nesikremtu. Tiesiog turiu šiokių tokių nemalonumų.

- Nori pasakyti, kad pacientai... bijosi...

- ... bijosi atsisėsti į kėdę: o gal dantistas žmogžudys?..

- Ak, kaip tai baisu!

- Taip, nelabai malonu. O juk aš nesigirdamas pasakysiu, labai geras gydytojas. Ir - ne žudikas.

- Tai baisu! Reikia ko nors imtis, Normanai.

- Šį rytą kaip tik taip man pasakė ir asistentė mis Rouz.

- O kaip ji atrodo?

- Kas? Mis Rouz?

- Taip.

- O, net nežinau. Tikra giltinė, odos ir kaulų maišas. O jau nosis... Bet velniškai darbšti.

- Mm, nupiešei nieko sau portretėlį, - tolerantiškai tarė Džeinė.

Heilis pats pasidžiaugė savo diplomatiniais sugebėjimais. Mis Rouz iš tikrųjų buvo ne tokia jau baisi, kaip Normanas pavaizdavo. Be to, jos buvo be galo gražūs rudi plaukai. Bet Heilis jautė - bus geriau, jeigu apie tai Džeinei nepasakos.

- Aš pats norėčiau ko nors imtis, - tarė jis. - Jeigu turėčiau savybių, kokių turi detektyvinių romanų herojai, tikrai surasčiau įkalčius ir padėčiau susekti nusikaltėlį.

Džeinė staiga timptelėjo jį už rankovės.

- Žiūrėk, štai misteris Klensis. Atsimeni, tas pats rašytojas. Antai vienas pasieny sėdi. Imkim ir pradėkim jį sekti!

- Bet juk mes tarėmės eiti į kiną!

- Kinas nepabėgs. Aš jaučiu, mums gali pavykti. Tu norėjai ką nors sekti, štai gera proga. Niekad iš anksto nežinosi, kaip pakryps reikalai, ar ne? O jeigu čia kaip tik tai, ko mums reikia?

Džeinė savo entuziazmu užkrėtė Normaną, ir jis sutiko.

- Iš tikrųjų, niekada iš anksto nežinosi, kaip pakryps reikalai, -pakartojo jis. - Ir koks nelabasis jį atnešė į šį restoraną? Aš jo nematau, o nenoriu sukiotis, kad nepabaidyčiau. Kur jis?

- Klensis sėdi mūsų eilėje, - tyliai atsakė Džeinė. - Paskubėkim, baikim vakarieniauti truputį anksčiau už jį ir atsiskaitykim.

Kai misteris Klensis atsistojo ir išėjo į Dino gatvę, Normanas ir Džeinė išsekė iš paskos.

- Jis gali sėsti į taksi, - baiminosi Džeinė.

Bet misteris Klensis taksi nevažiavo. Nerūpestingai permetęs per ranką paltą, jis lėtai klajojo Londono gatvėmis. Ėjo kažkaip keistai, kartais risčia pasileisdamas, kartais tiesiog vietoje mindžikuodamas. Prie pat sankryžos staiga sustojo, užkėlė koją ant šiukšlių dėžės ir ilgai taip stirksojo lyg statula. Jo maršrutas irgi buvo keistas: visą laiką suko ir suko tomis pačiomis gatvėmis.

Džeinės nuotaika buvo puiki:

- Štai matai, jis bijo seklių, stengiasi sumėtyti pėdas.

- Taip manai?

- Tai ko jis kilpuoja?

Užsikalbėję jie kone atsitrenkė į misterį Klensį. Mat, pasukęs už kampo, jis stabtelėjo prie mėsos parduotuvės ir, užlaužęs galvą, apžiūrinėjo vitriną. Parduotuvė, žinoma, jau buvo uždaryta, bet, matyt, misterio Klensio dėmesį patraukė ne pati vitrina, o apatinis namo aukštas.

- Puiku, - nugirdo jie Klensio žodžius, - kaip tik tai, ko man reikia. O, kaip pasisekė!

Jis išsitraukė užrašų knygelę ir kažką skubėdamas rašėsi. Paskui vėl apžiūrinėjo namą, visą laiką burbėdamas po nosimi.

Tada pasuko į Blumsberį. Žibintų šviesoje Džeinė su Normanu regėjo jo virpančias lūpas.

- Čia kažkas negerai, - tarė Džeinė. - Jis toks pasimetęs, kalbasi pats su savimi ir nemato, kas dedasi aplinkui.

Kai misteris Klensis sustojo prie šviesoforo, Normanas ir Džeinė priėjo beveik prie pat jo. Ir vėl misteris kalbėjosi pats su savimi. Jo veidas buvo išbalęs, suvargęs.

- Bet kodėl ji nieko nesako? Kodėl? Juk turi būti kokia priežastis, - nugirdo Klensio žodžius.

Užsidegė žalia šviesa. Kai jie perėjo į kitą pusę, misteris Klensis tarė:

- A-a... Rodos, žinau. Žinoma! Štai kodėl ji priversta tylėti!

Džeinė suspaudė Normano ranką.

Misteris Klensis paspartino žingsnį. Jo paltas vilkosi grindiniu. Kirtęs balą priešais namą ir, matyt, pastebėjęs, kad yra sekamas, greitai užbėgo laipteliais, atrakino duris ir dingo už jų.

Normanas ir Džeinė susižvalgė.

- Tai juk jo namas, - tarė Normanas. - Blumsberis, Gardingtono aikštė 47. Atsimenu, per apklausą jis pasisakė kaip tik čia gyvenąs.

- Gerai, - tarė Džeinė. Palauksime, gal jis vėl išeis? Šiaip ar taip, mes jau šį tą sužinojome. Vadinasi, vieną moterį verčia tylėti, o kita pati nenori nieko pasakoti. O Dieve, visai kaip detektyviniame romane.

- Labas vakaras, - pasigirdo balsas ir iš tamsos išlindo nedidelis žmogus. Žibinto šviesoje pirmiausia į akis krito jo vešlūs ūsai.

- Eh bien, - tarė Erkiulis Puaro. - Puikus vakaras, ar ne? Labai geras vakaras ką nors sekti.

PENKIOLIKTAS SKYRIUS

Blumsberyje

Jaunuoliai apstulbo. Normanas Heilis atsigavo pirmas.

- Ak, tai jūs, mesjė... mesjė Puaro? Vis dar stengiatės atstatyti savo reputaciją?

- A, jūs dar atsimenate mūsų trumpą pokalbį ir įtariate vargšelį Klensį?

- Lygiai kaip ir jūs, - tarė Džeinė. - Kitaip nebūtumėte čia atsiradę.

Puaro smalsiai pažiūrėjo į ją.

- Ar jūs, madmuazele, kada nors rimtai susimąstėte, kas tai yra žmogžudystė?

- Man atrodo, aš apskritai niekada apie tai negalvojau, bent jau iki šiol.

Erkiulis Puaro linktelėjo.

- Suprantama, o dabar apie tai mąstote todėl, kad žmogžudystė palietė ir jus. O štai aš visą gyvenimą tik tuo ir verčiuosi. Jau turiu savo darbo metodą. Kas, jūsų manymu, svarbiausia tiriant nusikaltimą?

- Surasti žudiką, - tarė Džeinė.

- Teisingumas, - pasakė Normanas Heilis.

Puaro papurtė galvą.

- Yra kur kas svarbesnių dalykų negu žudiko paieškos. Teisingumas - geras žodis, bet kartais sunku nuspręsti, kas po juo slypi. Svarbiausia, mano manymu, tiriant nusikaltimą - apsaugoti nuo įtarinėjimų nekaltuosius.

- O, žinoma, - tarė Džeinė. - Apie tai nėra ko ir kalbėti. Jeigu ką nekaltai apkaltina...

- Ir net ne tai! Gali ir neapkaltinti. Bet kol nebus įrodyta, kas būtent yra kaltas, kol nebus atmestos abejonės, visi kiti žmonės, susieti su nusikaltimu, irgi kenčia.

- Čia jūs visiškai teisus! - sušuko Normanas Heilis.

- Argi mes šito nežinome? - tarė Džeinė.

Puaro pažiūrėjo į ją, paskui į Normaną.

- Suprantu. Vadinasi, jūs tą jau patyrėte savo kailiu?

Ūmai jis pažvalėjo.

- Klausykite, štai ką aš noriu pasiūlyti. Jeigu jau mūsų tikslai tie patys, imkim ir sujunkim jėgas. Aš ruošiausi aplankyti mūsų gerbiamą misterį Klensį. Paprašysiu jūsų, madmuazele, palydėti ir pabūti mano sekretore. Štai užrašų knygelė ir pieštukas. Stenografuokite mūsų pokalbį.

- Bet juk aš nemoku! - sušuko Džeinė.

- Na ir kas! Esate sumani ir protinga, geros reakcijos. Rašykite, ką norite, o vaizduokite stenografuojanti, suprantate? Na ir puiku! Misterio Heilio paprašysiu mūsų laukti po valandos prie įėjimo į "Monsinjoro" restoraną. Ar neprieštaraujate? Bon!* Ten mes ir pasikalbėsime.

Puaro tuoj ryžtingai priėjo prie durų ir paspaudė skambučio mygtuką. Kiek sutrikusi, Džeinė nusekė jam iš paskos, saujoje gniaužda bloknotą. Heiliui kilo noras prieštarauti, bet nusprendė verčiau paklusti.

- Na gerai, po valandos prie "Monsinjoro", - tepasakė.

Duris atidarė juodai vilkinti nemalonios išvaizdos moteris.

- Ar misteris Klensis namie?

Moteris pasitraukė į pašalį, Puaro ir Džeinė įėjo vidun.

- Kas toks būsite, sere?

- Misteris Erkiulis Puaro.

Moteris nuvedė juos laipteliais į antrą aukštą.

Puaro akivaizdžiai įsitikino, kad misteris Klensis Kroidone duodamas parodymus, nieko neperdėjo. Jo kambarys priminė vagoną: pailgas, su trimis langais vienoje sienoje, prigrūstas stelažų ir knygų spintų. Kambary buvo tikras chaosas. Mėtėsi popierių skiautės, ryšuliai ir dėžutės, bananų žievės, alaus buteliai, atskleistos knygos, pagalvėlės, trombonas, visokie indai, graviūros ir nesuskaičiuojama daugybė automatinių kotelių.

O šito neapsakomai netvarkingo kambario vidury sėdėjo misteris Klensis su fotoaparatu ir juostos ritinėliu rankose.

- O Dieve! - sušuko Klensis, kai tarnaitė jam pranešė, kas atėjęs. Fotokamera iškrito iš rankų, o juostelė nulėkė ant žemės ir išsivyniojo. Misteris Klensis, ištiesęs ranką, puolė pasitikti svečių.

*Gerai! *(pranc.)*

- Labai malonu jus matyti!

- Tikiuosi, mane prisimenate? - paklausė detektyvas. - O čia mano sekretorė, mis Grei.

- Sveiki, mis Grei. - Jis paspaudė jos ranką ir vėl atsigrįžo į Puaro. -Taip, žinoma, atsimenu... Bet vis dėlto kur mes buvome susitikę? Restorane "Po burėmis" ar "Kaukolės ir sukryžiuotų kaulų" klube?

- Mes drauge skridome iš Paryžiaus "Prometėjo" lėktuvu ir buvome nelaimingo įvykio liudininkai.

- Ak taip, žinoma! - sušuko misteris Klensis. - Juk ir mis Grei skrido, tik aš tada nenutuokiau, kad ji jūsų sekretorė. Pamaniau, dirba kirpykloje ar kitoje panašioje vietoje.

Džeinė sutrikusi neramiai pažiūrėjo į Puaro, bet tas buvo visiškai ramus.

- Jūsų gera atmintis, - tarė jis. - Mis Grei - puiki sekretorė, bet kartais jai tenka atlikti ir kitokį darbą... Suprantate, ką noriu pasakyti?

- Žinoma, - linktelėjo misteris Klensis. - Aš pradedu prisiminti. Juk jūs detektyvas? Tikras. Ne iš Skotlend Jardo? Ak, privatus tyrimas... Prašom sėstis, mis Grei. Ne, ne čia. Rodos, ant tos kėdės išpyliau apelsinų sultis. Aš tuoj paimsiu aplanką... O Dieve, kaip čia viskas sujaukta! Na, nieko. O jūs sėskitės čionai, misteri Puaro. Ar patogu? Atkaltė nesulaužyta, tik kiek girgžda, kai atsiremiat. Bus geriau, ko gero, jeigu neatsilošit. Aš juk teisingai tariu jūsų pavardę - Puaro? Štai, matote, atsimenu. Jūs turbūt toks pat privatus seklys, kaip mano herojus Vilbrahamas Raisas. Jis graužia nagus ir mėgsta bananus. Nežinau, kodėl aš jį nei iš šio, nei iš to priverčiau graužti nagus, juk tai labai bjauru. Bet dabar ką jau veiksi - nagus jis pradėjo graužti pirmoje knygoje, todėl turi lygiai taip elgtis ir kitose. O štai bananai - tai jau ne taip blogai: galima suteikti skaitytojui smagių valandėlių. Kartais per tuos bananus įvyksta keisti atsitikimai, antai, užlipęs ant žievelės, nusikaltėlis paslysta ir... Aš pats labai mėgstu bananus, todėl ir sugalvojau jais maitinti herojų. Bet nagų aš negraužiu. Norite alaus?

- Ne, dėkoju.

Misteris Klensis atsiduso, atsisėdo ant kėdės kraštelio ir įsmeigė į Puaro akis.

- Aš turbūt galiu atspėti, ko jūs atėjote. Dėl Žizel nužudymo. Visą laiką apie tai ir tegalvoju. Galite sakyti, ką norite, o vis dėlto labai keista: užnuodyta strėlė ir indėnų vamzdelis lėktuve! Aš jau sakiau - panašią situaciją esu aprašęs viename romane ir apsakyme. Ir vis dėlto "Prometėjuje" atsitiko nepaprastas įvykis. Turiu prisipažinti, tai mane labai sujaudino. Labai sujaudino ir sukrėtė.

- Aš matau, nusikaltimas jus traukia grynai profesiniu požiūriu, misteri Klensi, - tarė Puaro.

Rašytojas nušvito.

- Visiškai teisingai! Tik nepamanykite, kad kas nors, taip pat ir oficialūs policijos pareigūnai, tai suprato. Nieko panašaus! Jie mane įtaria, štai kas! Ir policijos inspektorius, ir prisiekusieji. Aš stengiausi padėti išaiškinti teisybę, o esu įtarinėjamas. Tik bukagalvio smegeninėn gali šauti tokia mintis!

- Nesijaudinkite, - šypsodamasis tarė Puaro. - Man atrodo, jums nėra dėl ko jaudintis.

- Ak, Votsonai! - atsiduso Klensis. - Matote, aš turiu savo metodą. Atleiskite, kad vadinu jus Votsonu. Aš nenorėjau įžeisti. Nors esu tos nuomonės, kad pasakojimai apie Šerloką Holmsą perdaug išgarbinti. Melagingos išvados, klaidos, klystkeliai... Taip, taip, iš tikrųjų tuose apsakymuose yra gana klaidingų išvadų... Bet apie ką mes čia kalbėjome?

- Jūs sakėte, kad turite savo metodą.

- Ak taip, - misteris Klensis su visa kėde pasitraukė arčiau svečio. -Aš aprašysiu tą inspektorių - kaip jis ten, Džepas?.. Tai va, aš jį aprašysiu savo naujajame romane. Ir jūs pamatysite, kaip mano Vilbrahamas Raisas jį apmaus, mat jų keliai susikirs...

- Turbūt veiksmas vyks tarp bananų?

- Taip, bananų giraitėje, tai bus nuostabu!

Misteris Klensis iš džiaugsmo čepsėjo.

- Jūs esate rašytojas ir turite didelį pranašumą, mesjė, - tarė Puaro. - Savo nerimą išklojęs popieriuje, galite nuraminti sielą. Plunksna įmanoma įveikti visus priešus.

Misteris Klensis pasisupo ir atsilošė kėdėje.

- O žinote, - tarė jis, - aš pradedu manyti, kad ta žmogžudystė man tiesiog Dievo dovana. Smulkiai aprašysiu viską, kaip buvo, - žinoma, beletristine forma ir pavadinsiu "Oro pašto paslaptis". Pateiksiu tikslius visų keleivių portretus. Romaną išgraibstys akimoju. Jeigu tik viską laiku spėsiu parašyti...

- O ar nebijote būti patrauktas atsakomybėn už šmeižtą arba ką nors panašaus? - paklausė Džeinė.

Misteris Klensis šypsodamasis pažiūrėjo į ją.

- Ne, ne, gerbiamoji ledi. Juk aš nesirengiu kurį nors keleivį pavaizduoti žmogžudžiu. Aš radau visiškai netikėtą sprendimą. Tik pačiame paskutiniame skyriuje...

Puaro susidomėjęs žiūrėjo į jį.

- O kokį sprendimą jūs radote?

Misteris Klensis vėl sučepsėjo.

- Paprastą! - sušuko jis. - Paprastą ir tuo pačiu sensacingą! Buržė aerouoste, persivilkusi lakūno drabužiais, į lėktuvą įlipa mergina ir pasislepia po madam Žizel krėslu. Kai lėktuvas pakyla, ji sudaužo ampulę su pačiomis naujausiomis dujomis, ir visi keleiviai trims minutėms netenka sąmonės. Tada ji išlenda iš slėptuvės, šauna užnuodytą strėlę į madam Žizel ir per užpakalines lėktuvo duris iššoka parašiutu.

Džeinė ir Puaro susižvalgė ir ėmė tankiai mirkčioti.

- O kodėl ji pati neprarado sąmonės? - paklausė Džeinė.

- Ji buvo su dujokauke, - atsakė misteris Klensis.

- Ir ji nusileido į Lamanšą?

- Ne, kodėl į Lamanšą? Ji nusileido Prancūzijoje!

- Ir vis dėlto niekas nesugebėtų pasislėpti po sėdyne. Ten labai mažai vietos.

- Mano lėktuve vietos bus pakankamai, - tvirtai tarė misteris Klensis.

- Epatant*, - tarė Puaro, - o kokie žmogžudystės motyvai?

- Dar galutinai nenusprendžiau, - atsakė misteris Klensis ir susimąstė.
- Gal Žizel įvarė bankrotan tos merginos mylimąjį ir jis nusižudė?

- O kur ji gavo nuodų?

- Štai čia irgi labai įdomi detalė. Mat ta mergina - gyvačių kerėtoja. Ji ima nuodus iš savo mylimojo pitono.

- Mon Dieu! - sušuko Erkiulis Puaro. - Ar jums neatrodo, kad čia šiek tiek trūksta tikrumo?

- Romanuose ir nereikia tikrumo, - ryžtingai pareiškė misteris Klensis.
- Ypač tais atvejais, kai kalbama apie užnuodytas Pietų Amerikos indėnų strėles ir nuodus. Suprantama, aš žinau, kad iš tikrųjų tai buvo kažkokios nežinomos gyvatės nuodai, bet juk visų nuodų efektas vienas ir tas pats. Visi supranta, kad detektyvinis romanas - ne realaus gyvenimo aprašymas. Tam yra laikraščių, nors juose viskas nepakenčiamai nuobodu.

- Tai jūs, mesjė, norite pasakyti, kad ir šis nusikaltimas - nepakenčiamai nuobodus? - paklausė Puaro.

- Ne, - pripažino misteris Klensis. - Žinote, paprasčiausiai man kartais atrodo, kad viso to nė nebuvo!

Puaro pasilenkė arčiau pašnekovo ir ėmė kalbėti dusliu tyliu balsu, tarsi atskleisdamas kažkokią paslaptį:

- Mesjė Klensi, jūs žmogus protingas ir turite kūrėjo fantaziją. Kaip pats minėjote, policija į jus žvelgia įtariai, nepanoro pasinaudoti jūsų

*Pribloškia *(pranc.)*

patarimais. O aš, Erkiulis Puaro, tiesiog geidžiu su jumis pasikonsultuoti.

Misterio Klensio skruostai paraudo iš pasitenkinimo.

- O, labai malonu.

- Jūs mokėtės kriminalogijos. Jūsų samprotavimai gali būti labai vertingi. Man būtų be galo įdomu sužinoti, kas, jūsų manymu, įvykdė tą nusikaltimą.

- Na, ką gi... - Misteris Klensis kiek suglumo. Mašinaliai ištiesęs ranką, paėmė bananą ir ėmė valgyti, bet įkvėpimas neatėjo ir jis palingavo galvą. - Matote, mesjė Puaro, vienas dalykas, kai rašai romaną ir gali su savo herojais daryti, kas patinka. Bet visai kas kita gyvenime, kur egzistuoja realūs žmonės. Faktų negalima ignoruoti. Bijau, kad realiame gyvenime aš būčiau niekam tikęs detektyvas. - Jis vėl susikrimtęs palingavo galvą ir numetė banano žievę ant židinio grotelių.

- Ir vis dėlto būtų įdomu aptarti tą įvykį.

- O, taip!

- Sakykim, jūs ryžtatės atspėti mįslę, kas labiausiai tiktų žudiko vaidmeniui.

- O, greičiausiai vienas tų prancūzų.

- Kodėl?

- Juk Žizel buvo prancūzė. Prancūzas tam vaidmeniui, kaip jūs sakote, geriausiai tinka. Be to, jie sėdėjo šalia, teskyrė tik praėjimo takas, nors, atvirai šnekant, aš nežinau.

- Viską lemia priežastys, paskatinusios nusikalsti, - mįslingai tarė Puaro.

- Žinoma, žinoma. Tikiuosi, jūs smulkiai išnagrinėjote visas galimas priežastis?

- Savo darbe aš laikausi senamadiškų metodų ir veikiu, vadovaudamasis sena patarle: "Ieškok to, kam ta žmogžudystė galėjo būti naudinga".

- Labai teisingai, - tarė misteris Klensis. - Bet dėl madam Žizel nužudymo turbūt sunku ką nors įtarti. Girdėjau, ji turėjo dukterį, kuriai dabar atitenka visas jos turtas. Ir vis dėlto kai kuriems keleiviams ta žmogžudystė gali išeiti tik į naudą, jeigu, tarkim, žmogus skolinosi iš jos pinigų: jau nebereikės grąžinti!

- Teisingai, - tarė Puaro, - bet gali būti ir kitokios priežastys. Pavyzdžiui, madam Žizel kažką žinojo apie savo klientą, sakykim, apie bandymą kažką nužudyti.

- Apie bandymą nužudyti žmogų? Bet kodėl būtent apie bandymą nužudyti žmogų? Gana keistas pavyzdys.

- Tokiais atvejais, kaip šis, reikia turėti galvoje visokias versijas - tarė

Puaro.

- Ak! - sušuko Klensis. - Kas iš to! Reikia žinoti!

- Teisingai, teisingai. Jūsų pastaba labai teisinga, - skubėdamas pritarė Puaro. - Prašau man atleisti, bet vamzdelis, kurį jūs pirkote...

- Tegu būna prakeiktas tas vamzdelis! - sušuko misteris Klensis. - Jau geriau būčiau apie jį neprasitaręs!

- Rodos, sakėte vamzdelį pirkęs Čaring Krose? Gal kartais prisimenate parduotuvės pavadinimą?

- Misterio Ebsolomo, o gal "Mitčelo ir Smito"... Ne, nepamenu. Aš jau aiškinau tam šlykščiam inspektoriui. Jis tikriausiai patikrino.

- O, aš juk klausinėju visai dėl ko kito! - tarė Puaro. - Mat norėčiau nusipirkti tokį pat daiktelį ir atlikti nedidelį eksperimentą.

- A, tai taip ir sakykit! Tik vargu ar lygiai tokį rasite. Suprantate, tai juk ne masinė gamyba.

- Bet aš vis tiek pabandysiu. Mis Grei, būkite maloni, užrašykite tų dviejų parduotuvių pavadinimus.

Džeinė atskleidė bloknotą ir gana mikliai keistais kabliukais išmargino puslapį. Kitoje lapelio pusėje parašė išskaitomai.

- O dabar, - tarė Puaro, - leiskite atsisveikinti ir padėkoti už draugišką pašnekesį.

- Na, ką jūs, - sumišęs tarė misteris Klensis. - Gal galėčiau pavaišinti bananais?

- Jūs labai malonus.

- Ką jūs, ką jūs! Suprantate, šiandien aš jaučiuosi esąs labai laimingas. Mat niekaip nesugalvojau apsakymo veikėjo vardo, tai, metęs rašymą, išėjau paklaidžioti po miestą. Vardas turi būti ypatingas... ir man pasisekė - atsitiktinai užtikau mėsininko krautuvę ir pamačiau iškabą - Parčiteris... Kaip originaliai skamba, ar ne? Tokio vardo man ir reikėjo! O po kelių minučių ir vėl man nusišypsojo laimė. Žinote, rašant detektyvinį apsakymą, visuomet iškyla viena ir ta pati problema: jaunuolis visaip stengiasi prakalbinti merginą, o ta tyli lyg užsiūta. Paprastai mergina neturi jokių priežasčių tylėti, ji galėtų viską atvirai papasakoti, bet... Tenka sugalvoti kažkokį užsispyrimo paaiškinimą - tai turi skambėti ne visai idiotiškai. Kiekvieną kartą reikia sugalvoti naują priežastį...

Jis šypsodamasis pažvelgė į Džeinę.

- Ką padarysi, kūrėjo kančios! - ir priėjo prie knygų spintos.

- Aš norėčiau jums kai ką padovanoti, - tarė jis, laikydamas rankoje knygą. - "Purpurinio žiedlapio paslaptis". Rodos, Kroidone sakiau, kad esu aprašęs žmogžudystę, panaudojant vamzdelį ir čiabuvių strėlę. Štai ta knyga.

- Nuoširdžiai, dėkoju. Jūs labai malonus.

- Nėra už ką dėkoti! Aš pastebėjau, madmuazele, - netikėtai tarė jis, - kad jūs naudojatės ne Pitmano stenografijos sistema.

Džeinę išpylė raudonis. Puaro paskubėjo pagalbon.

- Mis Grei naudojasi naujausia, neseniai Čekoslovakijoje sukurta stenografijos sistema.

- Nejaugi? Čekoslovakija... Turbūt labai įdomi ta šalis. Iš ten mums atveža avalynę, stiklą, pirštines, o dabar sulaukėme dar ir naujausios stenografijos sistemos! Labai įdomu. Atleiskite, kad mažai kuo padėjau, - misteris Klensis skėstelėjo rankomis.

Puaro ir Džeinė išėjo. Rašytojas stovėjo vienas vidury prišnerkšto kambario ir liūdnai šypsojosi.

ŠEŠIOLIKTAS SKYRIUS

Mesjė Puaro numato veiklos planą

Išėję iš misterio Klensio namų, jie sėdo į taksi ir nuvažiavo į "Monsinjoro" restoraną. Normanas Heilis jau laukė. Puaro užsakė consomė - tirštą sultinį ir chaudfroid - keptą viščiuką.

- Na, kaip? - paklausė Normanas. Ką laimėjote?

- Mis Grei pasirodė esanti puiki sekretorė, - tarė Puaro.

- Visai ne! - paprieštaravo Džeinė. - Klensis pamatė, kad aš keverzoju nei šį, nei tą. Jis, matyt, labai pastabus žmogus.

- A, ir jūs tai pastebėjote! Taip, tas mielasis misteris Klensis ne toks jau išsiblaškėlis, kaip gali pasirodyti iš pirmo žvilgsnio.

- Ar jums iš tikrųjų reikalingi tie adresai? - paklausė Džeinė.

- Taip, gal prireiks.

- Bet jeigu policija jau...

- Ką ta policija! Aš užduosiu visai kitus klausimus. O gal jie apskritai nieko neklausinėjo? Juk policija žino, kad lėktuve rastą vamzdelį Paryžiuje pirkęs kažkoks amerikietis.

- Paryžiuje? Amerikietis? - nustebo Džeinė. - Bet juk su mumis neskrido joks amerikietis!

Puaro geraširdiškai nusišypsojo.

- Visiškai teisingai. Amerikietis čia tik tam, kad dar labiau suveltų bylą. Voilà tont*.

- Tačiau vamzdelį iš antikvaro p i r k o vyras? - paklausė Normanas.

Puaro kažkaip keistai pažiūrėjo į jį.

- Taip, vamzdelį, aš manau, pirko vyras.

Normanas sutriko.

- Kad ir kaip ten būtų, - tarė Džeinė, - tai buvo ne misteris Klensis. Jis jau turėjo vieną vamzdelį, ir jam nebuvo jokio reikalo pirkti dar kitą.

Puaro linktelėjo.

- Štai taip ir reikia: įtarti visus, o patikrinus išbraukti iš sąrašo arba palikti.

- O kiek jau spėjote išbraukti? - paklausė Džeinė.

- Ne taip daug, madmuazele, - kiek padelsęs, atsakė Puaro. - Matote, viskas priklauso nuo motyvų.

- O ar buvo... - Normanas Heilis ketino paklausti, bet taip ir nepaklausė. Paskui atsiprašančiu balsu pridūrė: - Aš nenoriu, kad jūs atskleistumėte paslaptį, bet argi nieko neaptikote tos prancūzės dokumentuose?

Puaro papurtė galvą.

- Viskas sunaikinta!

- O, kaip blogai!

- Evidemment! Bet, matyt, ta madam Žizel ne tik skolindavo pinigus, bet ir šantažuodavo. O tai mums jau atveria palankesnes tyrimo galimybes. Štai, sakysim, madam Žizel žinojo apie savo kliento kažkokius kėslus, tarkim, apie planuojamą žmogžudystę.

- O ar turite pagrindą įtarti?

- Taip, šiokį tokį turime, - neskubėdamas atsakė Puaro. - Į mūsų rankas pakliuvo pora įdomių dokumentų.

Puaro matė, kaip ištįso pašnekovų veidai, ir atsiduso.

- Na, tiek to, - tarė jis. - Verčiau paplepėkime apie ką nors kita. Pavyzdžiui, kaip ta tragedija atsiliepė dviejų jaunų žmonių gyvenimui.

- Baisu sakyti, - tarė Džeinė, - bet man tas nusikaltimas išėjo į naudą.

Ir ji papasakojo, kad jai pakėlę atlyginimą.

- Bet gal tai tik laikinas laimėjimas, - tarė Puaro. - Sakoma: net jeigu stebuklas tęsiasi devynias dienas, tai jis vis dėlto baigiasi po devynių dienų. O tai patvirtina faktą, kad sensacijos labai greitai pamirštamos.

*Štai ir viskas *(pranc.)*.

- iš tikrųjų, - susijuokė Džeinė.

- Bijau, kad mano nesėkmės tęsis ilgiau negu devynias dienas, -pasiskundė Normanas ir papasakojo apie bėgančius klientus.

Puaro užjausdamas klausėsi.

- Taip, jūs teisus, - tarė jis. - Tai gali tęstis ir devynias savaites, net devynis mėnesius. Sensacija miršta greitai, o baimė gyvena ilgai.

- Jūs manote, kad man nedera nusivilti?

- Ką nors sumanėte?

- Taip. Išvažiuoti kad ir į Kanadą ir pradėti viską iš pradžių!

- Ką jūs! Tai dar blogiau, - tiesiai tarė Džeinė.

Normanas atidžiai pažiūrėjo į ją. Puaro sukaupė visą dėmesį į keptą viščiuką.

- Aš ir pats nelabai noriu išvažiuoti, - prisipažino Normanas.

- Jeigu aš surasiu, kas nužudė madam Žizel, jums nereikės išvažiuoti, - linksmai tarė Puaro.

- O jūs iš tikrųjų tikitės rasti žudiką? - paklausė Džeinė.

Puaro priekaištaudamas pažvelgė į ją.

- Jeigu pasiremsime patirtimi, sistema ir veiksime metodiškai, tai išnarpliosime ir painiausią problemą. Sunkumus galima įveikti!

- O, žinoma! - tarė Džeinė, nors aiškiai buvo matyti, kad tai, ką pasakė Puaro, vargu ar pasiekė jos sąmonę.

Šitą uždavinį aš galėčiau išspręsti žymiai greičiau, jeigu man padėtumėte, - toliau kalbėjo Puaro.

- O kuo mes galime pagelbėti?

Puaro kiek patylėjo.

- Man reikalinga misterio Heilio parama, - pagaliau tarė jis. - O paskui norėčiau tikėtis ir jūsų talkos, madmuazele.

- Ką aš turiu daryti? - susidomėjo Normanas.

- Kažin ar jums patiks mano pasiūlymas, - tarė Puaro ir pažiūrėjo į jį.

- Vis dėlto ką jūs sugalvojote? - nekantravo jaunuolis.

Paslapčia, bijodamas įžeisti anglišką respektabilumą, Puaro išsitraukė krapštuką ir parakinėjo dantis.

- Atvirai sakant, noriu, kad jūs taptumėte šantažuotoju, - tarė jis.

- Šantažuotoju?

Normanas Heilis žvilgtelėjo į Puaro, netikėdamas savo ausimis. Puaro linktelėjo.

- Taip, šantažuotoju.

- Bet kam?

- Parbleu!* Tam, kad šantažuotumėt vieną žmogų.

- Taip, bet ką? Ir kodėl?

- Kodėl? - perklausė Puaro. - Tai jau mano reikalas. O štai ką... - Puaro kiek patylėjo ir kalbėjo toliau ramiu pasitikinčiu balsu. - Tuoj jums paaiškinsiu savo sumanymą. Jūs parašysite laiškelį ledi Horberi, teisingiau sakant, laiškelį diktuosiu aš, o jūs tik rašysite. Ant voko pažymėsite "Asmeniškai" ir nusiųsite adresatei. Parašysite, kad norite su ja susitikti. Priminsite - kartu skridote "Prometėjum" tą lemtingąją dieną. Užsiminsite - kai kurie madam Žizel užrašai pakliuvo į jūsų rankas.

- O toliau?

- O toliau - ji paskirs pasimatymą. Aš pasakysiu, kaip turėsite elgtis ir ką sakyti. Jūs pareikalausite iš jos - kiek čia užsiprašius? - taip, dešimt tūkstančių svarų sterlingų.

- Ar iš proto išsikraustėte!

- Visai ne, - paprieštaravo Puaro. - Gal aš truputį ekscentriškas, bet jau tikrai ne beprotis.

- O jeigu ledi Horberi pasikvies policiją? Juk mane įgrūs kalėjiman!

- Ji šito nepadarys.

- Iš kur žinote?

- Mano drauge, aš viską žinau.

- Ir vis dėlto man tai nelabai patinka.

- Nusiraminkite, jūs negausite dešimties tūkstančių. Gal bent tai kiek paguodžia? - tarė Puaro ir mirktelėjo.

- Taip, bet paklausykite, mesjė Puaro, juk tai labai rizikingas žygis! Jis gali pražudyti visą mano gyvenimą.

- Ta-ta-ta, ledi neišdrįs pranešti policijai, šitą tai jau garantuoju.

- Bet ji gali papasakoti savo vyrui.

- Jokiu būdu.

- Nepatinka man visa tai!

- O jums patinka netekti pacientų ir pražudyti savo karjerą?

- Ne, bet vis dėlto...

Puaro lipšniai nusišypsojo.

- Jūs organiškai nekenčiate šantažo, ar ne? Ir jūsų dvasia - tikro riterio. Galiu užtikrinti: ledi Horberi neverta tokių taurių jausmų. Ji, atvirai sakant, bjauri ir pilna niekšybės.

- Vis tiek ji ne žudikė!

- Jūs susidarėte išankstinę nuomonę. O aš noriu pagreitinti bylos tyrimą ir išaiškinti tai, kas reikalinga.

*Velniai rautų! *(pranc.)*

- Man apskritai tai nepatinka - šantažuoti moterį.

- Mon Dieu! Kokie žodžiai! Juk iš tikrųjų tai ir nebus šantažas. Jums tereikės padaryti tik tam tikrą efektą. O paskui į sceną išeisiu aš.

- Jeigu per jus pakliūsiu į kalėjimą... - nerimavo Normanas.

- Ne, ne, ne. Mane puikiausiai pažįsta Skotlend Jarde. Jeigu kas nors atsitiktų, visą kaltę imuosi sau. Bet nieko netikėto atsitikti negali.

Normanas atsiduso ir pasidavė:

- Gerai, aš sutinku. Nors visa tai man ne prie širdies!

- Puiku. Imkite pieštuką.

Puaro lėtai padiktavo.

- Voila, - tarė jis. - Vėliau aš jums pasakysiu, kaip turėsite elgtis. Sakykite, madmuazele Džeine, ar jūs vaikštote į teatrą?

- Taip, gana dažnai, - atsakė mergina.

- Puiku. O ar matėte, sakysim, pjesę "Down Under"*?

- Mačiau prieš kokį mėnesį. Visai neblogas kūrinys.

- Tai amerikiečių pjesė?

- Taip.

- O ar atsimenate Henrį? Jį vaidino Raimondas Baraklou?

- Kur neatsiminsi tokį puikų vaidmenį!

- Ar Baraklou jums atrodo patrauklus vyras?

- Žinoma!

- Tai kas daugiau jus imponuoja - patrauklumas ar aktoriaus meistriškumas?

- O, man rodosi, jis neblogai vaidino.

- Aš turiu nueiti ir pažiūrėti, kaip jis vaidina, - tarė Puaro.

Džeinė, visai sutrikusi, žiūrėjo į Puaro. Koks keistas tas mažasis žmogelis! Šokinėja nuo vieno prie kito kaip paukštis nuo šakos ant šakos.

Puaro turbūt perskaitė jos mintis ir nusišypsojo.

- Jūs susidarėte apie mane ne kokią nuomonę, madmuazele. Nepritariate mano metodams?

- Ne, tiesiog nesuprantu, kodėl jūs blaškotės nuo vienos temos prie kitos.

- Tai ne tiesa. Aš nuosekliai einu savo loginio mąstymo keliu ir naudoju savo metodiką. Negalima daryti skubotų išvadų. Raikia veikti atmetimo metodu.

- Atmetimo metodu? - paklausė Džeinė. - Jūs taip ir darote? Dabar suprantu. Jūs pripažinote, kad misteris Klensis nekaltas ir išbraukėte jį iš įtariamųjų sąrašo.

*Kitame pasaulio krašte *(angl.)*

- Galimas daiktas, - atsakė Puaro.

- Paskui išbraukėte mus, o dabar turbūt rengiatės išbraukti ir ledi Horberi. O!

Ji staiga nutilo, apstulbusi nuo kažkokios staiga galvon atėjusios minties.

- Kas jums, madmuazele?

- O ta užuomina apie bandymą nužudyti? Tai irgi buvo patikrinimas?

- Jūs labai supratinga, madmuazele. Taip, tai buvo dalis to tikslo, kurio aš siekiu. Užsiminęs apie bandymą nužudyti, stebėjau misterį Klensį, stebėjau jus ir misterį Heilį. Kad būtumėte bent vienas reagavęs! Nors sumirkčiojęs! O mane sunku apgauti. Tą užuominą - apie bandymą nužudyti - aš radau madam Žizel užrašų knygelėje. Apie tai, kad joje buvo taip parašyta, jūs nežinojote. Taigi matote, aš patenkintas.

- Vis dėlto jūs esate labai pavojingas ir gudrus žmogus, mesjė Puaro, - tarė Džeinė ir atsistojo. - Niekaip nesuprantu, kodėl apie visa tai mums pasakojate?

- Labai paprastai. Noriu viską sužinoti.

- Man rodosi, jūs einate aplinkiniais keliais.

- Apskritai, yra tik vienas tikras kelias.

- Koks gi?

- Viską išgirsti iš paties nusikaltėlio lūpų.

Džeinė nusijuokė.

- O jeigu jis nepanorės kalbėti?

- Visi mėgsta apie save papasakoti.

- Taip, jūs, ko gero, teisus, - sutiko Džeinė.

- Kaip tik tokiu būdu šarlatanai susikrauna turtus. Patiklus žmogus atveria sielą, papasakoja, sakykim, kaip, būdamas dviejų metų, iškrito iš vežimėlio, kaip jo motina valgė persiką ir sultimis aptėškė jo oranžinį paltuką, kaip, būdamas pusantrų metų, tampė už barzdos tėvą. Ir taip toliau, ir panašiai. O paskui, po malonaus pasikalbėjimo, žmogus, nieko nenujausdamas, džiugiai nusiteikęs, grįžta namo ir užmiega be migdomųjų.

- Kokie niekai! - tarė Džeinė.

- Ne, visai ne niekai. Tai vienas svarbiausių žmogaus bruožų - poreikis bendrauti, poreikis atverti širdį. O argi jums, madmuazele, kartais neužeina noras papasakoti apie savo vaikystę, motiną ar tėvą?

- Gal, bet... aš išaugau našlaičių prieglaudoj...

- O, mis Džeine, tada visai kas kita. Vargu ar tai malonu prisiminti.

- Kodėl gi ne? Nors buvau našlaitė, bet neelgetavau. Aš irgi saugau brangius vaikystės prisiminimus. Mes buvome labdaringos prieglaudos

našlaičiai. Visuomet eidavome pasivaikščioti pasipuošę raudonomis kepuraitėmis ir dailiais paltukais. Dažnai būdavo gana linksma.

- Augote Anglijoje?

- Ne, Airijoje. Netoli Dublino.

- Tai, vadinasi, jūs - airė? Štai kodėl tokie tamsūs jūsų plaukai ir melsvai pilkšvos akys. Tarsi...

- Tarsi jas būtų įdėję į akiduobes purvinais pirštais, - tarė Normanas Heilis ir susijuokė.

- Comment? Ką jūs pasakėte?

- Yra tokia patarlė apie airių akis.

- Iš tikrųjų? Bet tai skamba nelabai jau gražiai. Nors... Nors gana taiklus pasakymas. - Puaro nusilenkė Džeinei. - Nesvarbu, madmuazele, kaip jas įstatė, bet rezultatas puikus!

Džeinė linksmai nusijuokė.

- Jūs apsuksite man galvą, mesjė Puaro. Labanaktis, ir ačiū už vakarienę. O jeigu Normanas už šantažavimą paklius į cypę, jums teks pavaišinti mane dar kartą.

Normanas paniuro. Puaro palinkėjo jaunuoliams labos nakties, ir jie išsiskyrė.

Grįžęs namo, mesjė Puaro atidarė rašomojo stalo stalčių ir ištraukė sąrašą. Jame buvo vienuolika pavardžių. Atidžiai perskaitęs, kryžiukais pažymėjo keturias.

- Rodos, jau žinau, - sušnibždėjo. - Bet turiu įsitikinti. Il faut continuer!*

SEPTYNIOLIKTAS SKYRIUS

Vendevorde

Misteris Henris Mitčelas jau ruošėsi vakarieniauti - ant stalo garavo dešrelės ir bulvių košė, - kai prie laukujų durų sučirškė skambutis. Stiuardas labai nustebo, išvydęs ūsuotąjį džentelmeną, skridusį fatališkuoju "Prometėjo" reisu.

Mesjė Puaro buvo korektiškas ir mandagus, primygtinai prašė Mitčelą pavakarieniauti, pasakė malonų komplimentą smalsumu nesitveriančiai

*Reikia tęsti *(pranc.)*

misis Mitčel.

Paprašytas sėstis, pritūpė ant kėdės, tarstelėjo keletą žodžių apie nepaprastai šiltą rudenį ir dar šį bei tą, o tada atsargiai užsiminė ir ko atėjęs.

- Man atrodo, kad Skotlend Jardui nelabai sekasi išaiškinti tą nusikaltimą, - tarė jis.

Mitčelas palingavo galva.

- Byla labai keista, sere, labai keista. Aš net neįsivaizduoju, ko jie gali griebtis? Nė vienas keleivis nieko nematė... Policija neturi už ko užsikabinti.

- O, kaip Henris pergyvena! - Įsiterpė misis Mitčel. - Nė užmigti negali.

- Taip, mane tai baisiai paveikė, - prisipažino Henris, - tiesa, kompanija gana pakanti, o aš jau baiminausi neteksiąs darbo.

- Bet Henri, argi jie galėjo tave išmesti iš darbo? Būtų buvę nedora, - tarė žmona. Tai buvo maloni moteris - žydinčiu veidu, juodomis akimis.

- Ne visuomet gyvenimas būna teisingas, Rut. Bet viskas baigėsi geriau, negu aš maniau. Jie manęs nekaltina. Ir vis dėlto jaučiu atsakomybę už tai, kas įvyko. Suprantate, ką aš kalbu?

- Taip, labai puikiai suprantu, užjausdamas tarė Puaro, - bet, patikėkite manim, jūsų sąžinė gali būti rami. Juk dėl to, kas įvyko, nė kiek nesate kaltas.

- Štai ir aš tą patį sakau, sere, - apsidžiaugė misis Mitčel.

Henris Mitčelas niekaip negalėjo nurimti.

- Aš turėjau iš karto pastebėti, kad ledi mirusi. Jeigu būčiau ryžęsis anksčiau ją pažadinti, kai dalijau sąskaitas...

- Argi kas būtų pasikeitę? Manoma, kad mirtis ištiko staiga.

- Jis visą laiką taip pergyvena, - vėl įsiterpė misis Mitčel. - Sakau, pamiršk, nesigraužk. Iš kur mums žinoti, kodėl užsieniečiai žudo vienas kitą? Ir dar aš manau, tai prancūzų sugalvotas triukas - griebtis tokio dalyko Britanijos aviakompanijos lėktuve!

Ji būtinai norėjo parodyti esanti Anglijos patriotė.

Mitčelas visai suglumo.

- Šita žmogžudystė kabo virš manęs kaip Damoklo kardas. Darban einu sudirgęs. Visą laiką neduoda ramybės tas inspektorius iš Skotlend Jardo. Kiek jau kartų klausė, ar skrendant aš nepastebėjęs ką nors ypatinga. O man vis neramu - gal tikrai pamiršau kažką pasakyti? Bet juk nieko nebuvo, skridome kaip visuomet.

- Vamzdeliai, strėlės... Tikras barbarizmas, ar ne? - nerimo misis Mitčel.

- Aš visiškai jums pritariu, madam, - Puaro nutaisė tokią veido išraišką, lyg jam būtų labai patikusi misis išvada. - Anglijoje nusikaltimai daromi ne tokiais būdais!

- Teisybė, sere!

- O žinote, misis Mitčel, aš beveik galiu atspėti, iš kur jūs kilusi.

- Iš Dorseto, sere. Tai netoli nuo Bridborto. Ten mano gimtinė.

- Taip ir maniau, - tarė Puaro. - Apie Dorsetą tokios gražios vietovės.

- O, sere! Su Londonu nėra nė ko lyginti. Mano protėviai Dorsete apsigyveno daugiau kaip prieš du šimtus metų. Kaip sakoma, mano gyslomis teka grynas dorsetietės kraujas.

- Taip, be abejonių, - tarė Puaro ir vėl kreipėsi į stiuardą: - Aš norėjau šio to jūsų paklausti, misteri Mitčelai.

Mitčelo antakiai pašoko ant kaktos.

- Aš jau viską papasakojau, sere, garbės žodis.

- Taip, taip, žinoma. Bet čia dar toks niekutis... Aš paprasčiausiai norėjau sužinoti, ar madam stalelis... turiu galvoje madam Žizel stalelį lėktuve, - ar ant jo nepastebėjote kokios netvarkos?

- Ar jai mirus?

- Taip. Na, gal kas nors buvo ne taip. Ne vietoj padėtas šaukštas, šakutė, druskinė ar dar kas.

Stiuardas papurtė galvą.

- Ne, sere. Tuo laiku jau viskas buvo nuimta, išskyrus kavos puodelius. Nieko tokio nepastebėjau. Turbūt nebūčiau atkreipęs dėmesio, jeigu kas ir būtų buvę ne taip. Aš taip susijaudinau... Bet policija turi viską žinoti, juk kruopščiai apieškojo lėktuvą.

- Tuščia jo, tai ne taip jau ir svarbu, - tarė Puaro. - Dar noriu pasikalbėti su jūsų porininku Deviu.

- Dabar jis aptarnauja rytinį reisą, sere, išskrenda 8.45.

- Ar jis irgi stipriai pergyvena?

- Matote, sere, Devis dar labai jaunas. Man pasirodė, kad visa tai jam net patiko, juk ne dažnai taip atsitinka. Dabar neatsigina bičiulių -vis kviečia išgerti ir prašo papasakoti, kaip ten viskas buvo.

- Jis tikriausiai turi merginą? - paklausė Puaro. - Įsivaizduoju, kaip ji pergyvena, kad jos kavalierius kažkaip susijęs su žmogžudyste.

- Jis mergina senio Džonsono iš "Karūnos ir dyglio" baro dukrą, - tarė misis Mitčel. - Tai labai protinga mergina. Jai nepatinka, kad Devis tampomas.

- O kam gali patikti, - užjausdamas tarė Puaro. - Ačiū jums, misteri Mitčelai. Ir jums ačiū, misis Mitčel. Tik prašau - nesisielokite, mano drauge.

Kai jis išėjo, Mitčelas tarė:

- Tie bukagalviai prisiekusieji per tardymą pamanė, kad tai jis šunybę iškrėtęs, o man atrodo, Puaro - iš slaptosios tarnybos.

Puaro nutarė po dienos kitos pasikalbėti su Deviu. Bet atsitiko taip,

kad tą patį vakarą ji sutiko "Karūnos ir dyglio" bare. Puaro pasinaudojo proga ir tuoj paklausė Devio to paties, ko jau klausė Mitčelo.

- Ne, sere, jokios netvarkos ant staliuko nepastebėjau. O ką jūs konkrečiai turite galvoje?

- Na, sakysim: gal ant staliuko ko nors trūko arba, atvirkščiai, buvo per daug.

- Ko gero, iš tikrųjų buvo per daug! - pagalvojęs atsakė Devis. - Aš tai pastebėjau jau po to, kai policininkai apžiūrėjo lėktuvą. Bet kažin ar tai galėtų jus dominti. Matote, nuimdamas indus, mirusiosios damos lėkštelėje radau du kavos šaukštelius. Nebūčiau atkreipęs dėmesio, bet prisiminiau pasakymą: du šaukšteliai vienoje lėkštelėje... pranašauja vestuves!

- O turbūt ant kito stalelio šaukštelio visai nebuvo?

- Šito, sere, nepastebėjau. Turbūt Mitčelas arba aš netyčia padėjome du šaukštelius. Kartais per skubėjimą taip atsitinka. Jau geriau padėti du įrankius negu nė vieno, kad, viską palikus,nereikėtų bėgti peilio ar šakutės ir iš keleivio negautum pylos.

Puaro patylėjo ir uždavė dar vieną, gana keistą klausimą:

- O kaip jums patinka prancūzų merginos, Devi?

- Man ir anglės geros, sere.

Ir Devis geraširdiškai nusišypsojo prie baro stovinčiai tukliai baltaplaukei.

AŠTUONIOLIKTAS SKYRIUS

Karalienės Viktorijos gatvėje

Misteris Džeimsas Raideras žvilgtelėjo į vizitinę kortelę ir nustebo: mesjė Erkiulis Puaro? Pavardė jam buvo lyg ir girdėta, bet kur jiedu buvo susitikę?

"Ak, juk tai tas pats!" - staiga prisiminė.

- Pakvieskite, - tarė jis klerkui ir, pasitikdamas svečią, atsistojo.

Mesjė Erkiulis Puaro buvo gan dailiai apsirengęs, su lazdele rankoje,

o švarko kilpelėje puikavosi gvazdikas.

- Atleiskite už sutrukdymą. Aš atėjau madam Žizel nužudymo reikalu.

- Taip? - nustebo misteris Raideras. - Prašom sėstis. Gal cigarą?

- Ne, ačiū. Aš rūkau tik papirosus. Gal norite paragauti?

Raideras nepatikliai pažvelgė į mažytėlaites cigaretes.

- Dėkoju, jeigu neprieštarausite, jau geriau prisidegsiu savąją, nes jūsiškę dar, neduok Dieve, apsirikęs galiu ir praryti, - misteris Raideras garsiai nusijuokė. - Inspektorius pas mane buvo prieš kelias dienas, - toliau kalbėjo jis, sprakteldamas žiebtuvėliu. - Jau labai smalsūs tie vaikinai, ir mėgsta kišti nosį į svetimus reikalus.

- Matyt, jie norėjo ką nors sužinoti, - ramiai atsakė Puaro.

- Taip, bet neturi teisės būti tokie įkyrūs, - suirzo misteris Raideras. - Kiekvienas žmogus turi savigarbą, pagaliau nereikia pamiršti ir apie reputaciją.

- Turbūt jūs esate labai jautrus.

- Tiesą sakant, aš atsidūriau gan keblioje padėtyje, - tarė misteris Raideras. - Juk sėdėjau kaip tik priešais ją - ir jau tai savaime kelia įtarimą. Bet ką aš galėjau padaryti? Juk biliete buvo nurodyta ta vieta. Jeigu būčiau nujautęs apie žmogžudystę, apskritai nebūčiau tuo laiku skridęs. Nors kas žino, gal ir būčiau...

Jis nutilo.

- Vadinasi, nėra to blogo, kas neišeitų į gera? - šypsodamasis paklausė Puaro.

- Keista girdėti tokius žodžius iš jūsų lūpų! Aš labai pergyvenau, visai nusigalavau. Man daromos kažkokios keistos užuominos. Aš klausiu - kodėl mane kažkuo įtaria? Kodėl jie nepasidomi tuo daktaru Habardu ar - kaip ten jis? - Braiantu? Juk gydytojai prieina prie rečiausių nuodų! O iš kur aš galiu jų gauti? Patys pagalvokite!

- Jūs užsiminėte apie nemalonumus, - ėmė kalbėti Puaro, bet Raideras jį pertraukė:

- Ak, taip, bet patyriau ne tik nemalonumų. Ar nesigyriau gavęs iš laikraščio honorarą? Už įvykio liudininko pasakojimą! Tiesa, ten daugiausia prigalvota paties reporterio...

- Įdomu, - tarė Puaro, - kaip skirtingai nusikaltimas paveikia nieko dėtų žmonių likimus. Štai, sakysim, jūs. Nei iš šio, nei iš to uždirbote pinigų, kurie, galimas daiktas, šiuo metu labai reikalingi.

- Pinigai visuomet reikalingi, - misteris Raideras piktokai pažvelgė į Puaro.

- Bet kartais be jų tiesiog negalima išsiversti. Dėl tos priežasties

žmonės ir pasisavina valdiškus pinigus, sukčiauja, daro visokius sandėrius... - Puaro skėstelėjo rankomis. - O paskui nebežino, kaip išsisukti iš bėdos.

- Tai jau negadinkime sau nuotaikos panašiomis kalbomis, - tarė misteris Raideras.

- Iš tikrųjų. Kam kalbėti tik apie tamsiąsias gyvenimo puses? Tie pinigai jums labai pravertė. Ypač todėl, kad nepasisekė pasiskolinti Paryžiuje...

- Velniai griebtų, kaip gi jūs šitai suuodėte? - piktai paklausė misteris Raideras.

Puaro nusišypsojo.

- Neturi reikšmės, svarbu, kad tai tiesa.

- Taip, tiesa, bet aš nenorėčiau, kad apie tai pasklistų kalbos.

- O, aš puikiai jus suprantu!

- Kaip keistai kartais būna, - garsiai ėmė svarstyti Raideras. - Menka pinigų sumelė pastato žmogų į klaikiausią padėtį. Atsidūręs kritiškoje būklėje, žmogus stengiasi gauti nors kiek pinigų, nes kitaip praras savo gerą vardą. Velniškai keistas pasaulis! Pinigai - baisus daiktas. O jeigu jau taip, tai, gyvenimas sumautas!

- Teisingai manote.

- Tiesa, o ko norėjote paklausti?

- Tai gana delikatus klausimas. Mano ausis pasiekė gandas - teisingai supraskite, tokia jau mano profesija! - kad, nepaisant jūsų kategoriško neigimo, vis dėlto turėjote kai kurių reikalų su ta moterimi, su madam Žizel.

- Kas jums sakė? Tai melas, baisus melas! Aš jos niekad ir akyse nemačiau!

- Labai keista.

- Keista? Juk tai paprasčiausias šmeižtas!

Puaro tiriamai pažvelgė į jį.

- Taip, - tarė, - tada teks patikrinti.

- Ką jūs turite galvoje? Kokias čia darote užuominas?

- Tik nesijaudinkite. Gal čia klaida?

- Turbūt. O jūs norite gudrumu mane įveikti, priversti prisipažinti, kad esu turėjęs reikalų su ta lupikautoja. Jos visai kita klientūra - aukštuomenės damos, prasilošusios prie kortų stalo!

Puaro atsitojo.

- Noriu atsiprašyti, jeigu ką ne taip pasakiau, - tarė jis, eidamas durų link. - Tiesa, kodėl jūs daktarą Braiantą pavadinote daktaru Habardu?

- Tegu mane trenkia perkūnas, jeigu žinau dėl ko!.. Nors, palaukite... Turbūt dėl jo fleitos. Prisimenate, yra toks vaikiškas eilėraštis apie močiutės

šunį. Šunį Habardą. "O kai ji grįžo, jis grojo fleita". Tiesiog keista, kaip aš sumaišiau pavardes.

- Ak, taip fleita... Suprantate, tas jūsų atsitiktinis apsirikimas kalboje mane labai domina psichologiniu požiūriu.

Išgirdęs apie psichologiją, misteris Raideras tik nusijuokė. Psichoanalizę jis visuomet vadino pačiu keisčiausiu užsiėmimu.

Puaro jam pasirodė įtartinas.

DEVYNIOLIKTAS SKYRIUS

Misterio Robinsono apsireiškimas

Grafienė Horberi, tvirtai sučiaupusi perdžiūvusias lūpas, sėdėjo prie tualetinio stalelio savo prabangiame miegamajame Grosvenoro aikštės 315 name. Priešais ją buvo išdėlioti masažo šepečiai, flakonai ir dėžutės, indeliai su kremu veidui ir pudra - žodžiu, visi daiktai, reikalingi subtiliai kosmetinei tapybai. Ledi Horberi veidas buvo išmuštas raudonomis dėmėmis.

Ketvirtą kartą ji skaitė tą laišką:

"Gerbiamai Horberi
Velionės madam Žizel reikalu
Maloningoji misis!

Mano rankose yra kai kurie dokumentai, anksčiau priklausę velionei ledi. Jeigu jus ar misterį Raimondą Baraklou jie domintų, aš būčiau laimingas, galėdamas su jumis susitikti ir aptarti šį klausimą. O gal labiau norėtumėte, kad aš kreipčiausi tiesiai į jūsų vyrą?

Nuoširdžiai jūsų
Džonas Robinsonas"

Tiesiog kvaila vis skaityti ir skaityti tą patį! Tarsi žodžiai galėtų pakeisti savo prasmę!

Ji stvėrė ir suglamžė voką, tiksliau sakant, du vokus: ant vieno buvo

užrašyta "Asmeniškai", ant kito - "Visiškai slaptai".

- Asmeniškai ir visiškai slaptai! Ak, koks niekšas! Koks niekšas!

O ta senoji melagė prancūzė dar prisiekinėjo, kad imsis visų atsargumo priemonių ir apsaugos klientus nuo nemalonumų, jeigu kartais netikėtai išleistų dvasią!

Velniai ją rautų! Koks prakeiktas gyvenimas!

"Dieve mano, likau visai be nervų!" - pamanė Sesilija.

Ji ištiesė virpančią ranką ir paėmė buteliuką auksiniu kamšteliu.

"Atsigausiu, vėl nuskaidrės protas".

Prikišo buteliuką prie nosies ir pauostė. Na va! Jau geriau. Tai ką daryti? Žinoma, su tuo žmogumi reikia susitikti. Bet kur gauti pinigų? Gal pasiskolinti iš to Karlo gatvės spekulianto?

Bet apie tai dar spės pagalvoti. Pirmiausia reikia susitikti su tuo niekšu, išpešti, ką jis žino.

Ji priėjo prie rašomojo stalo ir skubėdama parašė kreivaliojančiom raidėm:

"Grafienė Horberi reiškia savo pagarbą misteriui Džonui Robinsonui ir gali jį priimti rytoj vienuoliktą valandą".

- Ar bus gerai? - paklausė Normanas, rausdamas nuo atidaus Puaro žvilgsnio.

- Ką jūs čia sumanėte?! - tarė Puaro. - Kokį vaidmenį ir kokioje komedijoje vaidinsite?

Normanas dar labiau išraudo.

- Juk sakėte, kad galiu šiek tiek pakeisti išvaizdą, - tyliai sušnibždėjo jis.

Puaro atsiduso, paėmė jaunuolį už rankos ir nuvedė prie veidrodžio:

- Pažiūrėkite į save, - tarė jis. - Tik vieno prašau: pažiūrėkite į save! Kas jūs - Santa Klausas, vaikučių linksmintojas? Su tokia barzda galite vaizduoti patiltės plėšiką, bet ne... O ir kaip ją prisiklijavote! Baisu pažiūrėti. Kokie antakiai, koks perukas! Klijai per mylią dvokia! Jeigu manote ką apgausiąs, prie dantų prisiklijavę pleistrą, tai labai apsirinkate. Ne, mano drauge, šis numeris nepraeis! Ne jums vaidinti svetimą vaidmenį.

- Bet aš kažkada gana gerai vaidinau mėgėjų spektakliuose, - nenusileido Normanas Heilis.

- Tiesiog negaliu tuo patikėti! Tikriausiai, grimuodavo kas nors kitas. Dabar net prieblandoj įtartinai atrodote. O pas ledi būsite dieną.

Puaro baigė savo pamoką, išraiškingai gūžtelėjęs pečiais:

- Ne, mano drauge, jūs juk šantažuotojas, o ne komediantas. Aš noriu,

kad ledi išsigąstų, o ne mirtų iš juoko. Matau, raukotės, bet aš sakau teisybę. Imkite štai šitą... - Puaro padavė keletą stiklainiukų ir flakonų. - Eikite į vonią, susitvarkykite, ir baikime šią komediją.

Be galo sutrikęs, Normanas Heilis paklusniai nuėjo į vonią. Išlindo po ketvirčio valandos. Dabar jo veidas buvo dailiai rusvai nugrimuotas. Puaro pažvelgė ir patenkintas linktelėjo.

- Tres bien. Farsas baigtas. Dabar prasideda rimtas darbas. Galite būti su nedideliais ūsiukais. Tik jau leiskite - aš priklijuosiu. Taip. O dabar sušukuosime plaukus. Gerai. Dar kartą patikrinsime, ar gerai žinote savo vaidmenį.

Jis atidžiai klausėsi Normano monologo ir linktelėjo.

- Gerai. Na ką gi, en avant*. Linkiu sėkmės.

- Aš stengsiuosi. Bet greičiausiai mane pasitiks įsiutęs vyras su policininkais.

Puaro stengėsi jį nuraminti.

- Nesijaudinkite. Viskas klosis taip, kaip sumanėme.

- Jums lengva kalbėti! - suburbėjo Normanas.

Niūrus ir susikrimtęs jis išėjo vykdyti savo misijos, visa širdimi nekęsdamas to žygio.

Grosvenoro aikštėje, ledi Horberi namuose, durininkas jį nuvedė į nedidelį kambarį antrajame aukšte. Laukti teko neilgai - netrukus pasirodė ledi.

Normanas susitvardė. Jokiu būdu negalėjo išsiduoti ar suklupti.

- Misteris Robinsonas? - paklausė Sesilija.

- Puiku, - Normanas jau įveikė baimę. "O juk tas senas gudruolis manė, kad aš nemoku vaidinti", - padrąsino save. - Na, ir kaip, ledi Horberi?

- Aš suprantu, ką būtent jūs turite galvoje.

- O, nejaugi? Negi norėtumėte, kad leisčiausi į smulkmenas? Visi žino, ledi, kaip malonu moteriai praleisti savaitgalį, sakysim, prie jūros. Štai tik vyrai retai tam pritaria. Manau, ledi Horberi, jūs puikiausiai žinote, kokius kaltinimus jums galima pateikti. Juk senoji Žizel buvo nepaprasta moteris. Ji visuomet žinodavo tai, ko niekas nežinodavo. Kai kurie faktai, ledi, aukščiausios klasės! Sakysim, ką jūs veikėte viešbutyje ir panašiai... O dabar klausimas tik toks - kam tos žinios labiau reikalingos: jums ar lordui Horberiui? Štai ir viskas.

Ją ėmė krėsti drebulys.

- Aš jas parduodu, - tarė Normanas. - Ar jūs norite pirkti?

Normano balsas jau skambėjo tvirtai, jis vis labiau įsijautė į misterio

*pirmyn *(pranc.)*

Robinsono vaidmenį.

- Kokiu būdu viską... gavote?

- Nesvarbu, ledi Horberi, tai neturi reikšmės. Svarbiausia - viskas mano rankose.

- Aš netikiu. Parodykite!

- Tai jau ne! - Normanas gudriai ir piktai pažvelgė į ją ir papurtė galvą. - Su savim aš nieko neturiu. Ne toks jau aš žioplys! Jeigu susitarsime, tada kas kita. Aš jums atiduosiu viską, o jūs man - pinigus. Tai doras sandėris.

- O... kiek?

- Dešimt tūkstančių. Ir svarais, ne doleriais.

- Neįmanoma! Kur aš gausiu tokią sumą?!

- Jeigu panorėsite, jūs padarysite viską, net stebuklą. Žinoma, briliantai dabar nebeturi kainos, bet perlas lieka perlu. Klausykite, ledi, aš jums padarysiu nuolaidą - nusileisiu iki aštuonių tūkstančių. Bet tai paskutinis mano žodis. Atsakymo lauksiu dvi dienas.

- Sakau, aš nepajėgi gauti tokių pinigų.

Normanas atsiduso ir palingavo galvą.

- Ką gi, tada tegu apie viską sužino lordas Horberis. Noriu jums priminti, kad išsiskyrusi žmona nebegauna išlaikymo. O misteris Baraklou, nors ir daug žadantis aktorius, kol kas savo milijonų nelinkęs judinti. Taigi prisiminkite, ką sakiau ir gerai viską apsvarstykite.

Jis kiek patylėjo ir pridūrė:

- Aš kalbu lygiai taip rimtai, kaip kalbėdavo madam Žizel.

Ir nelaukęs nelaimingosios moters atsakymo, skubiai išėjo.

- Uf! - lauke atsiduso Normanas ir nusišluostė nuo kaktos prakaitą. - Ačiū Dievui, jau po visko!

Nepraėjo nė gera valanda, o durininkas ledi Horberi atnešė mesjė Erkiulio Puaro vizitinę kortelę.

- Kas jis per vienas? - ledi Horberi piktai numetė kortelę. - Aš nieko nebenoriu nė akyse matyti!

- Jis prašė pasakyti, miledi, kad atvykęs misterio Raimondo Baraklou įgaliotas.

- Ak, štai kaip! - Ji patylėjo. - Gerai. Tegul įeina.

Puaro buvo apsirengęs puošniai, pagal paskutinę madą. Nusilenkęs ledi, laukė, kol tarnas uždarys duris.

- Jus atsiuntė misteris Baraklou? - Sesilija prėjo artėliau.

- Prisėskime, madam.

Puaro balsas skambėjo maloniai, bet įsakmiai. Sesilija paklusniai atsisėdo. Puaro pritūpė šalia.

- Madam, maldauju jūsų, pasitikėkite manimi kaip draugu, - tarė jis geranoriškai, lyg tėvas. - Žinodamas, kad pakliuvote į didelę bėdą, noriu jums kai ką patarti.

- Ką jūs čia suokiate?

- Ecoutez*, madam, aš neprašau jūsų atverti savo paslapčių. Aš ir taip viską žinau. Tokia jau detektyvo tarnyba - jis turi viską žinoti.

- Detektyvo? - jos akys išsiplėtė. - O! Atsimenu! Jūs irgi skridote tuo lėktuvu. Tai jūs?..

- Visiškai teisingai. Tai buvau aš. O dabar, madam, pasikalbėkime. Kaip jau sakiau, aš nereikalauju visiško jūsų pasitikėjimo. Jums nereikės nieko *man* pasakoti. Aš papasakosiu *jums*. Šįryt, maždaug prieš valandą, pas jus lankėsi vienas žmogus. Jo vardas... rodos, Braunas?

- Robinsonas, - tyliai ištarė Sesilija.

- Galbūt. Braunas, Smitas ar Robinsonas - kiekvieną kartą jis vis kitaip pasivadina. Jis jus šantažavo, madam. Tas žmogus turi kai kuriuos... e-e... sakysiu atvirai, jus diskredituojančius dokumentus. Anksčiau jie buvo madam Žizel rankose. Dabar pas tą žmogų. Jis turbūt pasiūlė juos išpirkti už kokius septynis tūkstančius.

- Už aštuonis.

- Aha, už aštuonis. O jums, madam, turbūt nelengva greitai parūpinti tokią sumą?

- Aš apskritai tokios sumos negausiu! Paprasčiausiai - negausiu! Ir taip jau esu skolose paskendusi. Net nežinau, ko dabar griebtis...

- Nurimkite, madam, aš jums patarsiu.

Ji nemirksėdama žiūrėjo į Puaro.

- Bet kaip jūs apie visa tai sužinojote?

- Labai paprastai, madam. Juk aš - Erkiulis Puaro. Taigi nebijokite, pasikliaukite manimi. Aš pats atsiskaitysiu su misteriu Robinsonu.

- Na, o kiek už tai imsite jūs? - piktai paklausė Sesilija.

Erkiulis Puaro nusilenkė.

- Aš paprašysiu tik vienos labai gražios ledi fotografijos. Su autografu...

- O, Dieve, aš neišmanau, ką daryti... Nervai, nervai... Turbūt išeisiu iš proto!

- Ne, ne, viskas bus gerai. Tikėkite Erkiuliu Puaro. Bet, madam, aš turiu žinoti teisybę, visą teisybę. Nieko neslėpkite, kitaip supančiosite man rankas.

- Ir jūs padėsite išbristi iš tos balos?

- Prisiekiu, kad daugiau nebeišgirsite apie misterį Robinsoną.

- Gerai. Aš viską papasakosiu.

---

*Klausykite *(pranc.)*

- Puiku. Taigi, jūs skolinotės pinigų iš tos Žizel?
Ledi Horberi linktelėjo.
- Kada tai buvo? Teisingiau sakant, kada visa tai prasidėjo?
- Prieš pusantrų metų. Tada aš atsidūriau labai keblioje padėtyje.
- Prasilošėte?
- Taip. Man baisiai nesisekė.
- Ir ji davė tiek, kiek reikėjo?
- Iš pradžių ne. Duodavo tik nedideles sumas.
- Kas patarė į ją kreiptis?
- Raimondas. Misteris Baraklou. Jis kažkur buvo girdėjęs, kad Žizel noriai skolinanti aukštuomenės moterims, imdama, žinoma, geras palūkanas.
- O vėliau ji duodavo negailėdama?
- Taip. Duodavo tiek, kiek paprašydavau. Tuo laiku man tai atrodė tikras stebuklas.
- Taip, tai buvo stebuklas, bet ypatingos rūšies, madam Žizel stebuklas, - Puaro kiek paniuro. - Aš spėju, kad dar iki to jūs su misteriu Baraklou tapote... e-e... draugais?
- Taip.
- Bet jūs baiminotės, kad apie tai nesužinotų vyras?
Sesilija piktai sušuko:
- Mano vyras pedantas, egoistas! Jis nekenčia manęs. Ir mielai vestų kitą moterį. Jeigu tik ką sužinotų, tuoj pasinaudotų proga ir pareikalautų skyrybų.
- O jūs nenorite skirtis?
- Ne. Aš... aš...
- Jums patinka dabartinė nepriklausoma padėtis. O, be to, jūs naudojatės gausingom pajamom. Labai teisingai. Les femmes*, suprantama, turi rūpintis savimi. Bet grįžkime prie pradėtos šnekos. Paskui atsirado rūpestis - kaip tai moteriai grąžinti skolą?
- Taip. Aš... aš negalėjau išsimokėti. Tada ta ragana įniršo. Ji kažkaip iššniukštinėjo apie mane ir Raimondą: kur mes buvome, kada ir visa kita. Net galva neišneša, kaip jai pavyko suuosti.
- Ji turėjo savo metodą, - tarė Puaro. - Ir ji, tikriausiai, jums grasino viską pasakysianti lordui Horberiui?
- Taip, tuo atveju, jeigu negrąžinsiu pinigų.
- O skolos negalėjote atiduoti?
- Taip.
- Vadinasi, jos mirtis - tai apvaizda?

*Moterys *(pranc.)*

- O , taip. Man tai atrodė tikras stebuklas! - karštai tarė Sesilija Horberi.

- Bet jūs vis dėlto nervinotės?

- Nervinausi?

- Juk jūs, madam, buvote vienintelė tarp keleivių, geidusi jos mirties! Jai užėmė kvapą.

- Žinau. Tai baisu. Aš be galo jaudinaus.

- Ypač todėl, kad jos išvykimo iš Paryžiaus išvakarėse pas ją užėjote ir susivaidijote?

- Sena ragana! Ji nenuleido nė per nago juodymą! Man pasirodė, kad ji gardžiavosi, galėdama iš manęs pasityčioti. O, tai tikra lupikė. Ji išspaudė mane kaip citriną.

- Ir vis dėlto per tardymą jūs pareiškėte, kad tos moters nepažinote.

- Taip. O ką galėjau sakyti?

- Jums, madam, iš tikrųjų nieko kito neliko, - mįslingai tarė Puaro.

- Kaip šlykštu! Visur melas, melas, melas! O tas baisusis inspektorius! Kiek jau kartų jis čia buvo ir mane kvotė! Bet aš nejaučiau virš savęs kybančio pavojaus ir nieko jam nepasakiau. Maniau - jeigu mane kas būtų sekęs, tai viskas iš karto būtų iškilę aikštėn. Taip, aš buvau, galima sakyti, rami. Kol gavau tą laišką...

- Ir visą tą laiką nieko nebijojote?

- Kaip gi ne! Žinoma, bijojau.

- Ko? Kad demaskuos? Kad areštuos už nužudymą?

Į jos veidą mušė kraujas.

- Už nužudymą? Bet juk aš nenužudžiau! O! Jūs ir pats tuo netikite! Aš jos nenužudžiau! Ne!

- Jūs troškote jos mirties...

- Taip, bet nenužudžiau. Jūs turite tuo patikėti! Privalote! Aš nė kartelio nebuvau pakilusi iš krėslo. Aš...

Ji staiga nutilo ir gražiomis mėlynomis akimis maldaudama žiūrėjo į Puaro.

- Tikiu jumis, madam, dėl dviejų priežasčių. Pirma - jūs moteris. Antra - ten skraidė vapsva.

- Vapsva? - nieko nesuprasdama, perklausė Sesilija.

- Taip, taip, vapsva. Matau, jums tai tebėra paslaptis. Bet grįžkime prie mūsų reikalų. Aš pats susitvarkysiu su tuo misteriu Robinsonu. Dar kartą sakau - niekada jo daugiau nebepamatysite ir nieko apie jį neišgirsite. Jau mokėsiu nutildyti jo - pamiršau, kaip jūs sakote? - apetitą... ne, gašlumą. O dabar už visas mano pastangas prašau atsakyti į du klausimus. Ar misteris

Raimondas Baraklou buvo Paryžiuje žmogžudystės išvakarėse?

- Taip. Mes drauge vakarieniavome. Jis pasiūlė man vienai nueiti pas tą moterį.

- Ak štai kaip! Vadinasi, jis manė, kad taip bus geriau?

Ir dar vienas klausimas, madam: jūs buvote žinoma kaip aktorė Sesilija Bland. Tai jūsų mergautinė pavardė?

- Ne. Aš iš tikrųjų Marta Džab. O Bland...

- Tai jūsų sceninis slapyvardis? Suprantu. O kur gimėte?

- Donkasteryje. Bet kam jums...

- Tiesiog įdomu. Atleiskite už smalsumą. O dabar, ledi Horberi, jeigu neprieštarausite, norėčiau duoti patarimą. Kodėl jums geruoju nesusitarus su vyru dėl skyrybų?

- Susitarti ir leisti jam vesti kitą?

- Taip, leisti jam vesti kitą. Juk jūsų gera širdis, madam. Be to, būsite gerai aprūpinta - vyras privalės išmokėti didelę sumą.

- Menka paguoda.

- Na, gerai. Bet jeigu būsite laisva, galėsite ištekėti už turtuolio!

- Jų jau nebeliko.

- Ak, aš tuo netikiu, madam. Jeigu žmogus turi tris milijonus, - tiesa, dabar gal jau tik du, - ar to negana?

Sesilija nusijuokė.

- Jūs mokate įtikinti, mesjė Puaro. O ar tikrai tas bjaurus tipas daugiau niekad manęs nešantažuos?

- Erkiulio Puaro garbės žodis! - nusilenkęs kaip tikras džentelmenas, iškilmingai išpyškino mesjė Puaro.

DVIVEŠIMTAS SKYRIUS

Harlio gatvėje

Inspektorius Džepas skubėdamas žingsniavo Harlio gatve. Žvilgtelėjęs į popieriuką, stabtelėjo prie vieno namo ir paskambino. Kai durys atsivėrė, pasiteiravo daktaro Braianto.

- Ar jūs į priėmimą, sere?

- Ne. Aš tuoj jam brūkštelsiu porą žodžių.

Inspektorius išsitraukė vizitinę kortelę ir parašė: "Būsiu dėkingas, jeigu skirsite man keletą minučių. Ilgai nesutrukdysiu".

Įkišęs kortelę vokan, padavė tarnui. Priimamajame jau sėdėjo dvi moterys ir vyras. Džepas atsisėdo ir ėmė sklaidyti seną "Pančo" numerį.

Grįžęs tarnas mandagiai pašnibždėjo Džepui:

- Būkite malonus, sere, truputį palaukite. Daktaras būtinai jus priims, tik iš ryto labai užimtas.

Džepas linktelėjo. Ką darysi, jeigu reikia - lukters. Jam net buvo įdomu sėdėti priimamajame ir klausytis, ką šneka pacientai. Moterys daktarą tiesiog dievino. Atėjo dar keli ligoniai. Buvo aišku - daktaras klesti. "Jis palupa neblogą pinigą, - pamanė Džepas. - Vargu, ar jam reikia skolintis. Bet gal kada ir įmerkė uodegą? Jo darbas pelningas, o jeigu staiga kiltų skandalas, viskas nueitų šuniui ant uodegos. Tokia jau daktarų dalia".

Po ketvirčio valandos vėl pasirodė tarnas.

- Prašom, sere. Daktaras pasiruošęs jus priimti.

Džepas nusekė paskui tarną į kitą namo galą. Braianto kabinetas buvo didelis, su plačiu šviesiu langu. Daktaras sėdėjo prie rašomojo stalo. Jis atsistojo ir, priėjęs prie inspektoriaus, paspaudė ranką. Iš visko buvo regėti, kad jo nė kiek nenustebino inspektoriaus vizitas.

- Prašau atleisti, sere, kad atėjau pas jus įtempto darbo laiku. Bet ilgai negaišinsiu.

- Nieko, nieko. Tikriausiai, dėl tos moters, kuri žuvo lėktuve?

- Iš tikrųjų, sere. Mes tęsiame tyrimą.

- Ar jau turite kokių rezultatų?

- Pasistūmėjome pirmyn ne taip jau toli. Atėjau pasitarti gana specifiniu klausimu. Niekaip negaliu perprasti gyvačių nuodų ypatybių.

- Kaip žinote, aš ne toksikologas, - šypsodamasis tarė daktaras Braiantas. - Gyvačių nuodai - ne mano specialybė. Štai Vinterspunas tai žinovas.

- Taip, bet matote, daktare, čia visai kas kita. Vinterspunas -ekspertas, o jūs žinote, kas tai yra kalbėti su ekspertu nenusimanančiam žmogui: paaiškins taip, kad nieko nesuprasi. Bet kiek žinau, ta byla turi ir medicininį aspektą. Ar tiesa, kad gyvačių nuodais kartais gydo epilepsiją?

- Aš nesu epilepsijos specialistas, - atsakė daktaras Braiantas, - bet skaičiau, kad kobros nuodų injekcija davusi puikių rezultatų. Tačiau kartoju - tai ne mano specialybė.

- Žinau, žinau. Bet jūs irgi, tikiuosi, domitės ta byla, kadangi esate lemtingojo lėktuvo keleivis. Todėl ir pamaniau, kad jūs, tikriausiai, turite savo nuomonę, kuri gali būti ir man naudinga. Ko man eiti pas ekspertą, jeigu nežinau net ko klausti?

Daktaras Braiantas nusišypsojo.

- Jūsų žodžiuose yra tiesos. Vargu rastumėte žmogų, kuris liktų abejingas, susidūręs su nužudymu. Prisipažinsiu, aš iš tikrųjų esu suinteresuotas ta byla. Daug mąsčiau apie tai, kas įvyko.

- Ir kokią išvadą padarėte, sere?

Braiantas lėtai palingavo galvą.

- Tiesiog stulbinantis įvykis! Viskas atrodo beveik nerealu, jeigu taip galima pasakyti. Žmogus nužudytas nepaprastu būdu. Ir niekas nepastebėjo žudiko! Toks atvejis - vienas iš šimto. Turbūt tai buvo ryžtingas, su aplinkybėmis nesiskaitantis žmogus.

- Iš tikrųjų, sere.

- Jis pasirinko keistus nuodus. Kur jų gavo?

- Taip, visa tai atrodo nepanašu į tiesą. Gal iš tūkstančio vienas yra girdėjęs apie bumelengo, tos medgyvatės, egzistavimą. O dar mažiau atsiras, savo rankose turėjusių tokius nuodus. Ir jūs, sere, nors esate daktaras, bet irgi turbūt jų nenaudojote.

- Kur jau! Aš turiu draugą, tropikų tyrinėtoją. Jo laboratorijoje - daugybė visokiausių preparatų. Yra ir gyvačių nuodų. Pavyzdžiui, kobros. Bet nepamenu, kad jis būtų užsiminęs apie bumelengo nuodus.

- Tikriausiai, galėsite man padėti. - Džepas išsitraukė iš kišenės popieriaus lapelį ir padavė daktarui. - Vinterspunas užrašė tris pavardes ir sakė, kad iš šitų žmonių aš galiu gauti šiokios tokios informacijos. Ar juos pažįstate?

- Esu šiek tiek pažįstamas su profesoriumi Kenedžiu. Heidlerą pažįstu gerai. Pasakykite, kad aš jus rekomendavau, ir jis pagelbės, jei tik galės. Karmaiklas dirba Edinburge, asmeniškai su juo neturėjau reikalų, bet kiek girdėjau, jis atlieka svarbius tyrimus.

- Ačiū, sere. Be galo dėkingas. Nedrįstu ilgiau trukdyti.

Džepas išėjo šypsodamasis, matyt, labai savimi patenkintas.

- Štai ką reiškia taktika! - mąstė jis, jau eidamas Harlio gatve. -Taktika - viskas. Galvą guldau, daktaras nė nenutuokė, ko pas jį buvau. Ką gi, darbas atliktas!

DVIDEŠIMT PIRMAS SKYRIUS

Trys įkalčiai

Skotlend Jarde Džepo laukė mesjė Erkiulis Puaro. Džėpas nuoširdžiai pasveikino savo draugą.

- Na, mesjė Puaro, kokie reikaliukai čia atginė? Gal turite naujienų?

- Ne, atvirkščiai, aš pats atėjau, trokšdamas ką nauja sužinoti, mano gerasis Džepai.

- Šito tai jau iš jūsų nesitikėjau! Tiesą sakant, ne daug kuo ir mes galime pasigirti. Tas Paryžiaus antikvaras vamzdelį atpažino. O Furnjė baigia mane į kapus nuvaryti su savo moment psychologique*. Iki išsekimo kamantinėjau stiuardus, o jie kaip papūgos kartoja vieną ir tą patį - nebuvę jokio psichologinio momento. Reiso metu nieko neatsitikę.

- O gal kas nors atsitiko tuo metu, kai jiedu buvo priekiniame salone?

- Aš gi apklausiau visus keleivius. Sunku patikėti, kad būtų susimokę vienodai meluoti.

- Kažkada tyriau bylą, kurioje iš tikrųjų visi melavo kaip vienas.

- Ak, ko tik jums nėra pasitaikę! Atvirai sakant, mesjė Puaro, man jau iki gyvo kaulo įgriso šita byla. Kuo giliau į ją klimpstu, tuo mažiau ką besuprantu. Šefas jau žvairuoja. Bet ką galiu padaryti? Dar gerai, kad įtraukėme prancūzų policiją - pusę bėdos galime jiems suversti. Mes sakysime, kad žmogžudys prancūzas, jie, žinoma, prisispyrę tvirtins, kad nusikaltėlis anglas.

- Ar iš tikrųjų linkę apkaltinti prancūzus?

- Tiesą sakant, ne. Kai pasižiūriu į tuos archeologus, rodos, ne šio pasaulio žmonės. Amžinai kapstosi po žemę ir pasakoja visokias nesąmones apie tai, kas dėjęsi prieš tūkstantmečius! Štai vienas norėjo mane įtikinti, kad tokiam molio skritulėlių vėriniui esą lygiai penki tūkstančiai trys šimtai dvidešimt dveji metai. Ketinau paklausti, iš kur taip gerai žinąs? O išdrįsk ginčytis! Jie gali meluoti kiek telpa, nors patys turbūt tiki tom pasakom. Bet archeologai - nekalti. Štai užvakar atėjo pas mane seneliukas ir atnešė segtuką-skorpioną! Jau toks mielas seneliukas, o naivus kaip kūdikis. Jokiu būdu nepatikėsiu, kad tai jie padarė!

- O ką įtariate?

*Psichologinis momentas *(pranc.)*

- Na, sakysim, Klensį. Jis kažkaip labai jau keistai elgiasi. Kalbasi pats su savimi. Nesuprasi, kas jo galvoj.

- Gal naujos knygos siužetas?

- Gal taip, o gal ir ne. Kad ir kiek vargau, neaptikau nė mažiausio nusikaltimo motyvo. Aš ir dabar tikiu, kad įrašas juodojoje knygelėje "CL 52" - užuomina apie ledi Horberi. Bet iš jos taip pat nieko neišpešiau. Kietas riešutėlis!

Puaro nusišypsojo. O Džepas kalbėjo toliau:

- Iš stiuardų irgi nieko nesužinojau. Reikalų su Žizel jie neturėjo.

- O daktaras Braiantas?

- Štai čia man pasisekė. Sužinojau apie jo ryšius su viena paciente, jauna gražia moterimi, kurios vyras - bjauriausias tipas, girtuoklis, narkomanas. Jeigu daktaras nebus atsargus, jis lėkte išlėks iš medicinos konsiliumo narių. Visa tai labai susišaukia su įrašu "RT 362". Galiu drąsiai pasakyti - aš beveik žinau, kur jis galėjo gauti nuodų. Jis prasitarė ir pats save išdavė. Bet šiaip ar taip, tai tik prielaidos, faktų nėra. Raideras, rodos, iškrenta iš šito žaidimo. Jis prisipažino važiavęs į Paryžių paskolos, bet nieko nepešęs. Raideras davė adresus, pasakė pavardes. Mes viską patikrinome. Neseniai, prieš porą ar trejetą savaičių, jo firma beveik bankrutavo, bet kažkaip sugebėjo išsikapstyti. Taip kad ir čia nieko gero. Ir apskritai kažkokia jovalynė.

- Jovalynės nebūna. Neaiškumų - taip, jie egzistuoja, o jovalynė - tik tuščiose galvose.

- Galite sakyti, ką norite, bet rezultatas vienas ir tas pats. Furnjė pasimetęs. O jūs turbūt kažką užčiuopėte, tik nieko nesakote!

- Nesijuokite iš manęs. Nieko ypatinga dar neužtikau. Žingsnis po žingsnio, metodiškai ir nuosekliai einu į tikslą, bet iki galo dar labai toli.

- Negaliu nepasidžiaugti ir tai girdėdamas. Gal papasakotumėte apie tuos savo žingsnius?

- Štai nubraižiau nedidelę lentelę, - Puaro ištraukė iš kišenės popieriaus lapą. - Aš manau taip:

- Prašyčiau pakartoti tai dar kartą ir lėčiau. Jūsų akcentas...

- Pakartoti nesunku.

- Būkite malonus, nes aš nesuprantu...

- Gerai, gerai! Sakysim taip: jums reikalingi pinigai, bet juos gausite tik tuo atveju, jei mirs tetulė. Taip. Jūs imatės veiksmų, tai yra nužudote tetulę. Ir štai rezultatas - gaunate palikimą.

- Norėčiau turėti tokią tetulę, - atsiduso Džepas. - Dėstykite toliau. Dabar jau supratau jūsų mintį. Manote, kad vis dėlto buvo kažkokie nužu-

dymo motyvai?

- Būčiau linkęs tai paaiškinti saviškai. Veiksmas - šiuo atveju Žizel nužudymas - atliktas. Kokie gi rezultatai? Juos išnagrinėję, mes rasime atsakymą į šitą galvosūkį. Rezultatai, kaip matysime, bus skirtingi, nes tas veiksmas įvairiai palietė žmonių likimus. Taigi vėl pažiūrėkime į vienuolikos žmonių sąrašą. Atsiminkite, šiandien kaip tik sueina trys savaitės nuo žmogžudystės dienos.

Mesjė Puaro išskleidė popieriaus lapą. Džepas pasilenkė ir ėmė skaityti:

"Mis Grei. Rezultatas teigiamas - laikina sėkmė, pakeltas atlyginimas.

Misteris Heilis. Rezultatas neigiamas - bėga pacientai.

Ledi Horberi. Jeigu ji "CL 52", rezultatas geras.

Mis Ker. Rezultatas blogas: po Žizel mirties lordas Horberis beveik nebeturi šansų išsiskirti su žmona."

- Hm... - Džepas liovėsi skaitęs. - Vadinasi, manote kad mis Ker simpatizuoja lordui? O, kaip jūs mokate narplioti intymius reikaliukus!

Puaro nusišypsojo. Džepas vėl palinko prie popieriaus.

"Misteris Klensis. Rezultatas puikus: tikisi gauti gerą honorarą už knygą apie madam Žizel nužudymą.

Daktaras Braiantas. Rezultatas geras, jeigu jis "RT 362".

Misteris Raideras. Rezultatas gana geras: jau gavo pinigų už straipsnį apie žmogžudystę; tie pinigai pravertė tvarkant pašlijusius firmos reikalus. Taip pat rezultatas teigiamas, jeigu jis - "XVB 724".

Mesjė Diuponas. Rezultatas lygus nuliui.

Mesjė Žanas Diuponas. Rezultatas lygus nuliui.

Mitčelas. Rezultatas lygus nuliui.

Devis. Rezultatas lygus nuliui".

- Manote, ši jūsų rašliava gali būti naudinga? - skeptiškai paklausė Džepas. - Ar tai ne tas pats, kas paprastai parašyti: "Nežinau", arba "Negaliu pasakyti".

- Čia vis dėlto tiksli klasifikacija, - paaiškino Puaro. - Keturiems: misteriui Klensiui, mis Grei, misteriui Raiderui ir, manau, ledi Horberi finansiniu atžvilgiu rezultatas yra teigiamas. Misterio Heilio ir mis Ker rezultatas neigiamas. Kaip žinome, keturiems keleiviams žmogžudystė nedavė jokios naudos. Ir tik vienintelio daktaro Braianto rezultatas gali būti ir neigiamas, ir teigiamas.

- O kas iš to?

- Vadinasi, mes turime kantriai ieškoti įkalčių, - ramiai atsakė Puaro.

- O Dieve, kad bent turėtume už ko užsikabinti! - atsiduso Džepas. - Įstrigome, įklimpome į balą ir nepajudėsime iš vietos, kol negausime žinių

iš Paryžiaus. Juk apie tą Žizel mes ničnieko nežinome! Kertu lažybų, iš jos tarnaitės aš išpeščiau daugiau negu tas Furnjė.

- Abejoju, mano drauge, juk madam Žizel - unikali asmenybė. Ji neturėjo nei draugų, nei giminių, galima sakyti, jokio asmeninio gyvenimo. Kažkada, dar būdama jaunutė, ji mylėjo ir kentėjo. Paskui tarsi užsidarė geležiniame narve ir su praeitimi nutraukė visus saitus. Ji nepasiliko atminimui nė vienos fotografijos, jokio daikto. Mari Moriso persikūnijo ir tapo palūkininke madam Žizel.

- Jūs manote, kad rakto šiai mįslei įspėti mes turime ieškoti Žizel praeityje?

- Galimas daiktas.

- Žinoma, pasikrapštyti galima. Nors abejoju, ar verta. Laiką gaišime, o liksime nuleistom nosim. Sakau, kol kas nematau už ko užsikabinti.

- Jūs neteisus, mano drauge!

- Turime vamzdelį, strėlę, o kas iš to?

- Svarbiausia čia ne vamzdelis. Ir ne strėlė.

- Tai kas?

- Aš tai pavadinčiau taip, kaip misteris Klensis pavadina savo apsakymus: "Vapsva - raktas paslapčiai įminti", "Įkalčiai keleivių bagaže", "Du kavos šaukšteliai".

- Jūs kraustotės iš proto! - nebeišlaikė Džepas. - Kuo čia dėti dar tie šaukšteliai?

- Madam Žizel lėkštelėje buvo du šaukšteliai.

- Mūsuose sakoma - tai pranašauja vestuves.

- Šiuo atveju išpranašavo laidotuves, - tarė Puaro.

DVIDEŠIMT ANTRAS SKYRIUS

Džeinė keičia darbą

Kitą vakarą po "šantažo" Normanas Heilis, Džeinė ir Puaro vėl kartu vakarieniavo. Normanas Heilis lengviau atsiduso, sužinojęs, kad "misterio Robinsono" daugiau vaidinti nebereikės.

- Jis tyliai numirė, mūsų raudonskruostis misteris Robinsonas! - sušuko Puaro ir pakėlė taurę. - Išgerkime už jo šviesų atminimą.

Normanas Heilis nuoširdžiai nusijuokė.

- O kas atsitiko? - paklausė Džeinė.

- Aš sužinojau viską, ką norėjau sužinoti, - šypsodamasis paaiškino Puaro.

- O Horberi iš tikrųjų turėjo reikalų su Žizel?

- Taip.

- Tai aš supratau iš mūsų pokalbio, - tarė Normanas.

- Teisingai, - patvirtino Puaro. - Tačiau aš turėjau iš jos išpešti visas smulkmenas.

- Ir jums pavyko?

- Žinoma.

Jaunuoliai tiesiog degė iš nekantrumo, bet Puaro lyg tyčia pakeitė pokalbio temą

- Kaip dažnai žmonės padūsauja: "Ak, kaip norėčiau būti tyrinėtoju ar atradėju, aplankyti tolimas šalis". Bet pasidomėjęs sužinai, kad tie žmonės mėgsta tik skaityti kelionių romanus, o nori gyventi ramiai ir patogiai savo narveliuose.

- Jūs manote, kad ir aš tuščiai svajoju apie nepažįstamas šalis? - paklausė Džeinė. - Kad mano tikrasis pašaukimas - tik šukuoti damų plaukus? Ne, mesjė, jūs apsirinkate!

Puaro nusišypsojo.

- Jūs dar jauna. Žinoma, visai natūralu, kad jauniems žmonėms rūpi ir šis, ir tas, ir kad jie nurimsta tik pasiekę tai, ko troško.

- O jeigu, sakysim, trokštu būti turtinga?

- O, čia jau kiek sunkiau!

- Aš su jumis nesutinku, - prieštaravo Heilis. - Dantų gydytoju tapau atsitiktinai, o ne todėl, kad labai būčiau šito troškęs. Mano dėdė buvo dantistas, ir jis norėjo, kad dirbčiau kartu su juo. O aš irgi svajojau apie keliones, troškau pažinti pasaulį. Galų gale mečiau dantų gydytojo darbą ir išvažiavau Pietų Amerikon į fermą. Nieko gero iš to neišėjo, nes neturėjau fermerio darbo patirties. Ir kai senis pasiūlė vėl dirbti kartu, sutikau.

- O dabar norite viską palikti ir dumti į Kanadą.

- Šį kartą tiesiog esu priverstas išvažiuoti.

- Ak, kaip dažnai, kaip nepaprastai dažnai aplinkybės verčia mus daryti tai, ko nenorime!

- O aš turbūt ir mirsiu toj Antuano kirpykloj, - liūdnai tarė Džeinė. - Nors ir labai noriu, bet jau niekur nebeišvažiuosiu...

- Eh bien, aš galiu jums šį tą pasiūlyti. Kitą savaitę ruošiuos į Paryžių. Jeigu norite, važiuokite drauge kaip mano sekretorė. Už darbą gerai apmo-

kėsiu.

Džeinė papurtė galvą.

- Aš negaliu išeiti iš Antuano. Tokia gera vieta...

- Darbas, kurį siūlau, irgi geras.

- Taip, bet laikinas.

- Kol kas laikinas, bet pažadu jums rasti ir pastovų.

- Ačiū. Turiu pagalvoti, ar verta rizikuoti.

Puaro pažiūrėjo į ją ir paslaptingai nusišypsojo.

* * *

Po trijų dienų ankstų rytmetį Puaro pažadino telefono skambutis.

- Mesjė Puaro? - paklausė Džeinė. - Sakykite, ar dar neradote sekretorės?

- Ne. Aš išvykstu į Paryžių pirmadienį.

- Jeigu aną vakarą rimtai kalbėjote, tai aš sutinku.

- Gerai. Įdomu, kas jus paskatino apsispręsti? Gal kas atsitiko?

- Aš susipykau su Antuanu. Apskritai, pati kalta, nesusitvardžiau. Per vieną klientę... Ji tokia... na, absoliuti... ne, negaliu telefonu pasakyti, kokia ji. Kaprizinosi, pradėjo plūstis, reikėjo tylėti, bet neištvėriau ir rėžiau į akis viską, ką apie ją manau.

- Vadinasi, jūsų galva tuo metu buvo kuo kitu užimta.

- Aš nesuprantu, apie ką kalbate. Kalta ne mano galva, o liežuvis. Bet nesigailiu. Bent apmaudą išliejau. Kad būtumėte matę, kokios pasidarė jos akys! Lygiai kaip to jos šlykštaus mopso - kone iššoko iš akiduobių. Ir štai mane išmetė, kaip sakoma, gatvėn. Aš, žinoma, susirasiu kitą darbą, bet pirma norėčiau važiuoti su jumis į Paryžių.

- Gerai. Sutariam. Kelionėje paaiškinsiu, ką turėsite daryti.

* * *

Puaro ir jo naujoji sekretorė važiavo traukiniu, ir Džeinė tuo džiaugėsi. Ji bijojo prisiminti tarp krėslų gulinčią negyvą moterį su dulkėta juoda suknele...

Pakeliui iš Kalė į Paryžių jie gavo atskirą kupė, ir Puaro atskleidė kai kuriuos savo planus.

- Paryžiuje turiu susitikti su keliais žmonėmis. Pirmiausia su advokatu metru Tibo. Paskui su mesjė Furnjė iš prancūzų sekimo policijos. Jo išvaizda melancholiška, bet iš tikrųjų tai protingas žmogus. Ir pagaliau su Diuponais - ir tėvu, ir sūnumi. Pasidalykime darbu, madmuazele Džeine: kol aš kalbėsiuos su tėvu, jūs pasišnekučiuosite su sūnumi. Esate protinga ir žavi, kalbą nesunkiai rasite. Nemanau, kad mesjė Diuponas jus prisimintų.

- Jis prisimena. Mes ne taip seniai vėl buvome susitikę... - Džeinė kiek išraudo.

- Iš tikrųjų? O kaip tai atsitiko?

Džeinė, dar labiau raudonuodama, papasakojo apie susidūrimą su mesjė Diuponu “Korner hauze”.

- Puiku! Tai dar palengvins mūsų uždavinį. Ak, kaip gerai, kad man šovė galvon ta nuostabi mintis - paimti jus drauge! O dabar atidžiai klausykite, ką pasakysiu, madmuazele Džeine. Šnekučiuodamasi su Žanu Diuponu, pasistenkite išvengti postringavimų apie madam Žizel, bet jeigu jis imtų kalbėti, nesutrikite. Gerai būtų, kad užsimintumėte, jog įtariama ledi Horberi. Neslėpkite ir mano atvykimo į Paryžių tikslų: aš noriu pasitarti su mesjė Furnjė ir išsiaiškinti ledi Horberi ryšius su velione madam Žizel.

- Vargšelė ledi Horberi! Jūs norite padaryti ją atpirkimo ožiu.

- O, tokios moterys man nepatinka. Tegu nors kartą padaro gerą paslaugą.

Džeinė kiek padvejojo, bet vis dėlto paklausė:

- Turbūt jaunojo Diupono neįtariate?

- Ne, ne, man paprasčiausiai reikalinga informacija. - Puaro atidžiai pažiūrėjo į Džeinę. - O ar jums patinka tas jaunuolis?

Džeinė nusijuokė.

- Nežinau, jis toks paprastas ir mielas.

- Ak štai kaip! Paprastas ir mielas?

- Taip, aš manau jis todėl toks, kad toli nuo aukštuomenės.

- Ko gero, - sutiko Puaro. - Ir dar, antai, jis ne dantistas. Nė kartelio nenusivylė kokia nors garsia asmenybe, iš baimės virpančia dantisto kėdėj.

Džeinė susijuokė.

- Nemanau, kad Normaną paikino garsios asmenybės.

- Taip, dabar jis jau jomis nebepasikliauja, neveltui susiruošė į Kanadą.

- Jau ketina vykti į Naująją Zelandiją, ten esąs geresnis klimatas.

- Ką gi, šiaip ar taip, Normanas patriotas, jį vilioja tik Britanijos dominijos.

- Norėčiau tikėti, kad jam neprireiks niekur važiuoti, - Džeinė pažiūrėjo į Puaro, tarsi klausdama, ar gali viltis savo norų išsipildymo.

- Kitaip sakant, jūs sumanėte patikrinti Puaro? Pažadu padaryti viską, ką tik galėsiu. Nors tai ne taip paprasta. Žinokite, madmuazele, yra viena persona, kuri dar neiškilo į viešumą ir kol kas šioje byloje nesuvaidino savo vaidmens. Kol kas nesuvaidino... - jis paniuro ir palingavo galvą. - Taip, madmuazele, yra dar viena mums nežinoma asmenybė.

* * *

Po dviejų dienų Erkiulis Puaro pakvietė Diuponus papietauti su juo ir sekretore į nedidelį Paryžiaus restoranėlį.

Mesjė Diuponas-vyresnysis Džeinei atrodė toks pat žavus, kaip ir jo sūnus, bet ji neturėjo progos nė žodeliu su juo persimesti - Puaro neleido nė įsiterpti. Džeinei, kaip buvo susitarę, teko šnekučiuotis su Žanu. Jaunuoliai greitai rado bendrą kalbą. Džeinę imponavo maloni berniokiška pašnekovo išvaizda. O, kokia atvira ir patraukli natūra!

Bet ir plepėdama bei juokaudama su Žanu, Džeinė smalsiai gaudė dviejų pagyvenusių žmonių pokalbio nuotrupas. Ji nekantravo sužinoti: kokią informaciją Puaro tikisi gauti? O pokalbininkai, rodos, nė karto neužsiminė apie Žizel nužudymą. Puaro labai meistriškai įtraukė Diuponą į pašnekesį apie istoriją, kasinėjimus, senienas. Jis smulkiausiai domėjosi Persijos archeologiniais radiniais. Mesjė Diuponas žavėjosi pašnekovu. Retai pasitaikydavo proga paplepėti su tokiu protingu ir simpatingu žmogumi.

Dabar jau sunku atsiminti, kas pasiūlė jaunuoliams nueiti į kiną, bet kai jie išėjo, Puaro patraukė savo kėdę arčiau prie senio ir tarsi pasirengė dar įdėmiau klausytis pasakojimo apie archeologines paieškas.

- Mūsų laikais, kai pastoviai susiduriam su finansiniais sunkumais, jums turbūt tenka gerokai pavargti, kol gaunate lėšų savo darbui. O ar naudojatės privačiomis aukomis?

Mesjė Diuponas susijuokė.

- Mano drauge, taigi mes ant kelių parpuolę maldaujam! Juk mūsų kuklūs kasinėjimai mažai ką domina. Žmonėms rūpi tik sensacijos. Suraskit aukso klodą! Kuo daugiau aukso! Keista, sako ne vienas, kaip mūsų laikais normalus žmogus gali domėtis puodų duženomis!.. O juk žmonijos istorija gali būti atkurta iš keramikos gaminių. Piešinys, forma, struktūra...

Mesjė Diuponas jau šuoliavo ant savo mylimo arkliuko. Tegu mesjė Puaro nesižavįs pseudomoksliniais tūlo B. straipsniais, tegu netikįs L. archeologinių radinių datavimu - jis sprendžiąs iš akies, ir atkakliai prašė atsiminti, kokią begėdiškai nemokšišką stratifikaciją savo mokslo darbuose pateikia gerbiamasis D.

Puaro iškilmingai prisiekė, kad jo nepatrauks į klystkelius jokios vadinamųjų mokslo vyrų knygos bei straipsniai. Paskui paklausė:

- O ar dažnai jums aukoja, sakysim, penkis šimtus svarų?

Mesjė Diuponas neleido baigti:

- Jūs... jūs!.. - sušuko jis, užsikirsdamas iš susijaudinimo, - norite pasiūlyti tokią sumą? Mums? Trokšdamas padėti tyrimams? Tai labai kilniadvasiška, tai puiku! Dar niekad negavau tokios šalpos iš privataus asmens!

Puaro kostelėjo.

- Aš norėčiau... Aš norėčiau jūsų paprašyti...

- O, taip, suprantu. Jūs norite gauti suvenyrų? Keramikos šukių?

- Ne, ne, ne taip mane supratote, - skubėjo užginčyti Puaro, kad mesjė Diuponas nespėtų pasibalnoti savo mėgiamo arkliuko. - Kalbu apie savo sekretorę, apie tą simpatingą merginą, kuri čia buvo. Ar nepriimtumėte jos į savo ekspediciją?

Mesjė Diuponas apstulbo.

- Ką gi, - pagaliau tarė, vis dar pešiodamas ūsą, - gal ir priimtume. Aš pasitarsiu su sūnumi. Su mumis važiuoja mano brolėnas su žmona. Mūsų ekspedicija gana šeimyninė. Bet pažadu pasikalbėti su Žanu.

- Madmuazelė Grei labai domisi keramika. Nuo vaikystės ją traukia žmonijos praeitis. Archeologinės iškasenos - jos gyvenimo svajonė. Be to, ji puikiai ado kojines ir siuva sagas.

- Vertingos savybės.

- Taip, ką ir sakyti. O dabar prašyčiau pasakoti toliau. Jūs užsiminėte apie Suzų keramikos dirbinius...

Laimingas mesjė Diuponas karštai varė toliau savo monologą.

Puaro, grįžęs į viešbutį, Džeinę ir Žaną Diuponą užtiko hole. Jie paskubom atsisveikino.

- Aš jums radau labai įdomų darbą, - kylant liftu, tarė Puaro. -Pavasarį galėsite su Diuponais vykti į Persiją.

Džeinė, nieko nesuprasdama, įsmeigė į jį akis.

- Jūs turbūt juokaujate?

- Nė trupučio. Kai jums pasiūlys prisidėti prie ekspedicijos, pasistenkite labai nustebti ir... sutikite.

- Niekur aš nevažiuosiu, į jokią Persiją! Grįšiu į Masvelo kalvą arba dumsiu su Normanu į Naująją Zelandiją!

Puaro šyptelėjo.

- Mano brangus vaikeli, pavasaris dar toli. Sutikti - tai dar ne pirkti bilietą. Štai aš irgi šiandien pažadėjau Diuponui paaukoti pinigų, bet jų dar nepaklojau. Rytoj jums parūpinsiu knygą arba žinyną apie Artimųjų Rytų keramikos meną. Mat Diuponui sakiau, kad jūs labai domitės... molio dirbiniais!

Džeinė atsiduso.

- O, būti jūsų sekretore - ne taip jau lengva ir paprasta. Ką dar primelavote?

- Sakiau, kad jūs meistriškai adote kojines ir siuvate sagas.

- Tai aš irgi rytoj turėsiu pademonstruoti?

- Gal ir ne, jeigu jie patikės mano žodžiu, - atsakė Puaro.

DVIDEŠIMT TREČIAS SKYRIUS

Ana Moriso

Kitą rytą pusę vienuoliktos į Puaro kambarį įėjo mesjė Furnjė. Jis buvo žymiai guvesnis negu visuomet.

- Mesjė, - tarė jis, - aš turiu kai ką pasakyti. Atrodo, pagaliau supratau, kodėl jūs stebėjotės, kad nusikaltėlis, užuot išmetęs vamzdelį per ventiliatoriaus angą, paslėpė jį lėktuve.

- Štai kaip? - Puaro veide sušvito plati šypsena.

- Taip, rodos, supratau, - toliau kalbėjo Furnjė ir atsisėdo. - Ilgai mąsčiau ir vis kartojau: negalimas daiktas, kad nusikaltimas būtų įvykdytas tokiu būdu, kaip mes įsivaizduojame.

Puaro atidžiai klausėsi, nieko neklausdamas.

- Tada, Londone, jūs sakėte: "Kodėl mes radome tą vamzdelį, jeigu jį taip lengvai buvo galima išmesti?" Man atrodo, dabar jau turiu atsakymą į šį klausimą. Vamzdelį radome todėl, kad žudikas norėjo, jog jį rastume!

- Šaunu! - sušuko Puaro.

- Vadinasi, ir jūs taip manote? Gerai, kad pagaliau šitai supratau. Bet aš žengiau toliau. Paklausiau savęs: o kodėl nusikaltėlis norėjo, kad vamzdelį rastume? Ir atsakiau: todėl, kad siekė suklaidinti tyrimą, nes tas vamzdelis nebuvo panaudotas!

- Bravo! Bravo! Ir man taip atrodo!

- Aš tariau sau: užnuodyta strėlė - taip, ji buvo panaudota, o vamzdelis - ne. Jeigu šitaip, tai buvo panaudotas *dar kažkoks daiktas,* - kažkas tokio, ką keleivis galėjo prispausti prie lūpų, niekam nesukeldamas įtarimo. Tada prisiminiau jūsų reikalavimą surašyti absoliučiai visus keleivių daiktus. Vėl ir vėl nagrinėdamas sąrašą, atkreipiau dėmesį, kad ledi Horberi turėjo du kandiklius, o ant Diuponų stalelio gulėjo kelios kurdų pypkės.

Mesjė Furnjė nutilo ir pažiūrėjo į Puaro. Tas sėdėjo sustingęs lyg mumija.

- Tuos daiktelius puikiausiai buvo galima prispausti prie lūpų, nesukeliant nė mažiausio šalia sėdinčiųjų įtarimo. Juk taip, ar ne?

Puaro atsakė ne iš karto.

- Jūs tikrame kelyje, - pagaliau tarė. - Bet eikite dar toliau. Ir nepamirškite vapsvos.

- Vapsvos? Nesuprantu, kuo čia dėta vapsva?

- Nesuprantate? Juk aš jau...

Suskambo telefonas ir jis nebaigė sakyti. Puaro pakėlė ragelį.

- Alio, alio! Labas rytas! Taip, taip, čia aš, Erkiulis Puaro... Taip, taip, žinoma. Labai gerai. O jūs? Mesjė Furnjė? Puiku. Atvažiavo. Jis dabar čia.

Ranka pridengęs ragelį, Puaro paaiškino:

- Čia metras Tibo. Jis ieškojo jūsų policijoje. Sužinojo, kad esate čia. Atrodo, kažko susijaudinęs.

Furnjė priėjo prie telefono.

- Alio! Taip, Furnjė. Ką? Negali būti! Iš tikrųjų?.. Taip, be abejonių... Taip... Žinoma, jis irgi atvažiuos. Gerai, mes tuoj pribūsim.

Jis padėjo ragelį ir žvilgtelėjo į Puaro.

- Atsirado duktė. Madam Žizel duktė.

- Ką?

- Taip, ji atvažiavo palikimo.

- Iš kur?

- Kiek supratau, iš Amerikos. Tibo paskyrė jai susitikimą pusę dvyliktos ir prašo kuo greičiau būti jo kontoroje.

- Na, žinoma, tučtuojau važiuokim. Aš tik brūkštelsiu raštelį madmuazelei Grei.

Jis parašė:

"Netikėtos aplinkybės privertė mane skubiai išvykti. Jeigu paskambins ar ateis mesjė Žanas Diuponas, būkite su juo maloni. Kol kas kalbėkite apie kojines ir sagas, apie orą, tiktai ne apie priešistorinius keramikos dirbinius. Jis dėl Jūsų eina iš proto, bet jis labai gudrus žmogus.

Iki pasimatymo

Erkiulis Puaro"

- O dabar paskubėkim, mano drauge, - Puaro atsistojo. - Kaip tik to aš ir laukiau. Pagaliau į sceną išėjo dar vienas neaiškus personažas, apie kurio egzistavimą visą laiką mąsčiau. Dabar jau gana greitai galėsiu iki galo išspręsti šitą galvosūkį.

* * *

Metras Tibo sutiko Puaro ir Furnjė nepaprastai draugiškai. Negailėdami vienas kitam sakė komplimentus. Paskui advokatas ėmė kalbėti apie madam Žizel palikimą.

- Vakar gavau laišką, - tarė jis. - O šįryt ta ledi pati man paskambino.

- Kiek madmuazelei Moriso metų?

- Madmuazelei Moriso, o tiksliau kalbant - misis Ričards - mat ji ištekėjusi, - lygiai dvidešimt ketveri metai.

- Ar ji turi asmenybę patvirtinančių dokumentų? - paklausė Furnjė.

- Žinoma, žinoma! - atsakė Tibo. Jis atvertė ant stalo gulėjusį aplanką. - Pradėsime štai nuo šito.

Tibo išėmė Džordžo Lemano ir Mari Moriso - abudu buvo kilę iš Kvebeko - santuokos, įregistruotos 1910 metais, pažymėjimo kopiją. Aplanke taip pat buvo Anos Moriso-Leman gimimo liudijimas ir kiti dokumentai.

- Pagaliau šį tą sužinosime apie madam Žizel jaunystę, - tarė Furnjė.

Tibo linktelėjo.

- Kiek supratau iš tų dokumentų, - tarė jis, - Mari Moriso tuo metu, kai sutiko Lemaną, dirbo guvernante arba kirpėja. Lemanas, atrodo, buvo niekšas ir metė ją netrukus po vestuvių. Tada ji vėl susigrąžino mergautinę pavardę. Kūdikį atidavė į Kvebeko "Institut de Mari" arba, paprasčiau šnekant, į švėntos Marijos prieglaudą. Tenai mergaitė ir užaugo. O Mari Moriso, arba Mari Leman, iš Kvebeko netrukus išvyko. Spėju, ne viena - su kažkokiu vyru, ir apsistojo Prancūzijoje. Retkarčiais ji siųsdavo į Kvebeką pinigų dukters išlaikymui, kartą - net stambią sumą, kurią nurodė išmokėti dukrai, kai jai sukaks dvidešimt vieneri metai. Nėra abejonių, visą tą laiką Mari Moriso, arba Leman, gyveno palaidai. Galiausiai ji nutarė visiems laikams baigti su praeitimi ir pradėti naują gyvenimą.

- Kaip Ana sužinojo apie palikimą?

- Mes paskelbėme pranešimą spaudoje. Matyt, laikraštis pakliuvo į šventos Marijos prieglaudos direktorės rankas, ir ta pranešė misis Ričards, kuri tuo metu buvo Europoje.

- Kas per vienas tas misteris Ričardsas?

- Aš manau, amerikietis arba kanadietis iš Detroito. Verčiasi chirurgijos instrumentų gamyba.

- Ar jis buvo Europoje kartu su žmona?

- Ne, jis pasiliko Amerikoje.

- Ar misis Ričards gali mums padėti atskleisti motinos nužudymo priežastį?

Advokatas dvejodamas pakraipė galvą.

- Apie motiną ji nieko nežino. Net neprisiminė mergautinės motinos pavardės, nors kažkada prieglaudos direktorė ir ją buvo minėjusi.

- Atrodo, dukters atsiradimas nė kiek nepalengvins mūsų darbo, - tarė Furnjė. - Nieko kito ir nesitikėjau. Aš jau pakeičiau tyrimo taktiką. Išanalizavęs visą informaciją, padariau išvadą, kad reikia sukaupti dėmesį į tris asmenis.

- Į keturis, - pataisė Puaro.

- Jūs manote, - į keturis?

- Tai ne mano nuomonė. Tačiau turėdamas galvoje versiją, kurią man įšdėstėte, manau, kad negalite apsiriboti tik trimis asmenimis. Atsiminkite: du kandikliai, kurdų pypkės ir fleita. Taigi nepamirškite ir fleitos, mano drauge.

Furnjė kažką sumurmėjo, bet tuo metu atsidarė durys ir senyvas klerkas pranešė:

- Atėjo ta pati ledi!

- A-a, dabar jūs pamatysite paveldėtoją savo akimis, - tarė Tibo. - Įeikite, madam. Leiskite jums pristatyti mesjė Furnjė iš sekimo policijos, kuriam pavesta tirti jūsų motinos nužudymo bylą. O čia - mesjė Erkiulis Puaro, jo vardą galbūt girdėjote. Garsusis detektyvas maloniai sutiko mums padėti.

Žizel duktė buvo gana išvaizdi tamsiaplaukė, dailiai, madingai ir gana paprastai apsirengusi moteris. Ji visiems iš eilės paspaudė rankas, kiekvienam pasakydama keletą dėkingumo žodžių.

- Bijau, kad nesugebėsiu, kaip tokiais atvejais įprasta, parodyti dukters jausmų, mat visą gyvenimą buvau našlaitė.

Atsakydama į Furnjė klausimus, ji pasakė daug gerų žodžių apie Šventos Marijos prieglaudos direktorę seserį Anželiką.

- Ji labai gera ir taip manimi rūpinosi.

- Kada, madam, jūs išėjote iš prieglaudos?

- Kai sukako aštuoniolika metų, mesjė. Tada pati ėmiau užsidirbti duoną. Iš pradžių dirbau manekene, paskui kirpykloje. Su savo būsimu vyru susitikau Nicoje, nors šiaip jis gyvena Amerikoje. Pakeliui sustojome Olandijoje ir ten, Roterdame, prieš mėnesį susituokėme. Gaila, jis turėjo neatidėliotinų reikalų Kanadoje ir išvažiavo, o aš dar pasilikau Europoje. Netrukus išvyksiu pas jį.

Ana Ričards prancūziškai kalbėjo sklandžiai ir taisyklingai. Ji labiau buvo panaši į prancūzę negu į amerikietę.

- Kaip sužinojote apie tragediją?

- Suprantama, iš laikraščių, bet negalėjau nė įsivaizduoti, kad auka - mano motina. Paskui čia, Paryžiuje, gavau sesers Anželikos telegramą. Ji pranešė metro Tibo adresą ir priminė man mergautinę motinos pavardę.

Jie dar kiek pasišnekėjo, bet buvo aišku, kad misis Ričards ir norėdama negali pagelbėti ieškant nusikaltėlio. Ji nieko nežinojo nei apie savo motinos gyvenimą, nei apie jos verslo reikalus. Pasiteiravę, kuriame viešbutyje ji apsistojusi, Puaro ir Furnjė su ja atsisveikino.

- Matau, jūs nusivylėte, - tarė Furnjė. - Kažko tikėjotės iš tos jaunos personos? Ar tik nemanėte, kad ji - apsišaukėlė? O gal ir dabar taip tebemanote?

Puaro suglumęs pakratė galvą.

- Ne, aš nemanau, kad ji apsišaukėlė. Viskas, ką ji papasakojo, turbūt gryna tiesa. Tačiau keista - man visą laiką atrodo tarsi kažkur ją būčiau matęs. O gal paprasčiausiai ji kažką primena?

- Gal motiną? - paklausė Furnjė. - Nors man pasirodė, kad į madam Žizel ji nė kiek nepanaši.

- Iš tikrųjų. O vis dėlto jos veidas matytas...

Furnjė kažkaip keistai pažiūrėjo į jį.

- Paprasčiausiai, visą tą laiką jums rūpėjo nežinomoji madam Žizel duktė!

- Žinoma, - neprieštaravo Puaro, ir jo antakiai truputį pakilo. - Juk šiai jaunai moteriai madam Žizel mirtis galėjo būti naudingiausia.

- Taip tai taip, bet kas mums iš to?

Puaro kurį laiką sėdėjo, paskendęs savo mintyse. Pagaliau tarė:

- Mano drauge, tai panelei atitenka didelis turtas. Nėra ko stebėtis, kad aš iš pat pradžių įtariau ją esant bendrininke. Lėktuve buvo trys moterys. Viena jų, mis Venecija Ker, - labai garsios giminės narė, ir tos ledi dorumu mes negalime abejoti. Bet štai dvi kitos? Nuo tada, kai Eliza Grandjė prasitarė, jog madam Žizel vaiko tėvas yra anglas, aš negaliu atsikratyti minties: ar viena iš tų dviejų moterų kartais nėra nužudytosios duktė? Jos abidvi maždaug vienodo amžiaus.Ledi Horberi -buvusi choristė, jos praeitis mums nežinoma, gyveno išgalvota artistės pavarde. O mis Džeinė Grei pati prasitarė augusi našlaičių prieglaudoje.

- Ak štai kas! - sušuko Furnjė. - Va dėl ko jūs sukate galvą! Mūsų draugas inspektorius Džepas pasakytų, kad jūs - nepaprastai išmoningas...

- Nesiginčiju, Džepas visuomet kaltina mane, esą, aš viską komplikuojąs.

- Štai matote!

- Bet iš tikrųjų Džepas klysta, juk aš visuomet dirbu paprasčiausiais metodais. Be to, suklydęs turiu drąsos prisipažinti.

- O dabar nusivylėte? Juk daugiau tikėjotės iš tos Anos Moriso!

Taip besišnekučiuodami jie atėjo į viešbutį, kuriame buvo apsistojęs Puaro. Furnjė žvilgsnis iš karto užkliuvo už fleitos - ji gulėjo fojė ant stalo, - ir jis prisiminė rytmetinį pokalbį su mesjė Puaro.

- O, aš nepadėkojau jums už tai, kad nurodėte mano klaidą, - tarė Furnjė. - Juk visai buvau pamiršęs daktaro Braianto fleitą! Nors daktarą nelabai įtariu...

- Neįtariate?

- Ne. Jis man atrodo ne iš tų, kurie...

Jis nebaigė sakyti, nes žmogus, kalbėjęsis su klerku prie budinčiojo staliuko, staiga atsigręžė - tai buvo Braiantas. Rankoje jis laikė fleitos futliarą. Išvydęs Puaro, daktaras plačiai nusišypsojo. Puaro žengė su juo pasisveikinti, o Furnjė pasitraukė truputėlį atgal ir atsistojo taip, kad Braiantas jo nematytų.

- Koks netikėtas susitikimas, daktare Braiantai!

- O, mesjė Puaro! - daktaras spūstelėjo seklio ranką. Su Braiantu buvusi moteris greitai apsisuko ir nuėjo prie lifto. Puaro net nespėjo pamatyti, kaip ji atrodo.

- Vadinasi, mesjė le docteur, jūsų pacientai kažkaip išsiverčia ir be jūsų?

Daktaras Braiantas nusišypsojo. Jis atrodė pavargęs, tačiau be galo ramus.

- Aš jau nebeturiu pacientų, - tarė, kai jiedu priėjo prie baro. - Gal norite stiklelį chereso, mesjė Puaro, ar kokio kito vyno?

- Dėkoju.

Jie atsisėdo, ir daktaras užsakė.

- Taip, pacientų nebeturiu. Aš išėjau iš darbo.

- Kodėl taip netikėtai?

- Tai jokia staigmena!

Jie kiek patylėjo. Kai padavėjas atnešė, kas buvo užsakyta, daktaras pakėlė taurę ir tarė:

- Aš buvau priverstas išeiti savo noru, nes nenorėjau, kad mane pašalintų iš gydytojų, - jis kalbėjo tyliu, kažkokiu abejingu balsu. - Kiekvienas žmogus anksčiau ar vėliau atsiduria kryžkelėje ir turi rinktis. Aš be galo myliu savo profesiją, ir man gaila, labai gaila ją mesti. Bet ką padarysi? Nieko kito nebelieka. Nuo šito, mesjė Puaro, priklauso žmogaus laimė.

Puaro tylėjo. Jis laukė, ką daktaras dar pasakys.

- Viskuo čia dėta moteris, - toliau kalbėjo Braiantas. - Tai mano pacientė. Aš ją labai myliu. Bet ji ištekėjusi ir nuo vyro labai kenčia. Jis narkomanas. Jeigu būtumėte gydytojas, mesjė Puaro, suprastumėte, kokia tai nelaimė. Ji beturtė, todėl negali jo mesti... Aš ilgai dvejojau, ir pagaliau ryžausi. Mudu išvažiuojam į Keniją ir ten pradėsime naują gyvenimą. Tikiuosi, pagaliau ji patirs, kas tai yra laimė. Jau labai ilgai vargšelė kentė...

Jis vėl gerokai patylėjo. Tada dusliu balsu dar pridūrė:

- Pasakoju, mesjė Puaro, todėl, kad netrukus ši naujiena vis tiek pasklis, o kuo greičiau sužinosite jūs, tuo bus geriau.

- Suprantu, - atsakė Puaro ir, kiek pasvarstęs, paklausė:

- Matau, vežatės ir fleitą.

Daktaras Braiantas nusišypsojo.

- Mano fleita, mesjė Puaro, mano ištikimiausia bičiulė... Jeigu viltys neišsipildys, liks bent muzika.

Jis švelniai paglostė futliarą.

Puaro atsistojo.

- Linkiu laimės, mesjė Braiantai, ir jums, ir jūsų išrinktajai, - tarė.

Kai Furnjė išslinko iš savo slėptuvės, Puaro jau trypinėjo prie klerko staliuko: jis užsakė telefoninį pokalbį su Kvebeku.

DVIDEŠIMT KETVIRTAS SKYRIUS

Nulaužtas nagas

- Jūs ir vėl savo! - sušuko Furnjė. - Vis rūpi ta turto paveldėtoja? Neduoda ramybės idée fixe?*.

- Ką jūs, ką jūs, - paprieštaravo Puaro. - Bet viską reikia daryti metodiškai ir nuosekliai. Pirma turiu baigti, ką pradėjęs, o tada jau imsiuos kitko.

Jis apsižvalgė.

- O štai ir madmuazelė Džeinė. Gal judu pradėkite pusryčiauti be manęs? Pasikalbėsiu telefonu ir ateisiu.

Furnjė nenorom sutiko ir kartu su Džeine nuėjo į restoraną.

- Ar ką nors laimėjot? - pasmalsavo Džeinė. - Kaip ji atrodo?

- Truputį aukštesnė nei vidutinė, šatenė, matinės veido spalvos, smakras kiek atsikišęs...

- Jūs pasakojate taip, tarsi skaitytumėte iš paso, - prunkštelėjo Džeinė. - Štai mano pase įrašyti tiesiog įžeidžiantys žodžiai: nosis - vidutinė, burna - vidutinė, kakta - paprasta, smakras -neypatingas... Vis vidutiniška ir neišsiskirianti. Tai tiesiog įžeidžia!

- Bet akys - neįprastos, - tarė Furnjė.

- Kaip gi ne! Pase parašyta: akys - pilkos, vadinasi, pačios paprasčiausios.

- O kas jums sakė, madmuazele, kad tai įprasta spalva? - paklausė

* Įkyri mintis *(pranc.)*

prancūzas, spitriai žiūrėdamas į Džeinę.

Ji nusijuokė.

- Jūs puikiai kalbate angliškai. Papasakokite ką nors daugiau apie tą Aną Moriso. Ar ji graži?

- Assez bien,* - atsargiai atsakė Furnjė. - Bet ji ne Moriso, o Ričards, nes ištekėjusi.

- Ar jos vyras irgi Paryžiuje?

- Ne.

- O kur?

- Kanadoje ar Amerikoje.

Ir Furnjė ėmė pasakoti apie Aną. Kol atėjo Puaro, jis spėjo apsakyti visą jos gyvenimą.

Puaro atrodė truputį susikrimtęs.

- Kas naujo, mano drauge? - paklausė Furnjė.

- Aš kalbėjausi su prieglaudos direktore seserim Anželika. Žinote, tas tarpatlantinis telefonas - tiesiog stebuklas. Visai paprastai gali pasikalbėti su žmogumi, esančiu kone kitame pasaulio krašte.

- O fotografijų perdavimas per atstumą - ar ne stebuklas? Iš tikrųjų, mūsų laikais mokslas daro dyvus! Sakėte kalbėjęs...

- Taip, su seserim Anželika. Ji žodis žodin patvirtino viską, ką misis Ričards pasakojo apie savo gyvenimą Šventos Marijos prieglaudoje. Taip pat gana atvirai papasakojo apie jos motiną - ji išmovusi iš Kvebeko su kažkokiu prancūzu, vyno pirkliu. Sesuo Anželika labai bijojusi, kad kūdikis nepakliūtų blogon motinos įtakon. Anželikos nuomone, tuo laiku Žizel gyvenimas ėjęs į bedugnę. Bet pinigus ji siųsdavusi reguliariai, nors nė kartelio dukters neaplankiusi.

- Vadinasi, jūsų pokalbis tik pakartojo, ką šįryt girdėjome?

- Skirtumas nebent tas, kad sesuo Anželika pasakojo kur kas smulkiau. Ana Moriso palikusi prieglaudą prieš šešerius metus, dirbusi manikiūre, paskui moterų kirpykloje, tarnavusi kambarine pas kažkokią ledi ir galiausiai išvažiavusi į Europą. Laiškus rašydavusi retai, porą kartų per metus. Sesuo Anželika, laikraštyje užtikusi pranešimą apie Mari Moriso mirtį, iš karto supratusi, kad rašoma apie Anos motiną.

- O ką sužinojote apie Žizel vyrą? - paklausė Furnjė. - Dabar jau įsitikinome, kad ji tikrai buvo ištekėjusi, todėl jos vyras gali būti paskutinė grandis visoje įvykių grandinėje.

- Lygiai tokia mintis ir man atėjo, todėl paskambinau į Kvebeką. Tas niekšas Džordžas Lemanas buvo nukautas pirmosiomis karo dienomis.

*Gana, pakankamai *(pranc.)*

Puaro patylėjo ir staiga griežtai paklausė:

- Ką aš čia dabar sakiau? Ne, ne, ne paskutinį sakinį, o truputį anksčiau? Atrodo, pats to nepastebėdamas, pasakiau kažką svarbaus.

Furnjė pasistengė kaip galėdamas tiksliau atpasakoti, ką kalbėjo Puaro, bet tas tik purtė galvą.

- Ne, ne. Kažką kita. Et, tiek to...

Jis atsigręžo į Džeinę ir pabandė ją įtraukti pokalbin. Baigus pusryčiauti, Puaro pasiūlė svetainėje išgerti po puodelį kavos. Džeinė sutiko. Ji tiesė ranką, norėdama paimti rankinuką bei pirštines, ir staiga aiktelėjo.

- Kas atsitiko, madmuazele?

- O, niekai, - susijuokė Džeinė. - Nusilaužiau nagą. Reikia nubrūžiuoti.

Puaro sėstelėjo atgal į savo vietą. Džeinė ir Furnjė sumišę žiūrėjo į jį.

- Nom d'un... nom d'un...* - ramiai tarė jis.

- Mesjė Puaro! - sušuko Džeinė. - Kas jums?

- Tik dabar atsiminiau, kodėl Anos Moriso veidas man pasirodė pažįstamas! Aš mačiau ją... lėktuve, žmogžudystės dieną. Ledi Horberi pasiuntė ją nagų brūžiklio! Ana Moriso buvo ledi Horberi kambarinė!

DVIDEŠIMT PENKTAS SKYRIUS

"Bijau, kad..."

Tas netikėtas atradimas taip visus apstulbino, kad jie pasiliko sėdėti restorane prie stalo. Atsiskleidė visai kita įvykių raida. Juk iki tol manė, kad Ana Moriso - žmogus, neturintis nė menkiausio ryšio su tragedija. O, pasirodo, ji buvo nusikaltimo vietoje! Prireikė kiek laiko, kad jie atsitokėtų. Puaro markstydamasis kažką beprasmiškai gestikuliavo, jo veidą iškreipė įtampos grimasa. - Minutėlę... minutėlę... - šnibždėjo jis. - Aš turiu pagalvoti... Aš turiu viską prisiminti, viską nuo pat pradžių. Tegu tūkstantį kartų būna prakeiktas mano pilvas!

- Jeigu ji iš tikrųjų buvo lėktuve... - garsiai svarstė Furnjė. - Rodos, aš imu suprasti...

- Taip, atsimenu! - sušuko Džeinė. - Tokia aukšta, tamsiaplaukė mergina, - ji prisimerkė ir įtempė atmintį. - Ledi Horberi ją vadino...

*Vardas... vardas *(pranc.)*

Madlena.

- Taip, tikrai, Madlena, - tarė Puaro.

- Ledi Horberi pasiuntė ją į bagažo skyrių raudono nesesero.

- Jūs norite pasakyti, kad ta moteris praėjo pro krėslą, kuriame sėdėjo jos motina? - paklausė Furnjė.

- Taip.

Furnjė sunkiai atsiduso:

- Va jums ir nusikaltimo motyvas, ir galimybė įvykdyti nusikaltimą!

Staiga tas melancholikas persiuto ir abiem kumščiais trenkė stalan.

- Bet kodėl! Kodėl niekas nė vienu žodžiu apie tai anksčiau neužsiminė? Kodėl jos neįtraukėme įtariamųjų sąrašan?

- Aš jau sakiau, mano drauge, - pašnibždom tarė Puaro. - Aš tada labai prastai jaučiausi ir pamiršau.

- Bet juk skridote ne jūs vienas, o kiti jautėsi gerai. Taip pat ir stiuardai.

- Visi tarnaitę bemat pamiršo, - tarė Džeinė, - nes niekas nekreipė į ją dėmesio: tarnaitė pasirodė salone vos pakilus iš Le Buržė. Žizel dar buvo gyva mažiausiai valandą. Bent jau visi teigia, kad ji buvusi nužudyta gerokai vėliau.

- Įdomu, - susimąstė Furnjė. - Gal panaudojo lėtai veikiančius nuodus? Atsitinka ir taip, kad...

Puaro sunkiai atsiduso ir rankomis suspaudė galvą.

- Aš turiu pagalvoti. Aš turiu pagalvoti. Negali būti, kad visos mano prielaidos - absoliučiai klaidingos.

- Mielas drauge, ko tik gyvenime nebūna! - tarė Furnjė. - Ir man taip yra atsitikę. Kartais tenka įveikti savimeilę ir atsisakyti pirmykščių versijų.

- Taip, nesiginčiju... - nusileido Puaro. - Matyt, aš skyriau labai daug dėmesio vienam daiktui. Tikėjausi per jį rasti paslapties įminimo raktą. Aš aptikau tą daiktą ir viską mėginau paaiškinti jo pagalba. Bet jeigu iš pat pradžių buvau klaidingam kely, jeigu viskas - tik atsitiktinis sutapimas... Ką gi, tada... Taip, tada aš turiu prisipažinti klydęs, nes buvau žioplas.

- Negalima neįvertinti taip netikėtai pakrypusių įvykių. Tai labai svarbu, - tarė Furnjė. - Čia ir motyvai, ir galimybės. Ko dar jums reikia?

- Nieko. Viskas gali būti taip, kaip sakote. Nors negirdėjau, kad nuodai lėtai veiktų. Kita vertus, ten, kur panaudoti nuodai, gali laukti visokių netikėtumų. Daug ką lemia ir individualus organizmo imlumas.

Puaro nutilo ir tyliai vienas sau svarstė, ko griebtis.

- Mes turime aptarti naują veikimo planą, - tarė Furnjė. - Man atrodo, šiuo metu reikia veikti taip, kad Anai Morišo nekiltų nė mažiausias įtarimas. Juk ji visai nenutuokia, kad ją pažinote. Mano, kad viską, ką pasakojo, mes

priėmėme už tikrą pinigą. Žinome kokiame viešbutyje ji apsistojo, ir per metrą Tibo galime palaikyti su ja ryšį. Su formalumais luktelkime. Mums nekelia abejonių du dalykai: motyvai ir dėkinga situacija. Belieka išsiaiškinti, ar Ana Moriso turėjo gyvačių nuodų ir kas tas amerikietis, iš antikvaro pirkęs vamzdelį ir papirkęs Žiulį Pero. Galimas daiktas, tai Ričardsas, Anos vyras. Vargu ar galima patikėti jos žodžiais, kad dabar vyras Kanadoje.

- Jūs sakote - vyras? Taip, vyras! Ak, palaukite, palaukite!

Puaro pasitrynė smilkinius.

- Viskas ne taip, - sušnibždėjo jis. - Reikia priversti smegenis dirbti metodiškai ir nuosekliai! O aš pernelyg skubu su išvadomis. Turbūt jeigu... jeigu mano pirmykštės prielaidos buvo teisingos... Arba neteisingos... - jis ilgam nutilo, paskui išsitiesė krėsle ir patvarkė ant stalo šakutes bei druskinę. Netvarka visuomet gadino jam nervus.

- Imkime ir viską išanalizuokime, - pagaliau tarė. - Ar nusikaltėlė gali būti Ana Moriso? Jeigu ji nekalta, tai kodėl nuslėpė buvusi ledi Horberi tarnaite?

- Iš tikrųjų, kodėl? - paklausė Furnjė.

- Taigi manome, kad Ana Moriso kalta, nes ji melavo. Bet palaukite! Sakykim, mano pirmykštė versija teisinga. Tada reikia nutarti, ar pagal tą versiją Ana Moriso yra kalta ar ne? Taip, taip, tai gali būti išeities taškas. Bet jeigu ta prielaida teisinga, tai Ana Moriso apskritai neturėjo būti tame lėktuve!

Džeinė ir Furnjė žvelgė į jį pagarbiai, nors kiek ir skeptiškai.

Furnjė galvojo: "Tas anglų inspektorius Džepas ne veltui sakė: šis keistuolis mėgsta viską sureikšminti. Kodėl jis stengiasi supainioti paprastą ir aiškią bylą? Jis niekaip negali nuspręsti iš karto, nevilkindamas, jam nepatinka, kad tai kertasi su iš anksto sugalvota versija."

Džeinė mąstė: "Niekaip nesuprantu, kas jo galvoj. Kodėl tos moters neturėjo būti lėktuve? Tarnaitės visuomet lydi šeimininkę, ji lydėjo ledi Horberi. Puaro turbūt labai trokšta vaidinti gudruolį".

O Puaro giliai atsiduso.

- Žinoma, tai visai įmanoma, ir tai išaiškinti ne taip jau sunku.

Jis atsistojo.

- Tai ką darysim, mano drauge? - paklausė Furnjė.

- Reikia paskambinti, - atsakė Puaro.

- Transatlantiniu telefonu į Kvebeką?

- Ne, šį kartą tik į Londoną.

- Į Skotlend Jardą?

- Ne, į Grosvenoro aikštę, ledi Horberi. Kad tik rasčiau namuose!

- Būkite atsargus, mano dauge. Jeigu Ana Moriso suuos, kad mes renkame apie ją žinias, visi planai nueis perniek. Jokiu būdu negalime jos išgąsdinti...

- Nebijokite. Aš būsiu labai atsargus. Užduosiu tik vieną klausimą, patį nekalčiausią. - Jis nusišypsojo. - Jeigu pageidaujate, eikime kartu.

- Ne, ne.

- Eikime, aš noriu, kad jūs eitumėte.

Jie išėjo, palikę Džeinę vieną.

Po kelių minučių sujungė su Londonu. Puaro pasisekė: ledi Horberi buvo namie - ji pusryčiavo.

- Puiku. Pasakykite ledi Horberi, kad skambina Erkiulis Puaro iš Paryžiaus. - Stojo tyla. - Tai jūs, ledi Horberi? Ne, ne, nesijaudinkite. Užtikrinu jus, viskas gerai. Aš skambinu kitu reikalu. Noriu, kad atsakytumėte į vieną klausimą. Taip... Kai jūs skrendate iš Paryžiaus į Angliją, ar jūsų tarnaitė irgi skrenda kartu, ar važiuoja traukiniu? Paprastai važiuoja traukiniu... Na, o tą paskutinį kartą? ...Suprantu ... Jūs esate tikra? Ak, ji išėjo iš jūsų? Aišku. Nei iš šio, nei iš to atsiskaitė nieko nesakiusi? Koks nedėkingumas! Jūs teisi. Taip, jos visos labai nedėkingos. Taip, taip, visiškai su jumis sutinku. Ne, ne, jums nėra ko jaudintis. Au revoir, sudie. Dėkoju.

Jis pakabino ragelį ir pasisuko į Furnjė. Puaro akyse sužibo žalios ugnelės.

- Tad štai, klausykite, mano drauge. Ledi Horberi kambarinė paprastai važiuodavo traukiniu ir plaukdavo garlaiviu. Žmogžudystės dieną ledi Horberi paskutinę akimirką nutarė, kad bus geriau, jeigu Madlena skris kartu.

Jis suspaudė Furnjė ranką.

- O dabar reikia veikti mikliai, mano drauge. Mes turime tuoj pat dumti į viešbutį. Jeigu nuojauta manęs neapgauna, o aš vis dėlto tikiuosi, kad manau tesingai, tai brangi kiekviena minutė!

Furnjė sutrikęs žiūrėjo į jį. Nieko neaiškindamas, Puaro apsisuko ir strimgalviais puolė pro duris. Furnjė, žinoma, iš paskos.

- Bet aš nieko nesuprantu! Ką visa tai reiškia?

Viešbučio tarnautojas atidarė taksi dureles, Puaro ir Furnjė įšoko vidun. Puaro pasakė viešbučio adresą.

- Greičiau! Greičiau!

- Kokia musė įkando? Kam tos kvailos lenktynės? Kur taip lekiate? - bandė išklausti Furnjė.

- Reikia skubėti, mielas drauge, nes jeigu mano versija teisinga, Ana Moriso dabar atsidūrė nepaprastame pavojuje.

- Jūs taip manote? - Furnjė balse skambėjo skeptiškos gaidelės.

- Aš bijau, - tarė Puaro. - Bijau! Mon Dieu, tas taksi slenka kaip vėžlys! O taksi lėkė keturiasdešimt mylių per valandą greičiu ir tik akylaus vairuotojo dėka nesusidurdamas narstė po mašinų srautą.

- Jeigu ir toliau taip važiuosime, tai iš mūsų liks tik šlapia vieta, - nebeištvėrė Furnjė. - Ir madmuazelę Grei vieną palikome, vargšelė, nesulaukia, kol baigsime kalbėtis telefonu! Išlėkėme nė žodžio nepasakę. Kur matyta, kad taip pasielgtų su moterimi!

- Mandagu, nemandagu - ar tai svarbu? Čia sprendžiamas gyvenimo ir mirties klausimas.

- Gyvenimo ir mirties?

Furnjė tik gūžtelėjo pečiais. "Šis kietasprandis gali viską pražudyti. Kai tik ta moteris pajus, kad mes užtikome pėdsakus..."

- Klausykite, mesjė Puaro, - ėmė įkalbinėti Furnjė. - Pradėkite pagaliau sveikai protauti. Atsargiau reikia važiuoti.

- Nieko jūs nesuprantate, - atšovė Puaro. - Aš bijau. Bijau, kad...

Sucypęs stabdžiais, taksi sustojo prie tylaus viešbučio, kuriame buvo apsistojusi Ana Moriso. Puaro iššoko iš mašinos ir puolė vidun. Tarpdury beveik susidūrė su kažkokiu jaunuoliu.

- Dar vienas pažįstamas veidas. Bet kur aš jį mačiau? A-a, atsiminiau, tai aktorius Raimondas Baraklou!

Furnjė tvirtai suspaudė Puaro ranką:

- Mesjė, aš labai jus gerbiu ir žaviuosi jūsų metodais, bet patikėkite manimi, negalima griebtis neapgalvotų veiksmų. Čia, Prancūzijoje, aš atsakau už tą bylą ir...

Puaro jį pertraukė:

- Aš suprantu jūsų nerimą, bet nesibaiminkite, aš nežengsiu neapgalvoto žingsnio. Tik paklauskim portjė, ar madam Ričards numeryje ir ar jai nieko neatsitiko. Juk šito paklausti galima? Paskui kartu pasitarsime, ką daryti. Ar neprieštaraujate?

- Ne, žinoma, ne.

- Puiku! - Puaro patraukė prie budinčiojo. Furnjė nusekė iš paskos.

- Rodos, jūsų viešbutyje apsistojo misis Ričards? - paklausė Puaro. - Ar ji numeryje?

- Ne, mesjė, ji čia gyveno, bet šiandien išvažiavo.

- Išvažiavo? - perklausė Furnjė.

- Taip, mesjė.

- Ar seniai?

Portjė žvilgtelėjo į laikrodį.

- Maždaug prieš pusvalandį.

- Ji atsiskaitė iš anksto nieko nesakiusi? Kur išvyko?

Portjė veidas tapo akmeninis. Iš visko buvo matyti - jis neturėjo jokio noro atsakinėti į panašius klausimus. Furnjė pakišo savo pažymėjimą. Portjė tuoj pasikeitė.

- Ledi nieko nesakė. Kiek supratau, kažkaip staiga pasikeitė jos planai. Ji buvo ketinusi čia gyventi savaitę.

Pakvietė liftininką, nešiką ir kambarinę. Jie papasakojo, kad kažkoks dželtelmenas kantriai laukęs pargrįžtančios ledi ir jiedu kartu pietavę restorane. Kaip atrodęs tas dželtelmenas? Kambarinė pasakė, kad jis - amerikietis. Jai pasirodę, kad ledi labai nustebo, jį pamačiusi. Po pietų ledi paliepusi rasti taksi ir paprašiusi nešiką nugabenti į apačią daiktus. Kur ji išvažiavusi? Į Kare-din-Nord - Šiaurės stotį. Bent jau liepusi šoferiui ten vežti. Ar amerikietis dželtelmenas važiavęs drauge su ja? Ne, ji išvažiavusi viena.

- Kare-din-Nord, - svarstė Furnjė. - Galime spėti, kad ji susiruošė į Angliją. Reikia surasti taksi vairuotoją. Garlaivis iš Bulonės išplaukia, rodos, antrą valandą, bet gal aš klystu. Reikia paskambinti į Bulonę.

Dabar Puaro nerimu jau užsikrėtė ir Furnjė. Tai aiškiai matėsi iš jo veido. Furnjė ėmė veikti greitai ir energingai.

* * *

Buvo jau penkta valanda, kai Džeinė, vis dar sėdėjusi svetainėje, pakėlė akis nuo knygos ir išvydo Puaro. Ji norėjo kažką sakyti, bet Puaro išvaizda ją išgąsdino, ir Džeinė nepravėrė burnos.

- Kas atsitiko? - pagaliau paklausė. - Kur taip ilgai buvote?

Puaro suspaudė jos ranką.

- Gyvenimas baisus, madmuazele.

Mergina persigando.

- Sakykit, kas atsitiko? - pakartojo ji.

Puaro lėtai tarė:

- Traukiniui atvykus į Bulonę, pirmosios klasės vagone rado negyvą moterį.

Kraujas mušė Džeinei į veidą.

- Aną Moriso?

- Taip, Aną Moriso. Rankoje ji spaudė mėlyno stiklo buteliuką su ciano vandenilio rugštimi.

- O! - sušuko Džeinė. - Savižudybė?

Puaro kiek patylėjo, o paskui, kruopščiai rinkdamas žodžius, atsakė:

- Taip, policija mano, kad tai - savižudybė.

- O jūs?

Puaro skėstelėjo rankomis.

- O ką kita manyti?

- Nusižudė. Bet kodėl? Iš sąžinės graužaties ar iš baimės, kad vistiek viskas paaiškės?

- Kartais gyvenimas būna labai žiaurus, - linguodamas galvą, tarė Puaro. - Ir reikia būti labai tvirtam...

- Kad baigtum gyvenimą savižudybe? Taip, turbūt tam reikia tvirtybės.

- Tvirtybės reikia ir tam, kad gyventum, - tarė Puaro.

DVIDEŠIMT ŠEŠTAS SKYRIUS

Po vakarienės

Kitą dieną mesjė Puaro išvažiavo į Angliją. Džeinė liko Paryžiuje - Puaro jai sugalvojo visokiausių darbų. Didžioji triūso dalis Džeinei atrodė beprasmiška, bet vis dėlto ji viską darė kuo kruopščiausiai, negailėdama jėgų, kad tik nepakenktų mesjė Puaro sekretorės geram vardui. Du kartus susitiko su Žanu Diuponu. Jis užsiminė apie ekspediciją, kurios nare ji galėsianti tapti. Džeinė neišdrįso pasakyti teisybės, kadangi Puaro nebuvo pamokęs, kaip ji turi elgtis, todėl išsisukdavo nuo tiesaus atsakymo ir, šelmiškai koketuodama, nukreipdavo kalbą.

Po penkių dienų ji gavo telegramą - turinti grįžti į Angliją.

Normanas ją pasitiko stotyje - atvažiavo sportiniu automobiliu. Pakeliui jie aptarė nesenus įvykius. Anos Moriso mirtis mažai ką domino. Laikraščiuose šmėstelėjo tik kelios eilutės apie misis Ričards iš Kanados savižudybę Paryžiaus-Bulonės ekspresE. Ir daugiau nieko. Jokių užuominų apie savižudybės ryšį su paslaptinga mirtim "Prometėjo" lėktuve.

Normanas ir Džeinė ruošėsi vestuvėms. Netrukus turėjo baigtis visi rūpesčiai ir išgyvenimai. Tiesa, Normanas buvo nusiteikęs ne taip optimistiškai kaip Džeinė.

- Policija, žinoma, galėjo įtarti Aną nužudžius motiną, - kalbėjo jis, - bet dabar, kai Ana Moriso pasirinko tokią išeitį, jie daugiau nebesuks sau galvos. O kol ta byla iki galo neišpainiota, aš net negaliu įsivaizduoti, kas bus su mumis. Juk visuomenės akyse mes visi dar esame paženklinti juoda dėme.

Beveik tą patį jis pasakė ir Puaro, po kelių dienų jį sutikęs Pikadilyje.

Puaro nusišypsojo:

- Jūs lygiai kaip visi manote, kad aš - perkaršęs ir nieko nesugebąs senis. Klausykite, ateikite šį vakarą pas mane vakarienės. Bus inspektorius Džepas ir mūsų bičiulis misteris Klensis. Aš papasakosiu kai ką įdomaus iš savo praktikos.

Vakarienė praėjo linksmai. Džepo nuotaika buvo pakili, nors viską jis vertino iš aukšto. Normanas atidžiai klausėsi, kas ką kalba, o misteris Klensis lygiai taip jaudinosi, kaip žmogžudystės dieną. Galima buvo nujausti, kad Puaro rengėsi nustebinti rašytoją kokia nors sensacija.

Po vakarienės pasigardžiavus aromatinga kava, Puaro atsikrenkštė ir, truputį suglumęs, bet savimi pasitikėdamas, tarė:

- Bičiuliai, misteris Klensis antai pareiškė, kad jį domina vadinamieji "Votsono metodai". C'est ça, n'est-ce pas?* Tai štai, jeigu jums nepabos klausytis, norėčiau pateikti trumpą ataskaitą apie tai, kokiais metodais naudojausi, tirdamas jums žinomą bylą.

- Tai labai įdomu! - vienu balsu sušuko Klensis ir Normanas. Puaro pasklaidė kažkokius popierius.

- Senis pramogauja, ar ne? - Džepas tyliai tarė Normanui. - Ką padarysi? Išpuikimas - antroji žmogaus prigimtis. Pamanykit, jis tik vienas viską sugeba!

Puaro metė į jį priekaištingą žvilgsnį ir kostelėjo.

Stojo tyla. Visi laukė, ką papasakos seklys.

- Pradėsiu nuo pat pradžių, bičiuliai, - pagaliau prabilo Puaro. - Grįžkime į "Prometėjo" lainerį, kai jis pakilo iš Le Buržė aerodromo, atlikdamas savo lemtingąjį reisą į Kroidoną. Aš jums smulkiai ir tiksliai perpasakosiu viską, ką galvojau ir jaučiau tuo laiku, o paskui eisiu toliau ir išanalizuosiu visas versijas - ir tas, kurios pasitvirtino, ir tas kurias teko atmesti.

Jūs prisimenate: beveik jau leidžiantis Kroidone, prie daktaro Braianto priėjo stiuardas ir pakvietė prie krėslo Nr. 2. Aš iš karto pajutau - gal tai buvo intuicija? - kad atsitiko kažkas tokio, kas siejasi su mano darbu. Juk iš anksto nežinosi, kas kada gali įvykti. Vis dėlto turiu kažkokią profesinę nuojautą. Visus mirties atvejus skirstyčiau į dvi grupes: mirtys, kurios mane liečia, ir mirtys, kurios neliečia. Ir nors pastarųjų kur kas daugiau, visuomet, kai tik tenka susidurti su žmogaus mirtimi, aš kaip šuo pakeliu galvą ir uostinėju.

Daktaras Braiantas patvirtino stiuardo būkštavimą - moteris tikrai buvo mirusi. Nustatyti mirties priežastį, suprantama, be skrodimo jis negalėjo. Misteris Žanas Diuponas spėjo, kad ji mirusi nuo vapsvos įkandimo. Ginda-

*Juk taip, ar ne? *(pranc.)*

mas savo prielaidą, jis priminė, kad pats priplojęs įkyrėjusį vabzdį.

Tuo laiku tai buvo gana įtikinama versija, jai norėjau pritarti. Tuo labiau, kad mirusiosios moters kakle aiškiai raudonavo žaizdelė, labai primenanti vapsvos įgėlimą, o ir pati vapsva juk iš tikrųjų skraidė po lėktuvą. Tai - nenuginčijamas faktas. Bet man pasisekė. Aš atsitiktinai nuleidau akis ir ant grindų pamačiau tai, ką iš pirmo žvilgsnio lengvai buvo galima palaikyti vapsva. O iš tikrųjų tai pasirodė esanti čiabuvių strėlikė su geltonai juodo šilko kuokšteliu. Tą akimirką, jeigu pamenate, misteris Klensis prasibrovė į priekį ir pareiškė, kad tuos dyglius čiabuviai šaudą iš specialių vamzdelių. Kaip žinome, kiek vėliau buvo rastas ir vamzdelis. Kai lėktuvas nusileido Kroidone, aš jau turėjau kelias versijas. Įsitikinau, jog tai žmogžudystė, ir mano protas, kaip visuomet tokiais atvejais, ėmė dirbti nepriekaištingai.

- Na, na, mesjė Puaro! - garsiai nusijuokė inspektorius Džepas. - Kuklumo jums galima pavydėti!

Puaro atidžiai pažiūrėjo į jį ir kalbėjo toliau:

- Aš, kaip ir visi, apstulbau: koks drąsus beprotis turėjo būti tas, kuris nužudė žmogų šitokiu būdu! Stebino ir kita: kodėl niekas nieko nematė?

Mane sudomino ir dar vienas dalykas: radome vapsvą ir vamzdelį su strėle - taip sakant, du pilnus komplektus daiktinių įrodymų dviem versijom. Retai šitaip būna. Po liudytojų apklausos aš pasakiau savo bičiuliui Džepui: stebiuosi, kodėl žudikas neišmetė vamzdelio pro ventiliatoriaus angą? Juk rasti mažą strėlikę ir ją atpažinti - sunku, o aptikti vamzdelį, ant kurio dar likę etiketės su kaina pėdsakai, - gana lengva. Kokios išvados priėjau? Man pasidarė visiškai aišku: žudikas norėjo, kad vamzdelį rastume! Bet kodėl? Tik vienas atsakymas atrodė logiškas: kad nukreiptų tyrimą neteisingu keliu. Juk suradus strėlę ir vamzdelį, teisingumo atstovai kaip mat užkibs ant tokio masalo.

Be to, medicinos ekspertizė padarė išvadą, kad mirties priežastis neabejotinai buvusi užnuodyta strėlė. Aš užsimerkiau ir ėmiau mąstyti: kaip buvo galima pataikyti tiesiai į jungo veną? Ir padariau išvadą: tik ranka! Strėlę turėjo ne iššauti, o įsmeigti!

O padaręs tokią išvadą, supratau, kodėl žudikas būtinai norėjo, kad rastume vamzdelį. Juk vamzdelis aiškiai bylos, kad strėlė buvo paleista iš toliau. Jeigu mano versija buvo teisinga, tai madam Žizel žudiko reikėjo ieškoti tarp tų, kas ėjo pro ją arba galėjo prieiti prie jos krėslo ir ant jo užsikvembti. Ar buvo toks žmogus? Taip, net du. Du stiuardai. Bet kuris iš jų galėjo prieiti prie madam Žizel ir pasilenkti, nesukeldamas jokio įtarimo.

- Tiktai tie du?

- Ne, dar misteris Klensis , vienintelis keleivis, du kartus praėjęs pro madam Žizel krėslą - pirmyn ir atgal. Be to, aš prisiminiau, kad kaip tik jis atkreipė mūsų dėmesį, papasakodamas, kaip šaudoma tokiu vamzdeliu.

Misteris Klensis pašoko ant kojų:

- Aš protestuoju! Aš protestuoju! Tai tiesiog šmeižtas!

- Prašom sėstis, - švelniai tarė Puaro. - Juk aš dar nebaigiau. Noriu paprašyti ramiai sėdėti ir sekti mano pasakojimą, ir tada mes visi drauge galėsime padaryti galutinę ir teisingą išvadą!

Taigi dabar aš jau turėjau tris įtariamuosius: stiuardus Mitčelą bei Devį ir misterį Klensį. Nė vienas jų nepanašus į žudiką, bet reikėjo kruopščiai ištirti.

Aš vėl prisiminiau vapsvą. Daug žadantis faktas buvo ta vapsva!Pirma, niekas jos nepastebėjo, kol nepadavė kavos. Tai jau savaime atrodė keista. Aš susikūriau tam tikrą nužudymo "modelį". Žudikas sudarė galimybę nusikaltimą tirti dviem visiškai skirtingais būdais. Pirmas ir labai paprastas: Žizel įkando vapsva ir madam mirė nuo širdies paralyžiaus. Šita versija galėjo būti sėkminga, jei žudikas spėtų laiku pašalinti dyglį. Inspektorius Džepas ir aš kartu priėjome išvados, kad paslėpti strėlikę buvo gana lengva, nes jokio įtarimo tokia apgaulė nebūtų sukėlusi. Šilko kuokštelio spalva kruopščiai buvo parinkta - ji atitiko vapsvos spalvą, ir aš nė kiek neabejojau, kad tai padaryta sąmoningai, nes pirktoji strėlė buvo papuošta šviesiai vyšninės spalvos šilko kuokšteliu. Geltonai juoda spalva turėjo imituoti vapsvą.

Įsivaizduokite: žudikas prieina prie savo aukos, įsmeigia į kaklą lemtingąjį dyglį ir tuo pačiu metu paleidžia vapsvą! Nuodai labai stiprūs, ir moteris miršta akimoju. Jeigu Žizel ir suriktų, per motorų gaudesį jos riksmo niekas neišgirstų. O jeigu kas atkreiptų dėmesį, tuoj suprastų priežastį: virš madam galvos zvimbdama skraido vapsva! Štai ir paaiškinimas: vapsva įkando nelaimingąją moterį! Tai aš pavadinau "Modeliu Nr.1".

Bet žudikas nepamiršo ir to, kad užnuodyto dyglio gali nepavykti paslėpti ir jį suras, o taip iš tikrųjų ir atsitiko. Tokiu atveju natūralios mirties versija atpuola. Todėl žudikas vamzdelį paslepia taip, kad jį būtinai rastų apieškant lėktuvą. Vamzdelis beregint tampa nepaneigiamu daiktiniu nusikaltimo įrodymu. Gimsta versija, kad šauta "iš tam tikro atstumo", vadinasi, tuo pačiu įtariamas ne vienas žmogus.

Dabar įtarti žmogžudyste buvo galima tris arba net keturis - ketvirtas mesjė Žanas Diuponas, nes jis bendrais bruožais apibūdino vadinamąją "mirties teoriją, įgėlus vapsvai". Be to, Diuponas sėdėjo taip arti madam Žizel, kad galėjo ją nužudyti, net nepakildamas iš krėslo. Iš kitos pusės,

svarsčiau aš, - vargu ar jis išdrįstų taip rizikuoti!..

Visus savo apmąstymus sukoncentravau į "vapsvos problemą". Jeigu žudikas atsinešė vapsvą į lėktuvą ir paleido ją tam tikru momentu, siekdamas psichologinio motyvavimo, vadinasi, turėjo likti kokia dėžutė ar indas, kuriame laikė vapsvą.

Aš susidomėjau - kas buvo keleivių kišenėse ir bagaže? Ir radau tai, ko ieškojau! Bet labai nustebau tą daiktą užtikęs visai ne pas tą žmogų. Misterio Heilio kišenėje buvo tuščia "Braianto ir Mei" firmos degtukų dėžutė. Bet visi vieningai tvirtino, kad misteris Heilis po saloną nevaikščiojęs. Jis tik vieną kartą išėjęs į tualetą ir tuoj pat grįžęs į savo vietą.

Ir vis dėlto, nors tuo sunku buvo patikėti, misterio Heilio sakvojaže buvo rastas dar vienas daiktas, kurio pagalba jis galėjo įvykdyti nusikaltimą!

- Mano sakvojaže?! - sušuko Normanas Heilis, be galo nustebęs ir sutrikęs. - Aš dabar net neprisimenu, kas jame buvo.

Puaro geraširdiškai nusišypsojo.

- Neskubėkite, - tarė jis. - Aš dar prie to grįšiu. Dabar tik perpasakoju savo pirmąsias spėliones.

Taigi galėjau įtarti keturis žmones, turėdamas galvoje jų galimybę padaryti nusikaltimą: du stiuardus, misterį Klensį ir misterį Normaną Heilį.

Tada nutariau pažvelgti į tragediją iš kitos pusės - kokie buvo nusikaltimo motyvai? Juk jeigu motyvas sutampa su galimybe - žudikas, galima sakyti, surastas! Bet - deja! Tokio žmogaus aš neradau. Mano draugas inspektorius Džepas prikaišioja, kad aš viską pernelyg komplikuoju. Kur ten! Nusikaltimo motyvus aš nagrinėjau vadovaudamasis paprasčiausia mūsų gyvenimo logika: kam naudinga Žizel mirtis? Matyt, pirmiausia - jos nežinomai dukrai, nes ji liko vienintelė velionės turto paveldėtoja. Be to, nusikaltimas buvo naudingas ir tiems, kurie buvo Žizel spąstuose, arba, tiksliau sakant, nuo jos priklausė. Teko imtis atmetimo metodo.

Iš visų lėktuvo keleivių tik vienas žmogus - tuo aš buvau įsitikinęs - turėjo reikalų su Žizel. Tai ledi Horberi. Nusikaltimo motyvai man buvo visiškai aiškūs: ledi Horberi prasiskolino madam Žizel. Nužudymo išvakarėse ji lankėsi jos namuose. Ledi buvo apimta depresijos. Dar paaiškėjo, kad ji turinti bičiulį - jauną aktorių. Savaime aišku, aktorius lengvai galėjo suvaidinti amerikietį ir antikvare nupirkti vamzdelį. Jis taip pat galėjo papirkti "Universal Airline" aviakompanijos tarnautoją, kad madam Žizel parduotų bilietą ne rytiniam reisui, o 12.45.

Tačiau ir vėl - juk ledi Horberi neturėjo galimybių nužudyti! Taip pat negalėjau rasti motyvų, kurie būtų paskatinę šito griebtis stiuardus, misterį Klensį ar misterį Heilį. Taigi motyvai nesutapo su galimybėmis, o galimybės

- su motyvais.

Man visą laiką nedavė ramybės mintis apie nežinomąją madam Žizel dukrą, mintis apie palikimą. Ar vedę mano įtariamieji? O gal madam Žizel duktė yra kurio nors žmona? Jeigu jos tėvas - anglas, tai mokslus ji turėjo baigti Anglijoje. Stiuardo Mitčelo žmoną aš tuoj išbraukiau iš įtariamųjų sąrašo: ji kilusi iš senos Dorseto giminės. Stiuardas Devis draugavo su mergina, kurios tėvai buvo gyvi. Misteris Klensis -viengungis, o misteris Heilis iki ausų įsimylėjęs mis Džeinę Grei.

Turiu prisipažinti, aš labai kruopščiai ištyriau ir mis Grei praeitį, nes atsitiktinai iš jos lūpų išgirdau, kad ji našlaitė, augusi kažkur prie Dublino. Bet netrukus įsitikinau, kad mis Grei - ne madam Žizel duktė, ir tuo labai džiaugiausi.

Aš pasidariau savotišką savo tyrimo rezultatų schemą. Stiuardai nieko nelaimėjo ir nieko neprarado per madam Žizel mirtį, jeigu neimsim domėn vargšelio Mitčelo moralinių pergyvenimų.

Misteris Klensis sumanė parašyti romaną, kurio siužetas suktųsi apie madam Žizel mirtį, ir tikėjosi už jį gauti gerą pinigą. Misteris Normanas Heilis katastrofiškai greitai prarado savo pacientus. Mano išvados buvo bergždžios, jos nieko nepadėjo.

Bet vis dėlto buvau įsitikinęs, kad nusikaltėlis - misteris Heilis. Apie tai bylojo ir tuščia degtukų dėžutė, ir jo sakvojažo turinys. Nepaisant to, Heilis aiškiai pralošė, o ne išlošė iš madam Žizel mirties. Bet tai galėjo būti ir maskuotė.

Nutariau su misteriu Heiliu artimiau susipažinti. Iš daugiametės patirties gerai žinau - ant kulnų minamas nusikaltėlis anksčiau ar vėliau išsiduos. Juk visi mes sergame nepagydoma liga - norime šį tą papasakoti apie savo gyvenimą. Aš pasistengiau, kad misteris Heilis imtų manimi pasitikėti. Net paprašiau pagalbos - įkalbinėjau pašantažuoti ledi Horberi. Štai tada jis ir padarė pirmąją klaidą.

Aš jam pasiūliau truputį pakeisti savo išvaizdą. Kad jūs būtumėte matę tą farsą! Esu įsitikinęs, nė vienas žmogus pasaulyje nesugebėtų taip negrabiai nusigrimuoti. O kodėl? Užtikrinu jus, niekas nesistengtų taip blogai vaidinti savo vaidmenį, kaip tai norėjo padaryti misteris Heilis! Kokia buvo priežastis? Suvokdamas asmeninę kaltę, Heilis stengėsi pasirodyti esąs niekam tikęs aktorius. Tačiau tereikėjo tik man patvarkyti jo grimą, ir tuoj atsiskleidė nepaprasti gabumai. Heilis puikiai vaidino šantažuotoją, ir ledi Horberi net nesuprato, kas jis. Ir tada aš įsitikinau, kad jis puikiausiai galėjo apsimesti amerikiečiu Paryžiuje ir gerai atlikti savo vaidmenį "Prometėjuje".

Tuo laiku ėmiau rimtai baimintis dėl madmuazelės Džeinės likimo.

Jeigu ji nesusijusi su Heiliu ir nusikaltimu, tai pati gali skaudžiai nukentėti. Pabudusi vieną gražų rytą, ji galėjo sužinoti, kad buvo ištekėjusi už žmogžudžio.

Turėdamas vienintelį tikslą - užbėgti už akių skubotoms vedyboms - aš išsivežiau madmuazelę Džeinę į Paryžių kaip savo sekretorę.

O tuo tarpu atsirado ir ta dingusioji madam Žizel duktė. Ji pareiškė savo teisę į palikimą. Ją išvydęs - kalbu apie Aną Moriso - aš buvau pritrenktas: ji buvo panaši į kažką... Bet niekaip negalėjau prisiminti, į ką. O kai prisiminiau - deja! - Jau buvo vėlu.

Naujos aplinkybės beveik sugriovė visas mano ankstyvesnes prielaidas. Paaiškėjo, kad Ana Moriso irgi skridusi "Prometėjum"! Iš pradžių jos melas, rodės, pavertė į nieką visas mano versijas. Štai kas kaltas dėl žmogžudystės! Bet, svarsčiau aš, jeigu ji kalta, tai būtinai turi pagalbininką - žmogų, pirkusį vamzdelį ir papirkusį Žiulį Pero - aviakompanijos tarnautoją. Kas tas žmogus? Gal Anos Moriso vyras? Štai tada aš visai netikėtai padariau teisingą sprendimą. Taip, teisingą, tik dar turėjau patvirtinti vieną detalę. Be to, jeigu mano išvada teisinga, tai Ana Moriso neturėjo skristi tuo lėktuvu.

Aš paskambinau ledi Horberi ir išgirdau tokį atsakymą: jos tarnaitė, Madlena, skridusi su ja todėl, kad ledi Horberi to panorusi paskutinę akimirką...

Puaro nutilo ir atsikvėpė. Misteris Klensis kostelėjo:

- Hm! Man... kažkas čia neaišku, - ir pažvelgė į Normaną Heilį.

- Kada pagaliau jūs liausitės kalbėjęs apie mane kaip apie nusikaltėlį? - nebeištvėrė Normanas Heilis.

Puaro metė į jį piktą žvilgsnį.

- Nie-ka-da! Nes jūs ir esate tikrasis žudikas!.. Nepertraukinėkite manęs. Aš tuoj tai įrodysiu. Pastarąją savaitę mudu su inspektoriumi Džepu tik dėl jūsų ir vargome... Teisingai sakėte, jūs tapote dantų gydytoju, norėdamas patenkinti dėdulės Džono Heilio užgaidą. O pradėjęs su juo dirbti, prisiėmėte ir jo pavardę. Iš tikrųjų jūs esate ne jo brolio, o sesers sūnus, ir jūsų tikroji pavardė - Ričardsas. Ta pavarde jūs prisistatėte ir Anai Moriso, kai pernai sutikote ją Nicoje - ten jinai buvo su savo šeimininke. Istorija, kurią mums papasakojo Ana Moriso, buvo teisinga tik iš dalies: apie savo vaikystę ji nemelavo, o kitą jos biografijos dalį jūs sugalvojote ir kruopščiai suredagavote. Būdamas Monte Karle, sužinojote tikrąją Žizel pavardę, ir iš karto supratote galįs pelnyti didelius pinigus. Azartiškam žaidėjui tai buvo tiesiog atradimas. Iš Anos Moriso sužinojote apie ledi Horberi ir Žizel ryšius. Jūsų galvoje gimė nusikaltimo planas. Žizel, svarstėte jūs, turi būti nužudyta tokiu būdu, kad įtarimas kristų ant ledi Horberi. Jūs papirkote

"Universal Airline" aviakompanijos tarnautoją ir jis pasistengė, kad Žizel skristų tuo pačiu lėktuvu, kaip ir ledi Horberi. Ana Moriso sakėsi važiuosianti į Angliją traukiniu, ir jūs jokiu būdu nesitikėjote ją išvysti lėktuve. Iškilo naujų rūpesčių -kaip išvengti pavojaus ir įgyvendinti sumanymą? Jeigu policija sužinos, kad madam Žizel duktė ir paveldėtoja skrido kartu su motina, įtarimas, savaime suprantama, kris ant jos. Jūs gi apskaičiavote, kad jinai rūpinsis palikimu, turėdama puikų alibi - nusikaltimo metu važiavo traukiniu iki Bulonės, o iš ten plaukė garlaiviu. Tada jūs būtumėte Ana Moriso vedęs. Tuo tarpu jau buvote apsukęs jai galvą. Bet jums buvo reikalinga ne mergina, o pinigai.

Iškilo dar vienas keblumas. Le Pinė susitikote su madmuazele Džeine Grei, ir netekote dėl jos galvos. Aistra privertė jus žaisti kur kas pavojingesnį žaidimą.

Jūs nusprendėte laimėti ir pinigus, ir mylimą merginą. Bet nusikaltimą darėte dėl pinigų ir nesiruošėte nuo jų atsisakyti. Įbaidėte Aną Moriso, sakydamas, kad jeigu ji iš karto ims rūpintis palikimu, tai ją, be abejonių, įtars žmogžudyste. Įtikinote mesti tarnystę pas ledi Horberi. Išvažiavote į Roterdamą ir ten susituokėte. Paskui pamokėte,kaip ji turi kalbėti su advokatu Tibo: nė žodžio neužsiminti apie tai, kad tarnavusi kambarine pas ledi ir teigti, kad nužudymo dieną su vyru buvusi užsienyje.

Bet atsitiko netikėtas dalykas. Tuo pačiu metu, kai Ana Moriso atvažiavo į Paryžių ir ėmė rūpintis palikimu, į Prancūziją atvykau ir aš su madmuazele Grei. Tai jums sumaišė visas kortas. Juk arba aš, arba madmuazelė Džeinė galėjo atpažinti Aną Moriso kaip ledi Horberi tarnaitę. Jūs telefonu ieškojote Anos, bet neradote. Tada pats atidūmėte į Paryžių. Tuo metu žmona kaip tik buvo išėjusi pas advokatą. Grįžusi ji papasakojo sutikusi mane. Jūs nebeišmanėte, ko griebtis. Bet nepasimetėte ir veikėte ryžtingai.

Jau seniai buvote nusprendęs, kad "mylimoji" žmona savo palikimu neilgai džiaugsis. Tuoj po vestuvių judu surašėte testamentą, palikdami vienas kitam visą turtą. Jaudinantis rūpestis, ar ne?

Spėju, Heili, kad jūs iš pradžių ketinote neskubėdamas tvarkyti savo reikalus. Netekęs gero gydytojo vardo, buvote priverstas dumti į Kanadą. Ten vėl būtumėte tapęs Ričardsu, ir pas jus būtų atvykusi žmona. Netrukus misis Ričards būtų mirusi, palikdama jums, nuliūdusiam našliui, visą turtą. Tada ir vėl būtumėte grįžęs Anglijon, tik jau kaip Normanas Heilis... Žinoma, visiems būtumėte gyręsis, kad Kanadoje gerai sekėsi, sukaupėte turtą, galite jį sėkmingai investuoti, o taip pat vesti Džeinę. Bet jūs nutarėte veltui negaišti laiko ir viską paskubinti.

Puaro nutilo, o Normanas Heilis, atmetęs galvą, garsiai nusijuokė.

- Jau labai sklandžiai jums sekasi, net žinote, ką žmonės ketina daryti. Kodėl nerašote detektyvinių romanų, kaip misteris Klensis? - jo balse skambėjo neapykanta. - Dar niekad gyvenime negirdėjau tokio melo ir šmeižto maišalo. Tai, ką jūs čia sugalvojote ir malate, mesjė Puaro, nieku gyvu neįrodysite.

Bet Puaro ne taip jau paprasta išmušti iš vėžių.

- Jūs taip manote? O aš turiu įrodymų!

- Nejaugi? - pašaipiai šypsodamasis, sušuko Normanas. - Gal jūs turite įrodymų, kokiu būdu nužudžiau senutę Žizel, nors visi keleiviai patvirtino, kad aš prie jos nė priėjęs nebuvau?

- Taip, turiu ir tokių įrodymų. Bet pirma pasakykite, kodėl sakvojaže vežėtės baltą mediko švarką? Juk atostogavote, važiavote ilsėtis. Aš ilgai laužiau galvą, o paskui supratau: tas švarkas labai panašus į stiuardo švarką! O dabar papasakosiu, kaip jūs nužudėte madam Žizel.

Kai stiuardai, padavę kavą, triūsė kitame "Prometėjo" salone, jūs nuėjote į tualetą, apsivilkote savo baltąjį švarką, užsikimšote už žandų vatos tamponus, paėmėte iš bufeto stalčiaus kavos šaukštelį ir greitu žingsniu, kaip vaikšto stiuardai, nuėjote prie madam Žizel.Pasilenkęs įbedėte dyglį į kaklą, akimoju atidarėte degtukų dėžutę, išleidote vapsvą, greitai grįžote į tualetą, nusivilkote švarką ir jau neskubėdamas atėjote į savo vietą. Viso labo užgaišote kokias dvi minutes. Pabrėžiu psichologinį faktorių: paprastai niekas niekada nekreipia dėmesio į stiuardą. Vienintelis žmogus, kuris galėjo jus atpažinti, buvo madmuazelė Džeinė. Bet jūs juk puikiai pažįstate moteris! Tereikia merginai likti vienai, ypač keliaujant su patraukliu jaunuoliu, ir ji tuoj išsitraukia veidrodėlį, pudrą bei lūpų pomadą. Kas dedasi aplinkui, jai nerūpi.

- Iš tikrųjų? - tebesišaipė Heilis. - Be galo įdomi teorija. Tačiau ji absoliučiai neteisinga. Kokių dar turite įrodymų?

- O! Dar daug! - ramiai atsakė Puaro. - Kaip jau sakiau, žmogus, pradėjęs apie save pasakoti, nenorom išsiduoda. Jūs netyčia prasitarėte, kad kurį laiką dirbote Pietų Afrikoje, fermoje. Žinoma, nepasakėte kokia ta ferma, bet aš išsiaiškinau - gyvačių augykla.

Ir šį kartą Normanas Heilis išsigando. Dar mėgino prieštarauti, bet liežuvis jau nebeklausė.

- Jūs tenai vadinotės tikrąja savo pavarde - Ričardsu, - toliau kalbėjo Puaro. - Atpažinome jus iš fotografijos, kurią iš Afrikos perdavė fototelegrafu. Tą pačią fotografiją pasiuntėme į Roterdamą ir sulaukėme patvirtinimo: tai tas pats Ričardsas, kuris vedė Aną Moriso.

Normanas Heilis bandė kažką pasakyti, tačiau žodžiai springo gerklėje.

Staiga jis pasikeitė. Simpatingas ir energingas jaunuolis priminė žiurkę: lakstančios akelės tarsi ieškojo užuojautos, bet nerado.

- Jus pražudė skubotumas, - tarė Puaro. - Šventos Marijos prieglaudos direktorė, atsiuntusi telegramą Anai Moriso, dar labiau pagreitino įvykius. Į telegramą reikėjo kažkaip reaguoti, kitaip būtų kilęs įtarimas. Jūs įtikinote žmoną, kad būtinai turinti nuslėpti kai kuriuos biografinius faktus, nes antraip arba ją, arba jus ims įtarti žmogžudyste, kadangi, nepalankiai susiklosčius aplinkybėms, abudu atsidūrėte lėktuve. Išgirdęs apie tai, kad pas advokatą ji sutikusi mane, dar labiau ėmėte skubėti. Išsigandote, kad iš Anos galiu sužinoti teisybę, o gal pamanėte, kad ir ji pati ims jus įtarti. Ėmėte blaškytis, įkalbėjote ją palikti viešbutį, įlaipinote į traukinį, prievarta supylėte burnon ciano vandenilio rūgštį ir tuščią buteliuką įspraudėte į saują.

- Baisus melas!

- O, ne! Ant Anos kaklo aptiktos mėlynės.

- Aš jums sakau - tai šlykštus melas!

- O ant buteliuko liko jūsų pirštų atspaudai.

- Meluojate! Aš buvau su piršt...

- A-a! Jūs buvote su pirštinėmis? Manau, tas menkas prisipažinimas galutinai jus išduoda.

- Ak tu, prakeiktas komediante! - sušuko Heilis ir persimainiusiu veidu, apimtas žvėriško įniršio, puolė Puaro. Bet inspektorius Džepas tarsi to tik ir laukė - nutvėrė nusikaltėlį taip, kad jis nebegalėjo nė pajudėti.

- Normanai Heili, arba Džeimsai Ričardsai! - tarė Džepas. - Mano kišenėje yra arešto orderis. Jūs esate kaltinamas sąmoninga žmogžudyste. Ir įspėju - jeigu netinkamai elgsitės, apie tai įrašysiu protokolan.

Baisus drebulys ėmė purtyti Heilio kūną. Įėjo du konstebliai, už durų laukę įsakymo, ir išvedė areštuotąjį.

Misteris Klensis, dusdamas iš jaudulio ir staiga apėmusio džiaugsmo, pašoko ant kojų.

- Mesjė Puaro! Tai buvo labiausiai jaudinantis įvykis mano gyvenime. Jūs nuostabiai veikėte!

Puaro kukliai nusišypsojo.

- Ką jūs, inspektorius Džepas ne mažiau nusipelnė. Jis tiesiog darė stebuklus, kol įrodė, kad Heilis - tai Ričardsas!

Kanados policija jau seniai ieškojo tūlo Ričardso. Manė, kad mergina su kuria jis anksčiau draugavo, nusižudžiusi. Bet neseniai paaiškėjo, kad ji buvusi nužudyta.

- Baisu, - vos girdimai sušnibždėjo misteris Klensis.

- Jis žudo šaltakraujiškai, - tarė Puaro. - O kaip ir daugelis nusikaltėlių,

patrauklus ir patinka moterims.

Misteris Klensis kostelėjo.

- Vargšė mergaitė ta Džeinė Grei.

Puaro liūdnai palingavo galvą.

- Taip, aš jau kažkada jai sakiau - gyvenimas gali būti labai klastingas. Bet ji stiprios valios. Sugebės susitvardyti.

Jis atsistojo ir ėmė rankioti fotografijas, laikraščius ir visokius popierius, kuriuos, įniršio apimtas, išmėtė Heilis. Ūmai viena laikaštyje išspausdinta nuotrauka patraukė Puaro dėmesį: Venecija Ker per žirgų lenktynes šnekučiuojasi su lordu Horberiu ir savo bičiule.

- Matote? - Puaro padavė laikraštį misteriui Klensiui. - Atsiminkite mano žodį: nepraeis nė metai ir išgirsime: "Įvyko sužadėtuvės, ir netrukus bus švenčiamos lordo Horberio ir didžiai gerbiamos Venecijos Ker vestuvės". Bet tai dar ne viskas! Aš pasistengsiu, kad būtų iškeltos dar ir kitos vestuvės!

- Ledi Horberi ir misterio Baraklou?

- O ne! Tokių personažų vestuvės manęs visai nedomina. - Jis priėjo arčiau prie misterio Klensio ir pašnibždėjo: - Kalbu apie mesjė Žano Diupono ir miš Džeinės Grei vestuves. Pamatysite!

* * *

Po mėnesio Džeinė aplankė Puaro.

- Aš turėčiau jūsų neapkęsti, mesjė Puaro.

Atrodė ji nekaip: išbalusi, sumenkusi, po akim tamsūs ratilai.

- Ką gi, vaikeli, jeigu taip jau norite, galite truputį ir neapkęsti, -švelniai tarė Puaro. - Bet aš manau, jūs esate iš tų žmonių, kurie linkę verčiau žiūrėti tiesai į akis, negu gyventi utopijomis ir tariama laime. Normano Heilio rojuje būtumėte neilgai gyvenusi. Kai vyrai ima keisti moteris, tai virsta manija. Ir jie pradeda jomis beatodairiškai atsikratyti...

- Bet jis buvo toks geras... - liūdnai tarė Džeinė. Kiek patylėjusi, pridūrė: - Dabar jau vargu ar begalėsiu ką pamilti.

- Iš tikrųjų, bus nelengva, - tarė Puaro. - Jūs smarkiai nusivylėte.

Džeinė linktelėjo:

- Taip. Dabar tetrokštu vienintelio dalyko - rasti gerą ir įdomų darbą! Kad galėčiau viską pamiršti...

Puaro atsilošė krėsle ir įsmeigė akis į lubas.

- Aš patarčiau jums, Džeine, drauge su Diuponais važiuoti į Persiją. Ten rastumėte tikrai įdomų darbą.

- Bet... bet aš maniau, kad jūs apie tą ekspediciją tik šiaip sau kalbėjote...

- Ką jūs! Pastaruoju metu aš taip susižavėjau archeologija, o ypač senuoju keramikos menu, kad seniui Diuponui išsiunčiau žadėtus pinigus.

Ar mokate bent truputėlį piešti?

- Taip, mokykloje neblogai piešiau.

- Puiku! Aš manau, jūs būsite labai patenkinta ta kelione.

- O jie tikrai nori, kad važiuočiau?

- Jie gi tikisi iš jūsų didelės pagalbos. Tik ir tesvajoja apie tai, kad prisidėsite prie ekspedicijos.

- Jeigu jau taip... Aš labai noriu išvažiuoti. Ir kuo greičiau, ir kuo toliau...

Jos veidą staiga nutvieskė švelnus raudonis.

- Mesjė Puaro, - mergina nedrąsiai žiūrėjo į jį. - Aš juk buvau nebloga sekretorė, ar ne? O jūs... jūs kažką nuo manęs slepiate. Gal būtumėte toks geras ir...

- Geras? - Puaro apsimetė labai nustebęs. - Madmuazele, žinokite: pinigų aš veltui nemėtau.

Jis atrodė be galo įsižeidęs, ir Džeinė pasistengė kaip nors jį nuraminti.

- O dabar turbūt drošiu į kokį muziejų - pasižiūrėti keramikos dirbinių, - tarė.

- Gerai sugalvojote!

Ji jau žengė prie durų, bet staiga apsisuko ir grįžo.

- Aš žinau, jūs tegalvojate apie darbą ir bylas, gal kitiems atrodote blogas žmogus, o man buvote labai geras.

Džeinė sumišusi pabučiavo Puaro į pakaušį ir bėgte išbėgo iš kabineto.

- O! Vis dėlto tai labai malonu, kai pabučiuoja jauna mergina! - tarė mesjė Erkiulis Puaro.

Kristi A.
Kr 267 Mirtis debesyse: Romanas / Vertė K. Pečiulis. - K.: Europa, 1992. - 160 p.

"Salono gilumoje, krėsle Nr. 2, kiek palinkusi sėdėjo madam Žizel. Iš šono žiūrint galėjo atrodyti, kad ji užsisvajojo arba snaudžia. Bet madam Žizel nei miegojo, nei svajojo. Madam Žizel jau buvo mirusi..."

Kas žudikas? Keleivis ar stiuardai. Painią nužudymo bylą ima tirti garsusis detektyvas Erkiulis Puaro, daugelio A. Kristí romanų ir apysakų svarbiausias veikėjas. Beje, šiame romane ir pats Puaro pakliūva į įtariamųjų sąrašą...

Agata KRISTI
MIRTIS DEBESYSE
Romanas

Redaktorė Vėjūnė Inytė
Viršelis Algės Varnaitės
Korektorė Audra Kaunaitė
Kompiuterinis maketas Algio Balčiaus

Duota rinkti 1992 05 25. Pasirašyta spaudai 1992 06 30. SL 774. Formatas 60x90/16. Ofsetinė spauda. Garnitūra Times Roman 10 punktų. 10 sp. l. Tiražas 25 000 egz. Užs. Nr. 4255

Kaina sutartinė

Išleido "Europos" leidykla, 3000 Kaunas, Laisvės al. 101a
Rinko ir maketavo "Vasario" techninis centras
Spausdino "Aušros" spaustuvė, 3000 Kaunas, Vytauto pr. 23